

**ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS PILISSZÁNTÓN
„TÍZEZER HONTALAN MAGYAR
SZENT ISTVÁN-NAPI ZARÁNDOKLATA
1947. AUGUSZTUS 20-ÁN” CÍMMEL
A ZÜRICHI MAGYAR TÖRTÉNELMI EGYE-
SÜLET ÉS A PILISSZÁNTÓÉRT EGYESÜLET
KÖZÖS RENDEZÉSÉBEN**

Pilisszántó, 2014. augusztus 20.

Szerkesztette: Darai Lajos

**ACTA HISTORICA HUNGARICA TURICIENSIA
XXIX. évfolyam 2. szám**

A ZÜRICHI MAGYAR TÖRTÉNELMI EGYESÜLET 69. SZ. KIADVÁNYA

Sorozatszerkesztő: Csihák György

Tartalom

ELŐSZÓ	4
ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS A PILISSZÁNTÓI BOLDOGASSZONY SZIKLAKÁPOLNÁBAN A PILIS KERESZTJE ALATT	8
<i>Szőnyi József (Pilisszántó): A Csillagösvényen érkező zarándokok köszöntése</i>	<i>9</i>
A helyszín: a Teremtő Isten arca	11
<i>Csihák György (Zürich): A mai zarándokok üdvözlése.....</i>	<i>27</i>
Képek az emlékezéskönyvről	32
<i>Jávor Miklós (Mosonmagyaróvár): Az 1947. évi zarándoklat idézése.....</i>	<i>44</i>
<i>Tóth Lajos S. J. (Pilisvörösvár): Ünnepi szentmise a Pilisszántói Sziklakápolnában 2014. augusztus 20.....</i>	<i>47</i>
Kezdő ének	47
A gyertyák megáldása.....	47
Gyertyaáldás után	48
Bűnbánati ima után	50
Olvasmány	50
Szent lecke	51
Evangélium	51
Szentbeszéd.....	52
A szentbeszéd után.....	56
Föjlajánlásra	56
Prefáció után	56
Áldozás előtt	56
Áldozásra	57
Áldás után	57
Befejezésként	57
ÜNNEPI TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK A PILISSZÁNTÓI PÁDUAI SZENT ANTAL TEMLOMBAN	59
<i>Szőnyi József (Pilisszántó): A pilisszántói Pádúai Szent Antal templomban talált különleges kereszt.....</i>	<i>60</i>
<i>Gedai István (Veresegyház): Megemlékezés Szent István királyról</i>	<i>64</i>
<i>Csihák György (Zürich): Szent István király életműve és a magyar államalapítás...66</i>	<i>66</i>
<i>Nyáry Gábor (Városlőd): Az 1947-es Altöttingi Országgyűlés eseményei és hatása a magyar menekültekre</i>	<i>88</i>
<i>Csihák György (Zürich): Záróbeszéd az Altöttingi Országgyűlésünk emlékére rendezett ünnepségen, Pilisszántó római katolikus templomában</i>	<i>97</i>
MELLÉKLETEK.....	106
<i>Az 1947. évi zarándoklat emlékalbuma.....</i>	<i>107</i>
<i>Cserkész körlevél 1947. VII. 1.....</i>	<i>126</i>

<i>A pápai delegátus 1948. évi két jelentése.....</i>	128
<i>„Iránytű” egyházi értesítő 1947. szeptember 1.</i>	159
<i>A Magyar Nemzeti Múzeum levele az altöttingi emlékgyertya gyűjteménybe helyezéséről.....</i>	165
<i>Kósa Géza (Melbourne): Ausztráliai magyarok a népszámlálás tükrében.....</i>	167
FÜGGELÉK.....	173
<i>A pilisszántói rendezvény hírverése.....</i>	174
<i>A ZMTE 2014. és 2015. évi budapesti előadássorozata.....</i>	180
<i>A ZMTE őszinte története XXIX.....</i>	183
<i>A ZMTE eddigi kiadványai</i>	222
<i>A ZMTE tudományos kiadványai a Horthy-korszak tudományos elemzése tárgyában</i>	226

ELŐSZÓ

A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület és a Pilisszántóért Egyesület közös megemlékezése az 1947. augusztus 20-án a németországi Altöttingben tartott nyolcezer hontalan magyar Szent István-napi zarándoklatáról a pilisszántói Boldogasszony sziklakápolnában és a Pádúai Szent Antal római katolikus templomban zajlott 2014. augusztus 20-án. Ez volt 1947 óta az első megemlékezés.

A NYUGATHOZ MENEKÜLT MAGYAROK ZARÁNDOKLATÁNAK EMLÉKÉRE. ALTÖTTING 1947. VIII. 20.

Koronádnak legszebb éke
Hozzád sír fel Hunnia
Nem felejt el Árpád népe
Amíg lesz egy hű fia

Az egykori beszámoló szerint „Szent István napján, messzi az otthontól, Bajorország földjén magyar csoda történt 1947. augusztus 20-án. Szent István száműzött, menekült magyarjai elzarándokoltak Altöttingbe, a Szűz Anyához, hogy hitet tegyenek: a magyar nép hű maradt! Hű első szent királyunkhoz, hű Istenhez, Hazához, a Szent Korona eszményéhez és hű a nyugati kereszténységhez. A távolság, a szétziláltság, valamint az összeköttetés és az önbizalom hiánya két és fél éven keresztül lehetetlenné tett minden magyar megmozdulást. Most azonban a Vatikán delegátusa hívó szavára megmozdult Szent István üzött népe. Jöttek Bajorföld, Ausztria, a különféle zónák magyarjai vonaton, autón, gyalog. Lelkészeik vezetése alatt fegyelmezett csoportokban, vagy egyenként családostól.”

A zarándoklaton gyertyát szenteltek, az egyik tulajdonosa azzal a kéréssel hagyta ránk, hogy ezt az ereklyét először csak akkor gyújtsuk meg, ha több magyar ember ismét összejön egy, a Szent Koronához méltó helyen és megemlékezik ennek a napnak az üzenetéről.

Az altöttingi emlékgyertya.

Ezen zárandoklat ideje alatt tartották utolsó ülésüket az 1939-ben, utoljára szabadon választott magyar országgyűlés ott lévő tagjai. Az alkotmányosan hozott határozataik lényege, hogy a **”Sacra Regni Hungarici Corona – Magyarország Szent Koronája” jogfolytonossága fennáll.** Ez az országgyűlésünk az alkotmányosan alkotott 1938. évi XIX. tc. alapján 1939. június 14-én alakult és soha fel nem oszlatták.

A két Egyesület elnöksége úgy döntött, hogy Pilisszántón, a Pilis-hegy oldalában fekvő Csillagösvényen kap otthont első alkalommal ez az esemény. Nemzetünk hét uralkodójának valamint szentjének állított szobra: Nimród, Atilla (Etele), Árpád, Szent István, Szent László, Boldog Özséb, Hunyadi Mátyás, továbbá a Boldogasszony kápolna és a tizenkét méter magas Pilis Keresztje méltó helyszínnek bizonyult az ünnepség megrendezésére. A Boldogasszony kápolna, az Altöttingi Mária kegyhelyhez hasonló lelkülettel fogadta ezt az újabb, megemlékező zárandoklatot.

Az ideai zárandoklaton résztvevők 10 órakor a Csillagösvény parkolójában gyülekeztek, innen a közeli „Mészégetők kútjáig” menve, ahol a rájuk várakozó Zárandok Zászló alá állva, egy csoportban, hagyományos keresztaljára rendezetten vonultak a Csillagösvény emelkedőjén a szobrok mentén a kápolnáig. A szobornál zalaegerszegi család énekelt, és a zárandokok között négyen a most folyó észak-komáromi történelemtanár-továbbképzésünk résztvevői közül voltak.

A kápolnában, az oltárkö előtt, a 11 órakor kezdődött megemlékezés bevezetéseként a zárandokokat a házigazda Szőnyi József a Pilisszántóért Egyesület elnöke (www.pilisszantozarandokhely.hu), és Dr. Csihák György a ZMTE (www.zmte.org) elnöke üdvözölte, majd Jávor Miklós történész ismertette az ünnepség üzenetét, tartalmát, célját.

Ezután a pilisvörösvári Szent Erzsébet Szeretetotthonból egy katolikus pap, főtisztelendő Tóth Lajos SJ. atya vezetésével emlékeztünk az 1947-es zárandoklatra, Szent István ünnepnapját mise áldozattal megszentelve. Mise alatti énekek: „Győzelemről énekeljen napkelet és napnyugat”. „Isten hazánkért térdelünk elődbe”.

Himnuszok a mise végén: „Boldogasszony anyánk”, „Székely himnusz”, „Magyar himnusz”. Utána az atya megáldotta és mi meggyújtottuk az emlékezetes gyertyát, amelynek lángjából a résztvevők meggyújthatták a saját gyertyájukat, tovább vivén magukkal, az ereklye lángjával, az ünnep emlékét.

A mise utáni szabadidőben elfogyasztottuk a magunkkal hozott elemózsiát, majd levonultunk a falu templomába. A nap további részén 14 órától a templomban folytatódott a megemlékezés. Kezdődött Szőnyi József beszédével, amelyben ismertette a falu történelmi nevezetességeit. Ezután dr. Gedai István, a Magyar Nemzeti Múzeum nyugalmazott főigazgatója, a ZMTE Tudományos Tanácsa elnöke emlékezett Szent Istvánra, az első magyar apostoli királyra, amit követően Nyári Gábor, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem doktorandusza méltatta az Altöttingi Országgyűlésünket. Az ünnepség dr. Csihák György zársza-

vával végződött 16 órakor. A legvégén újból a „Boldogasszony anyánkat” énekeltük.

Külön örömünkre szolgál, hogy az 1947. évi altöttingi zarándoklat 70. évfordulójára az elektronikus világhálón zarándoklatot szerveznek az eredeti helyszínre, Altöttingbe 2017. augusztus 20-ra.

Zürich, 2014. augusztus 20.

Csihák György

Csihák György a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület nevében üdvözli a zarándokokat, mellette ül prof. Gedai István

**ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS
A PILISSZÁNTÓI
BOLDOGASSZONY
SZIKLAKÁPOLNÁBAN
A PILIS KERESZTJE ALATT**

Szőnyi József (Pilisszántó)

A Csillagösvényen érkező zarándokok köszöntése

Vendéglátónk, a pilisszántói Boldogasszony anyai szeretetével köszöntöm az altöttingi emlékzarándoklat résztvevőit. A Csillagösvény történelmi nagyjai: Nimród, Atila, Árpád, Szent István, Szent László, Boldog Özséb, Hunyadi Mátyás mindnyájatoknak köszönik, hogy nem felejtettük el Őket. Az Ő szellemiségük és Altötting szellemisége itt a Pilisben hatvanhét év elmúltával Szent István napján ismét találkozott és a szétszéledt magyarság a pilisszántói Boldogasszonyunk karjainak ölelő egységébe lelt egymásra. A Pilis történelmi Szent hegye a magyarságnak. Olyan fundamentum, amelyet dicső őseink nemes tettei építettek. Mi a hálás utókor csak újra építettük a romos falak emlékét, hogy ne tűnjön el nemzetünk ősi értékrendje a múlt homályában. Itt mindenki ingyen dolgozott. Az anyagvásárláshoz szükséges pénzt csak adományokból és felajánlásokból fogadtuk el.

Ma itt lebeg köztünk Szt. István nemes, hazáját védő, az ország közigazgatását megszervező bölcs lelke. Ha Ő nem lett volna, lehet, ma Kárpát-medencében már nem beszélnének magyarul. De Kárpát-haza más nemzetiségei sem biztos, hogy ezer éven át virágozva szabadon őrizhették volna kultúrájukat, nyelvüket, mint ahogy mi a szántói tótok, a vörösvári svábok, a pomázi szerbek és a csobánkai cigányok a mai napig. Szent István intelmei fiához Szt. Imréhez, már ezer évvel megelőzték a mai korszerű nemzetiségi törvényt. Kárpát-medence minden népe biztonságban érezhette magát a Szent Korona oltalma alatt. Vajon melyik nép élhette volna túl az ezer évet bántódás nélkül, ha úgy viselkedtek volna a magyar uralkodók velük ezer éven át, mint ahogy most ők, a leszakadt szomszéd államok a magyarokkal Trianon óta?

Öt nappal ezelőtt, augusztus 15-én Szent István felajánlotta országunkat és Szent Koronánkat a Boldogságos Szűzanyánknak, aki elfogadta és ettől kezdve Ő a magyarok Égi Édesanyja. Szinte látjuk meggyötört arcát fia halála miatt amint minden reményét benne bízva nyújtja át a Szent Koronát. Nem egymagában tette ezt egy magányos szoba sarkában, hanem a hitelesség és felelősség teljes tudatosságát elfogadva összehívta az ország vezetőit és velük együtt, nyilvánosan tették fogadalmukat. Uralkodása alatt az országunk körül ólalkodó

zsákmányt leső farkasokkal szemben 48 győztes csatában védte meg újdonsült országunkat. Rágondolni is rossz, mi lenne, ha elvesztette volna valamelyiket.

Szönyei József a Pilisszántóért Egyesület elnöke

A nemzetegység ellenségei azt róják bűnül, hogy Szt. István erőszakkal térítette az ország népét kereszténységre. Nem igaz, de ha netán úgy lenne az miért olyan nagy baj? Milyen eszme jöhetne számításba helyette? Liberalizmus, kommunizmus, fasizmus, szocializmus, vagy melyik izmus lenne ennél jobb? Itt is, most is meg kell védenem Szent István emlékét! Meg kell védenem a csángók, székelyek, magyarok ezer éves töretlen hitét Szent Istvánban, megóvni hazánk történelmét a tudatosan múltunkat romboló Habsburg ármánykodásaitól. Kinyitni azok szemét, akik inkább akarnak hinni a gonosznak, mint államalapító királyunk bölcsességének. Nem csak Ő, de már Atila is keresztény volt. Európa keresztény templomait Atila hunjainak imája töltötte be. Saját Bibliája, Miatyánkja volt. A legyőzött Rómának keresztényi kegyet gyakorolt. Egész történelmünk során a két fogalom: keresztény és magyar összeforrt, csak együtt volt értelmezhető, mint a keresztnev a családi névvel. Ezt a tényt épp a magyar Szent Korona bizonyítja, amelynek minden négyzetcentimétere keresztény. Szent István nem csak úgy, kért egy koronát a pápától, hanem ősi jussát kérte vissza, és kapta meg jogosan. Ezért aki ebben az országban a kereszténységet és Szent Istvánt megtagadja, az a Szent Koronát tagadja meg. Aki pedig a Szent Koronát megtagadja, az a hazáját árulja el. Nimródnek és utódainak nem volt szüksége használati utasításként a Tízparancsolatra, mert természetüknél fogva egyébként is e szerint éltek. A testvéri szeretet, becsület és tisztesség keresztényi értékei a sajátjuk volt már 3000 évvel Krisztus születése előtt.

A Csillagösvény minden darabkája Hitből és Szeretetből épült. Nemzeti és keresztény! Ez a kettő a magyarság megmaradásához szükséges üzemanyag. Ha ez megszűnik, megáll a motor. Nem elég tehát csak magyarnak lenni, hanem kereszténynek is! A szántói Csillagösvény szelleme arra figyelmeztet bennünket, legyünk hűek hazánkhoz, és legyünk magyarként keresztények!

A helyszín: a Teremtő Isten arca

A mai Pilisszántó melletti hegy oldalában, az itt felállított, Csiksomlyó melől ajándékba kapott Pilis Keresztje alatt, mészkövekből épült a Boldogasszony Sziklakápolna a közelmúltban a helyi emberek erejéből Szőnyi József polgármester vezetésével, amelyet 2006. december 21-én napkeltekor Spányi Antal fehérvári megyéspüspök szentelt fel.

A kápolnát a Boldogságos Szűz Máriának, Boldogasszonyunknak szentelték, egyúttal tisztelegve a kápolna által a történelmet hordozó Pilis múltjának és az egykor a közelben őrzött Szent Koronának, valamint a Kárpát-medence nemzetiségeit, népeit összetartó eszményének.

A kápolna Őrfi József terve szerint, Makovecz Imre felügyelete alatt épült. Alaprajza kör, magába fogadva Krisztust, a világba született Megváltónkat. E befogadás jelképeként a kápolnát bejáratnál a Ziribár hegy nyergében december 21-én felkelő Nap irányában állították, hogy a téli Napfordulón az újjászülető Fény, a teremtő Nap első sugara, az év e nemes napján Boldogasszonyunkra nézzen. A bejáratnál szemben a Péterfy László által faragott Boldogasszony szobor szeretetet áraszt a betérőre.

A hegyből szervesen kinövő kápolna a maradandóságot kifejező, természetes pilisi kőből épült. A bejárat fölött a Szentlélek széttárt szárnyai közepében lévő gömb, benne a kereszt, az élet kenyerét, Krisztus testét kívánja megjeleníteni.

A kápolna által Mária országának e kitüntetett részén tisztelegni és emlékezni kívántak a honfoglaló őseink Boldogasszony kultusza előtt, amelyben kiemelt hódolat illette a Nagyboldogasszonyt, illetve az év hét Boldogasszony ünnepét.

A két előre hajló csuklyás pálos szerzetes alakú torony közt felbukkanó Nap, mint egy égre nyújtott két kar anyaölbe befogadott megtermékenyítő Fény, az itt élő ősi szellemiség megtestesítője. Két harangja hirdeti a hitélet fontosságát.

A kápolna fontos üzenete, a hazáját szerető keresztényi nemzet összetartozása, a megosztottság elvetése. Nem keresi azt, ami hitben és Kárpát-medence nemzetiségei közt elválaszt, hanem ami közös értékrendjében összeköt. Magában hordozza a magyarság ősi keresztény, egy igaz Istent imádó és embert szerető hitének hagyományait, egységbe ötvözi a nemzeti keresztényi sajátosságainkat az egyetemes kereszténységgel.

A kápolna építés szigorú feltétele volt, – igazolva a népakarat erejét, – hogy csak adakozásból, illetve felajánlásból és így valóban Hitből és Szeretetből épült. Ez a két alkotóerő áldása árad a kápolnába lépőre.

A kápolna, mint az egyetemes kereszténység zarándokhelye vár minden jó szándékú embert, aki őszintén tiszteletben tartja hitünket, Boldogasszonyunkat, mint a világ kereszténységének kiemelt nagyságát, és segíti hazánk oltalmazójának Magnum Marianumkénti hazatérését.

Építői kérik a kápolnára Isten áldását és a Boldogasszony közbenjárását, hogy az Ő nagyobb dicsőségére, az Ember békességére szolgálhasson.

A Boldogasszony Sziklakápolnában évente több ünnepséget tartanak. Kiemelkedik a pünkösdi szentmise, amelyet a csiksomlyóival egyidőben végeznek. A Sziklakápolnához felkapaszkodók bejárják az utóbbi években a Pilis hegy oldalába kiépített Magyar Csillagösvényt, amely a hegység történelmi múltjának állít emléket és nyújt reményt, erkölcsi menedéket a nemzeti és keresztényi értékrend tisztelőinek. A Csillagösvényen haladó zarándokló Nimród, Atila, Árpád, Szent István, Szent László, Boldog Özséb, és Hunyadi Mátyás három méter magas szobra előtt történelmünkön elmélkedve eljut a Boldogasszony kápolnába, amely fölött emelkedik a Pilis Keresztje, a feltámadás keresztje.

A falu három nemzetközi zarándokút kereszteződésében fekszik: Máriazell–Csiksomlyó és Częstochowa–Medjugorje. A harmadik zarándokút a Magyar Zarándokút, amely Esztergom–Máriagyűd közti szakrális helyeket köti össze. Hagyomány lett zarándoklatok számára a pünkösdi ikermise a kápolnában, amely a csiksomlyói misével egy időben hangzik el. Így duplázódik meg közös imáinkkal a két azonos szellemiségű keresztény zarándokhely nemzetegyesítő ereje.

Pilisszántó másik nevezetessége a Pálos Keresztes Kő, amelyet a római katolikus plébániatemplom padozata alá süllyesztve üveg alatt őriznek a templom közepén. Ez a titokzatos vésetekkel ellátott kőlap 2000 szeptemberében a pilisszántói régi temetőben végzett ásatások során került elő. Többek szerint a pálos rendet alapító Özséb sírkövének egy darabja lehet. A faluban pálos kolostor működéséről tudnak a 13. századtól, amelynek romjai még feltárássra várnak.

2002-ben beomlott a padló a templom közepén, és a beomlott hordalék alatt egy mesterséges üregrendszerre bukkantak. A hat-hét méter mélységben futó folyosó északi ága a templom fala alatt halad tovább a Pilis irányában, de le van falazva, a másik ága az oltár felé hajlik, majd három-négy méter után be van omolva. Látható, hogy teremnyi beomlott üreg és több folyosó fekszik az egész templom alatt és a templom körül. A most még beomlott üregek iránya, boltozatíve arra enged következtetni, hogy régebbi ismeretlen eredetű építmény volt a területen. A falu egykor három római út metszéspontjában állt közlekedési csomópontként, ami már az ókorban is fontosságát bizonyítja.

Pilisszántón a katolikus hívők két nyelven imádkoznak a templomban. A "Miatyánkot" hazánkért Magyarorszáért, a szlovák nyelvű "Miatyánkot" az "Otcse Nást" pedig a faluért, a falu lakóiért és őseiért. A mostani barokk templomot 1760-ban özv. gróf Zichy Miklósné építtette. Homlokfalába építették a templom ismeretlen eredetű alapkövét, amely a falu címere a kettős betlehemi csillaggal és a 3 búzakalással. A templombelső Bebó Károly, Feszty Masa keze nyomát, és Pádúai Szent Antal tiszteletét őrzi, aki a falu védőszentje.

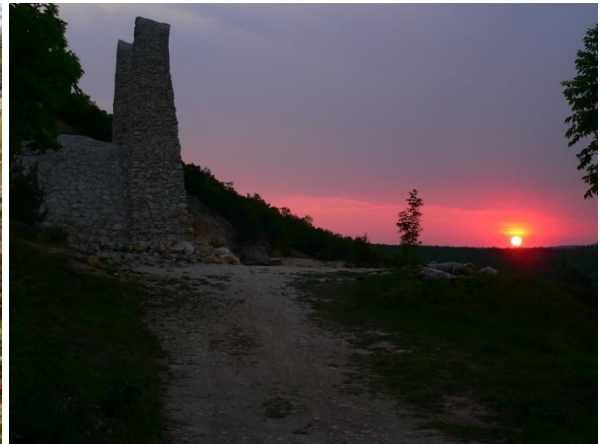
A pilisszántói Boldogasszony kápolna

Istentől való akarat építi a falakat

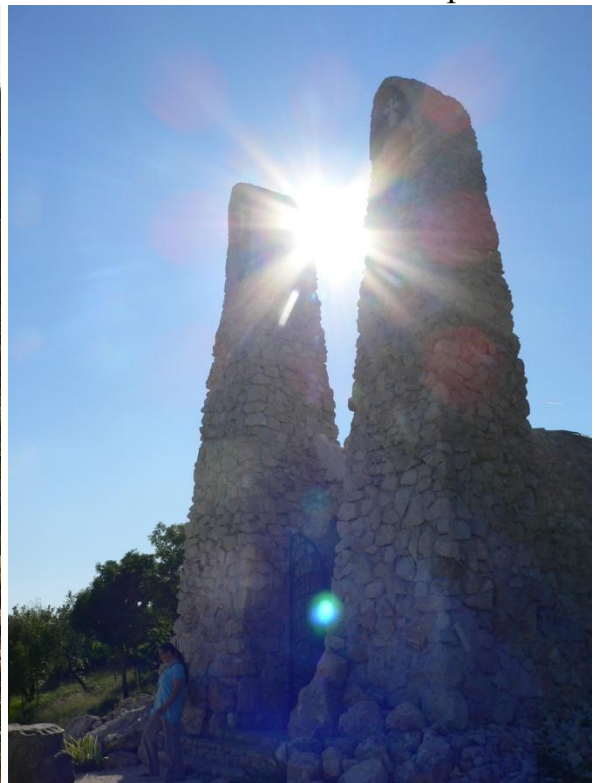
A Teremtő Isten arca

Hitből és szeretetből épült

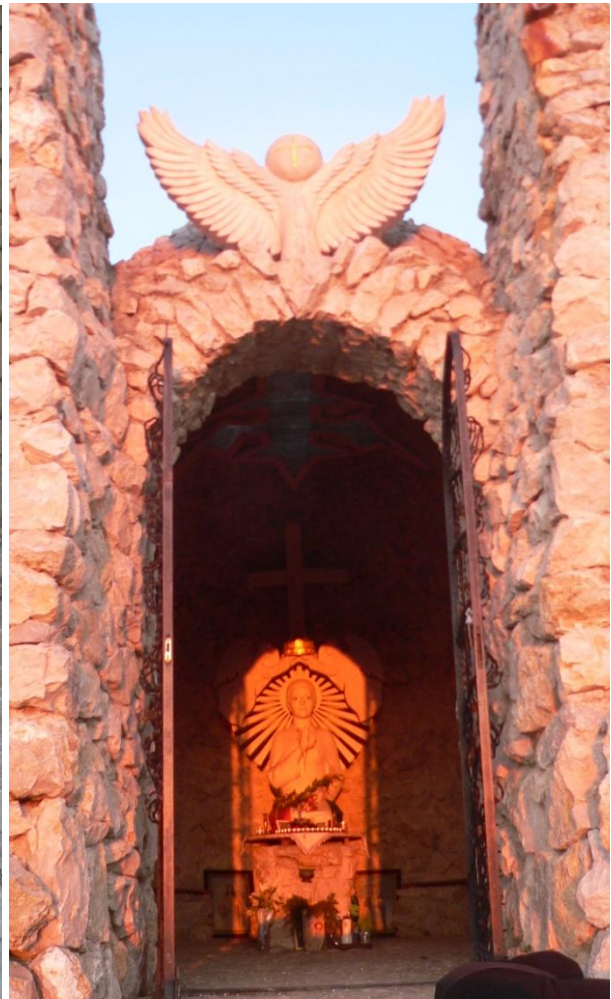

Feljázat

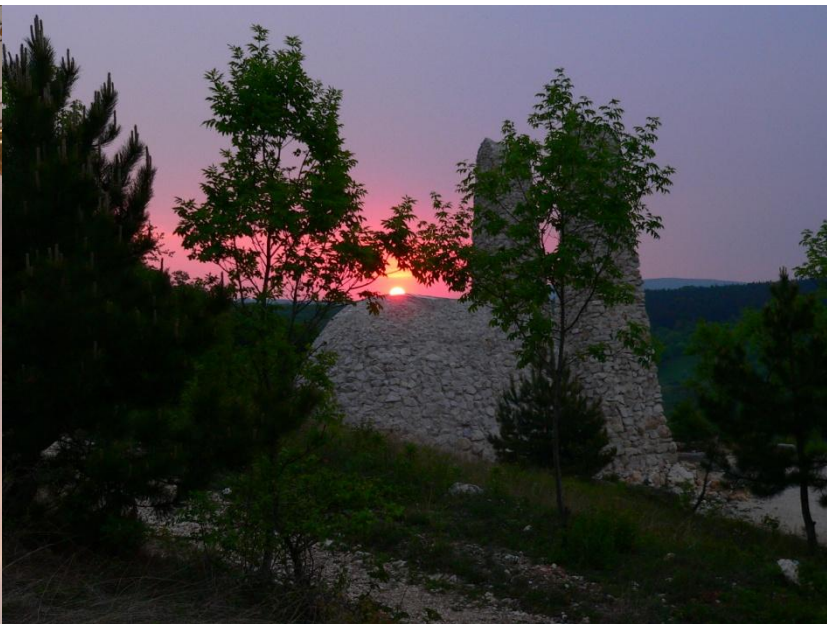
Nemzeti és keresztény

Napbaöltözött Boldogasszony téli napfordulón

Babba Mária (Csiksomlyó)

Nyári napforduló

Párhuzam a csíksomlyói kegytemplommal

Pünkösdi ikermise Csíksomlyóval – Bocsánatkérés 2004. december 5-ödikéért

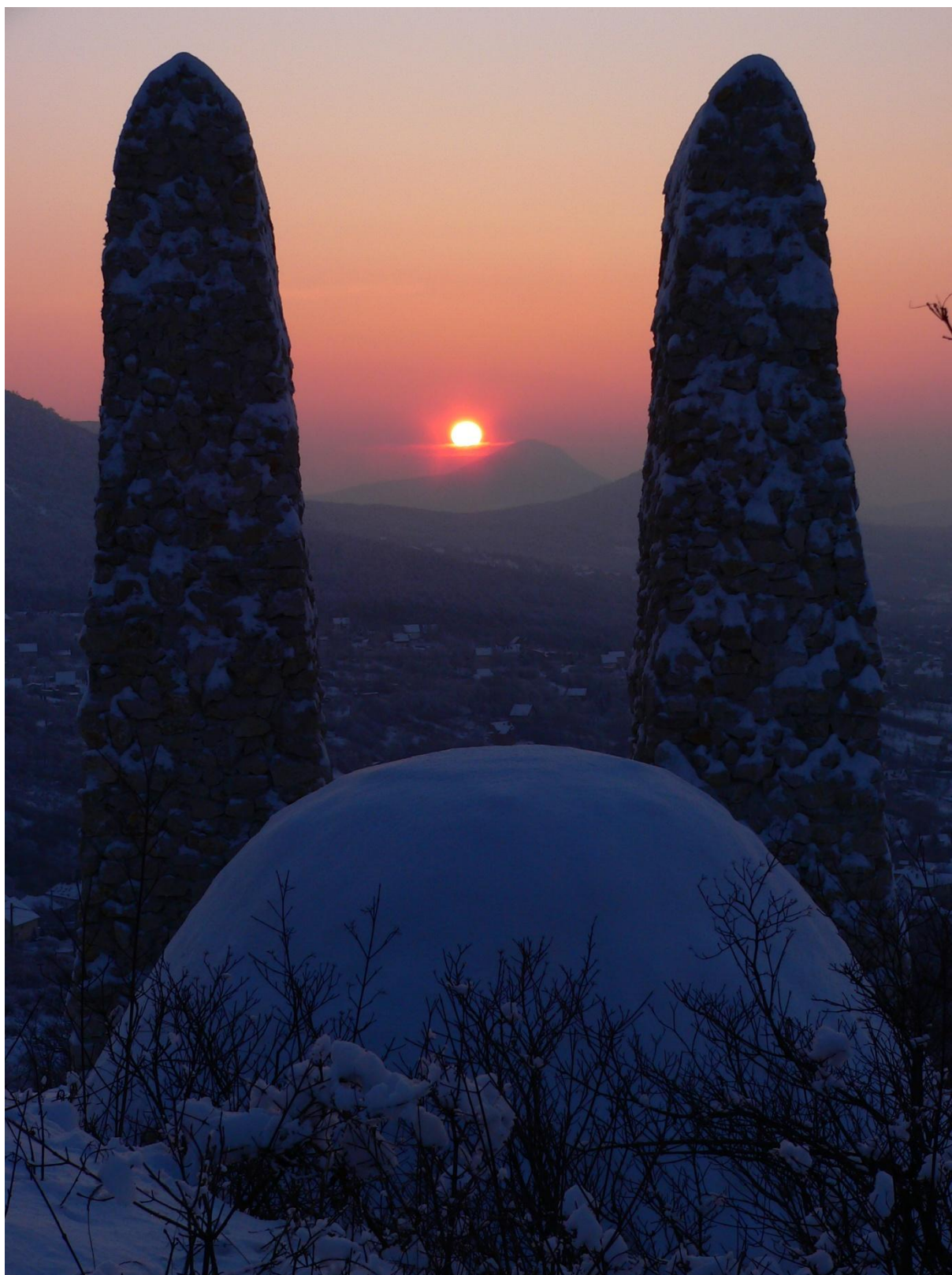
Ébresztő, Magyarország!

Nemzet és Szűzanya

Világosodik – a kereszt felől...

Égre nyújtott két kar ölében

A Pilis Kapuja

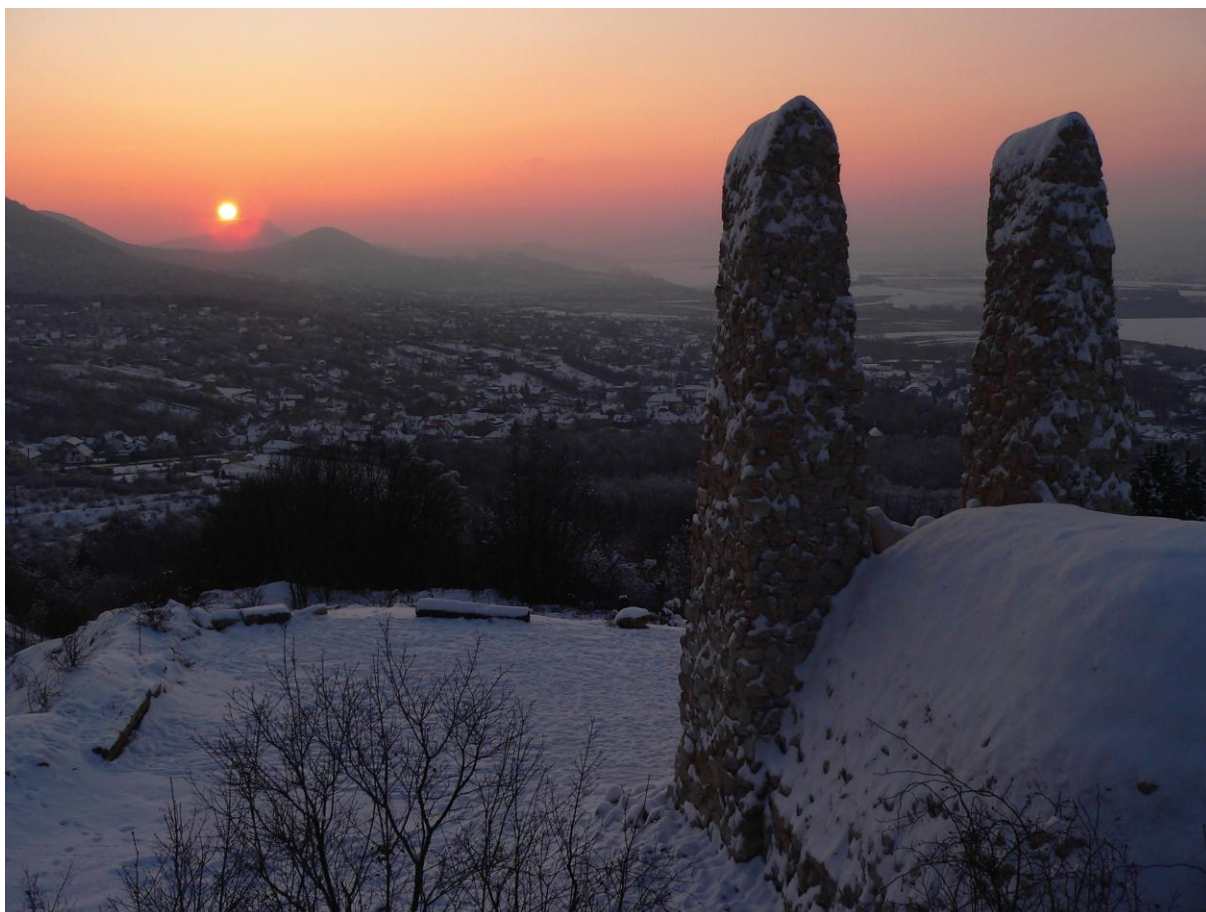
Fénykapu

Itt van velünk

Hummel Rozália: Pilisszántói Madonna

Ziribár titka az újjászületés

Zászlófelvonás Himnusszal

Magyar Csillagösvény: Nimród,

Atilla,

Árpád,

Szent István és Árpád-háziak,

Szent László,

Boldog Özséb,

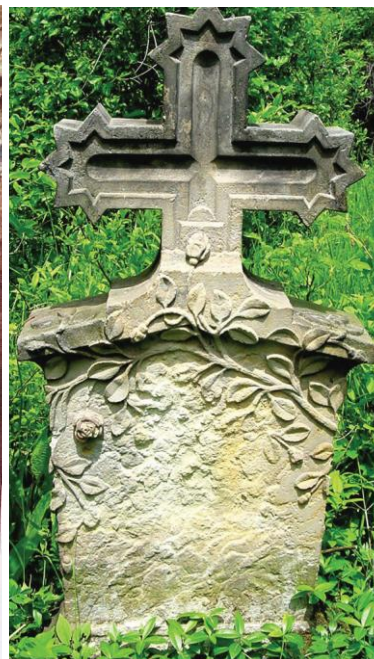
Hunyadi Mátyás

Szántói hitvallás

Pádui Szent Antal templom

Keresztes kő a régi temetőből és ma is álló régi sírkövek Pilisszántón

Csihák György (Zürich)

A mai zarándokok üdvözlése

Szeretettel köszöntöm az emlékzarándoklat minden résztvevőjét a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület nevében. Aki ma ide eljött, bizonyára jól tudja előzetes hírverésünkből, meghívónkból, hogy miért gyűltünk itt össze, de nem árt megismételni, hogy a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület és a Pilisszántó-ért Egyesület szervezésében ez a közös ünnepi megemlékezés itt, a pilisszántói Boldogasszony sziklakápolnában egy emlékzarándoklat, amellyel a 67 évvel ezelőtt, a háború után, Bajorországban lezajlott tízezer hontalan magyar Szent István-napi zarándoklatára emlékezünk.

Az egykori beszámoló szerint: „Szent István napján, messzi az otthontól, Bajorország földjén magyar csoda történt 1947. augusztus 20-án. Szent István száműzött, menekült magyarjai elzarándokoltak Altöttingbe, a Szűz Anyához, hogy hitet tegyenek: a magyar nép hű maradt! Hű első szent királyunkhoz, hű Istenhez, Hazához, a Szent Korona eszményéhez és hű a nyugati kereszténységhez. A távolság, a szétziláltság, valamint az összeköttetés és az önbizalom hiánya két és fél éven keresztül lehetetlenné tett minden magyar megmozdulást. Most azonban a Vatikán delegátusa hívó szavára megmozdult szent István űzött népe. Jöttek Bajorföld, Ausztria, a különféle zónák magyarjai vonaton, autón, gyalog. Lelkészeik vezetése alatt fegyelmezett csoportokban, vagy egyenként családostól.”

Ezen zarándoklat ideje alatt tartották utolsó ülésüket az 1939-ben, a történelmi alkotmányunk alapján utoljára, szabadon és demokratikusan választott magyar országgyűlés ott lévő tagjai. Az alkotmányosan hozott határozataik lényege, hogy a *”Sacra Regni Hungarici Corona – Magyarország Szent Koronája” jogfolytonossága fönáll.* Ez az országgyűlésünk az alkotmányosan alkotott 1938. évi XIX. tc. alapján 1939. június 14-én alakult és soha fel nem oszlatták.

Megható történeteket is ismerünk az országgyűléssel és a zarándoklattal kapcsolatban. Egyik ilyennek az akkor még fiatal lány szereplője, egy müncheni idős hölgy levéllel fordult hozzánk, amelyet ismertetni szeretnék. Annakidején a zarándoklaton gyertyát szenteltek, és ő is tulajdonosa egynek. Azzal a kéréssel küldte hozzánk, hogy ezt az ereklyét először csak akkor gyűjtsuk meg, ha több magyar ember ismét összejön egy, a Szent Koronához méltó helyen és megemlékezik ennek a napnak az üzenetéről.

A két Egyesület elnöksége úgy döntött, hogy Pilisszántón, a Pilis-hegy oldalában fekvő Csillagösvényen kap otthont első alkalommal ez az esemény. Nemzetünk hét uralkodójának, szentjének, azaz ma is szellemi vezetőinknek: Nimród, Atila (Etele), Árpád, Szent István, Szent László, Boldog Özséb, Hunyadi Mátyás itt felállított szobra, továbbá a Boldogasszony kápolna és a tizenkét méter magas Pilis Keresztje méltó helyszín az ünnepség megrendezésére. A Boldogasszony kápolna, az Altöttingi Mária kegyhelyhez hasonló lelkülettel tudja fogadni a zarándoklatot.

Íme, a levél:

ZÜRICHI MAGYAR TÖRTÉNELMI EGYESÜLET

Dr. Miklauzič István
úrnak

Budapest

München, 2013. augusztus 15.

Kedves István!

Kérted, hogy írjam le történelmi jellegű emlékeimet, főleg az altöttingi országgyűléshez és vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc személyéhez kapcsolódóan. Kérésednek örömmel teszek eleget a jelen levél formájában.

A háború után Bajorországban vidéken éltünk, mindnyájan nagy szegénységben. Édesanyám, Ambrózy Erzsébet, ebben az időben ismerkedett meg a Kisbarnaki családdal, jobban mondva először Feri bácsi feleségével, Joli nénivel. A két család közeli barátságba került egymással. Gyakran mentek egymáshoz látogatóba, a találkozók rendszerint én is velük voltam.

Nyolc éves voltam, amikor édesanyámmal elmentünk Altöttingbe a Szent István napi zarándoklatra. Johanniskirchenből utaztunk valami autóbusszal, egy csomó magyart összeszedtek, és úgy tudtunk elmenni az altöttingi zarándoklatra. Ott kapta anyukám ezt a szentelt gyertyát, amelyet szeretettel küldök Nektek. Egy nagymisére emlékszem, a gyertyára, ünnepélyes nagy szertartás volt.

Guttenburgban is voltunk, a Guttenburg-kastély párkányán szaladgáltam a többi gyerekekkel. Az meg az élet meglepetése volt, hogy sok évvel azután a Ludwig nevű lovagom Münchenből elvitt egy kirándulásra. Guttenburgba érkeztünk, nekem ez újdonságnak számított. Később jöttem rá, ahogy Ludwigéknál a lakásból kinézek: – Jé, hát ezt én ismerem, gyerekkoromban ott járkáltam a falak tetején. Azt mondja: – Hát ez a mi kastélyunk volt. Őt Graf Ludwig Maximilian von Tauffkirchen zu Guttenburgnak hívták.

Mi Feri bácsiékkel Johanniskirchenben, Niederbayernben voltunk, sok magyar lakott ott akkor. Ők egy parasztházban kaptak egy szobát kicsi konyhával, anyukám meg én máshol, a falu végén laktunk. Anyukámnak el kellett mennie a francia zónába intézni valami fontosat, annak ellenére, hogy amerikai zónában éltünk. Emiatt átvitt engem Kisbarnakiékhoz, hogy vigyázzanak a kisgyerekre. Akkor éppen beteg voltam, majdnem tüdőgyulladásom volt. Emlékszem, Feri bácsi átengedte nekem az ágycát, azzal, hogy „a gyerekek ilyenkor ágyban a helye”. Ő pedig, a konyha kövezetére feküdt le éjszakára. Feri bácsi velem mindig kivételesen kedves volt, és ha bármilyen fontos személlyel beszélt is, ha meglátott, mindig jóságosan üdvözölt engem.

Aztán voltam olyan eseményeken, amikor vitézi találkozót rendeztek Münchenben. Azt hiszem, kétszer voltam ott, mert különben nevelőapám, Géza bácsi volt ott, az anyu is talán. Egy nagy vitézi találkozó volt 1977-ben, amikor le vagyunk fényképezve, Feri bácsi mellett tölök és édesanyám is. Az egy nagy-nagy vitézi találkozó volt, sok helyről jöttek ide Münchenbe. Nevelőapám, dr. vitéz Czanik Géza, már korábban szoros barátságba került Feri bácsival, sűrűn összefártak, minden fontos magyar eseményen együtt voltak. Feri bácsiék – talán még Johanniskirchenben – megismerkedtek egy német gróffal, akinek volt egy kastélya Arnstorfban, aki aztán átvitte őket oda. Kaptak egy lakást az arnstorfi kastélyban, és Feri bácsi ott élt haláláig. Joli néni előbb meghalt, Feri bácsi nyolcvanban.

Vitéz kisbarnaki Farkas Feri bácsinak két gyermeke volt. A fia Szentesnél 1944-ben repülővel lezuhant és hősi halált halt. 1964-ben Landshutban meghalt a felesége. Éva leánya, aki manőken lett Amerikában, 1965-ben egy érműtét következtében meghalt Los Angelesben. Kisbarnaki leszármazottak nem maradtak.

Tudom, hogy Feri bácsit a szíve egyfolytában hazahúzta, de nem kaphatott volna beutazási engedélyt, mert háborús bűnös volt. Egyszer ugyan az amerikaiak feltették egy vonatra, avval a titkos szándékkal, hogy átadják a komcsiknak, de ugyancsak az amik leszedték az utolsó percben, azzal, hogy „belépése Magyarország földjére nem biztonságos”. Az amerikaiak kiszolgáltatták volna őt, de aztán meggondolták magukat. Feri bácsi Európa szerte nagyon ismert volt, sőt, még Csang Kai Sekkel is tárgyalt Tajvanon. Akkor ez nagyon imponált nekem.

Említenék még két személyt, akik talán szintén jelentősnek tűnhetnek számotokra a közeli múlt idejéből. Székely György volt az egyik udvarlóm itt Münchenben. 1985-ben menekült ki Pestről, idejött Münchenbe, és itt volt nálunk. Azért látogatta meg a szüleimet, mert édesapám nagyon jó barátságban volt Gyurka papájával, aki mint csendőrtiszt kísérte ki IV. Károly királyt a pályaudvarra, ahonnan elindult a száműzetésbe Madeirára. Édesapám el tudta intézni Gautingban Gyurka papjának az orvosi kezelését, tüdőbaja volt szegénynek. Aztán beszélt Habsburg Ottóval Gyurka érdekében, aki fogadta is őt személyes bemutatkozásra. Így segített neki valahogy – ha német állampolgársághoz jutni nem is –, de Fremdenpaß-t kapni, merthogy az édesanyja német volt.

Édesanyám sokat mesélt nekem itteni sorsunk elejéről is. Mielőtt Johanniskirchenbe kerültünk volna, akkor éppen egy tanyán éltünk édesapámmal, Osváth Istvánnal. Az amerikaiak onnan vitték el kihallgatásra, úgy mondván, Salzburgba, ahonnan azonban kiadták a komcsiknak, és onnan kezdve már semmit nem tudtunk róla. Nagyon udvariasan jöttek, mert nagyon fontos ember volt, hogy aztán persze majd visszajön, csak elmennek tárgyalni. Így került akkor Szibériába. Talán tudták azt is, hogy édesapámnak még Canaris tengernagy is kitüntetés adományozott a jó munkájáért. Mi 1945. március

körül jöttünk, menekültünk ki, akkor kerültünk rögtön a tanyára, édesapám, édesanyám, meg én. És ott, hogy melyik hónapban, azt nem tudom, de elég hamar elvitték. Az egy tanya volt, egy Einödthof, egész messze a falutól. Ez Niederbayernben volt, lehet, hogy Passau környékén, onnan költöztünk édesanyámmal egy barakkból, a Flüchtlingslagerből az említett tanyára. Mindig egy szobába valaki fölvelt minket. Akkor már egyedül voltam anyukámmal, hisz édesapámat elvitték.

Nevelőapámat, Géza bácsit is az amerikaiak fogták el itt Németországban, és került egy évig amerikai lágerbe, fogságba. Ő szintén menekültként jött ki a feleségével meg a két gyermekével, és akkor elfogták az amik, majd bekerült a moosburgi táborba. A feleségének meg azt mondták, hogy visszakerült Magyarországra. Becsapták. Erre föl az anya a két gyermekével visszautazott Magyarországra. Bemenni lehetett, csak kijönni nem. És amikor Géza bácsi kikerült a moosburgi táborból, akkor a felesége már otthon volt, ő meg itt maradt. Soha többé nem tudtak már összekertülni. A feleség aztán nemsokára meghalt.

Apám másokkal is szoros kapcsolatokat ápolt, ismert volt a menekült magyarok körében. Itt annyi vitézi találkozó volt, itt nagyon sokan voltak a vitézek, de, akiket én ismertem, azok már mind meghaltak. Aztán voltak, akik hazamentek, Radnóczy Antal például.

Összeszámoltam, hogy édesanyámmal mi itt Németországban huszonegyszer költöztünk a kimeneküléstünk óta. Ha ketten maradtunk egy házban, akkor máshova kellett költöznünk egy szobába. Ház nem járt, csak mindig egy szoba valahol, ezért mindig költöztünk egy-egy falun belül vagy másik faluba. Amikor éppen egy barakksoron laktunk, édesanyám ment az erdőbe fát vágni, és karácsonyfát nekem. Ment baltával és férfibakancs volt a lábán. Azért mindig jobb helyre kerültünk, Eggenfeldenbe, Pfarrkirchenbe, ez mind Niederbayern környék. Aztán Freisingbe, aminek előtte ismerkedek meg az ötvenes években Géza bácsival.

Egyszer ki akartunk menni édesanyámmal Amerikába. Apukámnak az egyik nővére Svájcban volt és onnan került ki a fiához Amerikába, és úgy volt, hogy ő segít majd nekünk. De, azt mondták az édesanyámnak, hogy egy „hírhedt” embernek a feleségét nem engedik ki, Amerikába nem teheti be a lábát. Édesapám, ugyanis a kémelhárító osztálynak volt a vezetője. Szóval nem tudtunk odamenni, és aztán úgy volt, hogy Géza bácsival, amikor már összeházasodtak, Dél-Amerikába, Argentínába megyünk. Már minden el volt intézve, amikor én bárányhimlőt kaptam, beteg lettem, és a lehetőség elszállt. Így maradtunk Németországban. Géza bácsi sem tette volna be a lábát Magyarországra, amíg kommunizmus van – ahogy mindig mondta. Aztán meg már nem tudta, mert 1991-ben meghalt.

Az altöttingi zárandoklaton vettünk egy emlékgyertyát, amelyet – emlékszem – meg is szenteltettünk. Azóta is itthon állt nagy becsben, mert a tízezernél is több magyar akkori egybegyűlése felejthetetlen emlék volt és ma is az. Mi soha nem gyújtottuk meg ezt a gyertyát, mert mindig vártunk valamire, egy olyan alkalomra, amikor megint lesz egy nagy összetartás, inkább akkor lenne érdemes – gondoltuk. Koromnál és a körülmények miatt már nem táplálok ilyen reményeket, az emlékláng meggyújtásáról viszont nem szabad lemondani. Úgy gondoltam ezért, elküldöm a Szűz Mária kegyképpel díszített szentelt gyertyát az egyesületeknek, azzal a kéréssel, hogy ha egybehívnátok egyszer sok magyar embert az 1947-es altöttingi országgyűlés emlékére, ott gyújtsátok meg először, és gondolatban engem is hívjatok majd oda a nagy élmény átélésére.

Szüleimtől hallottam réges-rég, hogy már Trianon előtt törvényt hoztak az elesett katonák tiszteletére. Ez a törvény kimondta, hogy a nemzet hősi halottjaira mindig kegyelettel kell emlékezni, és ezt a magyarok minden év májusának utolsó vasárnapján nemzeti emlékűnnep keretében meg is tették.

Ha esetleg visszaállítanátok ezt az emléknapot, egyben az 1947-es altöttingi néhai közjogi harcosoknak is emléknepjával téve, évente újra lehetne gyűjtani a lángot az eredeti emlékgertyán is.

Szeretettel

Clara

Clara von Osváth-Czanik
Forstenrieder Allee 44
München

Melléklet:

Altöttingi emlékgertya

4 db újságcikk

3 db fénykép

Az altöttingi Guttenburg-kastély ma

Képek az emlékzarándoklatról

2014. augusztus 20.

A mai zarándokok gyülekeznek

A Csillagösvényen

A Pilis Kapujánál

A Pilis Kapuja alatt

A Pilis Keresztjénél

Érkezés a Sziklakápolnához

A Sziklakápolna bejáratánál

A Sziklakápolna fölött jobbra a Pilis Keresztje

A ZMTE elnöke, Guttenburg–Zürich–Pilisszántó összekötője

Jávor Miklós (Mosonmagyaróvár)

Az 1947. évi zarándoklat idézése

Kedves Ünneplő Magyar Testvéreim!

Egyetlenszerű alkalom, hogy világrészeken és országhatárokon átívelő, magyar szívtől magyar szívig sugárzó szent egyetemességgel lelkünkben, szent István királyunk ünnepén, az 1947. augusztus 20-i altöttingi zarándoklatról megemlékezhetünk.

Ahogy a költő mondja: „*Hol a szem, szemével farkasszemet nézni? Ki meri meglátni, ki meri idézni az igazi arcát? Ünnepe vak ünnep, s e máj napoknak szűk folyosóin a szavak úgy lobognak, mint az olcsó gyertyák.*”

És valóban: ez a mindmáig méltatlanul elhallgatott esemény az utolsó szabadon választott magyar országgyűlés ülésének napján az idegen ízű kenyér keserűségébe korbácsolt magyarság világgá kiáltott élni akarásának – **az Altöttingi Országgyűlésünknek** – adott soha el nem évülő, üdvös lelki tartalommal és hatalommal telített lelki alapot és keretet. A Nyugatra menekült magyarok minden egyéni és közös sorstragédia után is tisztában voltak azzal: lehetetlen emberi erővel Istenné válni, és csak isteni erővel válhatunk emberré. Ennek tudata nélkül nincs újrakezdés, nincs teremtő és újjáteremtő gondolkodás és főképpen nincs keresztény magyarhoz méltó létszerveződési forma.

S ott, a bajor Altötting városában, ahol egykoron, az Úr 903-as esztendejében az akkori magyarok a halál szelén nyargaltak, épségben megmaradt az Altöttingi Madonna, ahová 1947. augusztus 20-án Ausztria és Németország menekülttáboraiból érkezve, tízezer Krisztus-hívő magyar zarándok térdepelt és imádkozott esdeklő szívvel az Istenanya közbenjárásért, hogy végre enyhüljön magyar népünk szenvedésének végeláthatatlan sora.

A zarándoklatot vezető Kótai Zoltán atya, vatikáni delegátus, a bazilikában tartott szentbeszédében ekképpen szólt a külsőleg ugyan elgyötört és megtört, ám belülről minden rezdülésével a reményteli jövő képébe egy emberként kapaszkodó tömeghez: „*Koldusboton, törött mankón, jövünk búcsút járni, Szűz-máriás magyaroknak kopott unokái.*” Az atya ezen felül kiemelte, hogy a magyarságot – jelenlegi sorsától és látszólagos reménytelenségétől függetlenül – mindig

is a Szent István királyunk által ránk hagyományozott „Hármas Abroncs” tartotta össze. Ez a „Hármas Abroncs”: a magyar nép, a magyar ország és a Szent Korona, s ha ezekbe kapaszkodva hősiiesen viseljük a történelem sorscsapásait, akkor a Boldogasszony be fogja tölteni kéréseinket és földi pokoljárásunknak egyszer vége fog szakadni.

Jávor Miklós beszédét mondja

A szentbeszéd alatt a bazilika terme zsúfolásig megtelt, több ezren a környező tereken és utcákon sorakoztak. A szentmise zárultával megindult a körmenet a bazilikából az Altöttingi Madonna kegykápolnája felé. A menet élén Habsburg József főherceg, az elüldözött magyarság legfontosabb érdekképviseleti szervének, a Magyar Szabadság Mozgalomnak tiszteletbeli elnöke, valamint Kótai Zoltán pápai delegátus és a német egyház részéről Ludwig Eisenreich atya haladt. Utánuk vonultak címeres és koronás magyar zászlókkal a kezükben és a „Boldogasszony anyánk” ősi magyar Mária-énekekkel az ajkukon és a szívükben, az elüldözött magyar anyák, apák, valamint gyermekeik ezrei és vitték fájdalomtól terhes, de új reményekkel teli imájukat a Madonna szobra elé. A menetelők a kegykápolnához érve, a díszes táborigtárnál imádkoztak, mivel a kegykápolna ekkora tömeg befogadására képtelen volt. Ezt követően Kótai atya elimádkozta XII. Pius pápa öszentségének, a hontalanokhoz címzett könyörgését: „Add, hogy mindazok, akik kimondhatatlan szükségtől szorongatva, otthonukból

száműzve élnek, a Te önkéntes szegénységed példájából merítsék az isteni erőt, a krisztusi bátorságot ahhoz, hogy a szenvedésbe taszított életüket türelemmel viseljék.” Az ima után került sor a kegykápolna oldalfalába elhelyezett bronz emléktábla leleplezésére, amely Szent István királyunkat ábrázolja, amint a Megszentelt Koronát – és általa országunkat – a Szűz Anya oltalmába ajánlja. Az emléktáblán, a magyarság szenvedéseit jelképező töviskoszorúból font címer alatt a következő szöveg foglalja össze a nap legfontosabb üzenetét: *„Koronádnak legszebb éke hozzád sír fel Hunnia, nem felejt el Árpád népe, amíg lesz egy hű fia!”*

Végül a zarándokló magyarok ismét egybegyűltek a bazilikában, ahol az eseményt egyházzenei hangverseny és a vilshofeni körzet magyar lelkészének, Fazekas Lászlónak a beszéde zárta.

Mindezek tükrében nyugodtan leszögezhetjük, hogy az altöttingi zarándoklat üzenete ércnél is maradandóbban kellene, hogy bevésődjék minden magyar elméjébe és szívébe. Ez a 67 évvel ezelőtti néhány óra múlhatatlan bizonyágtételként állított példát a széthúzás, az önös és a részérdekek végtelen fajtájú kórjaiban szenvedő tévelygő magyarság elé, hogy szenvedéseinkre gyógyírt, csak az összetartás és megélt együvé tartozás kegyelmi ajándéka hozhat. Vagy ahogyan záró beszédében Fazekas László mondta: *„Lásd be, hogy először lélekben kell építeni, ezt pedig megkezdheted Te is, még a mai napon. Tegyük tehát kereszténnyé újra a magyar életet, mert istenhit nélkül csak bábeli tornyot lehet építeni, nem országot. Míg az egyik ember a másikban nem felebarátot lát, hanem ellenséget és vetélytársat, addig csak rombolni lehet és nem építeni.”*

Fennmaradásunk zálogaként tehát szívleljük meg, és mindennapjaink életbe épült imájaként visszhangozzuk az altöttingi zarándoklat lelki örökségét, határon innen, határon túl, bárhol a világban, magyarként!

Tóth Lajos S. J. (Pilisvörösvár)

Ünnepi szentmise a Pilis- szántói Sziklakápolnában 2014. augusztus 20.

A miséző pap: Tóth Lajos SJ. Pilisvörösvár

Kezdő ének: (a „Szent vagy Uram” énekeskönyv számozása szerint) 294/A

1. Ah, hol vagy, magyarok tündöklő csillaga,
ki voltál valaha országunk istápjja?
Hol vagy, István király? Téged magyar kíván,
Gyászos öltözetben teelődte sírván.

5. Reménységünk vagyon benned s Máriában,
Mint magyar hazánknak hű királynéjában.
Még életedben minket néki ajánlottál,
És szent koronáddal együtt fölálodoztál.

A gyertyák megáldása

Kedves Testvérek!

E szép megemlékező szentmise kezdetén megáldom ezeket a gyertyákat. Fellobbanó lángjuk emlékeztessen annak a tízezer magyarnak lelki lángjára, hazaszeretetére, akik 1947. augusztus 20-án Altöttingben ünnepélyesen emlékeztek szent István királyunkra és az ő országára, amelyet a Boldogasszony pártfogásába ajánlott.

Uram, hallgasd meg könyörgésünket! - És kiáltásunk jusson eléd! KÖNYÖRÖGJÜNK! Mennyei Atyánk! Szent Fiad, Jézus Krisztus azt mondotta, hogy Ő

a világ világossága. Aki Őt követi nem jár sötétségben. De fontosnak tartotta figyelmeztetni tanítványait szent kötelességükre: Ti is a világ világossága vagytok. Úgy világosodjék világosságotok az emberek előtt, hogy lássák tetteiteket és dicsőítsétek Mennyei Atyátokat.

Tóth Lajos S. J. atya megáldja a gyertyákat

Bizalommal kérünk Istenünk, áldd meg e gyertyákat, amelyek Szent Fiad és minket is jelképeznek! Lelkünkben is úgy lobogjon a hitnek és a hazaszeregetnek lángja, mint Szent István királyunk lelkében is lobogott. Emlékeztessen arra is, hogy Ő a Boldogasszony oltalmába ajánlott minket, ezért nekünk is szent őseink példájára világítanunk kell mai magyar testvéreinknek. Lássék meg rajtunk, hogy a Boldogasszony népe vagyunk!

Áldja meg e gyertyákat a Mindenható Isten, az Atya, a Fiú és a Szentlélek! Ámen.

Gyertyaáldás után: 174/1

Boldogasszony, édes, hozzád esd ma néped,
Veszni indult lelkét, hogy Te mentenéd meg,
Édes Szűzanyánk!

Az emlékgyertyák meggyújtása

Az emlékgyertyák is égnek

Bűnbánati ima után:

Uram irgalmazz! (Háromszor) Krisztus kegyelmezz! (Háromszor) Uram irgalmazz! (Háromszor)
Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség a jóakarató embereknek.
Dicsőítünk Téged, áldunk Téged, imádunk Téged, magasztalunk Téged, hálát adunk Neked nagy dicsőségéért.
Urunk és Istenünk, mennyei Király, mindenható Atyaisten.
Urunk, Jézus Krisztus, egyszülött fiú,
Urunk és Istenünk, Isten Báránya, az Atyának Fia,
Te elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk.
Te elveszed a világ bűneit, hallgasd meg könyörgésünket!
Te az Atya jobbján ülsz, irgalmazz nekünk!
Mert egyedül Te vagy szent, Te vagy az Úr,
Te vagy az egyetlen Fölség, Jézus Krisztus,
A Szentlélekkel együtt, az Atyaisten dicsőségében. Ámen.

Olvasmány a „Példabeszédek könyvéből” (4. fejezet 10-15. és 18-27. vers)

*Hallgasd hát meg, fiam, fogadd el szavaimat,
akkor nagy lesz száma életed éveinek.
Megmutatom neked a bölcsesség útját,
egyenes lesz az út, amelyen járatlak.
Semmi nem gátolja lépteid, amikor jársz,
és ha gyorsan szaladsz, akkor sem botlasz meg.
Tartsd meg intelmeimet, ne tágíts tőle!
Őrizd meg, hiszen az életed!
Ne lépj a gonoszok ösvényére,
és a gonosztevők útján ne járj!
Hagyd el s ne menj rajta tovább,
kanyarodj el tőle s úgy folytasd utadat!*

*Az igaz ember útja, mint a hajnal pirkadása,
egyre világosabb, míg fényes nap nem lesz.
A gonoszok útja olyan, mint a sötét éjszaka,
maguk sem tudják, miben botlanak meg.
Figyelj fiam a szavaimra,
nyisd ki a füledet a beszédemre!
Ne téveszd el őket soha a szemed elől,
és őrizd meg a szíved közepében!
Mert élet annak, aki megleli őket,
gyógyulás az egész testnek.*

*Nagy gonddal őrizd a szívedet,
mert hiszen belőle indul ki az élet.
Tartsd távol magadtól a száj hamisságát,
távolítsd el az ajkak álnokságát!
Egyenes előre nézzon a szemed,
legyen egyenes a szemed pillantása.
Egyengess sima utat a lábadnak,
legyenek biztosak mind az útjaid.
Se jobbra, se balra ne térj le az útról,
és a gonosztól tartsd távol a lábad!*

Szent lecke. Szent Pál: „Az efezusiaknak írt levél.” (4. fejezet 17-24)

Buzdítás a megújulásra.

Azt mondom tehát, sőt figyelmeztetek titeket az Úrban, ne éljétek úgy, mint a pogányok, akik hiúságokon járatják az eszüket. Sötétség borult elméjükre és elidegenedtek az istenes élettől, tudatlanságukban, amely szívük megátalkodottságának következménye. Lelkileg eltompulva kicsapongásokra adták magukat, és kapzsiságból mindenféle ocsmányságot űznek.

Ti azonban nem ezt tanultátok Krisztustól, ha valóban őrá hallgattok és megtanultátok, hogy Jézusban van az igazság. Korábbi életmódokkal ellentétben vessétek le tehát a régi embert, akit a megtévesztő kívánság romlásba dönt. Újuljatok meg lélekben és érzületben, s öltsetek magatokra az új embert, aki az Istenhez hasonlónak alkotott, megigazult és valóban szent teremtmény.

Hagyjátok el tehát a hazudozást, beszéljen mindenki őszintén embertársával.

Evangélium Szent Máté szerint. (7. fejezet, 24-29. vers)

Az ítékezés. Hasonlat a sziklára épített házról.

„Aki hallgatja szavamat és tettekre is váltja, az okos emberhez hasonlít, aki sziklára építette házát. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvített a szél, és neki zúdult a háznak, de nem dőlt össze, mert szikla volt az alapja. Aki hallgatja ugyan tanításomat, de nem váltja tettekre, a balga emberhez hasonlít, aki házát homokra építette. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvített a szél és nekizúdult a háznak. Az összedőlt és romhalmazzá vált.”

Ezzel Jézus befejezte ezeket a beszédeket. A nép ámult tanításán, mert úgy tanított, mint akinek hatalom van a birtokában, s nem úgy, mint az írástudók.

Szentbeszéd.

Kedves keresztény magyar testvéreim!

Erre az ünnepi megemlékezésre tanulságos meghívót kaptunk. Ez emlékeztünkbe idézi, hogy 1947. augusztus 20-án magyar csoda történt: „Szent István száműzött, menekült magyarjai elzarándokoltak Altöttingbe, a Szűz Anyához, hogy hitet tegyenek: a magyar nép hű maradt!”

Engedje Urunk Istenünk, hogy ma újabb magyar csoda történjék itt, a pilis-szántói Szűz Anyánál! A hitnek, a szeretetnek olyan tüze lobbanjon föl szívünkben, hogy annak fénye és melege minél több magyar testvérünkben tudná fölszítni a keresztény hitnek és a hazaszeretetnek azt a lángját, amely Szent István királyunk szívében lobogott!

Hogyan készítette elő Isten gondviselő szeretete őt arra, hogy népének megmentője legyen? Kiváló szülőket és nevelőket adott neki. Apja, Géza fejedelem a bölcs államférfi szemével fölismerte, hogy egyes törzsi vezetők zsákmányszerző hadjáratai végzetes eredménnyel járhatnak, Európa népeit egészen a magyarok ellen fordítják és végül pusztulását okozzák. Inkább meg kell ismerni vallásukat, kultúrájukat. Ebben segíthette felesége, az erdélyi gyula leánya, Sarolt, aki ugyan ortodox keresztény volt, de belátta, hogy Róma felé kell nyitni.

Géza fejedelem fölvette a kapcsolatot Piligrim passai püspökkel, papokat, szerzeteseket kért tőle. A sankt-galleni bencésből lett Bruno püspök megkeresztelte őt és Mihály testvérét, és később fiát, Sztephanoszt is. Mindketten a passai egyházmegye védőszentjének, István vértanúnak nevét kapták a keresztségben. Géza fejedelem meghívta Prága híres püspökét Adalbertet. Ő részeltette a bér-málás szentségében az ifjút és az ő közvetítésével jött létre házassága a bajor hercegnővel, Gizellával.

Uralkodása idején került Sztephanosz udvarába Gellért, a tudós velencei bencés, akit Isten, mintegy tanácsadójának és fia, Imre herceg nevelőjének is küldött Magyarországra.

Géza fejedelem diplomáciai fogásnak tekintette megkeresztelkedését. Sztephanosz – illetve István, viszont meggyőződéses, szent kereszténnyé, a magyar nép számára szent keresztény eszménnyé fejlődött. Gondjai megoldására sokszor az éjszakai imádkozást, a kemény böjtölést és az álruhában végzett szegény-gondozást választotta. Gyermekait is igyekezett Gizellával együtt, szent életre nevelni. Fenn maradtak Intelmei, amelyeket Imrének, mint utódjának, a királyi szolgálat ellátására készített. Családja magyar szentcsalád volt.

Amikor viszont Imre halála után alkalmas utód nélkül maradt, bizalmát Máriába, a Boldogasszonyba vetette és halála előtt koronáját, az országot, a magyar népet neki ajánlotta, 1038. augusztus 15-én.

Hogyan teljesítette István fejedelmi, majd királyi hivatását?

Amikor 955-ben, apja halála után átvette az ország vezetését, belső és külső veszélyek leselkedtek rá. Egyes törzsekben még erős volt a ragaszkodás a régi élethez. Nagybátyja, Koppány, a régi utódlási szokás alapján a fejedelmi hatal-

mat követelte. Fegyveres lázadását István hősiess küzdelemmel leverte a vespéremi csatában. Kénytelen volt sógorát, Prokuj erdélyi gyulát is leverni, aki Lengyelországba menekült. Keresztény irgalmasságát jelzi, nem állt bosszút az ő családján, hanem feleségét és fiát is utána küldte. Le kellett vernie Ajtonyt, a csanádi táj lázadó urát. Hogy ő a pogányságot akarta-e visszaállítani, vagy bizánci támogatásban bízva akart-e területén uralkodni, nem tudhatjuk biztosan. Bizánci kereszténységben részesült.

Lajos atya szentbeszédét mondja

István király élete vége felé került szembe unoka testvérével, Vazullal. Imre halála után arra gondolt István, hogy őt teszi meg utódjának, ha vállalja műve folytatását. Egyik feltételezés szerint Gizella küldött egy embert, hogy szúrja ki Vazul szemét, hogy alkalmatlanná válják az uralkodásra, mert a trónt Orseolo Péter velencei Dózse fiának szánta. Más felfogás szerint István udvarába hozatta Vazult, de ő összeesküvést szőtt István meggyilkolására, ezért szúrták ki Vazul szemét. Vazul három fia Lengyelországba menekült.

A külső veszélyek közül Konrád, német-római császár katonai támadása volt a legveszélyesebb. Vazallusává akarta tenni Istvánt és az országot birodalmához akarta csatolni 1030-ban. Ez nem sikerült neki, mert István csapatai levertek és kiűzték az országból. Viszont nem látszik alaptalannak, hogy a következő évben a trónörökös, Imre herceget vadkan támadásának álcázva ő gyilkoltatta meg.

Prohászka püspök egy beszédében így jellemezte Istvánt: „Keresztény király, vitéz harcos és hős volt.” Nincs eszme, amely olyan hősokeket állított a világba, mint a kereszténység. A kardra áldást az Istentől kérték, s fegyvereiknek biztos győzelmet böjtkben és imában kerestek. Mantforti Simonnal rohantak egyenlőtlen harcokba, ha mondhatták vele: „Az egész Egyház imádkozik értem, nem hátrálhatok...” Magyar kereszténység, ilyen a te apostoli királyod, szented, hősöd!

„Hát róla szóljon most a lelkes ének!
Uram, Téged dicsérünk általa,
mert ő volt a Te választott edényed,
apostolod, híved, s a Föld sara.
És ő volt ama bibliai Sátán,
kire be jó, hogy éppen rátaláltál,
midőn megvirradt népünk hajnala.”

(Tűz Tamás: Ima Szent István királyhoz)

Hivatásának még két területét tekintsük át: államszervezését és apostoli munkáját!

Prohászka püspök különös vonását említi Szent István királyunknak: fő jellemvonása, hogy „tekintete a végtelenbe néz”. Mit jelent ez? Nyilván, nem a pillanatnyi sikereket kereste, nem a rövidtávú érdekek vezérelték. Istenre figyelt: mit várt tőle? Hogyan tudja népe boldogulását évszázadokra, talán évezredekre is megalapozni, biztosítani?

Meglátta, hogy országa nem állhat fenn sokáig, ha megmarad törzsi szervezetben. Erős központi hatalmat szervezett, fölosztva megyékre az egész országot. Figyelembe véve az ősi hagyományokat, szigorú törvényekkel szabályozta az állami intézmények és a magyar társadalom életét. Tiszteletben tartotta a különféle nemzetiségeket, a betelepülők jogait, segítette a békés együttélést. Székesfehérvárott évente ítélkezési napot tartott. Létesülő iskoláiban szorgalmazta a keresztény hit és erkölcs tanítását, de gondja volt az ősi magyar műveltség ápolására is. Ez viszont már szorosan összefügg apostoli szolgálatával, hiszen az iskolákat szerzetesekre bízta. Öt bencés apátságot létesített. Nyugati és bizánci apáca-kolostorokat is alapított. Különösen jeles zárda volt Veszprémben a királyné városában létesített bizánci kolostor. Missziós papokat hívott Bajorországból, Itáliából és Csehországból.

Minden tíz falú számára templomot építtetett. Fontosabb településeken díszes templomok is épültek. Esztergomban székesegyház, Székesfehérváron temetkezési templom a királyi család számára. Akkor már ott nyugodtak az ősök közül Taksony és Géza. Konstantinápolyban díszes templomot, Jeruzsálemben bencés monostort, Rómában pedig zarándokházat építtetett.

Az 1000. évben Asztrik apátot, a későbbi kalocsai érseket Rómába küldte. Ő beszámolt István buzgó apostoli tevékenységéről II. Szilveszter pápának. A pápa, apostoli szolgálata elismeréséül apostoli kettős keresztet és a magyarok számára oly drága koronát küldött. Az 1000. év karácsonyán Asztrik érsek ezzel

koronázta királlyá. A pápától kapott megbízás alapján szervezte és megalapozta a magyar római keresztény egyházat. Két érsekséget – az esztergomit és a kalocsait – valamint nyolc püspökséget alapított. Fokozatosan betöltötte a püspöki székeket. Kettőt külön is megemlítek: Pécsre küldte Boldog Mór pannonhalmi apátot és Csanádra Szent Gellért püspököt. Halálakor már szilárd egyházi szervezet biztosította a magyar nép lelki szolgálatát.

Mit üzen Szent István király a mai magyar népnek? Ismét Prohászka püspököt idézem: „Szent István óriási alakjára csodálattal tekintünk. István király szemében a végtelenbe való tekintet izzó, főséges sugara ég, a modern kor fiainak beesett szemében pedig a haldokló hit lázas lobbanásai kísértenek: elfelejtettek a végtelenbe nézni. Néznek tehát a végesbe, s gondolják, hogy véges emberi gondolatokkal beveszik a világot s megállják helyüket a földön.” (*Prohászka ÖM 13,36*)

Szent István király üzenete a mai olvasmány szavaival: „Hallgasd meg fiam, fogadd el szavaimat... Egyenesen előre nézzen szemed, legyen egyenes a szemed pillantása! Se jobbra, se balra ne térj le az útról és a gonosztól tartsd távol lábad!” (*Krónikák 4, 10-15, 18-27*)

Hogy szól a szent lecke üzenete? „Ne éljeteztek úgy, mint a pogányok, akik hiábavalóságokon járatják eszüket!” „... az igazság Jézusban van... Újuljatok meg lélekben és érzéseitekben! Öltsetek magatokra az új embert, aki Istenhez hasonló, igaz és valóban szent teremtmény.” (*Szent Pál Efezusi levele 4, 17-24*)

Krisztusban kedves testvéreim!

Hasonló biztatást olvashatunk Szent István királyunk Imre fiához írt Intelmekben.

Elmélkedésünk végén kérjük buzgó imával Szent István királyunk segítségét! Esdje ki az Úrtól a Boldogasszonnyal együtt népünknek, keresztény hitünknek, nemzeti tudatunknak és hazaszeretetünknek bő áldását, csodáját!

Imádkozzunk Szent István Királyhoz!

„Nemzetünk apostola és hatalmas pártfogója, szeretett királyunk, ki őseinket a tévelygés sötétségéből az egyedül üdvözítő katolikus hit világosságára hoztad, megtért népednek templomokat és iskolákat emeltél, szegényeit, árváit és özvegyeit szerető atyaként tápláltad és műveltél, boldoggá iparkodtál tenni nemzedet, a Te tömérdek fáradságod, kiállott küzdelmeid és mindezekkel szerzett kimondhatatlan nagy érdemeid miatt fiúi és még most is alattvalói bizodalommal fordulunk Hozzád, ó, apostoli, szent királyunk, és kérünk, ne vond meg hathatós pártfogásodat a Te magyar népedtől, amelyet annyi munkával megmentettél. Kérj számára buzgó apostolokat, kérd az Istent, szüntesse meg közöttünk a hitszakadás átkát, az erkölcstelen életet, hogy üdvösséges törvényeid és az igaz atyai szívedből fakadt intelmeid szerint, szeretetben egyesülve, az igaz hitben állhatatosan megmaradjunk, szent életed nyomdokait kövessük és így egykor Veled együtt az örök boldogságban Urunkat, Istenünket vég nélkül áldjuk és dicsérjük! Amen.” (*Sik: DB. 866*)

A szentbeszéd után: 259/1

Jöjj Szentlélek Úristen, áraszd reánk teljesen
Menyből fényességedet, menyből fényességedet!
Jöjj el, jöjj el, jöjj el, jöjj el, jöjj Szentlélek Úristen!

Föjlajánlásra: 174/5

Föjlajánljuk Néked szenvedéseinket:
Végy szívedbe minket s mutass meg az Úrnak,
Édes szűzanyánk!

Prefáció után:

Szent vagy, szent vagy, szent vagy, mindenség Ura, Istene.
Dicsőséged betölti a mennyet és a földet. Hozsanna a magasságban.
Áldott, aki jön az Úr nevében. Hozsanna a magasságban.

Az Úrfelmutatás szobra

Áldozás előtt:

Isten Báránya, Te elveszed a világ bűneit: irgalmazz nekünk.

Isten Báránya, Te elveszed a világ bűneit: irgalmazz nekünk.
Isten Báránya, Te elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk.

Áldozásra: 280/B

1. Győzelemről énekeljen napkelet és napnyugat.
Millió szív összecsengjen, magasztalja az Urat!
Krisztus újra földre szállott, vándorlásunk társa lett,
Mert szerette a világot, kenyérszínbe rejtezett.
Krisztus kenyér s bor színében, Úr s Király a föld felett:
Forrassz eggyé békességben minden népet s nemzetet!

4. István király árva népe, te is hajtsd meg homlokod!
Borulj térdre, szórd elébe minden gondod, bánatod!
A kereszt volt ezer éven reménységed oszlopa:
Most is Krisztus jele legyen jobb jövődnek záloga.
Krisztus kenyér s bor színében, Úr s Király a föld felett:
Forrassz eggyé békességben minden népet s nemzetet!

Áldás után:

Magyar himnusz

Régi székely himnusz:

Hej, én édes Jóistenem, oltalmazóm, segedelmem.
Vándorlásban reménységem, ínségemben lágy kenyерem.

Vándorfecske sebes szárnyát, vándorlegény vándorlását.
Vándorszékely reménységét, Jézus áld meg Erdély népét!

Vándorfecske hazatalál, édesanyja fészkére száll.
Hazatértét megáldotta, csiksomlyói Szűz Mária!

Befejezésként: 284/1

Boldogasszony Anyánk, régi nagy Pátrónánk!
Nagy ínségben lévén, így szólít meg Hazánk:
Magyarországról, édes Hazánkról,
Ne felejtkezzél el szegény magyarokról!

A szentmise résztvevői

ÜNNEPI TUDOMÁNYOS ÜLÉS A PILISSZÁNTÓI PÁDUAI SZENT ANTAL TEMPLOMBAN

Szőnyi József (Pilisszántó)

A pilisszántói Páduai Szent Antal templomban talált különleges kereszt

A 2000. szeptember 23-án, szombaton megtartandó misét Boldog Özséb emlékére ajánlotta fel Takács Nándor püspök úr és Árva Vince atya. A szokottól eltérően a mise nem a templomban, hanem a két éve felkutatott Boldog Özséb idejéből való középkori templomunk vagy kolostorunk romjai fölött a régi temetőnkben lett bemutatva. Az ünnep tiszteletére a mise helyszínét alkalmassá kellett tenni a hívők fogadására. A temetőnek ezt a harmadát ki kellett tisztítani a több évtizede burjánzó fáktól, elvadult bokroktól. A temető kitisztított részén az 1980-as években exhumált szovjet katonák egykori sírjánál egy kézilabdapálya nagyságú területen nem voltak sírok. – Vajon 1945 januárjában miket bolygathattak meg az elesett szovjet katonák sírjainak ásásakor? – A kivágott bokrok, fák kiálló rönkjei, a közelmúlt régészeti ásatásának és visszatemetésének földkupacai, buckái miatt a terep még nem volt sima, járható. Ezért a felszínt ifj. Rucska László vállalkozó a Volvo rakodógép kanalával felszedte, elsimította. Amikor az Egészségházhoz közeli részhez ért, a kanál a földből alig kiálló kőbe ütközött. A vezetőfülkéből csak egy nagydarab földes kőnek látszott, ezért azt csak félretolta.

Szlávik Jani, aki az önkormányzat dolgozója a félretolt követ meglátva rám szólt mi legyen a kővel? A Kő első pillantásától lenyűgözött. Percekig nem tudtam levenni a szemem róla. Azonnal látható volt, hogy nem ebből a korból való, hisz ismerem az összes sírkövet a temetőnkben. Taligába raktuk a kb. 100 kilós követ és levittük a többi összegyűjtött különféle kő közé a községháza udvarára, hadd gyönyörködjenek benne a szántóiak.

Az rögtön látszott rajta, hogy Pilisszántónak nem az 1702-től számítható újraterelítés mostani kultúrájából való, hiszen temetőnk minden sírkövét jól ismerem és csodálom. Minél többet nézegettem annál szebbnek, mélyebbnek és ennél fogva félteni, óvni valónak éreztem. Kocsis Laci jó tanácsa megerősített aggodásomban és Janival lecipeltük a biztonságos pincébe, ahol a vastag gyapjú kockás ingembe gondosan bepólyázva várt küldetésére. Majd nem bízva a pincében sem, felhoztam magam mellé a polgármesteri irodámba ahol személyesen vállaltam őrséget felette. Megkértem néhány múzeumi szakembert, mondjanak

véleményt róla, de nem tudtak, mert különlegessége, egyedi szimbólumrendszerre miatt komolyabb kutatómunkát igényel a megfejtése, nincs összehasonlítási alap.

Kérdések sokasága merült fel bennem. Milyen titkot őriz a Kő? Honnan származik az anyaga? Milyen szellemiségű korban született az alkotás, mióta hordja titkos üzenetét? Alkotójának vésőjét milyen erő vezette ezekbe a különös ábrákba? Miért ilyen alakra lett formálva kerülete, a Kő vastagságát miért kúposra munkálták, mintha arccal lefelé beszorulna egy boltozatba? Mi célból készült, mi volt a feladata, mit akar mondani nekünk ilyen hangosan? Milyen feladatot, milyen felelősséget ró ránk? Miért „fertőződik” meg mindenki, aki a Kő-be mélyed? Kit vagy kiket képvisel? Mely népek vagy csoportnak, milyen eszmének a Nagykövete? Van-e, megfejthető-e a Keresztes Kő abszolút igazsága?

Szőnyi József előadást tart

Sokan látták már a követ. Egytől-egyig mindnyájan jó szándékkal, tisztelettel, sőt szeretettel közeledtek hozzá. Ellenséges magatartásnak eddig nyomát sem láttam, inkább gondoskodó, féltő tisztelet jellemezte a titok megfejtésén fáradozó összes szereplőt. A több tucat hozzászóló mindegyike a maga területén elfogadott, elismert tekintély.

Látta már művészettörténész, bioenergetikus, múzeumi szakember, látó, régész, egyházkutató, őstörténet kutató, ezoteriával foglalkozók, intézmények, a sajtó képviselői és mások, akik a kő vonzáskörébe kerültek. Minden szereplőnek létjogosultsága van, ezért mintegy külső szemlélőként – ha nem is teljes kritika nélkül – de minden jó szándékú véleményt érdeklődéssel elfogadok és begyűj-

tök. Tudományos elhivatottsága, hite, világnézete, érdeklődése, neveltetése, őszinte meggyőződése szerint mindegyik hozzászóló megtalálta benne a saját igazságát. Mintha a Kő a maga megingathatatlan bölcsességével, azt közölné környezetének minden tagjával: *én vagyok az Igazság!*

Keresztes Kő a templom alatti folyosóban

A vélemények meglehetősen szerteágazók. Időben a 14. századtól visszafelé több tízezer esztendőig, térben pedig Egyiptomtól a kozmikus téren át a Pilisig tartanak. Hol van hát az igazság?

Belőlem a Kő első lebilincselő megpillantásától kezdve határozottan, két érzést vált ki, Szeretet és Alázat!

A Kővet természetesen a magyar nemzet közkincsének tekintem, de Pilis szántón maradvá is közkincs marad sőt, itt a társai közt él igazán. Meggyőződésem, hogy a Kőnek falunkban kell maradnia az eredeti helyén. Itt érzi magát otthon, itt van mondanivalója, funkciója, mert nem véletlenül született ide. Ebbe a földbe kapaszkodnak a gyökerei, ennek a szülőföldnek a melege táplálja a lelkét. Egy múzeumi kőtár padlóján heverve csak egy szárnyaszegett halott kődarab lenne. Féltém Őt ettől és minden más bajtól! Később döntünk, mi lesz a Kő méltó helye addig, amíg eredeti otthona – a régi temetőnk – alkalmassá válik fogadására.

A régi temetőnkben, 1998-ban feltárt középkori romok feltételezésünk szerint a Pálosok első, un. Szent Kereszt kolostora, ahol Szent Özséb rendje megszületett, ez a magyar Pálos rend ősforrása. A romokon került elő a Keresztes Kő, amely jelenleg a templom alatt véletlenül előkerült, a falut behálózó ismeretlen eredetű, de a középkorban szándékosan feltöltött és elpusztított folyosóban van elhelyezve, és a padló üveglapján keresztül kivilágítással látható.

A Pálosok szülőhelye Santo, Szent helyet jelent. A történelem által eddig fel nem derített rejtélyek sorakoznak a faluban, ők adják azt a szellemi izgalmat amelyek a falu több ezer éves múltjának titkai.

Gedai István (Veresegyház)

Megemlékezés Szent István királyról

Gedai István előadását tartja

Az elhangzott előadás nincs leírva, ezért itt megjelteni nem tudjuk, de közlünk egy hasonló tartalmú írást a következő oldalakon.

Az előadás összefoglalóját Simonné Schuck Mária Magdolna újságírónak köszönjük:

Szent István a sumérok és Boldog Özséb közötti időben élt. Szent István sokkal több volt annál, semhogy szüksége legyen olyan feladatok ellátására, mint amilyenekre céloznak magukat történészeknek nevezők, akiktől nagyon sokszor halljuk: Szent István az államalapító, az első szent királyunk, aki Magyarorszá-

got kereszténnyé tette, európaivá tette. Szent István azért ennél valamivel több, annak ellenére, hogy a magyar államot nem Szent István alapította. Mi az államnak a jellegzetessége törvények szerinti társadalomban? Gyakorlatilag, a jogtörténészek szerint, a vérszerződéskor már egy egységes állammá alakultunk. Árpádnak Pusztaszer országgyűlés volt, ahol megállapították az ország törvényeit és szokásait, s ezt Anonymus le is írta. Akkor tehát, a honfoglalással egyidőben, Magyarország állam volt, és ezt az államot a 907-es pozsonyi győzelem az európai népek előtt is nyilvánvalóvá tette: a Kárpát-medence egésze a magyar államnak a birtoka. A magyar társadalom számára a kereszténység nem volt idegen. Ismerjük a bezdédi tarsolylemezt, ahol egy magas rangot jelző tárgyon ott van a keresztábrázolás. Ez a keresztábrázolás egy felső vezetőnek a rangjelző szerepét jelölő tárgyan szerepel. Egészen biztos, hogy a magyarság vezető rétegében a kereszténység jelen volt. A 10. században már az északmagyarországi Abáknak keresztény temploma volt, kettő is: Tarnaszentmárián és Abasáron.

Csihák György (Zürich)

Szent István király életműve és a magyar államalapítás

A tárgyat a következő három kérdéscsoportban tárgyaljuk:

1. Európa politikai földrajza és hatalmi helyzete az első évezred fordulóján;
2. a Kárpát-medence népeinek etnikai embertani képe;
3. István király néhány fontosabb tette. Mit jelent az Egyház szempontjából István király szentté avatása?

Előadásomban bőven merítek az Egyesületünkben folyó munkák eredményeiből, mindenek előtt Mehrle Tamás, Fribourg Egyetemének teológia professzora, Götz László kitűnő történészünk, Henkey Gyula kecskeméti antropológusunk és Érdy Miklós New York-i orientalistánk munkájából. Győrffy György „István király és műve“ c. könyvét (Gondolat, Budapest 1977) alapvetőnek tekintem – Győrffy nem tagja Egyesületünknek. A közismert tényekkel legföljebb csak érintőlegesen foglalkozom.

Aki valamelyest is foglalkozik a magyar történelemmel, hamarosan rájön, hogy a magyar történelmet magyar szempontból soha nem írták meg. A fennmaradt, legrégebbi történelmi munkák fölött is máig nagy viták dúlnak. Megállapítják, hogy valamely csoport érdekében íródtak.

Súlyos gond ez, hiszen minden nemzet saját történelmi tudatában él. Amely nemzet történelmi tudata zavaros, az torzarcú társadalmakat hoz létre. Ha pedig egy nemzet elveszíti történelmét, az vele veszíti jövőjét is...

Nem tartható véletlennek, hogy történelmünk nagy fordulópontján álló I. István királyunk, a magyar történelem talán legtöbbet vizsgált, vitatott személyisége, a körülötte zajló viták szenvedélyessége történelemtudományunkban talán a leghevesebb. A dolog magyarázata abban lelhető, hogy nem kevesebbről, mint európai létünkről van szó.

Lehet arról vitatkozni, hogy a Kárpát-medence lakossága ezer táján mennyire volt keresztény. Az azonban nehezen vitatható, hogy Szent István korában vált a magyarság a mai értelemben vett keresztény európai kultúra fő erősségévé – nyilván e nagytekintélyű, európai formátumú papkirályunk aktív közreműködésével.

Vessünk most egy pillantást Európa politikai térképére és hatalmi viszonyaira, az első évezred fordulója táján.

I.

A Kárpát-medencében ma élő népek egyike sem vezethető vissza, a 895-öt megelőző időre. Az kétségtelen, hogy Álmos, illetve Árpád honfoglaló népe itt jelentős avar népességgel ötvöződött. Az azonban kérdéses, hogy ezek a népek magukat magyarnak nevezték-e? A többség minden esetre azt a nyelvet beszélte, amiből a mai magyar nyelv lett. A többi európai nép kifermálódása is csak ezt követően vette kezdetét, s a néppé válás folyamatában a 10. századtól létrejövő politikai kereteknek volt döntő szerepük. A 10. században a bajor, a sváb, a frank és a szász még nem olvadt össze egységes német nemzetté; a porosz balti nyelvű pogány nép volt, az elbai szláv törzsektől keletre lakó polyák lengyel és a Krakó körül lakó viszályán (fehér horvát) még ugyanúgy nem egyesült egy lengyel néppé, mint ahogy 950 táján a keleti szlávok különféle törzsekből állt, és a rúszok eltérő, skandináv nyelven beszéltek.

A 9. században a Kárpát-medencébe benyomult szomszédos bajorok, morvák és bolgárok, akik az avarok után átmenetileg uralkodó réteget alkottak, a magyar honfoglalás nyomán eltűntek, a "dunai szlovén" és avar kori ogur-török köznép pedig beolvadt a magyar köznépbe. A hajdan avar uralom alatt élt gepidák, akik több más germán törzsszel együtt thuat nevet viseltek, beolvadtak a kelet-magyarországi szlávokba, amit bizonyít, hogy a magyarok a thuatból eredő tót népnévvel a Kárpát-medence szlávjait nevezték, a Dráván túl és Erdélyben egyaránt. A 3. században ide költözött gepidák is elenyésztek a 10. századig, a még régebben itt lakott és elköltözött rómaiak és a pannonok, hunok utódai is felszívódtak az utódokban.

Európa mai országai közül, ezer táján, Anglia, Franciaország (a nyugati frank királyság), Németország és Olaszország helyén számos kis királyság és hercegség állt, Spanyolország nagy részén a córdobai kalifaság uralkodott.

Magyarország szomszédja volt északon az akkor Krakó körül éppen formálódó Lengyelország, keleten, a nagy eurázsiai pusztán gyorsan alakuló és letűnő lovasbirodalmak népei, délen a meggyengült Bulgária, és a politikában jelentéktelen szerepet játszó Horvátország és Szlovénia, akkori nevén Croatia, illetve Sclavonia. A nyitott déli magyar határon szervezett gyepük, majd a későbbiekben ezekből kialakított Ozorai, Sói, Macsoi, Barancsi, Kucsói és Szörényi bán-ság századokon át elég erősnek bizonyult a határ fedezésére. Jegyezzük itt meg, hogy a 9. század végén Hülek fiai, Kadocsa és Zoárd árpádi parancsra behatoltak a bizánci birodalomba; Filippopoliszig és Durazzoig (Durasul, ma Dures). Zuárd birtokba vette az Adria-menti területet és egész népével ottmaradt.

Nyugati szomszédunk a 843-as verduini szerződés után alakult keleti frank birodalom volt, amely kezdeti zilált állapotában ismételten kérte a keleti lova-

sok, így a magyarok támogatását. Megszilárdulása I. (Nagy) Ottó (936-973) uralkodási idejére esik, aki 962-ben meghódítva Itáliát, római császárrá koronázta magát, újra létrehozta a 800-ban már egyszer az úgynevezett Nagy Károly által alapított Német-Római Birodalmat.

Álmos, illetve Árpád honfoglaló népe, mezőgazdasági kultúrája szempontjából ideális területre költözött, országa katonailag minden irányból jól védhető volt – politikailag viszont egy nagy vákuumba került, ami előre vetítette a következő évezred tragédiái árnyékát.

Mind a nyugati hunok, mind a nyugati avarok birodalmi központja a Kárpát-medence volt, az Árpádok magukat tudatosan Atila (Etele) király leszármazottainak, országukat Atila örökségének tekintették.

A római birodalom széthullását követő időben a hun világbirodalom is szétesett. Az európai térségben a hunok helyére az avarok léptek, akik két tűz közé kerülve hamarosan felmorzsolódtak.

Büzzantinoszba (később Konstantinápoly, ma Isztambul) Constantinos császár 330-ban helyezte a római birodalom székhelyét. Theodosius császár halála (395) után a birodalom két részre szakadt. Így kerültek az avarok két világbirodalom – a Német-Római és a Bizánci Császárság – ütközőterébe, sorsukat az u.n. Nagy Károly 791-től 804-ig ellenük folytatott háborúja pecsételte meg, amelynek során vezetőiket fölakasztották, kincseiket elrabolták, és Európaszerte széthordták. Mennyivel nagyobb lett ez a veszély, amikor Cerularius konstantinápolyi pátriárka 1054-ben elszakadt Rómától!

A magyarok országa a kettészakadt egyház – sőt: a két birodalom – ütközőterében állt. Céljaik és módszereik az avarok elpusztítása óta mit sem változott.

E témakört lezárandó megállapíthatjuk, hogy Európa területén az első egységes és keresztény állam, amely több mint egy évezredes alapítása óta napjainkig folyamatosan fennáll, a magyarok alkotása. A képviseltem alapuló országgyűlés rendszerét, amit ma parlamentarizmusnak nevezünk, szintén a magyarság hozta Európába a lovasműveltségből. A létrehozás nagy művét nem köthetjük egyetlen ember személyéhez, de azt kijelenthetjük, hogy a mű befejezése, Szent István királyunk korára esik. Ezért, tehát Szent István nem államalapító, de alkotása egyedülálló a magyar történelemben is.

Ezek után vizsgáljuk meg a Kárpát-medence népeinek etnikai embertani képét.

II.

Megbízható adatokkal csak a mai népességet illetően rendelkezünk Henkey Gyula kiváló tudományos munkássága eredményeként.¹ Adatai több mint 30

¹ Henkey Gyula

Az embertan és a magyar nép származása

Előadás a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Negyedik Magyar Őstörténeti

Találkozóján, Tapolca 1996. ISBN 963 85684 1 0

ezer ember vizsgálati adataira épülnek – tudásunk szerint ez világviszonylatban is egyedülálló teljesítmény. Hiányossága, hogy az egyébként kifogástalan mintavétel, a Kárpát-medence közepére összpontosul. Azok a vidékek, amelyek a török pusztításától kevesebbet szenvedtek, a mintában aránylag kisebb súlyúak. Henkey adatai szerint, a mai magyar népesség több mint fele (54,3 %) a belső-ázsiai turanid, pamiri, kaszpi és mongolid (46,2 %), valamint a kaukázusi (8,1 %) típusba sorolható (összesen 46,2+8,1=54,3 %). Ez igen nagyfokú antropológiai egységességet jelent. A népesség másik fele számos kisebb antropológiai csoport között oszlik meg, ezen belül vannak a finnugorok is, arányuk az összeshez 4,6%. Megjegyzendő, hogy a Kárpát-medence peremvidékein végrehajtott – sajnálatosan kevés – adatfelvétel esetén a törökös típus eléri a 85%-ot. Viszont, a tudatosan kiválasztott sváb, sokác, bunyevác mintán belül is a törökös arány megközelíti, számos esetben meghaladja az 50%-ot.²

Ezek az adatok lényegesen eltérnek Bartucz Lajos korábbi (1938) adataitól,³ ám Bartucz mindössze néhány száz ember adatával rendelkezett.

Az Egyesült Államokban megjelenő és a tudományos világban mértékadónak tekintett Science folyóirat 2000. évi novemberi számában (Science, 2000. november 10. Vol. 290, 1155-1159. old. www.sciencemag.org) a genetikai szakterület nemzetközi élvonalának 17 elismert képviselője az USA-tól Ukrajnáig az

Őseink nyomában. A magyarság etnikai embertani képe. Budapest 1993

ISBN 963 85203 0 2. Kandidátusi értekezés

A magyarság kontinuitása magyarországi népességek antropológiai vizsgálata alapján. In: Forrás, 1986. február pp. 78-87

Megjegyzés:

Henkey nem végzett se genetikai, se vérvizsgálatot; ez utóbbi szerint kapcsolatunk a többi európai csoporttal jelentősebb annál, amit Henkey kimutat. Például a finnugorral kapcsolatba hozott kelet-balti arány a vérvizsgálatok alapján 20%. Nagy Ákos (Adelaide). Előadás a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 8. Magyar Őstörténeti Találkozásán. Kaposvár, 1993. július 11-17.

A genetikai és a vérvizsgálatok adatainak széleskörű felhasználása az őstörténeti kutatásokban napjaink tudománya. Például Bartucz korában ez így még ismeretlen volt. Henkey is a "klaszszikus" csont, valamint haj- és szemszín vizsgálatokat folytatott.

² Henkey Gyula

A Somogy megyei népesség etnikai embertani képe. In: A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Nyolcadik (Kaposvári) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai, Kaposvár 1993. ISBN 963 85684 2 9 pp. 46, 47.

Budapest-Zürich 1999

Zoborvidéki és dunamocsi magyarok etnikai embertani vizsgálata. In: A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Tizedik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai, Tapolca 1995. ISBN 963 85274 8 X. pp. 161-176

Budapest-Zürich 1996

A székelyföldön végzett etnikai embertani vizsgálatok főbb eredményei. Előadás a Zürichi Magyar Történelmi Egyesületben. Kézirat

³ Bartucz Lajos

A magyar ember. A magyarság antropológiája. Bp. 1938. Egyetemi Nyomda. Magyar Föld, Magyar faj c. sorozat IV. old. 509

európai népek származásának és őseik európai betelepítése idejének felderítésére indított közös kormányközi genetikai kutatásuk eredményét ismertette. Szerintük, a mai európai népek, ma is a rájuk jellemző (genetikai önazonosságukat igazoló és a nyugat-európai népekben legfeljebb alacsony gyakorisággal, ha egyáltalán előforduló) ősi genetikai markert (EU19 jelzésű haplotípust) hordozzák. Ennek a magyar minta tagjaiban 60%, a lengyelekben 56,4%, az ukránokban 54%, az udmurtokban 37,2%, a macedónokban 35%, míg a mai horvátokban 29,3% gyakorisággal előforduló markernek a létezése mintegy 40-35 ezer éves múltra becsülhető. A legrégebb európai gén tehát (az M45 leszármazási vonalból eredő EU19 haplotípus) 40-35 ezer éves. Így a természettudomány két ága (embertan és genetika) szükséges és elégséges egybehangzó megállapítása – továbbá a régészet eredményei, valamint a Tarih-i Üngürüş, mint írott forrás, korai történetünkkel kapcsolatosan döntő jelentőségű.

Minél messzebb megyünk az időben vissza, adataink annál bizonytalanabbak. Tudjuk, hogy még nemrégiben régészeink az Álmos–Árpád népének honfoglalása korából származó sírokat nagyrészt sclávnak minősítették. Ez a nézet ma már nem tartható, hiszen az összehasonlító vizsgálatok eredményeként mára már egyre jobban elkülöníthetők a honfoglalást megért avarok és egyéb, alapvetően antropológiailag szintén nagyrészt a törökös típusba sorolható népek régészeti emlékei a szórványosan előforduló scláv és más egyéb népcsoportok, például a szarmaták emlékeitől.⁴

Margarita Primas, a Zürichi Egyetem Őstörténeti Intézetének vezetője szerint a Kárpát-medencében a mai napig négyezer éves antropológiai folyamatoság van.⁵

Ez a népesség, az újkőkorszakban, a bronz- és rézkorszakban Ciprusról, Krétáról, 2500-ban (Trója pusztulása után) Anatóliából érkezett a Kárpát-medencébe. Ez utóbbiak létét Tóth Tibor⁶ a Kr. e. 1900-ból datált szigetszentmiklósi tükkel bizonyítja. Az urnasíros népek, a tengeri népekkel, valamint a délről jövő illírekkel együtt, feltétlenül igen jelentős számú embert hagytak itt. Ugyancsak Tóth hivatkozik J. H. Breastedre,⁷ aki szerint „...nem vakmerőség az avarokat a hikszoszokkal kapcsolatba hozni”.

A sok-sok bizonyíték közül csak kiemelve említjük meg, hogy Nemeskéry János és Gáspárdy Géza hazánk mai embertani vizsgálata során⁸ a turanid, a

⁴ Böven bizonyítja László Gyula két alapvető munkájában: „A kettős honfoglalás”. Magvető, Bp. 1978. „Őstörténetünk.” Tankönyvkiadó, Bp. 1981

⁵ Primas Margarita

Das Karpatenbecken und Mitteleuropa im zweiten und im frühen ersten Jahrtausend vor Christus. Előadás a Zürichi Magyar Történelmi Egyesületben. Zürich, 1987. november 10

⁶ Tóth Tibor

A magyar nemzet kialakulása. Magyar Múlt. Sydney. No 2. 1983. XII. évf. No 32
86. oldalon

⁷ id. mű 86. oldalon

⁸ Nemeskéri János–Gáspárdy Géza

pamíri és az előázsiai típus előfordulását 69,7%-ban adja meg. A csiszolt kőkorból és a rézkorból is mediterrán a többség; a szittyák keleti mediterrán jellegű együttessel gazdagították népünket. Ez a típus annyira jelentős volt hazánkban, hogy a Kr. u. 12. századbeli fonyódi, és Kr. u. 15-16. századi koponyákon Nemeskürty szerint⁹ a mediterraneum túlsúlya volt jellemző.

Nézzük ezek után a magyar lakosság létszámát Álmos, illetve Árpád népének jövedelekor:

	Őslakos	Bejövő	Összesen
	ezer fő		
Bartucz Lajos szerint	800	600	1400
Győrffy György szerint	600	400	1000
Kiszely István szerint	600	300	900
Kovács Zoltán szerint	600	500	1100

Ezek középértéke egymillió-egyszázezer fő.

A régészet és az antropológia megállapítása szerint tehát a Kárpát-medence népessége a honfoglalás korában, és mind a mai napig döntő mértékben törökös, tehát ázsiai eredetű. A jelző-gén vizsgálatok kezdeti eredményei is ebbe az irányba mutatnak.¹⁰ Tudvalévő, hogy az embertan szolgáltatja a leginkább állandó és megbízható adatokat a történelem segédtudományai közül – a jelzések évezredeként át alig változnak. Hasonlóan a zenetudomány adataihoz. Bartók és Kodály óta tudjuk, hogy egyes népeknek – így a magyarnak is – sajátos zenei anyanyelve van, amely szintén évezredeként túlmutat.

Nem így a nyelv, amely változékony, sőt cserélhető. Ezért aztán meglepő, hogy míg a 15-17. századi német, francia vagy angol nyelvemlékeket le kell fordítani a mai nyelvre, addig a mi Tinódi Sebestyénünk, Balassi Bálintunk csodálatosan kiművelt nyelven, sajátos magyar versformában szól hozzánk. Az Ómagyar Mária-siralomról (1280-1310) már fordítása korában megállapították, hogy szebb, mint a latin eredeti. Ne feledjük, hogy Magyarországon a latin volt a hivatalos nyelv 1844-ig.

Miután az antropológusok megállapították, hogy az ugorokhoz semmi köztünk, a finnek pedig a nyelvészek által konstruált finnugor őshazából kivonultak

Megjegyzések a magyar őstörténet embertani vonatkozásaihoz. Ann. Hist. natur. Mus. Nat. Hung. 5. 485-526

⁹ u. o.

¹⁰ Matsumoto, Hideo

Magyar vérségi kapcsolatok Ázsiában. Előadás a 3. Szittyai Történelmi Világkongresszuson. Cleveland 1990. in Szittyakürt 1990. júl.-aug. XXXIX. évf. 7-8. sz.

Érdy Miklós

Észrevételek a magyarországi japán genetikai vizsgálatok kiértékeléséhez. Előadás a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 6. Magyar Őstörténelmi Találkozásán. St. Gallen, 1991. ápr. 28-máj. 4. in Kultúra és Tradíció I-II. Szerkesztette Viga Gyula. Miskolc 1992. 883-894. old.

1979-ben¹¹ nyugodtan megállapíthatjuk, hogy a Kárpát-medence népessége a 47. szélességi fok alatt kialakult, Belső-Ázsiából, illetve a Földközi-tenger keleti medencéjéből származó népekkel töltődött fel az évezredek során. Ott találta Bartók a magyar népdalok párhuzamait, oda mutat népművészetünk, saját betűírásunk a rovásírás, amely a két Folyamközből és Egyiptomból kiindulva, föníciai, pelazg, etruszk vonalon az ősi turk írással párhuzamosan alakult és lett a magyar sajátja.

Ezt az utat követi eredetmondánk a három helyen fennmaradt csodaszarvasunk legendája, ezt erősítik saját középkori krónikáink, de a kínai, perzsa, arab, örmény, grúz és bizánci krónikák is. És a korabeli európai források. II. Szilveszter pápa III. Ottó császárhoz írott levelében Istvánt, mint a szkíták vitéz királyát említi.¹²

A nagy lovasműveltségek Csendes-óceántól az Atlanti-óceánig terjedő birodalmi természetesen etnikailag számos, különböző népet fogtak össze. Götz László "Keleten kél a nap"¹³ c. ötkötetes magyar őstörténeti munkájában a történelmi segédtudományok, de mindenekelőtt a régészet eredményeinek nagy, nemzetközi áttekintésével bizonyítja, hogy mai ismereteink szerint Európa és Nyugat-Ázsia mai népességének túlnyomó többsége, végső fokon, az elő-ázsiai kő-réz kori és korai fém kori ősi műveltségek túlszaporodott népességének mintegy négyezer éven keresztül (kb. Kr. e. hatezer és kétezer között) hullámszerűen, többszörösen ismétlődött gyarmatosítása útján, ezekből a közel-keleti etnikumokból ötvöződött és alakult (ezt igazolja újabban a genetika tudománya is). E tömeges elő-ázsiai kirajzások régészetileg pontosan követhetők és igazolhatók Európa és Nyugat-Ázsia legnagyobb részében (az említett népek kitűnő hajósok is voltak), kivéve a magas északot, vivén magukkal kultúrájukat, génjeiket. Ezen, a nyilván kölcsönösen érvényesülő hatás alól egy nép sem vonhatta ki magát, így eleink sem, bárhol éltek, alakultak. A meghatározó elem ebben a kölcsönhatásban nyilván déli volt, hiszen kulturáltságban messze meghaladta az egész időszakban az északiakat. Ez, a főleg régészeti lelethelyzet igen nagymértékben igazolja a közelmúlt nagy indogermanista nyelvésze, N. S. Trubeckoy herceg elméletét¹⁴ az indogermán nyelvek úgynevezett areális nyelvsvövetség voltáról, amely szerint az indogermán nyelvek nem genetikusan, leszármazásbeli rokonságban állnak egymással, hanem sok, különböző nyelvből alakultak ki az

¹¹ Meinander, C. F.

Előadás a Tvärminne-i szimpóziumon. Finnország, 1980, és M. Huuree közleményeit (Helsinki, 1979) ismertette Szij Enikő: "Újra kell írni a finnugor őstörténetet?" Magyar Tudomány 261-266. 1990. 3. sz.

¹² I. Havett: Lettres de Gerbert. Paris, 1889. (Gerbert levelei)

¹³ Götz László

Keleten kél a nap. Püski Kiadó

¹⁴ Trubetzkoy, N. S.

Gedanken über das Indogermanproblem. Acta linguistica, 1. 1939. Ismertette Götz László: Keleten kél a nap sorozat, I. köt. 105-107 (1981) és III. köt. 17, 31. és 209. old. (1982)

idők folyamán, hosszas, szoros kapcsolatok nyelvi következményeiként, amelyek során a szomszédos nyelvek kölcsönösen kiegyenlítődték, kisebb-nagyobb mértékben közös nyelvi elemeket alakítottak ki. A jelek szerint azonban ez a nyelv kialakulási elmélet nemcsak az indogermán nyelvekre érvényes, hanem a többi úgynevezett nyelvcsaládra is. Ilyen szempontból tekintve aligha van nagyobb jelentősége annak a tudományos vitának, hogy a pártusok, a médek, a szkíták és még néhány szeppei lovasnép, amelyeket általában iráninak mondanak, valóban iráni nyelveken beszéltek-e.

Miután Trubeckoy óta az indoeurópai nyelvtudomány fokozatosan fölszámolta a múlt századi tévedéseit, végleg tarthatatlanná váltak a finnugor nyelvészek által kreált őshaza elméletek, amely egyébként is mindössze egy tudománytörténeti szálladék. Az utolsó negyven év irodalmában hét uráli, finnugor és ugor valamint egy külön finn őshaza ismeretes.¹⁵

Hagyjuk a nyelvészekre annak eldöntését, hogy mely népekkel és mióta beszélünk azonos szerkezetű nyelvet, hogy melyik nép kitől, mikor és milyen körülmények között vett át bizonyos szavakat. Azt azonban nyugodtan megállapíthatjuk, hogy a nyelvészek a magyar nyelvben egyetlen úgynevezett szabályos hangzóváltozást sem tudnak kimutatni.

A finnugor-uráli nyelvészek közössége megrekedt a 19. század végi indogermán fejlődési fokon, ám azt is tudni kell, hogy az 1940-es évek végére elvetették a fokváltakozás elméletét és tagadták, miszerint a hangzóváltozások kivétel nélküli törvényszerűségbe foglalhatók; hangsúlyozták, hogy a hangzóváltozások terén csak tendencia állapítható meg, s ez a magyar nyelvtörténet írásos szakaszaiból is igazolható.

Nyelvünk szerkezete – amióta ismerjük – nem változott, és igen nagyfokú rokonságot mutat a legősibb, erősen ragozó nyelvekkel.

Minden jel arra mutat, hogy az a nép, amelyik ma a Kárpátok övezte Hazában él és magát magyarnak nevezi, egyenes leszármazottja egy eurázsiai ősnépnek, nyelve a legrégebbiek közé tartozik. Műveltsége a nagy eurázsiai lovasműveltségek egyenes folytatása.

Itt pedig kanyarodjunk vissza Szent István királyhoz, aki ezt a népet és ezt a kultúrát próbálta a tőlünk nyugatra élő, gyalogos népek, városépítő kultúrájával összebékíteni. Emberfeletti vállalkozás – emberfeletti következményekkel – és ebből a szempontból valóban államalapító.

Soroljuk most fel István királyunk néhány fontosabb tettét, és vizsgáljuk meg, hogy mit jelent az Egyház szempontjából, István király szentté avatása.

¹⁵ Érdy Miklós

A magyarság finnugor őshazája a történelem társtudományainak térképre vitt adatai tükrében. Előadás a 7. Nemzetközi Finnugor Kongresszus Régészeti Szektiójában. Debrecen, 1990. aug. 30. in Szatmári Elegyes Holmi. Mátészalka, 1991. 97-111. old.

III.

Árpádházi Szent István született 970-975 körül valószínűleg Esztergomban és elhunyt 1038. augusztus 15-én. István ugyan apja és anyai nagybátyja után a Sztephanusz (görögül, "megkoszorúzott") nevet kapta, családja és a nép Vajk (törökül "hős", "bátor", "bajnok") néven emlegette, ami akkori egyik nyelvjárásukban ugyanazt jelentette, mint a görög név. Az István név a magyar nyelvbe a 15. század során került. Koronázásának napja 1001. január 1-jére tehető. A római katolikus egyház szentjei között tiszteli, kanonizált ünnepe szeptember 2. Élt körülbelül 68 évet, uralkodott 37 és fél évig.

Első kereszténynek született királyunk életéről három legenda maradt ránk, a harmadik úgynevezett nagy legendáról tudjuk csak, hogy ki írta: Hartvik püspök, Kálmán király kérésére.

Történelemírásunk legfontosabb tetteiként sorolja fel a következőket:

1. a magyarság végleges letelepítését a Kárpát-medencében;
2. a kereszténységre való végleges áttérést, a magyarországi egyházi szervezet alapjai lerakását;¹⁶
3. Géza külpolitikája folytatását, a külső függetlenség biztosítását;
4. belföldön a királyi trón megszilárdítását;
5. vármegyék szervezését, de legalábbis a már előzőleg működött területi szervek korszerűsítését;
6. a királyi udvari szervezet kialakítását;
7. a feudális társadalmi berendezkedés bizonyos elemei bevezetését (pl. magántulajdon). Ennek kapcsán a társadalmi rétegződés új irányba való terelését;
8. az állami kincstár és pénzverés megszervezését;
9. az "Intelmek"-et,¹⁷ amelyben megalapozta a Szent Korona-eszmét.¹⁸ Ezzel hidat vert az írásosan áthagyományozott jogtörténetünk két alappillére a Vérszerződés és az Aranybulla között;

¹⁶ A magyarországi egyházi szervezet alapjait Szent István rakta le azzal, hogy tíz egyházmegyét alapított. Székhelyük: Esztergom (érseke a magyarországi egyház feje); ez alá tartozik: Veszprém (napjainkban lett érsekség), Győr, Pécs, Eger és Vác, továbbá: Kalocsa (csak a 11. század derekától érsekség), ez alá tartozik Gyulafehérvár (románul: Alba Iulia), Csanád (korábban: Marosvár, ma Ócsanád, románul: Cenadul Vechiu) és Bihar. László király Biharról áttelepítette Váradra (Nagyvárad románul: Oradea) a püspöki székhelyet és Zágrábban (horvátul: Zagreb) új püspökséget alapított, s Kalocsa alá rendelte. A Kálmán király korában alapított nyitrai püspökség Esztergom joghatósága alá került. 1229-ben pedig Ugrin kalocsai érsek hozta létre a szerémi püspökséget; ennek a tatárjárás utáni székhelye a szerémi Szent Irénes-monostor Szávaszentdemeter (Sremska Mitrovica, Jugoszlávia) mellett volt. A 11. század vége óta tudunk róla, hogy az egyházmegyéken belül kisebb igazgatási egységek, eszterességek vannak

¹⁷ Szent István király intelmei Imre herceghez. in: Csóka Gáspár etc. Árpád-kori legendák és intelmek. Szépirodalmi, Bp. 1983.

10. a Szent Korona (helyesebben: Megszentelt Korona) – és ezzel Magyarország – felajánlását közjogi keretben¹⁹ a Boldogasszonynak (vagy Nagyaszonynak).

Nincs a magyar történelemnek még egy személyisége, kinek nevéhez ennyi nagy horderejű tett kötődne.

A továbbiakban nézzük meg, hogy mit ért a katolikus egyház a szentté avatás alatt, melyek a szándékai, amikor valakit szentnek deklarál? Hogy ezt meg-

Megjegyzés:

A Bizánci birodalomban és Nyugaton egyaránt ismertek az úgynevezett királytükörök. Ezekben az uralkodók örökösüknek próbálják mindazt a tudást és tapasztalatot átadni, amelyet ők maguk szereztek elődeiktől és uralkodásuk alatt. Ilyen királytükör az Intelmek is. Szerzője ismeretlen, bár szerzőjeként számba vették István királyt – az ő nevében készült a mű, – Gellért püspököt, aki Imre hercegnek – akihez szól a mű – a nevelője volt, s legutóbb Thancmarcorveyi (Németország) bencés szerzetest, aki a hildesheimi püspöki iskola és káptalan élén állt, míg püspöke, Bernward halála után (1022) Magyarországra nem jött. Az Intelmek létrejöttét az 1020. körüli évekre teszik. Egy mindenesetre biztos: 1031 előtt keletkezett. Ebben az évben ugyanis meghalt a mű címzettje, Imre herceg. És az is biztos, hogy az "Intelmek" szelleme alapvetően különbözik nyugati párhuzamaitól, amennyiben eszmeisége a magyarok lovasműveltségében gyökerezik

¹⁸ Csomor Lajos

Magyarország Szent Koronája. Kiadta a Vay Ádám Múzeum Baráti Köre 1986.

147-175. old. "...az Intelmeket így zárja le, összegezi a király: 'Minden, amit fentebb említettünk, alkotja a királyi koronát, nélkülük sem itt nem tud senki uralkodni, se az örök uradalomba bejutni Amen.' Ez a mondat kétségtelenné teszi, hogy Szent István szerint a Korona jelenti az országot, a királyságot, a királyt, a hitet, az egyházat, az uralkodói tulajdonságokat és erényeket. Vagyis ha a Korona mindezt jelképezi, akkor mindezekkel "egyenlő". Ha "nélkülük nem tud uralkodni senki" azt jelenti, hogy anélkül a Korona nélkül nem uralkodhat senki, amely mindezen dolgokat jelképesen tartalmazza. Szent István tehát az Intelmekben azt is elmondja, hogy a Korona az uralomhoz nélkülözhetetlen jelkép. Ettől kezdve a magyar királyok ragaszkodtak ahhoz, hogy megkoronázzák őket Szent István koronájával. Az ország sem fogadta el teljes értékű királynak azt, akit nem ezzel a Koronával koronáztak. A Korona e jelentőségének általános ismertségét jelzi, hogy a pápa hivatkozott rá. VII. Gergely 1074-ben írott levele arra is utal, hogy ő tudta az ő elődjétől, hogy Szent István már ilyen jelentőséggel, jelképi tartalommal és hatalommal, erővel felruházva kapta a Koronát! Megkérdezhetném, szabad-e szoros, az egymásnak megfeleltetetten szoros kapcsolatot feltételezni a Szent István által megfogalmazott szimbolikus Korona és a Szent Korona mint tárgy között. Ilyen Korona, amely a rajta lévő képek által saját maga is annyira kifejezi a hozzá tapadó eszményeket, nincs több. A korona jogi, eszmei intézménye más országokban is létezett, de ezek közül állandó koronázási korona a mai tudásunk szerint csak kettő volt, az egyik Magyarország Szent Koronája, a másik a német-római császári korona. A lengyel, a cseh és az angol korona is kicserélhető volt. Nálunk viszont a tulajdonviszony és a történelem mutatta jogi gyakorlat alapján a Korona jelképi és tárgyi mivolta között oly szoros kapcsolatot találunk, ami által egymást feltételezik. Gondoljunk csak az érvénytelen királykoronázásokra, vagy a nem ezzel a Koronával koronázott királyok érvénytelen adományaira, rendeleteire."

¹⁹ Csihák György

A magyar parlamentarizmus ezer éve. Zürichi Magyar Történelmi Egyesület, Bp. 1990. 29. old.

érthessük, nem szükséges, hogy mindenben osszuk az egyház hitét, csak tudomásul kell vennünk, mi az egyház hite a szentté avatás kérdésében.

A szentté avatás nem azonos a pogányoknál gyakorolt apotaózissal. Például egyes római császárokat haláluk után istenné magasztosítottak, köztük olyanokat is, akiknek élete egyáltalán nem volt épületes.²⁰ Még valamit kell előjáróban megemlítenünk. A szentté avatás senkit sem tesz szentté. Ha a pápa valakit szentté avat, akkor az illetőt nem szentté teszi, hanem létező szentségét hivatalosan elismeri, deklarálja. A szentté avatás nem nagyobbítja a szentté avatottnak mennyei boldogságát, csak a hívők előtt kinyilvánítja szentségét. Az egyház felelőssége tudatában, kijelenti, hogy valaki – aki már meghalt – szentként tisztelhető.

Az egyháznak nem kellett külön kitalálnia a szentek tiszteletét, ez szinte magától adódott. Kezdetben csak a vértanúkat tisztelték haláluk után, azaz azokat, akik a hitükért meghaltak.²¹

Szent Pál nem egyszer az összes hívőt szentnek mondja, tágabb értelemben, de az egyház aztán megszorította e fogalmat. Minősített értelemben csak az a szent, aki az életszentségnek különleges jelét és példáját adta, akinek kimagasló, a szenvedésben is helytálló, heroikus erényei vannak. Kezdetben általában ott tisztelték, ahol meghaltak, lassanként aztán tiszteletük más egyházakra is kiterjedt. Az apostolok tisztelete, Szent Sixtus, Szent Lőrinc, Szent Ciprián tisztelete már az első századokban szinte általános volt.²² Az üldözések megszűntével a szentek kultusza tovább fejlődött. A 4. századtól kezdve nem vértanúkat is szentként tisztelték, olyan keresztényeket, akik a keresztény erényeket hősies fokban gyakorolták. Az egyház ettől kezdve még nagyobb gondot fordított arra, hogy csak olyanok részesüljenek a szentek tiszteletében, akik erre valóban érdemesek.

A szentté avatás újabb fejlődési fokot ért el, amikor a római pápa hatáskörébe vonta a szentté-, illetve boldoggá-avatás jogát. Mintegy ezer éven át a helyi püspökök kezdeményezésével és jóváhagyásával történt a szentté avatás. Tagadhatatlanul visszaélések is történtek, amikor egyes püspökök túl könnyen tettek magukévá a hívő nép kívánságát. A pápai hatalom is megerősödött és lehetővé tette, hogy a szentté avatás ne csak a pápa hallgatólagos jóváhagyásával, hanem kifejezett akaratából történjék. A 11. század pápai egyre többször kijelentették, hogy a szentté avatást megelőző vizsgálat a Szentszéket illeti. Végül III.

²⁰ Ortolan, Canonistaion, DTC, col. 1626-27

²¹ ib. 1627-28

ib. 1628. Keleten a vértanúkat a 2. századtól, nyugaton a 3. századtól tisztelték. H. Schauerte, LTHK. col. 107.

Az ortodox egyház nem ismer hivatalos szentté avatást, inkább a beatificatio aequipollens szokásos. Kivételt képez, hogy Gregorius V. konstantinápolyi pátriárkát 1921-ben szent nemzeti vértanúnak deklarálták, K. Algermissen, Heiligsprechung. LTHK. col. 144.

Megkülönböztették a martyres vindicatos et non vindicatos. Ortolan col. 1629

²² ib. 1630

Sándor 1170-ben kelt konstitúciójában megszabta, hogy ezentúl csak a pápa avathat valakit szentté.²³ Jobban megkülönböztették egyben a boldoggá avatást és a szentté avatást.²⁴ A boldoggá avatás annyit jelent, hogy egy meghalt keresztényt egy kisebb körben egy-egy egyházmegyében vagy szerzetesrendben tisztelni lehet, a szentté avatás az egész világra terjedő tiszteletét hagyja jóvá. E fejlődés éppen Szent István századában követhető nyomon. Szent István szentté avatása 1083-ban úgy történt, hogy László (apostoli!) király a püspökök jelenlétében István ereklyéit az oltárra emelte. Szent László szentté avatása már a pápai követ, a király és a bíboros jelenlétében történt 1192-ben. Szent Margit szentté avatásának az elindításakor 1276-ban, az előzetes vizsgálatokat már a pápa küldöttei folytatták. Szentté avatására azonban csak 1943-ban került sor.²⁵

Itt jegyezzük meg, hogy I. István óta az a király, akit a magyar választ és a Megszentelt Koronával koronáz, az az Egyház szempontjából apostol – miként a pápa. Nem egyszerűen főkegyúr, mint a többi keresztény király. A magyarság szempontjából viszont a király csak "Caput Sacrae Regni Hungarici Coronae", azaz a Megszentelt Korona feje. Csak a feje. Mert a Megszentelt Korona tagjai "membre Sacrae Coronae" a királlyal együtt alkotják a Megszentelt Korona egész testét „Totum Corpus Sacrae Regni Hungarici Coronae”. Ez a Szent Ko-

²³ De gyakorlatilag csak jóval később lett elfogadva. ib. 635.

VIII. Orbán meghatározta, hogy a boldoggá avatás is a pápához tartozik 1625-ben. Az új kódex a következőket tartalmazza: "Nyilvános kultusszal Istennek csakis azokat a szolgáit szabad tisztelni, akiket az egyházi hatóság a szentek vagy a boldogok jegyzékébe felvett". 1187

²⁴ Noha a szentté avatást az egyház régóta gyakorolta, ez a szó "canonisatio" (jegyzékbe való felvétel), csak a 12. században bukkan fel. Első ízben Udalrich püspök használta a II. Calixtushoz írt levelében, Ortolan col. 1635

²⁵ Csóka Gáspár etc.

Árpád-kori legendák és intelmek. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1983. 10. Szent István tiszteletét az egész egyházra hivatalosan csak XI. Ince terjesztette ki 1686-ban, Ortolan col. 1636.

Megjegyzés:

A szentté avatás eljárása nagyjából a következő módon történik:

a) a szenttéavatás feltételezi a formális boldoggá avatást, s ilyenkor két csoda szükséges; az aequipollens boldoggá avatás esetén, per viam cultus 3 csoda kell.

b) Maga a szentté avatás menete:

a püspök egyházmegyei síkon elkezdheti a processut mint információgyűjtést. Felterjesztik Rómában, hogy az ügyet fel lehessen venni. A rítuskongregáció "littera remissoriales"-t bocsát ki, amely szerint a Szentszék nevében lehet folytatni, ezáltal lesz apostoli eljárás. Kijelölnek egy-egy promotort, postulátort és advocátust. A postulátor és advocatus felülvizsgálja a dolgot s kiadja az információt és a summariumot. A generálpromotor megteszi ad animadversionast, s erre válaszol a postulátor és az advocatus responsiones. E négy okmányt kinyomtatják: positio. A kongregáció bíborosai felülvizsgálják. Ha kedvezően nyilatkoznak, a pápa elé terjesztik. Csak ekkor folytatódik a pápa nevében. Hármasszintű eljárás: congregatio antipraeparatoria, praeparatoria, generalis. Az utolsón részt vesz a pápa is. Az elsőben van egy orvosokból alkotott tanács. Az ünnepélyes szentté avatást hármasszintű konzisztórium előzi meg, secretum, publicum, semi-publicum, G. Oesterle col. 142-43. Molinari col. 6350-36. Ortolan col. 1645-56

rona-eszme lényege, amely a mintegy ezer évi fennállásával egyedülálló az egész keresztény műveltségben. Az idézet az ősiségi törvényből való (1351).

Ezek előrebocsátásával próbáljunk megfelelni arra a kérdésre, hogy az egyház mit is akar jelezni a szentté avatással. Az egyház szentnek tartja magát. Nem oly értelemben, hogy az egyház minden tagja, vagy a vezetősége szent. Az egyház szent, amennyiben mindazokkal az igazságokkal és kegyelmi eszközökkel rendelkezik, amelyek tagjait az életszentségre vezethetik. Az egyháznak önmagáról alkotott felfogása módosul, fejlődik és a különböző korok más és más keresztény feladat elé állítják a hívő embert.²⁶ Érthető, hogy az egyház kezdetben inkább csak vértanúkat, aztán remetéket, aztán püspököket és királyokat, most lehetőleg a világban tevékenykedő keresztényeket avat szentté. Amikor tehát feltesszük a kérdést: mit jelent az egyház számára Szent István szentté avatása, akkor a kérdést így kell megfogalmaznunk, melyek István királynak azon keresztény vonásai, amelyeket az egyház ki akart emelni abban a korban?

A 10. században az egyház elérte, hogy Nyugat-Európa népei keresztények voltak, mégpedig a keresztény uralkodók akciója révén. Ez nem jelenti azt, hogy ezek az uralkodók mind szentek voltak, – az egyház nem is avatta őket mind szentté, – nem is jelenti, hogy hitükbe néha nem vegyült nem-keresztény, babonás felfogás is. De felismerték, hogy népüknek az egyházzal való kapcsolatából sok jó származik. Igazi együttélés fejlődött ki egyház és állam közt. Hogy ez az együttélés veszélyt is jelentett az egyház számára, az nyilvánvaló. Fennállt a veszély, hogy az Egyház túlságosan a földi dolgok irányítását ragadja magához, vagy pedig túlságosan az uralkodók hatása alá kerül. A 11-12. század beiktatási harcai mutatják, hogy ez a veszély nagyon is reális volt. Szent István idejében ezek a feszültségek még nem éleződtek ki. A keresztény országokban egyetértettek abban, hogy a pápa, mint a legfőbb krisztusi tekintély birtokosa kinevezze a császárokat, királyokat. Az uralkodók nem elleneztek, hogy a pápa szentesítse hatalmukat, ők maguk kívánták e szentesítést, mert ezáltal saját hatalmuk megerősödött, minthogy vice-versa, a pápák is annál jobban tudták érvényre hozni legfőbb hatalmukat a hit és a vallás terén, ha az uralkodók segítségére számíthatnak.

Lássuk most, hogy Szent István hogyan viszonyult a kereszténységhez és mit tett a kereszténység érdekében? Először is – anélkül, hogy csökkenteni akar-nánk István érdemét – meg kell állapítanunk, hogy a magyarok már jóval előtte kapcsolatba jutottak a nyugati és a keleti, azaz bizánci kereszténységgel. A magyarok bejövetele előtt a Kárpát-medencében lakók nagy része keresztény volt, főleg a bizánci kereszténységhez tartoztak, de nem volt igazi egyházi szervezetük. Viszont a nyugati szláv hercegségek lakói megtérítését már a 8. században a bajorok kezdték. A morva hercegségbe a bizánci császár küldött két misszionáriust, Cirillt és Metódot, akik hamarosan a pápa szolgálatába álltak, latin rítus szerint, de szláv nyelven miséztek. A honfoglaló magyarok szükségképpen

²⁶ H. Vorgimler. col. 105

érintkezésbe jutottak ezekkel a keresztényekkel. Nyugati hadjárataik is kapcsolatba hozták őket a keresztényekkel, hazajövet magukkal hoztak keresztény foglyokat, mert a Lech mezei csata után hazánkba jött misszionáriusok sok keresztény nyugati szolgát találtak a magyaroknál.²⁷ A nyugati források, ha le is írják a magyarok kíméletlenségét, mégsem mondják róluk, hogy a vallás elleni gyűlölet vezérelte őket, sőt csodálkozva állapítják meg, hogy ezek a "félig vad emberek" mily tanulékonyan hallgatták a nyugati papokat. Talán azt is mondhatjuk, hogy a magyarok ősvallása is egy bizonyos diszpozíciót jelenthetett a kereszténység felvételére. A lovasnomád vezérek tekintélye és hivatástudata egy vallásos világképben gyökerezett. Elismertek egy legfőbb égi istent, akinek a földi képviselője, eszköze és a közösség számára az égi segítség biztosítása a fejedelmi dinasztia volt. Másrészt nem ismertek szigorú dogmákat, és ezért a hit dolgában inkább toleránsok voltak és befogadó képesek a keresztény vallás igazságai iránt. A Lech mezei vereség azt a belátást is megérlelhette egyesekben, hogy az ellenfél hite jobb és erősebb, mint az övéké.²⁸

Bizonytalan még, mikor jöttek az első misszionáriusok a magyarokhoz. Annyi biztos, hogy az ország keleti részének a hadnagyai bizánci kereszténységgel jutottak kapcsolatba. Tudjuk, hogy Bulcsú horka elment bíborban született Konstantinos császárhoz, megkeresztelkedett és patrícusi rangot kapott. Ugyanígy tett Gyula. Gyula keresztény maradt, Bulcsú ismét visszatért ősei hitére. Bulcsú hitehagyásának tudható, hogy a bizánci kereszténység nem tudott nálunk megerősödni.²⁹ Amikor Géza fejedelem 970 körül a magyarság élére került, ez volt a helyzet. Vannak történészek, akik feltételezik, hogy már Taksony kereste volna a nyugati kereszténységgel való kapcsolatot.³⁰ Annyi biztos, hogy a pápa 963-ban Zacheus püspököt a magyarokhoz küldte, de nem tudni, hogy Magyarországra érkezett-e.³¹ Géza már határozottan a nyugati kereszténység felé orientálódott. Felesége Sarolta ugyan Gyula leánya volt, és ezért bizantinus keresztény, de Géza mégis a német fejedelmektől kért térítő papokat, akik 972 körül meg is érkeztek (Wolfgang!). Már egy évvel később magyar követek jelentek meg Quedlingburgban és megegyezést kötöttek Nagy Ottóval. A császár utódja II. Ottó egy Pilgrim nevű passauai püspököt bízott meg a magyarok megtérítésé-

²⁷ Hermann Egyed

A katolikus egyház története Magyarországon 1914-ig. Aurora, München 1973.

9-10

²⁸ Bogyay Tamás

Stephanus Rex. Herold, Wien, 1976. 9

²⁹ ib. 12

³⁰ ib. 9

³¹ Géza 940 körül születhetett, 970-ben vette át a hatalmat. Viszont 973-ban tizenkét előkelő magyar már megjelent Nagy Ottó előtt Quedlingburgban, amit valahogy elő kellett készíteni. Mindenképpen Géza kérésére már 972-ben érkeztek térítők. Vö. Kristó Gyula: Árpád-házi uralkodók. IPM I. Taksony 10

vel. Kettőjüknek a terve volt, Magyarországnak a passauai püspökséghez való csatolása és a birodalomba való bekebelezése.³²

A misszionáriusok megkeresztelték Géza testvéröccsét, Mihályt és 975-ben fiát, Vajkot, aki a keresztségben a passauai egyház védőszentjének a nevét, Istvánt kapta.³³ Mivel II. Ottót a belső birodalmi zavarok lekötötték, nem tudta az erősen politikai érdekű megtérítést végrehajtani. Géza maga nem volt száz százalékos keresztény. Mihály öccse még kevésbé. A somogyi Tar Szerén és fia Koppány is feltehetően ősei hitén maradt (noha ezt sokan kétségbe vonják). Géza politikai képességére vall, hogy felismerte, hogy pusztán passzív magatartással nem tudná a németek hódító törekvését megakadályozni. Ezért pozitíven igyekezett bekapcsolódni a keresztény nyugati kultúrkörbe.³⁴ Ha inkább Bizánc felé orientálódott volna – Cerularius konstantinápolyi pátriárka 1054-ben szakad el Rómától – Magyarország szintén a szakadárságba sodródott volna és feltehetően nem kerülte volna el az elbalkánizálódását és az elszlávosodását.³⁵

Sok itt még a bizonytalanság. Lehetett a passauai egyház védőszentje neve István (Stefan), de biztosan nem volt görög neve (Sztephanosz).

A történelem a Habsburgoknak tulajdonítja általában azt a diplomáciai ügyességet, hogy hatalmukat a házasságok révén nagyobbították. Ezt már az Árpádok is tették: Géza felesége Gyula leánya volt; István felesége, Gizella, leánytestvére volt a bajor fejedelemnek, aki később II. Henrik néven kerül a császári trónra. Géza leánya a lengyel vitéz Boleszló felesége lett, a másik leánya a bolgár trónörökös felesége. István fia, Imre felesége egy görög hercegkisasszony, és István Orseolo Ottó velencei dogével házassította össze saját húgát, akiknek fia Péter lett azután István első utóda. Istvánnak egy másik húga pedig Aba Sámuelnek lett a felesége.

Nagy fontossága van még annak a körülménynek is, hogy a császári házzal rokon Adalbert Magyarországra is eljött. Géza örömmel fogadta és rábízta fia, István nevelését. Adalbert – aki később vértanúként halt meg (de nem Magyarországon!) – lelkesedő és lelkesíteni tudó hite hatalmába kerítette Istvánt. Tudott dolog, hogy Istvánnal egyidős későbbi III. Ottó császár is Adalbert lelkes tanítványa volt.³⁶

Géza 997-ben halt meg, miután utódjának fiát jelölte és így mellőzte azokat, akik a régi felfogás szerint igényt tarthattak volna az uralkodásra. Istvánra sú-

³² Hermann: 16-17. Bogyay: 10-11

³³ Hermann: 15, talán Bruno keresztelte: Bogyay 10

³⁴ Hermann: 14, Kristó, 5. Géza, 11

³⁵ Hermann: 13

³⁶ Adalbert 972-ben a magdeburgi dómiskolába lépett, Totech hercegfi, a Szlavnikok nemzetiségéből, rokonságban II. Henrikkel, talán anyai ágon rokona Arnulfnak. A bérmláskor kapta Adalbert nevét. Prága püspöke, kétszer megfutamodott: Rómában nagy hatással volt a 16 éves III. Ottóra. II. Boleszló kiirtotta nemzetségét. Magyarországon többször megfordult. Istvánra, aki 14-15 éves lehetett, nagy hatással volt. Valószínűleg ő bérmlálta Istvánt. Vértanúhalált halt a poroszoknál 997-ben, ugyanakkor halt meg Géza, Bogyay 16-17, Hermann 17, Kristó 6, I. István, 12

lyos örökséget hagyott. István nem is tehetett mást, mint hogy apja politikáját folytassa. De nem is akart mást tenni, ő már benső, hitbéli meggyőződésből akarta Magyarországot erős keresztény állammá tenni és politikai függetlenségét biztosítani. Még apjánál is jobban felismerte a kettős veszélyt: egyrészt, a régi hit felélése az országban a nemzet egységét és benső erejét veszélyeztette, másrészt a németek hódító törekvései a nemzet függetlenségét tették kérdésessé. Mindkét veszélyt erélyes és szerencsés kézzel elhárította.

Mikor apja meghalt, jogköre gyakorlatilag nem az egész Kárpát-medencére, hanem csak az Árpádok nyugati törzsi területére terjedt ki. István tehát azon volt, hogy hatalmát megerősítse és kibővítse. Koppány, aki a régi hit híve volt, vagy legalább olyan érzelmű maradt, mint az Árpád nemzetség elsőszülött fiának a leszármazottja, egyrészt magának követelte a hatalmat, másrészt, ősi szokás szerint Géza özvegyét, Saroltot akarta feleségül venni, s végül hadat indított a király ellen: István seregével – amelynek vezére a német Vecelin volt – legyőzte Koppányt. Az ütközetben Koppány maga meghalt.³⁷ István Koppány holttestét felnégyeltette, az egyik csonkot Esztergom, a másikat Győr, a harmadikat Veszprém kapujára tüzette és a negyediket Erdélybe küldte. Ezáltal egyrészt arról tett tanúságot, hogy anyja becsületét megvédte, – Sarolt a néhai Gyula leánya és az ifjabbik Gyula testvére volt, – másrészt jelezte, hogy Erdélyt is országához tartozónak tekinti.³⁸

A második fegyveres akciója – csak a legfontosabbakat említem – Erdély megszerzésére irányult. Gyula és családja ugyan bizánci keresztény, de a lakosság lényegében a régi hiten volt. Ajtony szintén, aki Marosvározt székelt. István 1003-ban; tehát már megkoronázása után, legyőzte őket. Ajtony meghalt, Gyula fogságba került, majd a lengyel fejedelemhez, vitéz Boleszlóhoz menekült. Gyula két fia azonban, Baja és Bonyha a Duna mentén kapott birtokot.³⁹ 1010-ben István vitéz Boleszlótól visszaszerezte az általa elfoglalt területeket a Morva és a Vág folyó vidékén.⁴⁰

Harmadik katonai akciója a besenyők ellen irányult, akik keletről támadva Erdélyt fenyegették. A legenda szerint István álmában megtudta, mikor akarnak támadni, megelőzte és legyőzte őket.⁴¹

Végül még egy fegyveres akciót kell megemlítenünk, amely István élete vége felé, Imre halála után történt. Szent István egyedüli közvetlen rokona Vazul, azaz Vászoly volt. István nagybátyjának, Mihálynak a fia. István nem tartotta ezt a könnyűvérű fiatalembert alkalmasnak arra, hogy utódja legyen és ezért húga és Orseoli Ottó fiát, Pétert jelölte utódjának. Vászoly lelkében a régi hit volt, ezért

³⁷ Ütközés az ősi legitimitas a keresztény idoneitas elvével. A senioritas és levirátus elve az ősöknél, vérfertőzés a keresztényeknél, Hermann 19, Bogyay 18, Kristó ib. 15

³⁸ Hermann 19. A felnégyelés a Volgai bolgároknál és a szomszédos népeknél szokásos volt, mint a paráznság büntetése, Bogyay 19

³⁹ Bogyay 23, Hermann 19-20., Kristó ib. 18

⁴⁰ Kristó ib. 20

⁴¹ Bogyay 47-48

orgyilkost bérelt István megöletésére. István megbocsátott a felbérelt gyilkosnak, aki bocsánatot kért, a merénylet szerzőit, köztük Vászolyt is, megvakíttatta a kor szokása szerint.⁴²

A régi hit veszélye István halála után is megmaradt sokáig. Péternek, István közvetlen utódjának, meggyült a baja Vatával, Viskével, Bolyával, Bonnhával, I. Andrásnak és I. Bélának másokkal, de ez már nem tartozik ide.

A másik veszély ellen István szintén sok körültekintéssel, diplomáciával és sikeresen védte meg nemzete önállóságát. Ez azért volt nehéz, mert egyrészt a nyugati kereszténység kultúrközösségébe akart lépni, másrészt ez a kultúrközösség nagyrészt a németek birodalmi érdekeivel egybefonódott. Istvánnak annyiban előnyös volt a helyzete, hogy felesége révén sógorságba került bajor Henrikkel, a későbbi II. Henrik császárral.⁴³

István nemzete önállóságát azáltal akarta biztosítani, hogy királlyá koronáztatta magát. Csak két út mutatkozott, vagy a német császártól kéri a koronát, és akkor csak fejedelem lesz (akárcsak a cseh és a lengyel fejedelem) és függő viszonyba kerül a német birodalomtól. Vagy a pápától kéri a koronát, és akkor király lehet. A pápától való függésben akkor senki sem látott hűbéri viszonyt.⁴⁴ Maguk a császárok is, mint Nagy Károly, a pápának a legfőbb lelki hatalmával párhuzamba állították saját politikai hatalmukat, amivel együtt járt, hogy népeik a császár hűbéresei lettek. Nos, az ezredfordulókor egy rendkívül kedvező helyzet adódott István számára. III. Ottó lett a császár és II. Szilveszter a pápa.⁴⁵ Kettőjük közt a lehető legbensőbb egyetértés uralkodott. A pápa azelőtt nevelője volt Ottónak és épp Ottó segítségével került a pápai trónra. Ők nem a császárság birodalmi koncepcióját képviselték, hanem – talán bizánci hatás is volt ebben – a népek feletti római jelleget: a *renovatio imperii romani*, volt a jelszó.⁴⁶

E felfogás szerint a császár, akárcsak a pápa, népek lelki összetartozását és békés együttlétét biztosítja, és a pápával együttesen irányítja politikailag független népek sorsát. Állítólag ebben az időpontban kérte István a királyi koronát. A pápa ezt nem tette meg a császár beleegyezése nélkül, annál is inkább, mert III. Ottó ekkor Rómában tartózkodott. Később a koronaszerezés már nem ment volna oly simán, mert noha István sógora, II. Henrik még fenntartotta elődje eszméjét

⁴² 42 Hermann 41-42.

Kérdések Vászoly büntetése körül. A megvakítás büntetése volt azoknak, akik jogtalanul a trónt akarták megszerezni, ha életüket meg akarták kímélni. Ám a kisebbik legenda beszél, főurak összeesküvéséről is. A kézlevágás hitszegőknek járt. Tehát két különböző esetről lenne szó? Bogyay 52

⁴³ Ez Géza érdeme volt (970-997). II. Henrik szül. 973-ban császár 1024. Henrik civakodó Henrik fia, Gizella a leánytestvére. A császárral való sógorság rangemelését is jelentett, Bogyay 17. István házassága 996-ban lehetett. Hermann 16, Bogyay 19, Kristó ib. 18

⁴⁴ Hermann 20-21., Kristó ib. 15

⁴⁵ III. Ottó, a "világ csodája", II. Ottó és Theophanu görög hercegnőnek a fia. Császár 983-1002. Tanítómestere volt Aurilacc-i Gerbert, aki Ottó segítségével került 999-ben a pápai trónra, mint első francia pápa. Bogyay 22-23. Kristó ib. 18

⁴⁶ Hermann 20-21

(1020-1024), az ő utódai, II. Konrád és III. Henrik ismét feladták a római imperium gondolatát és visszatértek a Nagy Ottó-i birodalmi koncepcióhoz. II. Konrád még István életében 1030-ban próbálta meghódítani Magyarországot, de István csellel a császár seregét a Fertő mocsaraiba fullasztotta és egészen Bécsig nyomult.⁴⁷ István utódainak is még sokáig kellett majd a németek ellen a nemzeti függetlenségért küzdeniük, ami nagyon nehéz volt, mert a pogányság elleni harcban és az egymás elleni vetélkedésben mégiscsak a németek segítségét kérték.

Jegyezzük itt meg, hogy annak még senki megbízható történelmi bizonyítékát nem mutatta be, hogy mi bármikor, bárkitől, bármilyen koronát kaptunk volna. A koronaküldés ismert legendája csak az Istvánról szóló harmadik legendában található. Az első kettőben nem. Az elsőt a szentté avatás céljára írták, és abban nincs szó koronaküldésről, sőt a második legendában sem. Márpedig egy szentté avatáshoz igazán jól illett volna egy pápától küldött korona. A koronázási paláston István áll, koronával a fején, de az a korona egy nyitott abroncskorona. A kutatók egybehangzó állítása szerint, a palástot Gizella királyné és udvarhölgyei hímezték.

Viszont a paláston a király jobb kezében egy lándzsát tart. Annak viszont van írásos bizonyítéka, hogy Szilveszter pápa Istvánnak a hit térítésére és védelmére adott felhatalmazást – emiatt apostoli a magyar királyság – ehhez a feladathoz viszont fegyver is kellett. Annak is van megbízható írásos forrása, hogy ezt a lándzsát Henrik császár egy magyarországi hadjárata során megszerezte és visszavitte Rómába. Ott máig őrzik a „végzet lándzsáját” amelynek nyelébe – állítólag – Jézus keresztyének darabkája van beépítve és az a legenda kapcsolódik hozzá, hogy e lándzsa birtokosa legyőzhetetlen.

Egy másik, ide tartozó gondolat. Árpád honfoglalóinak mythológiájában egy hímnemű főisten áll, azt pedig senki még nem bizonyította, hogy ez istentelenséget jelentene. Tehát a honfoglalók egyisten hívők, a Kárpát-medencében talált lakosság pedig akkor nagyrészt keresztény volt. Tehát, ebben a korban, államunkban pogányságról beszélni – nem találó.

Ezek után már megmondhatjuk, miért avatta az egyház István királyt szentté, azaz mit jelentett István király szentté avatása? A szentté avatás feltételezi az életszentséget. Mégsem elég kimutatni, hogy István az egyház felfogása szerint szent volt, hogy hívő, imádságos lelkű férfiú volt, hogy böjtölt és indulatain uralkodott – ez általában minden szentről elmondható. Az a kérdés, mi volt az egyháznak akkoriban egy szent királyról való álláspontja, amelyet István király mintegy megtestesített.

Az akkori keresztény uralkodók mind elismerték, hogy méltóságukat Istentől az egyház által kapták, és hogy a kereszténység terjesztőinek és védelmezőinek kell lenniük. A pogányságban látták a hit legnagyobb ellenségét. Tehát az egyház irányítása mellett a pogányok megtérítését kellett tervbe venniük és esetle-

⁴⁷ Hermann 42., Kristó ib. 22

ges támadásait akár fegyveres erővel is visszaverni.⁴⁸ Az a nézet is általános volt, hogy az egyszerű, tudatlan népet kényszerrel is kell az igaz hitre vezetni, mintegy kiskorúnak tekintve felette gyámságot gyakorolni. Ahogy a szülő a kis gyermeket bizonyos dolgokra kényszeríti, néha meg is bünteti, mert tudja, hogy mindez a gyermek javára válik, úgy kell az uralkodónak is a néppel bánnia. Minden kereszténynek kötelessége ugyan az egyházat védeni, de a keresztény uralkodó a szent olajjal való felkenés és megkoronázás által mintegy szentségi felhatalmazást és küldetést kapott, hogy a kereszténységet védje, terjessze.⁴⁹

Nos, ha Istvánt e szempontból nézzük, akkor el kell ismernünk, hogy a keresztény uralkodó minden sajátosságával rendelkezett. Ott, ahol alig egy félszázada a régi hitű magyarok éltek, neki sikerült egy római keresztény országot teremteni, határait minden irányban megszilárdítani, az ősi hiten lévők lázadását – saját rokonait sem kímélve – letörni. S mindezt nem pusztán politikai számításból tette, – amint részben még apja, – hanem a keresztény hit szent meggyőződéséből. Ezt a római szentszék is bizonyára külön értékelte. A római szentszék is bizonyára fontosnak tartotta, hogy István nem a német birodalomból származott, s Európa keleti részén erős keresztény országot teremtett. Magyarország – mondják majd később – a nyugati kultúra védőbástyája, de hogy azzá válhatott, Szent Istvánnak köszönhető.

Az akkori kor embere nem volt pacifista, nem voltak pártok, amelyek naiv módon egyoldalú leszerelést követelnek és antimilitarista propagandájukkal Európa dekadenciájának az útját egyengetik. Becsülték és élvezték az életet, de nem tartották a legfőbb értéknek. A keresztény életeszemlényért hajlandók voltak áldozatot hozni s másoktól is megkívánták, hogy áldozatot hozzanak. Nem megalkuvó opportunistákat csodáltak, hanem sziklaszilárd hősöket tiszteltek. István egyénileg komoly, erélyes, testben edzett férfi volt, értett a kardforgatáshoz, kitűnő hadvezér volt, kedvelt szórakozása a vadászat volt.⁵⁰ Amikor Konrád seregeit megsemmisítette, gondolom, a régi hitű magyarok is, akik különben nem rokonszenveztek vele, megcsodálták benne a magyar virtust. Amellett kitűnő diplomata, messzelátó államférfiú volt.⁵¹ Minden keménysége ellenére, bensőséges lelki életet élő ember volt. Az imában jobban bízott, mint a fegyverekben,

⁴⁸ Az uralkodók ezért is próbálták uralkodásra való alkalmatosságukat azáltal kimutatni, hogy kitűntek a kereszténység terjesztésében, a pogányok megfélemlítésében és megtérítésében. Hermann 20

⁴⁹ Hermann 22., Bogyay 20

⁵⁰ Hermann 23, 42., Kristó ib. 21

⁵¹ Példák:

a) ahelyett, hogy II. Henriket támogatta volna Boleszló elleni harcában, csak az északnyugati határvidéket foglalta vissza.

b) Az Ajtony elleni harcban bevárta a kellő időpontot. Csak miután II. Bazileiosz elvágta Ajtony útját a szövetséges bolgáraitól, támadt István, Bogyay 24.

c) Hogy a rokon Orseolokat ne gyengítse, csak látszat szerint támogatta II. Konrádot, sőt a követét, Werner püspököt nem engedte átvonulni országán Konstantinápolyba, Bogyay 49-50

a Koppánnal való ütközetre imával készült, különben is éjszakákat imában töltött. A bencés spiritualitásnak köszönhetően Mária tiszteletét, amely abban is megnyilvánult, hogy élete alkonyán országát a Nagyasszonynak szentelte.⁵² Ha háborút megnyert, önmaga számára nem kívánt semmit, a Koppány ütközet után a szerzett javakat vitézeinek és az egyháznak ajándékozta. Gyula és Ajtony kincseivel a székesfehérvári bazilikát ajándékozta meg. Amikor bizánci szövetségese megsegítésére benyomult a bolgár cár birodalmába, csak a szentek ereklyéit tartotta meg magának.⁵³

Külsejében a komolyság jellemezte. Sohasem látták nevetni. Mindig úgy járt-kelt, – írják róla, – mintha azonnal Isten ítélőszéke előtt kellene megjelenie. Alamizsnálkodott, áruhában öltözve a betegeknek szolgált. Természete szerint inkább indulatos lehetett, de megfékezte magát; amikor egy alkalommal egy ember az alamizsnát osztogató öreg király szakállát megcibálta, indulata felforrt benne, de azonnal legyőzte önmagát, s az illetőt nem dorgálta meg.⁵⁴ Békülékenységét, szelídségét, nagyvonalúságát külföldön is megcsodálták.⁵⁵ Gyulának megengedte, hogy Lengyelországba menjen száműzetésbe, feleségét utána küldte, gyermekeinek birtokokat adott. A felségsértő Vászolyt megbüntette, de büntetését utódaira nem terjesztette ki. Az igazságtalanságot keményen megbüntette. Amikor a besenyők egy 60 tagból álló csoportja Magyarországra jött békés szándékkal és a határvidéken a magyar katonák kifosztották őket és egyeseket megöltek, István a bűnös magyar katonákat elrettentésül, hogy senki át ne merje hágni Isten parancsát, kettesével felakasztatta az utak mentén.⁵⁶

István igazságszolgáltatása és törvényhozása keménynek tetszik nekünk, de az akkoriak a többi államokéhoz hasonlítva, mérsékletét és emberiségét csodálták. A vasárnapi misehallgatás ellenőrzése a bíró kötelessége volt; ha elhanyagolta a kötelességét, megverték és kopaszra nyírták. Aki vasárnap dolgozott, attól elvették állatait és szerszámaikat; aki nem böjtölt, azt egy hétre elzárták; aki hamis esküt tett, annak kezét levágták. Minthogy István keresztény államot akart alapítani, a nyugati államok mintájára nagyban átvette törvényeiket is, de a magyar helyzetnek megfelelően módosította és inkább enyhítette őket.⁵⁷ Tíz püspökséget alapított, gondoskodott a püspökökről. A papság iránt nagyvonalú volt, de egyben igényes is, ha nem feleltek meg a hivatásuknak, megbüntette őket.⁵⁸ Az egyházzal való intézkedésekhez akkoriban nem kellett külön pápai engedély, mint ahogy a későbbi legendák feltételezték, az akkori felfogás szerint a királlyá

⁵² Hermann 24

⁵³ Ezekre az ereklyékre szüksége is volt a templomok számára. Bogyay 32-36., Kristó ib. 20

⁵⁴ Hermann 24

⁵⁵ Hermann 25. Kristó ib. 20

⁵⁶ Hermann 48

⁵⁷ Hermann 38

⁵⁸ Hermann 34-35

való koronázás és felkenés ezeket a felhatalmazásokat magában foglalta, s a többi keresztény uralkodó is élt e jogokkal.⁵⁹

Az "Intelmek"-ben ezt írja: "A türelem és az igaz ítélet gyakorlása a királyi korona ötödik cifrázása... Ha becsületet akarsz szerezni királtságodnak, szeresd az igaz ítéletet, ha hatalmadban akarod tartani lelkedet, türelmes légy... A türelmes királyok királykodnak; a türelmetlenek zsarnokoskodnak."⁶⁰

Érthető, hogy nemcsak a magyarok, hanem a külföldiek is szentnek tisztelték a magyar királyt. A középkorban István páratlan népszerűségnek örvendett, vagy ötszáz külföldi író emlékszik meg róla. Úgy érezték, hogy István valóban mindazt megvalósította önmagában és országában, amit egy keresztény uralkodótól elvártak.⁶¹ A későbbi korok magyarjai is mindig kegyelettel gondoltak nemzetalakító királyunkra és főképpen amikor népünket balsors tépte, segítségét kérték. A 18. századból származó borongós hangulatú énekünk bizakodó imádságot foglal magában:

„Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga,
Ki voltál valaha országunk istápjá.
Hol vagy István király? Téged magyar kíván,
Gyászos öltözetben te előtted sírván.

Előtted könyörgünk, bús magyar fiaid.
Hozzád fohászkodunk, árva maradékid,
Tekints, István király szomorú hazádra,
Fordítsd szemeidet régi országodra!“

⁵⁹ Hermann 22.

Megjegyzés:

A törvények legjobb kiadása: Závodszy L.: A Szent István, Szent László és Kálmán korabeli törvények és zsinati határozatok forrásai. Bp. 1904; faksimile: Bartoniek E.: Szent István törvényeinek XII. századi kézírata. Bp. 1935; fordítása: Corpus Juris Hungarici, Magyar Törvénytár, 1000-1526. évi törvénycikkek. 1000-1301. Ford.: Nagy Gy. Szerk.: Márkus D. Bp. 1899; Szöveggyűjtemény Magyarország történetének tanulmányozásához. I. 1000-1526. Szerk.: Lederer E. (Ford.: Szilágyi L.) Bp. 1964

⁶⁰ Hermann 40, Csóka 58.

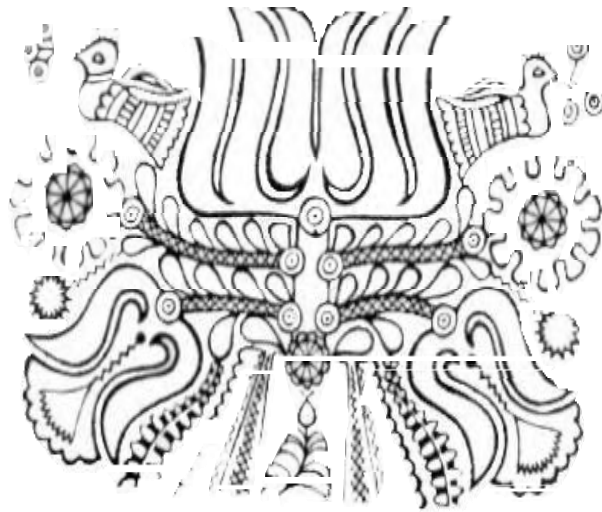
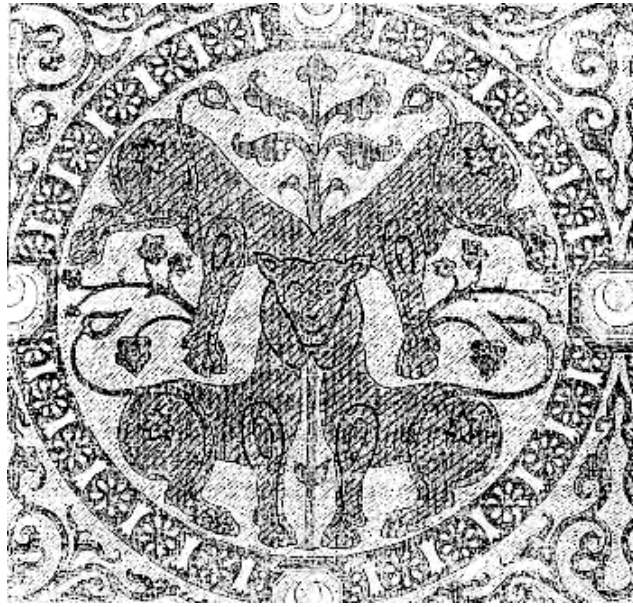
A következő cifrázásokat, azaz díszeket sorolja fel, a korona díszei: hithűség, főpapok tisztelete, ország előkelőinek a megbecsülése, az igazságtevés, idegenek védelme, tanácsurak meghallgatása, az ősi hagyományokhoz való ragaszkodás és a különböző keresztény erények. Talán 1020 körül keletkeztek.

Csóka 201, Hermann 40, Bogyay 38.

Megjegyzés:

Sokan feltételezik, hogy Imrének azért nem voltak gyermekei, mert szüzességi fogadalmat tett, mint Henrik császár, így Hermann is 41. De Bogyayval valószínűtlennek látszik. István ugyanis fiát az Intelmekben jövendő sarjak reménységének nevezi (spes futurae sobolis). Így aligha beszél valaki, aki tudja, hogy önmaga vagy fia szüzességi fogadalmat tett. II. Henrik például 1007-ben a frankfurti zsinaton azt mondotta: Nincs már reményem semmi, hogy ivadékaim legyenek (In sobole acquirenda nulla spes remanet mihi). Bogyay 39

⁶¹ Hermann 25

Nyáry Gábor (Városlőd)

Az 1947-es Altöttingi Országgyűlés eseményei és hatása a magyar menekültekre

„Az országgyűlés tagjai nem akartak egyebet, mint megőrizni a független magyar állameszmét, a magyar alkotmányosságot, a magyar szuverenitást elvét, gondolatát és erkölcsi tartalmát, hogy mindezt egy jobb jövőre átmentse, annak töretlen folytonosságát fenntartsa és az abban rejlő erőit tisztán adhassa át a magyar népnek, minden fenntartás és haladék nélkül, mihelyt szabad országban, szabad népként veheti át tőle.”

(Az altöttingi országgyűlés résztvevőinek nyilatkozata)

Tudvalévő, hogy a magyar történelemkönyvekben gyakran tudatosan nem egészen úgy vannak leírva az események, ahogyan azok valójában zajlottak. Különösen igaz ez a 20. századi történelmünkre, amit az éppen hatalmon lévő politikai csoport – akár jobbról, akár balról – nagymértékben átíratott. Ezért igen sok, alapvető eseményt nem sikerült mindmáig se meghatározni, se feldolgozni. Így lehet az is, hogy máig sincs egyértelműen meghatározva mi történt Magyarországon 1944–1945-ben. Megszállás? Baráti segítségnyújtás? Vagy felszabadítás? De emiatt lehetséges az is, hogy a mai napig vannak olyanok – nem is kevesen –, akik 1956-ot ellenforradalomnak, a csőcselék lázadásának nevezik. Azonban ebben a politikával átíratott történelemben is ritka, hogy egy fejezetet – ami ráadásul elég vaskos – egyszerűen „kifelejtssenek” a történelemkönyvekből.

Pedig pontosan ez történik több százezer magyar történetével! A második világháború utolsó szakaszában, 1944 augusztusának végén a Szovjetunió Vörös Hadserege átlépte a második bécsi döntés által megállapított magyar határt, így az ország hadszíntérré vált. Ezzel egy időben megkezdődött a lakosság tömeges Nyugatra menekülése. Szálasi Ferenc hatalomra jutása után emellett megindult a szervezett kitelepítés is. Amikor 1945. május 8-án Európában véget ért a háború, hozzávetőlegesen nyolcszázezer-egymillió magyar állampolgár tartózkodott az

ország határain kívül, döntő többségben az egykori Harmadik Birodalom területén. Voltak, akik a szovjet katonák elől menekültek, voltak, akik az esetleges felelősségre vonás elől, voltak, akiket a nyilasok telepítettek ki, voltak azok a katonák és leventék, akiket szolgálat közben ért idegen földön a háború vége és voltak, akik a koncentrációs táborokból szabadultak.

Nyári Gábor Szőnyi József előadását hallgatja .

Az ő sorsukról nagyon keveset tudunk, pedig olyan megpróbáltatásokon mentek keresztül, amelyeket elképzelni is nehéz. A magyarok – más nemzetek menekültjeivel együtt – idegen földön, élelem, ruhák, hírek nélkül éltek napról napra és az már rendezett körülményeknek számított, ha valaki bekerülhetett egy, a győztes nyugati hatalmak által fenntartott táborba. Persze ezekben a zárt táborokban sem volt sokkal jobb az élet, hiszen többségüket a korábbi náci koncentrációs táborokból alakították ki. Így lehetséges például, hogy a hírhedt dachau-i tábornak 1945 után több magyar „lakója” volt, mint a világháború alatt. Nem csoda, hogy a menekültek többsége megpróbált minél előbb hazajutni Magyarországra. Szervezetten és szervezetlenül is megindult a hazatelepülés, de sokan, kétszáz-kétszázötvenezeren nem tudtak, nem mertek vagy nem akartak visszatérni egy olyan megszállt országba, ahol hangoztatták ugyan a demokratikus alapelveket, de valójában a Vörös Hadsereg és a Kommunista Párt volt az úr. Ezek a magyarok döntő többségben az ezer éves magyar államban, a keresztény, nemzeti hagyományokban hittek, nem pedig a tankokkal kikényszerített, úgynevezett köztársaságban, amelynek az adott körülmények között esélye sem volt valódi demokráciaként működni. Ezek a magyarok elhatározták, hogy bár nem térhetnek haza szülőföldjükre, megőrzik magyarságukat, hagyományaikat, nyelvüket, kultúrájukat. Ezek közül a táborokban élő, a mindennapi betevő fala-

tért küzdő menekültek közül több mint tízezren jelentek meg mintegy hetven évvel ezelőtt, 1947-ben Altöttingben, Szent István ünnepén, hogy hitet tegyenek magyarságuk, kereszténységük, európaiságuk mellett.

A minden szempontból kiemelendő 1947-es altöttingi események, a zarándoklat és az országgyűlés, nem csupán politikailag fontosak, hanem a menekült magyarokra mért hatásuk miatt. A hazájukat elhagyni kényszerült magyarok a második világháború után először gyűltek össze egy tömegrendezvényen, amelyen megtudhatták, hogy nincsenek egyedül, lelki és szellemi támogatásra számíthatnak honfitársaiktól, volt képviselőik pedig még mindig törődnek velük.

I. Előzmények

A világháború utáni első években a kisbarnaki Farkas Ferenc vezette *Magyar Szabadság Mozgalom* (MSzM) számított a legjelentősebb, a magyar menekültekkel foglalkozó szervezetnek. A csoport ahhoz, hogy befolyását és elismertségét növelje, úgy döntött, hogy szükség van egy olyan országgyűlés megtartására, amely a Magyar Királyság és a Szent Korona jogfolytonosságának elvén törvényes kereteket ad a további működéshez.

Az altöttingi országgyűlés létrejötte jogi szempontból is érdekes. Az országgyűlés résztvevői az 1938. évi XIX. törvénycikk alapján választott, 1939-ben megalakult országgyűlést tekintették alkotmányosnak. Ezt nevezzük „39-es” alapnak. Hangsúlyozandó: ezt az országgyűlést senki sem oszlatta fel. Azonban meg kell említeni, hogy az altöttingieknek voltak hibáik is. Rosszul hivatkoztak az 1944. évi VIII. törvénycikkre, amely az országgyűlés mandátumának meghosszabbításáról szól. Az altöttingi iratokban az szerepel, hogy ez a törvény a békekötéstől számított fél évig meghosszabbítja a képviselők megbízatását. Valójában a törvény az 1944. június 9-én lejáró mandátumot egy évvel hosszabbította meg. Másrészről pedig egy olyan békeszerződés megkötéséhez igazították az országgyűlés mandátumát, amelyet sem a Magyar Szabadság Mozgalom, mint szervezet, sem a vele kapcsolatban álló képviselők nem fogadtak el.

A kezdeményező képviselők arra az álláspontra jutottak, hogy közösen fel kell lépniük a szovjet megszállás ellen, és hitet tenni az alkotmány és az emberi jogok mellett. Kinyilvánították, hogy Magyarország a „Nyugati civilizációhoz” tartozik. A cél egy olyan szervezet létrehozása volt, amely tartaná a kapcsolatot a Nyugattal és hirdetné a „magyar igazság” ügyét. Erre a célra az altöttingi országgyűlés korlátozottan ugyan, de szolgálhatott! Ahhoz, hogy a nyugati hatalmak elismerjék a megalakított kormányt, ahhoz az altöttingieknek el kellett volna ismerniük a párizsi békeszerződést és lemondani a Horthy-korszak keresztény-konzervatív politikai rendszerének folytatásáról. Ennek beismerésével azonban kockáztathatták volna a tömegek támogatását, sőt, ekkor már az Egyesült Államokban volt több, az 1945-ös „nemzetgyűlés” vezető személyisége, akikre viszont az amerikai kormány támaszkodott, és létrehozta a *Magyar Nemzeti Bizottmányt* (MNB).

Az altöttingi országgyűlést kezdeményező képviselők az előzetes tárgyalások után 1946 őszen kineveztek egy húsztagú intézőbizottságot, amely a tartandó országgyűlés előkészítésébe kezdett. Az intézőbizottság az aktuális politikai helyzetet nem feltétlenül ítélte meg helyesen, de ez nem róható fel nekik hibaként. Tévedtek, amikor úgy vélték, hogy az amerikai Truman-kormány hajlandó agresszív lépésekre a Szovjetunió ellen. Azt viszont már helyesen ítélték meg, hogy Magyarországnak szüksége lenne egy képviseleti szervre Nyugaton. Egy olyan helyzetben, amikor lehetségesnek tűnt egy újabb háború kirobbanása, elővigyázatosságnak volt tekinthető egy olyan szervezet kiépítése, amely egy Nyugattal szövetséges ellenkormányként is működhet. Azt nem tudhatták, hogy az amerikaiak, az angolok és a franciák is csak hitegették a közép- és kelet-európai menekültek millióit azért, hogy saját politikai céljaik érdekében felhasználhassák őket.

Az intézőbizottság elismerte Horthy kormányzói érdemeit, de elfogadta lemondó levelét is, amelyben kényszer hatására Szálasi Ferencre bízta a hatalmat. Így megüresedettnek tekintették az államfői széket. Ez a lépés is jogi aggályokat vet fel, mivel azt feltételezi, hogy az 1944. március 19-i német megszállás és az október 16-i nyilas puccs után is függetlennek tekintették Magyarországot, de nem szabad elfeledkezni arról sem, hogy ebben az időben maga Horthy sem tartotta magát kormányzónak. Azonban ha Magyarországot ekkor is független államnak tekintjük, akkor felelős nem csak a törvényhozásért és a jogi folyamatokért, hanem sokszázezer különféle nemzetiségű, vallású, politikai gondolkodású állampolgár halálért és szenvedése miatt is. Ám a magyar állam akkor már egész területén idegen katonai megszállás alatt állott, nemzeti önrendelkezése fokozatosan megszűnt. A bizottság és a későbbi országgyűlés tagjainak a túlnyomó többsége nem eshet azon vád alá, hogy részt vett volna háborús bűnökben vagy egyáltalán elismerte volna, hogy Magyarország ezeket szuverén államként cselekedte. Valószínűsíthető, hogy ebben az esetben az önmagának minél biztosabb jogalapot kialakítani próbáló szervezet azon lépéseiről van szó, amelyek segítségével könnyebbnek vélték megszerezni az amerikai megszálló hatóságok támogatását.

A bizottság nem fogadta el sem a debreceni ideiglenes nemzetgyűlést, sem az 1945-ös választás alapján összeült nemzetgyűlést, mivel azok a szovjet megszálló hatalom ellenőrzőse és irányítása alatt alakultak. (Bár az altöttingi országgyűlés is az amerikai megszállási övezetbe tartozott, a képviselők megválasztásuk idején még egy minden szempontból független állam polgárai voltak, így jogosan léphettek fel a már megszállás alatt választottakkal szemben.)

Végül az előkészítő bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az 1939-ben megválasztott országgyűlés bár jogait de facto nem gyakorolhatja, de jure a magyar nemzet és állameszme egyetlen független képviselője. Mindezek alapján a bizottság javasolta az országgyűlés összehívását Altöttingbe.

II. Az Altöttingi Országgyűlés

Az országgyűlés előkészítői felkeresték az amerikai közigazgatási szerveket és a követséget, ahol hallgatólagosan tudomásul vették a készülő eseményt és vállalták a biztosítást. Az amerikai hírszerzés felkészületlenségét mutatja, hogy még akkor is titkos magyar szervezkedésről számoltak be, amikor az MSzM már hivatalos tárgyalásokat folytatott az országgyűlés megrendezéséről a megszálló közigazgatási szervekkel.

A képviselők 1947. augusztus 19-én gyülekeztek az altöttingi Schloss Guttenburgban, ahol nagy többséggel az országgyűlés megtartása mellett döntöttek. A gyűlést megzavarta egy CIC különítmény (az amerikai katonai hírszerzés elnevezése, később megszüntették), amely Farkas vélekedése szerint a Müncheneri Magyar Iroda vezetője, Hennyey Gusztáv közbenjárására próbálta félbeszakítani az eseményt. De valószínűleg elsősorban a fejetlenség és a tájékozódás hiánya idézte elő a váratlan eseményt, amelyet az amerikai helyőrség parancsnoka elsimított.

Az országgyűlés két házának augusztus 20-án hajnali 3 órakor kezdődő együttes ülésén báró Feilitzsch Berthold (Felsőház) és Spett Ernő (*Magyar Élet Pártja* [MÉP]) elnökölt. Feilitzsch a két világháború közötti közélet jelentős alakja volt, a második világháború alatti években a Felsőház alelnökeként, az Etelközi Szövetség elnökeként és a Johannita Lovagrend kommentátoraként dolgozott. Spett Mezőtúr polgármestereként szerzett örök érvényű érdemeket, az 1939-ben megválasztott Országgyűlésben pedig a naplóbíráló bizottság tagja volt. A köszöntő után Bocsáry Kálmán (MÉP) indítványára, az országgyűlés a következő javaslatokat országos határozatként fogadta el:

1. Az országgyűlés megbízatása fennáll, egyedül jogosult az államhatalom gyakorlására.

2. A háború hatására félbehagyott munkát az országgyűlés folytatja.

3. Legfőbb cél: biztosítani a nemzet fennmaradását, szabadságát, függetlenségét, biztonságát és egységét.

4. Az országgyűlés figyelembe veszi a rendkívüli időket és a haladás eszméjét, rendeleteit ezek alapján hozza meg.

5. Az ezeréves Magyarország lakossága jogosult a döntésekre, de ezt csak akkor tudja gyakorolni, ha nincs idegen megszállás alatt.

6. Az országgyűlés elismeri minden nemzet szabadságát és az emberi szabadságjogokat.

7. Magyarország a nyugati hatalmakhoz csatlakozva kívánja elérni felszabadítását.

Incze Antal (*Magyar Megújulás Pártja* [MMP]) azt javasolta, hogy Farkas azonnal alakítson kormányt, nevezzék ki miniszterelnökké és ideiglenes államfővé, ezt az országgyűlés öt ellenszavazattal elfogadta. Farkas megérkezése után letette az esküt, az ülést ezek után berekesztették. A két ház együttes ülése hajnali 4 óra 5 perckor véget ért. Az ügyek gyors lebonyolítása mutatja, hogy előre meghatározott lépésekről volt szó.

Délután 15 órakor Feilitzsch Berthold megnyitotta az országgyűlés következő ülését, Farkas Ferenc ott mutatta be kormányát:

Miniszterelnök-helyettes és pénzügyminiszter: *Liptay Lajos* (Felsőház);

Belügyminiszter: *Esseő Sándor* (MÉP);

Földművelésügyi miniszter: *Máté Imre* (MÉP);

Igazságügy miniszter: *Bocsáry Kálmán* (MÉP);

Kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter: *Tömböly Dénes* (MÉP);

Iparügyi miniszter: *Zsilinszky Gábor* (vegyészmérnök, Bajcsy-Zsilinszky Endre öccse, nem volt képviselő);

Kisgazda miniszter: *Szilvássy Pál* (MÉP);

Nemzetnevelés: *Nyírő József* (író, pap, 1941-től behívott erdélyi képviselő);

Közegészségügyi miniszter: *Incze Antal* (MMP);

Kisbarnaki Farkas Ferenc az állam- és kormányfői, valamint a külügyi- és a honvédelmi tárcát tartotta fenn magának.

Farkas későbbi tanulmányában kiemelte, hogy a kormány tisztában volt az-
zal, hogy nem működhet és nem is kívánt az emigráció vezető szerve lenni.

A kormány nyilatkozatában kifejtette, hogy elfogadja az *Egyesült Nemzetek*, az *Atlanti Charta* és a *Wilsoni pontok* irányadó elveit, ugyanakkor elvárja, hogy a nyugati nagyhatalmak is ezek alapján segítsék Magyarország függetlenségének ügyét. A nyilatkozat tétele után az országgyűlés következő ülését elnapolták. Az altöttingiek többé nem gyűltek össze.

Az altöttingi országgyűlés egyik legvitatottabb pontja, hogy az 1939-es képviselők közül kik és hányan vettek részt az üléseken. A szakirodalmi munkákban és visszaemlékezésekben sem szerepelnek pontosan alátámasztható adatok. Farkas Ferenc 20 évvel későbbi munkája nem tér ki a megjelent képviselők számára. Az országgyűlés teljes jegyzőkönyve pedig a kutatás során nem került elő. Az eddigi adatok alapján 50–60 közé tehető a megjelent képviselők száma. A legmagasabb szám egy 1952-es német külügyi jelentésben található, amelyben 135 képviselőről írnak. Viszont vannak olyan 1939-ben megválasztott képviselők – némelyek később kerültek be az Országgyűlésbe –, akikről biztosan tudható, hogy részt vettek a csonka országgyűlésen.

A 25 ismert képviselőből 4 volt felsőházi tag, 4 behívott képviselő, 13 MÉP tag, 1 a Magyar Megújulás Pártjának tagja és 3 valamely nyilas párt képviselője. Az eddigi adatok alapján cáfolható az a rendszerváltás előtt szűk történész körökben és más menekültcsoportok megbeszélésein elhangzott állítás – amely sajnos a mai napig tartja magát –, hogy az altöttingi országgyűlést egy „nyilas csoport” szervezte volna. Kétségtelen, hogy voltak a képviselők között szélsőjobb oldali beállítottságúak, de a törvényhozók többsége a korábbi kormánypárt soraiból került ki, a létrehozott kormányban pedig összesen egy fő, Incze Antal közegészségügyi miniszter volt szélsőséges párt tagja, de ő sem volt nyilas, hanem Imrédy Béla némileg mérsékeltebb csoportjához tartozott.

III. Az altöttingi kormány „tevékenysége”

A megválasztott kormány kijelentette, hogy nem fog aktívan politizálni, elsősorban a jogfolytonosság miatt érezte szükségesnek létrejöttét. A gyakorlati munkára esélyük sem volt, mivel Farkast már 1947. szeptember 3-ra berendelték a müncheni generálkonzulátusra, hogy a megszálló amerikai hatóságok képviselőinek beszámoljon az altöttingi eseményekről. A helyzet tisztázása érdekében Delmar R. Carlson alkonzul kijelentette a következőket:

1. Semmiféle menekült kormány nem tűrhető az amerikai megszállási övezetben, legyen az nyílt vagy titkos.

2. Menekült- és DP-csoportok politikai tevékenysége a katonai kormányzás rendelkezésébe ütközik.

3. Szervezett menekült- és DP-csoportok által egy másik szövetséges nemzet ellen kifejtett kritika nem tűrhető.

4. Minden menekült kormány megalakítására tett kísérlet azonnal megszüntetendő.

Farkas állítása szerint ennek ellenére a kormány még másfél évig csendes belső munkát végzett. Valójában nincs annak nyoma, hogy a miniszterek ebben a tisztségükben bármiféle tevékenységet folytattak volna, és a politikailag igen aktív Farkas Ferenc sem állam- vagy kormányfőként dolgozott, megnevezéseként a *Magyar Szabadság Mozgalom* elnöki tisztét használta.

Az „altöttingiek” kötelességüknek érezték, hogy Horthy Miklóst is tájékoztassák az eseményekről. Nyíró József és Máté Imre képviselők fel is keresték az egykori kormányzót Weilheimben, de az ő távolléte miatt a nyilatkozatot Horthy István özvegyének, gróf Edelsheim-Gyulai Ilonának adták át 1947. december 12-én. A grófnő apósa nevében közölte, hogy az államfői jogköröket az adott helyzetben nem lehet gyakorolni.

Az altöttingi országgyűlés híre nagy port kavart a politizáló menekültek köreiben. A *Magyar Nemzeti Bizottmány* teljesen elítélte az altöttingi országgyűlést, amelyet egy „nyilas banda” politizálásának tartott. A még csak alakulófélben lévő *Magyar Harcosok Bajtársi Közössége* (MHBK) vezető katonái bár elviekben az 1939-es alapon álltak, és ők maguk sem ismerték el a budapesti kormányt, az altöttingi országgyűlést egy jó szándékú, szerencsétlen eseménynek tartották, amely többet ártott a magyar menekültek ügyének, mint használt. Később többen is felhívták Farkas figyelmét, hogy az országgyűlés szervezésénél és az emigránskormány alakításánál nem vette figyelembe, hogy az 1945 novemberében megválasztott kormányt a nyugati szövetségesek is legitimnek ismerték el. A Hennyey vezette *Müncheni Magyar Iroda* (MMI) hozzáállását jól mutatja, hogy az országgyűlés előestéjén történt incidens mögött a szervezet állhatott. Mivel az MMI tartotta a kapcsolatot az MNB-vel, és több a magyar menekülteket érintő akcióban az amerikai megszállók is hivatalos társként tekintették, helyzetéből kifolyólag sem állhatott a kezdeményezés mellé. Utólag a nyugatnémet külügyminisztériumban is úgy gondolták, hogy hiba volt az országgyűlés összehívása. Mindezen kritikák ellenére szükséges megjegyezni, hogy 1947. au-

gusztus 20-án a menekültek által is ismert nemzetközi viszonyokat figyelembe véve teljesen logikus lépés volt egy országgyűlés tartása, az pedig külön elismerést érdemel, hogy a tervet végre is tudták hajtani.

A hosszas tétlenség után 1949. május 29-re Farkas minisztertanácsot hívott össze Münchenbe, ahol – miután három miniszter már kilépett – kormányával együtt lemondott.

Az Altöttingben megválasztott kormány sikertelenségének egyik fő okának tekinthető – amellet, hogy az adott időszakban a nyugati szövetségesek sem hajlottak elfogadására –, hogy a többi menekültügyi szervezet, elsősorban a *Magyar Nemzeti Bizottmány* is az ellehetetlenítésén fáradozott. Az „1945-ösök” és „1947-esek” között a fő különbség az volt, hogy nem fogadták el egymás alapállításait. A „45-ösök” szemében a világháború után Magyarországon történt események illegitimek voltak, mivel egy megszállt állam területén, egy megszálló hatalom irányítása és ellenőrzése alatt mentek végbe, eldobva a történelmi jogot és hagyományt. Ezzel szemben az 1947-es menekült politikusok a világháború után kialakult politikai rendszert tekintették alapnak, amelyről elismerték, hogy a Szovjetunió veszélyeztette és idővel a kommunisták kezébe játszotta át a hatalmat, de a törvényi keretek demokratikusak voltak. A Horthy-korszakot és annak szellemiségét nem fogadták el, mivel az konzervatív nemzeti, nem pedig demokratikus alapokon nyugodott és felelőssé tették olyan második világháború alatti bűnökért, amelyekért csakis a megszálló németeket és az őket kiszolgáló nyilasokat terhelte a felelősség. A menekültek két csoportjának ugyanaz volt a problémája: nem fogadta el a másik érdemeit, a hibákat pedig túlságosan kihangsúlyozták. Elsősorban azért ítélték el a másikat, amit egy megszálló hatalom kényszerítésére tettek, vagy nem volt módjuk ellene fellépni. Így szinte lehetetlen volt, hogy ez a két csoport közös nevezőre jusson, és közös harcot folytasson Magyarország függetlenségéért.

Az altöttingi országgyűlés fontossága nem csak az elvégzett feladatokban áll. A jogfolytonosság fenntartásának kísérlete nemes és a magyar menekültek által támogatott cél volt, de az adott körülmények között a gyakorlatban nem volt lehetőség a megvalósítására. Az országgyűlés legnagyobb érdeme, hogy ez volt az első olyan komoly politikai rendezvény, amely kísérletet tett a menekültek összefogására. Ha pontokba szedjük a célokat és a megvalósításukat, a következő eredményt kapjuk:

1. Sikerült-e a magyar menekülteket egyesíteni egy tömegrendezvényen és reményt adni nekik a száműzetésben? Igen, minden várakozást felülmúlva.

2. Sikerült-e összehívni egy országgyűlést az 1939-es választás alapján? Igen.

3. Jogosnak tekinthetőek-e az országgyűlés lépései? Ez talán a legnehezebb kérdés, részben igen, részben nem. Jogilag megkérdőjelezhető az altöttingi országgyűlés. De egyrészt a pontos megválaszolás komoly alkotmányjogi vitákat igényel, másrészt pedig el kell fogadnunk, hogy van egy pont, ahol a jog és az

erkölcs szétválnak. Az altöttingi országgyűlés erkölcsi szándékai pedig megkérdőjelezhetetlenek.

4. Volt-e hatása az altöttingi országgyűlésnek a magyar menekültek életére? Részben. A zarándoklat résztvevői örök élménnyel gazdagodtak és az országgyűlés döntései évtizedeken keresztül vitákat gerjesztettek a politizáló menekültek körében, de meghatározó jellegű következményei nem voltak.

5. Fontos volt-e az altöttingi országgyűlés létrehozása? Igen.

V. Összegzés

Altöttingben, 1947. augusztus 20-án a menekült magyarok két legnagyobb eseményére került sor, amelyhez hasonló méretű megmozdulás csak Mindszenty József hercegprímás 1975. május 15-i mariazei temetése volt. Míg az előbbieket meghatározó értékét az adja, hogy közvetlenül a II. világháború pusztításai után, a szinte elviselhetetlen nyomorban is összegyűltek a magyarok, hogy hitet tegyenek hazájuk és hitük mellett, addig az utóbbi bizonyítja, hogy 30 évvel a száműzetés megkezdése után sem veszítették el a nemzetbe és az Istenbe vetett hitet. Hogy ez így alakult, abban meghatározó szerepe volt az altöttingi országgyűlésnek és zarándoklatnak.

A magyar nemzet tagjai még a száműzetésben sem adták fel nemzeti érzelmüket, hagyományaikat, keresztény hitüket. Az altöttingi országgyűlés és zarándoklat ennek a „Magyar Szellemnek” a kiváló példája. Márai Sándor találóan fogalmazta meg: *„A száműzetés egyik titka: lemondani, sértődés nélkül, minden külső igényről. A másik titok: nem mondani le – semmilyen körülmények között – semmiféle belső igényről.”*

Csihák György (Zürich)

Záróbeszéd az Altöttingi Országgyűlésünk emlékére rendezett ünnepségen, Pilisszántó római katolikus templomában

Amikor egy kicsi, menekülteket szállító autóbusszal megérkeztünk 1945. nagypéntek napján Halsba, a templom oldalánál éppen tüzet szentelt a pap. Hals, Passau előterében, kicsi városka az Ilz folyó partján. A busz ablakán kitekintve ez volt az első olyan képem Halsról, ami azóta is bennem él. Talán azért, mert néhány hét múltán a templomot több lövés érte, kigyulladt és az egész leégett, a közepe beomlott.

Buszunk estefelé indult Nyugat-Magyarországról, mert az út javát sötétben akarták megtenni gondolván, hogy így jobban védve leszünk a repülők támadásától. Emlékszem, amikor átmentünk Bécsújhelyen – az egész olyan volt, mint egy kihalt város: sötét, sehol egy lélek, buszunk is fény nélkül kanyargott a kihalt utcákon. A buszban harminc-negyven menekült volt összezsúfolva, apró csomagokkal. Halsban az iskolába vittek bennünket – a szalmaszobába. Akkor ez igen gyakori szállása volt a menekültnek. A tanteremben szalmát szórtak a földre, azon vackolódott ki-ki, amint tudott. Segített egy lepedő, egy pokróc, vagy éppen egy kabát.

Talán egy jó hét múltán megérkezett a csomagjainkat szállító néhány szekér, ha jól emlékszem a mi csomagjaink épségben megérkeztek. Főleg ruhanemű volt – számítva arra, hogy ha egyszer előkerülnek a többi családtagok, sebesülten, véresen, reménytelenül piszkosan, mosdatlanul, netán tetvesen – akkor hamarosan tudjanak legalább valamelyest emberi módra felöltözni.

Egy napon valami furcsa dolgokra lettünk figyelmesek. Izgatottan gyűltünk az ablakokhoz, figyelve, hogy mi történik előttünk, odalent a téren. Iskolánk

előtt egy nagyobb terecske volt, annak egyik oldalát képezte iskolánk. A térre négy irányból négy utcácska igyekezett. Jobbról egy a templommal – onnan jöttünk. Balról, a szögletben, kissé lejtve a tér felé a másik, elől a bal sarokban egy út igyekezett az Ilz folyócska partjára, a terecske velünk szemben lévő jobb sarkából egy egyenes út szolgált a folyócska fölött átigyekvő kis híd irányába.

Csihák György előadását tartja

Az izgalmat az okozta, hogy a felkelő nap fényében, a téren felsorakozott a német haderő. Valami öt-hat, szomorú emberke, szürkészöld, nehéz daróc ruhában, nagy csizmában, fején a vaskalap, hátán hatalmas hátizsák. Az egész idő alatt az volt az érzésem, hogy abban viselik valahogyan az egész háború minden terhét. Valahonnan előkerült egy tisztféle, aki kiosztotta a muníciót: kapott minden katona egy tár töltényt. Ha jól emlékszem, négy, vagy öt lövedék volt benne, ezzel kellett vívják tovább az addigi történelem legnagyobb háborúját. A töltény használata úgy történt, hogy a puska zárját fel kellett nyitni és hátra húzni. Az üressé vált helyre be kellett nyomni, lefelé a tárat a lövedékekkel és a zárat vissza kellett tolni, majd lefordítani. Amikor löni akart az ember, akkor a zárat felfelé kellett fordítani, hátrahúzni, miáltal egy lövedéknek helye lett a cső előtt. Akkor vissza kellett tolni a zárat, miáltal a lövedék a csőbe került, majd lezární, és ha löni akart a katona, akkor a ravaszt meghúzni. Ha a zárat ismét felhajtotta

és hátra húzta, akkor az elhasznált töltény hüvelye kiugrott és alulról a helyébe csúszott a következő lövedék.

Ily módon felkészülve a nagy harcra, katonáink egyesével elindultak a hidacska felé és átmentek a túloldalra. A szalmaszobában a mi helyünk a ház szélénél volt, így a legszélső ablakból pontosan láttuk a katonákat átmenni, no meg azt, hogy egyesek a híd körül valamit matattak. Ezt már megfigyeltük az előző napon is, amiből most arra következtettünk, hogy fel akarják robbantani, ami hamarosan meg is történt. A hidacska közepén összeomlott, ami az egész háború kimenetele szempontjából is nyilván jelentős hadműveleti esemény volt. Mi az ablakban, úgy száz méterre a világháború sorsát így módon is eldöntő nagyérdemű eseményétől, éppen csak megijedtünk. Attól kezdve csak arra emlékszem, hogy a folyó másik oldalán hatalmas hátizsákokat láttunk imbolyogni.

Kis idő múltán, balról, a lejtős úton feltűntek valami idegen, eddig nem látott katonák. Könnyű keki öltözetben, puha, magas szárú cipőben, vaskalaposan, egyetlen puskával, amit előre tartva, óvatosan lépkedtek a fal mellett. A térre érvén megállapították, hogy nincs ellenség, kényelmesen cigarettára gyújtottak és beszélgetni kezdtek. Egyikük később odament a tér jobb szélén lévő ház sarkához és kikémlelt a túlpárt irányába. Mi az ablakból, talán többet láttunk, de ő feltehetően nem sokat. Onnan hátrakiabált a többieknek, valamit, azok meg vissza. Egyszer ismét kikukucskált és elkezdett átelembe kiabálni és integetni. Semmi válasz. Akkor gyorsan lőtt néhányat abba az irányba. Csak húzkodni kellett a ravaszt és láttuk mindég, amint a lövedék hüvelye közben kiugrál a puskából. Ismét kiabált, integetett, kényelmesen lőtt néhányat. Semmi. Csak mi láttunk a túloldalon mocorogni néhány hátizsákot.

Egyszer csak berobogott a térre egy dzsip. Ekkor láttuk először, de később már itthon ismerősként üdvözöltük – hiszen akkortájt az oroszok is ilyenekkel járkáltak. Az autó körül élénk mozgolódás támadt – de akkora már mi, gyermekek kimerészkedtünk a házból, odamentünk és láttuk, hogy tejeskávét főztek, elővették a nagy fehér, csomagolt, szeletekre vágott, édes amerikai kenyeret, amire narancsdzsemet tettek, jóízűen lakmároztak és részeltettek bennünket is. Narancsot ettünk régebben – de narancslekvárt még soha. Kaptunk utóbb még csokoládét – és rágógumit, amit viszont meg kellett mutassák, hogy mire való – persze azonnal megértettünk.

Idővel néhány katona bejött az iskolába. Nem volt semmi izgalom, egyszerűen besétáltak és minden férfit kitessekeltek a térre. Ott sorba állították őket, mindenki a lába elé kellett tegyen mindent a zsebéből, a karjáról az óráját, az ujjáról gyűrűjét és így tovább. Valaki végignézte az egészet, és ha jól emlékszem az igazolványát mindenki eltehetette. Egyszerre berobogott egy GMC teherautó – ilyet is láttunk utóbb eleget, hiszen az oroszoknak is csak az volt. A teherautóra fölszálltak a férfaink, a holmijukkal nem emlékszem mi lett. Évtizedek múltán, amikor ismét éltem Németországban hallottam, hogy ott is rendjén volt, hogy még az ötvenes évek elején is jöttek haza foglyok az amerikai Appalache hegység szénbányáiból, francia meg belga bányákból.

Alig most fél éve esett, hogy az itt szereplő Szőnyi Józsefnek mutattam egy levelet, amit Münchenből írt nekünk most egy hölgy, aki ott volt a zarándoklaton és leírta családjá történetét. Feleségemmel sírtunk, amikor olvastuk. Midőn Szőnyi József olvasta, egyszerre rám nézett és kérdezte: „Te Gyuri, hát az amerikaiak is ilyenek voltak?”

Idő múltán hallottuk, hogy vége a háborúnak – és mindenki próbált élni, ahogyan tudott. Ha megdöglött egy ló, akkor ettünk lóhúst. Az arra sétáló amerikai katonák néha szórakozásból bedobtak egy gránátot a vízbe, hamarosan tele lett a folyó fehér hasú – döglött – hallal. Kifogunk amennyit tudtunk és akkor ettünk halat is. Egy helyi gazdának az az ötlete támadt, hogy volt egy lapos, gumikerekű kocsija, befogott eléje két lovacskát, a kocsira tett két padot, amin elfért vagy tíz-tizenkét ember és valami ellenszolgáltatásért bekocsizott velük Passzaúba. Ott voltak hivatalok, ahol lehetett érdeklődni a helyzetről, keresni az elveszett hozzátartozót, megpróbálni valahová levelet küldeni a vöröskereszt által. Voltak névsorok foglyokról, elesett katonákról, hírek a hazából. Lehetett valami élelmiszerhez és más hasznos dologhoz jutni.

Ott láttam először, amint egy amerikai katona – fehér MP volt ráírva, tehát katonai rendőr – amint irányította a forgalmat és ha kinyújtotta a karját, akkor látható volt mindkét csuklóján három-négy karóra. El sem tudtam képzelni, hogy minek egy katonának ennyi karóra? Utóbb rájöttem erre is.

Örömökre szolgált, hogy évtizedek múltán, amikor, mint svájci menekült éltem feleségemmel, ellátogathattunk Halsba. Megmutathattam neki azt a kis házat, ahol egy ideig éltünk, ahol feleségem eközben megetetett egy, a folyócskán békésen vitorlázgató szép fehér hattyút. Utunkban odafelé megállapodtunk egy kis bajor falucska fogadójában azzal a szándékkal, hogy ott megvacsorázzunk és megszállunk. Kérdésünkre a fogadós közölte, hogy nincs szabad szobája – mint utóbb kiderült, látta autónkon a svájci rendszámot. A közelünkben ülő vendégek hallhatták, hogy egymás között nem svájciul beszélünk, mire a fogadós megkérdezte, hogy miféle nép vagyunk? Amikor megtudta, hogy magyarokkal van dolga, egyszeriben rájött, hogy mégis van kiadó szobája.

Vasárnap mindég misére mentünk. Utóbb nem a templomba, hiszen romba dőlt, hanem volt a temetőben egy kisebb kápolna, oda. Valamely oknál fogva, már az előzőekben, a templomban is mindég édesanyám orgonált. A mise végén énekeltük ősi magyar himnuszunkat, könyörögve Boldogasszony Anyánkhoz, régi nagy patrónánkhoz. Senki nem állt fel, amíg énekünk be nem fejeződött és mindenki sírt. Még mi, gyermekek is igen megilletődöttünk. Sírtak a németek is. Egy idős házaspárral összebarátkoztunk és kérdeztük tőlük, hogy ők miért sírnak? Azt nyilván értették, hogy mi a patrónához fohászkodunk, de ők miért sírnak? Mert neki három fiuk - volt. Mondták. Kettő eset, a harmadikról semmit sem tudnak. Boldogasszony Anyánk...

A mi családunkat is szétkergette a vihar és csak utóbb tudtuk meg, hogy volt, aki csak néhány héttel járt előttünk a – tőlünk talán harminc kilométerre lévő - pokingi táborban, ahonnan utóbb mi is hazafelé vettük utunk.

Így éltünk akkor, és nehezen felejtettük az ágyúdörgést, a templomi tüzet. Még emlékeztünk a budapesti bombatámadásokra, amikor süvített a bomba, becsapódott és nagyot robbant. Miután előjöttünk az óvóhelyről, mindenféle romokat, szétmarcangolt emberi tetemeket láttunk, némelyikre, mint néhai ismerősre, így is ráismertünk. Amikor az amerikai bombázók még csak repültek felettünk, az épületek már akkor is remegtek. Már régen a béke napjait éltünk, de még akkor is hallani és látni véltük mindezt. Felejteni nem volt könnyű, hiszen mindenütt idegen katonák, a győztesek voltak körülöttünk. Így éltünk.

A mai, boldog idők gyermekei erre nem kell emlékezzenek. De talán megértik, hogy milyen tett volt akkor, egy hatalmas zarándoklat és milyen tett volt akkor, hogy a demokratikusan utoljára szabadon megválasztott országgyűlésünk még egyszer, összejött. Milyen tett volt ez akkor, kimondani, hogy mindent elítélünk, ami a szörnyűségek terrorja alatt történt. Még Svájcban is meghaltak emberek koncentrációs táborban, még Svájcból is küldtek bitófára odamenekült embereket. Nem csak tisztességes, de bátor hősök voltak az Altöttingi Országgyűlésünk résztvevői, akik még egyszer és utoljára kimondták, hogy nekünk több mint ezer éve van írott alkotmányunk, hogy nekünk van és maradt apostoli királyságunk, hogy a mi koronánk jogfolytonossága fennáll.

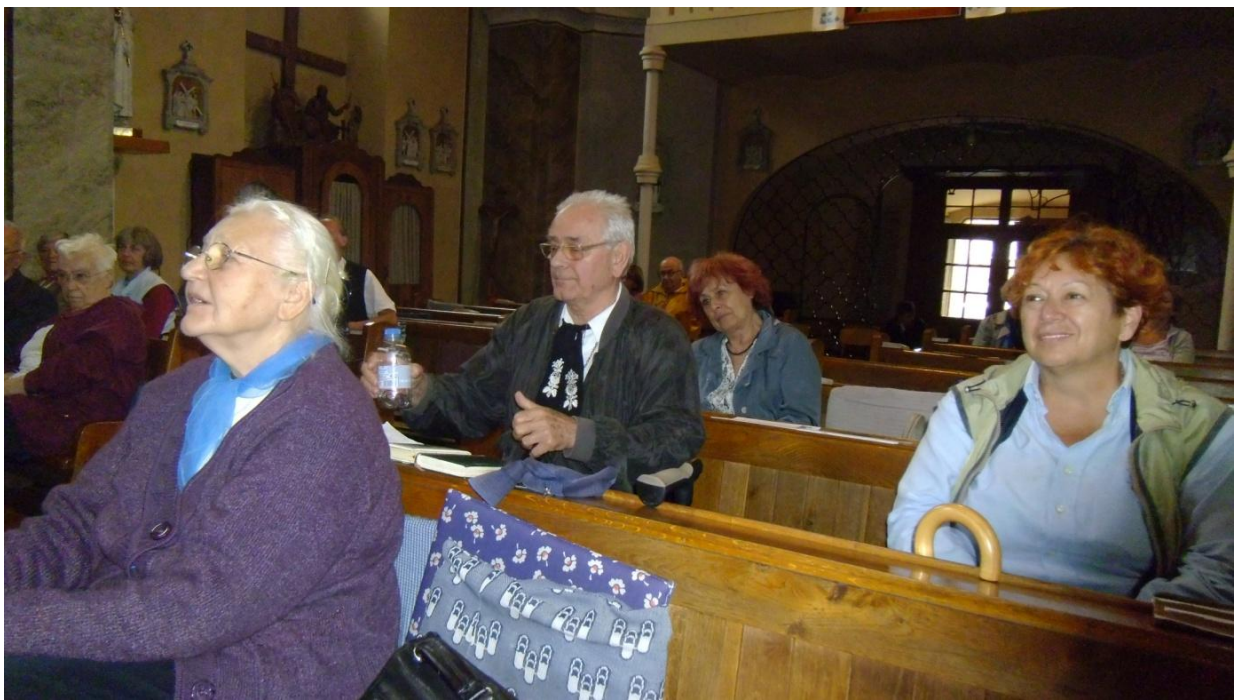
Emlékezzünk, hogy ne felejtsünk!

Isten áld meg a magyart.

A második világháború során figyelmeztették Sztálint, hogy a pápa is egy nagy hatalom. Mire Sztálin visszakérdezte: „Hány hadosztálya van a pápának?” Ami igazolni látszik azt, hogy a nyers erőszak létezik, amitől tartani kell - de igazolja azt is, hogy van más hatalom is.

Ezt a kis történetet azért illesztettem ide, mert ma itt a magyarok egyik legnagyobb, - ha nem a legnagyobb történelmi eseményére emlékezünk és sajnos több minden félrecsúszott. Sajnálom.

A hallgatóság

Gedai István és Csámpai Ottó

Gedai, Csámpai és Csihák

Ugyanők

Az ülésnek vége

Búcsúzkodás

MELLÉKLETEK

Az 1947. évi zarándoklat emlékalbuma

A zarándoklat
és a guttenburgi gondnokság emlékére

Landshut, 1948. aug. 20.

szeretettel

Kótai Zoltán

Kótai Zoltán
a Vatikáni Misszió Delegátusa.

Pogány magyarok több mint ezer évvel ezelőtt, kalandozásaik során 903-ban porig égették a bajorországi Altötting városát. Csodálatos módon egyedül egy Mária-szobor maradt sértetlenül a nagy pusztítás után. E csodatevő kegyeszoborhoz azóta messzeföldről zarándokolnak a hívő seregek.

Most, ezer év után, a pogány kelettől Nyugathoz menekült magyarok engesztelésül elzarándokoltak az altöttingi Madonna-hoz, hogy bűnbánó szívvel könyörögjenek az Istenanya közbenjárásáért, irgalomért és bűnbocsánatért esedezzenek a szenvedő magyar nép érdekében.

Égbenyuló hegyek, titokzatos völgyek és napsütötte rónák országából, Németszág minden zugából, sőt Ausztriából is, táborokból, falvakból és városokból, harmincezer hontalan magyar közül ezren és ezren indultak el, hogy 1947 Szent István napján felajánlják ezt az zarándoklatot minden magyarok ezeréves bűneinek engesztelésére.

Tízezer magyar gyűlt össze az altöttingi kegyeszobornál, hogy térdre boruljon a Magyarok Nagyasszonya előtt.

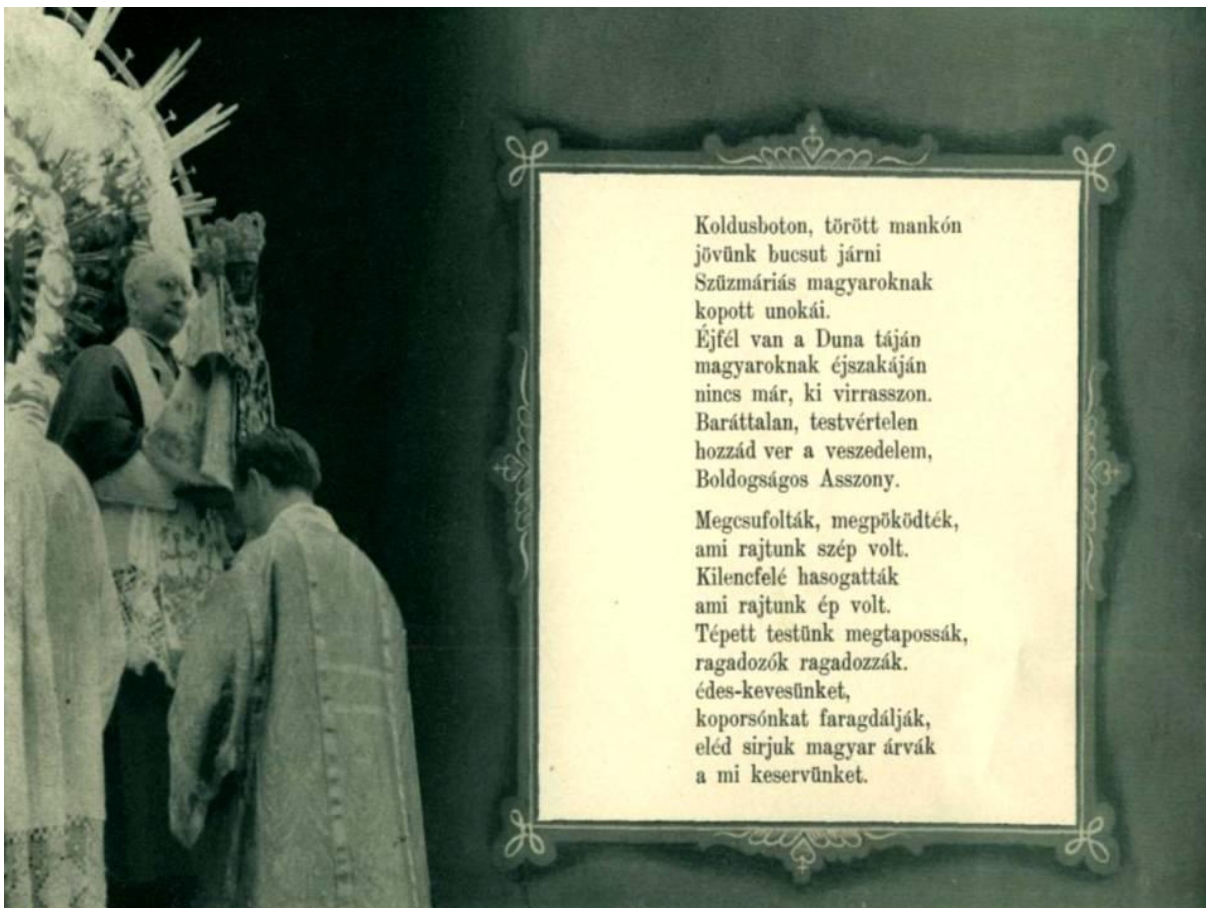
A SZENTATYA IMAJA A HONTALANOKÉRT

Jézus, mindenható, örök Isten, tekints kegyesen és irgalmasan azoknak nagy számára, akiktől a háboru elrabolta szeretett családi tűzhelyüket . . .

. . . Mennyei Atyánknak Fia, isteni Bölcsesség, Te irányítod az évszázadok sorsát és a népek egymásutánját. Parancsolj a viharoknak, az orkánoknak, melyek az Altalad megváltott emberiség békéjét zavarják! . . .

. . . Add, hogy mindazok, akik kimondhatatlan szükségétől szorongatva, otthonaikból száműzve élnek, a Te önkéntes szegénységed példájából merítsék az isteni erőt, a krisztusi bátorságot ahhoz, hogy a szenvedésbe taszított életüket türelemmel viseljék.

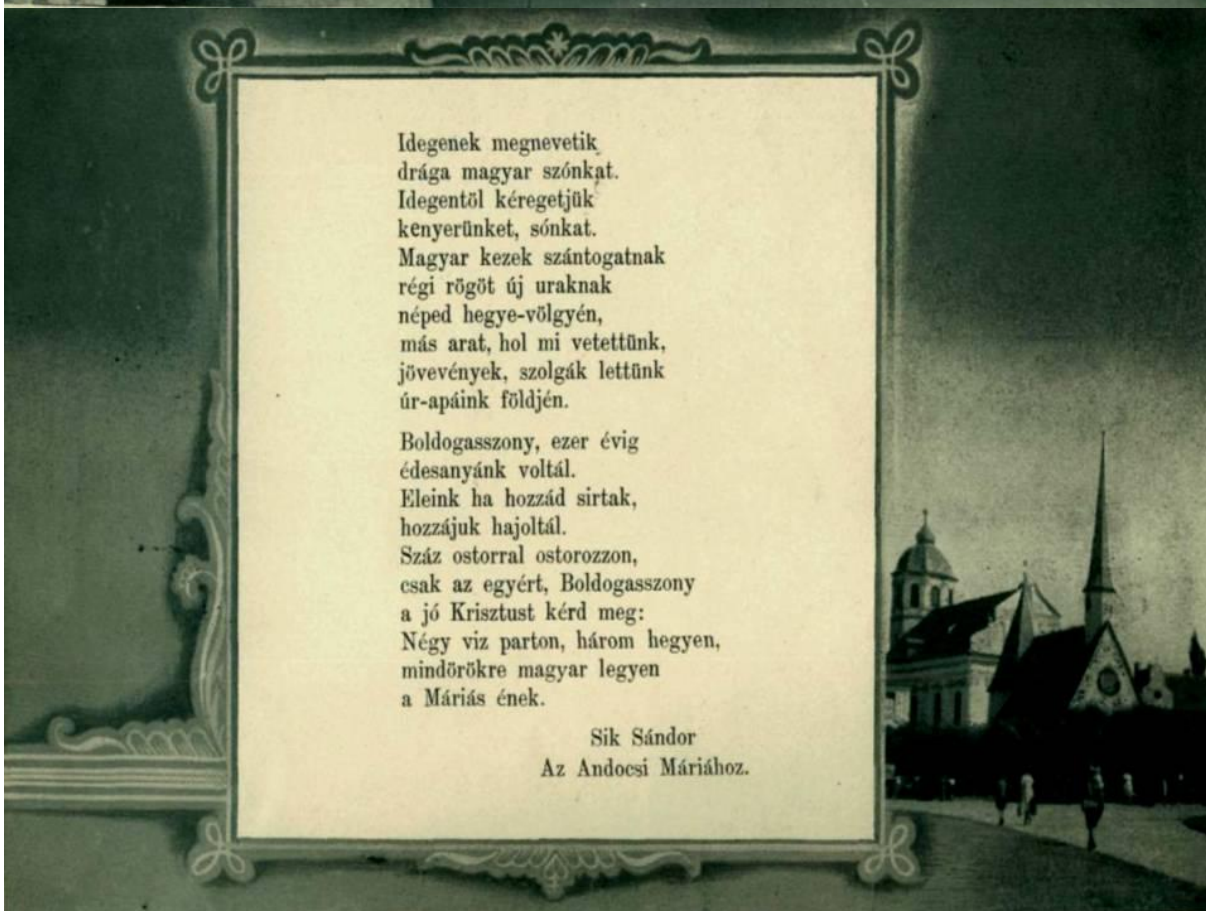

Koldusboton, törött mankón
jövünk bucsut járni
Szűzmáriás magyaroknak
kopott unokái.

Éjfél van a Duna táján
magyaroknak éjszakáján
nincs már, ki virrasszon.
Baráttalan, testvértelen
hozzád ver a veszedelem,
Boldogságos Asszony.

Megcsufolták, megpöködték,
ami rajtunk szép volt.
Kilencfelé hasogatták
ami rajtunk ép volt.
Tépett testünk megtapossák,
ragadozók ragadozzák.
édes-kevesünket,
koporsónkat faragdálják,
eléd sirjuk magyar árvák
a mi keservünket.

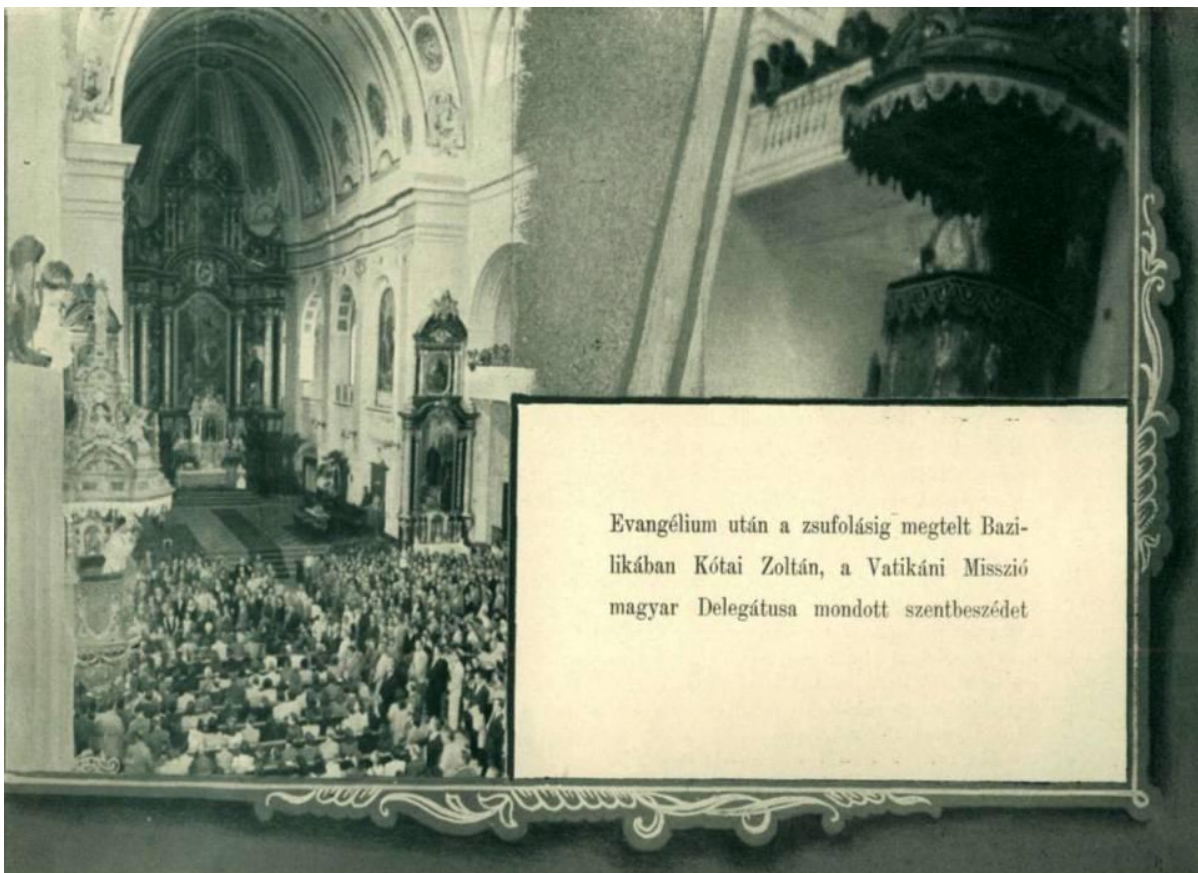

Idegenek megnevetik
drága magyar szónkat.
Idegentől kéregetjük
kenyerünket, sónkat.
Magyar kezek szántogatnak
régirögöt új uraknak
néped hegye-völgyén,
más arat, hol mi vetettünk,
jövevények, szolgák lettünk
úr-apáink földjén.

Boldogasszony, ezer évig
édesanyánk voltál.
Eleink ha hozzád sirtak,
hozzájuk hajoltál.
Száz ostorral ostorozzon,
csak az egyért, Boldogasszony
a jó Krisztust kérd meg:
Négy víz parton, három hegyen,
mindörökre magyar legyen
a Máriás ének.

Sik Sándor
Az Andocsi Máriához.

Krisztusban szeretett Testvéreim!

Ahogy végignézek rajtatok, a papköltő szavai jutnak eszembe:

Koldusboton, törött mankón
Jövünk bucsut járni,
Szűzmáriás magyaroknak
Kopott unokái . . .

Végignézek rongyos ruháinkon, tépett magyar zászlóinkon és fáj a szívem, hogy ilyen koldussorsban kell élnünk. Ezért határoztuk el, hogy eljövünk a Boldogasszonyhoz. Eljön a magyar nép és könyörögni fog azon a földön, ahol ezer esztendővel ezelőtt magyar lovak patái csattogtak az utcák kövezetén és magyar seregek pusztították a várost. E nagy pusztításból csak a kegykápolna maradt meg épségben. Szűz Máriának az ősmagyarok által épségben hagyott kápolnájába zarándokoltunk el az első nagy magyar máriatisztelő, szent István király, ünnepén.

Szent István király megérezte, hogyha a magyarságot meg akarja őrizni a következő évszázadokra és évezredekre, akkor a Szűzanyának kell felajánlania. Amikor ő is testvértelennek, barát nélkülinek látta a magyarságot, amikor a magyar magyar ellen támadt, amikor órvgyilkosok osontak be az ő hálókamrájába is, akkor ajánlotta fel a Szűzanyának országát, népét és koronáját. Érezte, hogy ez a három lesz legdrágább kincse a magyarságnak. Ha ez megvan, akkor a magyarságot nem kell félteni a következő évszázadokban, évezredekben, mert van életerő a magyarságban.

A pannonhalmi refectórium egyik ablakmélyedésében egyszerű kis képecske van. Egy hordót ábrázol ez a kép, amelyről leverték az abroncsokat és a hordó dongái szétestek. A kép felirata ennyit mond: Per

libertatem periiit, vagyis: a szabadság által veszett el. A hordó azt vélte, hogyha leveti a bronzait, akkor felszabadul és győzedelmes lesz. És széthullottak dongái s kifolyt tartalma.

Szent István király tudta azt, hogy a magyar népnek **HARMAS ABRONCSA** van: az ország, a magyar nép, és a magyar Szentkorona. Ez a három az, amely egybefogja a magyarságot, amely nem engedí széjjelzülenni a magyar népet. Amikor Szent István király a Kárpátoknál megvonta az ország határát, nem akart a közösség gondolatának leple alatt elnyomó hatalmasság, kényur lenni, hanem szerető atyja kívánt lenni a kis nemzetiségeknek is. Azért írta fiához, Szent Imre herceghez intézett intelmeiben: „Vae regio unius linguae!” — Jaj az egynyelvű országnak! És kioktatja intelmeiben Szent Imre herceget, hogyan kell a nemzetiségekkel krisztusi szeretettel bánni, hogyan kell testvért látni a másik, esetleg más anyanyelvű magyarban is. Amíg az ország a bronzait összetartotta a magyarságot, addig nem is volt baj. Tudjuk, hogy az évszázadok folyamán hányszor próbálták ezt az a bronzot leverni, s amikor ez sikerült, éreznük kellett a latin mondás igazságát: a szabadság által veszett el.

A másik a bronz, amely a magyarságot összetartja, a **m a g y a r n é p**, amelyet szintén a Szűzanyának ajánlott fel Szent István király 909 évvel ezelőtt, alig öt nappal halála előtt. Szent István tudta azt, hogy ennek a népnek magyarnak kell lennie, mernie kell magyarnak lenni, nem szóval, hanem cselekedettel; nem hangzatos szavakkal, hanem cselekedetekkel. A mostani időkben ismét nehéz magyarnak lenni és esetleg gyalázatnak is tűnik fel egyesek szemében, amint hogy gyalázat volt sokak szemében hajdan a kereszt. De a kereszt a dicsőség jele lett, amint a magyar trikolor is a mi dicsőségünk jele, amelyet ne tagadjunk meg soha! Ne tagadjuk meg magyarságunkat esetleg előkelő helyekért, ne tagadjuk le esetleg kivándorlási előnyökért. Merjünk magyarok lenni és merjünk vállalni a sorsközösséget a magyar nemzettel. Aki ezt nem teszi, az nem méltó a magyar trikolorhoz és érezze azt, hogy ez a magyar közösség kivetit

öt sorából. De a népnek nemcsak magyarnak kell lennie, hanem kereszténynek is. Olyan kereszténynek kell lennie a magyarnak, aki megéri a másokban az embertársat aki éppen úgy vergődik, kinlódik a problémák sulya alatt, mint ő; aki érzi, hogy tehetetlenek vagyunk, amint a vezetők is érzik ezt és tudnak megértők lenni másokhoz. Olyan keresztényeknek kell lenniök a magyaroknak, akik nem találják ki rágalmakat, vádakot, gyalázkodásokat, nem hirdetik mindenütt, hogy az altöttingi zarándoklást meg sem tartják, mert tifuszjárvány van, hanem keresztényi módon, Szent István népeként elzarándokolnak engesztelni a Szűzanyát, tehát akik nemcsak magyarok, hanem keresztények is mernek lenni.

A harmadik a bronz, amely összetartja a magyar nemzetet, a **S z e n t K o r o n a**. Szent István Jézus Krisztus helytartójától kéri a Szent Koronát. Nem akarja viaskodó emberi hatalmaktól kérni királyi hatalmát. Ismeri a Szentírást: „Nem adatott volna neked hatalom, ha felülről nem kaptad volna.” Ő ezt a felülről jövő hatalmat kéri Szilveszter pápától, s ezzel örökre elkötelezte magát a kereszténységhez és a Nyugathoz.

Testvéreim! Ez a hármas a bronz kell, hogy ma is összetartsen bennünket. Azért jöttünk most ide az altöttingi zarándoklóhelyre, hogy kérjük a Magyarok Nagyasszonyát: a régi buzgóság lángoljon fel újra a mi lelkünkben, lángoljon fel a magyarság buzgósága, hogy mindnyájan tudjuk és érezzük: a szentek unokái vagyunk.

Éppen azért éreznünk kell, hogy vannak kötelességeink is, melyeket idekint is gyakorolnunk kell.

Az első ilyen kötelességünk a szenvedések hősiesség elviselése. Tudjuk, hogy a Golgotán keresztül vezet a husvéti feltámadás útja. Tudjuk, hogy a kereszt a legjobb iránytű, mely megmutatja nekünk, mit kell cselekednünk, amikor szenvedéssel látogat meg bennünket az Isten. Ha nélkülözünk kell, tudjunk Tedeumot zengeni szenterzsébetes lélekkel: Köszönöm Uram, hogy megmutattad a Te szeretetedet, köszönöm hogy, nem feledkeztél meg rólam. Jelt adott nekem az Ur, hogy nem feledkezett meg rólam, mert szenvedéseket küldött az én utamra.

Másik nagy kötelességünk az engesztelés. Engesztelés a magunk és a magyarság bűneiért, mert szenvedéseink legnagyobb részét megérdemeltük. Megérdemeltük keresztényietlen életünkkel, magyartalan életünkkel. Isten csak megengedte, hogy beteljesedjék mindaz, amit mi akartunk.

A harmadik kötelességünk, Testvéreim, amelyet idekint is gyakorolnunk kell, az imádság. Az Ur Jézus mondta: Ha ketten-hárman összejöttek az én nevében és valamit kértek az Atyától, megadatik nektek. Ezért ma mozgalmat indítok a németországi magyarok között: az örökös szentségimádás mozgalmát. Azt szeretném ha Németország területéről minden órában lenne legalább egy magyar, aki imádsággal fordul a magyarok Istenéhez, aki kéri a magyarok Védőasszonyát, hogy segítse meg ezt a szegény népet. Szeretném, ha Németország földjéről, magyar ajkáról felszállana az örökös szentségimádás az Ur felé és a kis magyar imatűzek kigyulladnának, mint a régi időkben a pogány magyarok tűzei — és az ég felé lobognának. Szeretném, ha ezek a kicsi imatűzek összefolyának egy lángoló, nagy imatengerré és hiszem, hogy akkor Isten meghallgatja könyörgésünket. Mert eddig az volt a baj, hogy nem tartottunk össze, nem közösen kértük Istent.

Ha ezt a hármast kötelességünket megtesszük: ha szenvedéseinket mosolyogva, derült lélekkel viseljük el, ha tudunk vezetelni, tudunk imádkozni, akkor a Boldogasszony majd betölti kérésünket és nem lesz hiábavaló a költő szava és a mi kérésünk:

Boldogasszony, ezer évig édesanyánk voltál,
Eleink ha Hozzád sirtak, hozzájuk hajoltál.
Száz ostorral ostorozzon, csak ez egyért Boldogasszony
A jó Krisztust kérd meg:
Négy viz-parton, három hegyen, mindörökké magyar legyen
a Máriás-ének.

Amen.

Soknak nem jutott hely a Bazilikában. Ezek a téren és az utcákon sorakoztak fel.

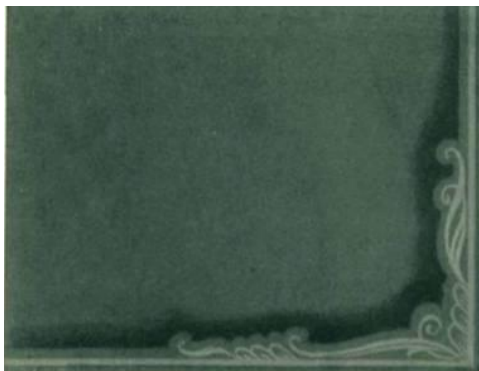

Szentmise után megindult a körmenet a Bazilikából a kegykápolna felé.

A menet élén halad a pápai Delegátus papi segédletével, majd címeres, koronás magyar zászlóval a fiu és leány cserkészek.

utánuk pedig apák és fiuk, asszonyok és leányok, ifjak és öregek, férfiak és nők, hosszú hosszú sorokban.

Könnyes szemű magyarok ajkáról esengett az ősi Mária ének: Boldogasszony Anyánk, régi nagy Pátrónánk. . ne feledkezzél meg szegény magyarokról. Hontalan magyarok, akik mindenüket elveszítették, csak hitüket nem, könyörgő imájukat hozták a csodatevő Madonna szobra elé.

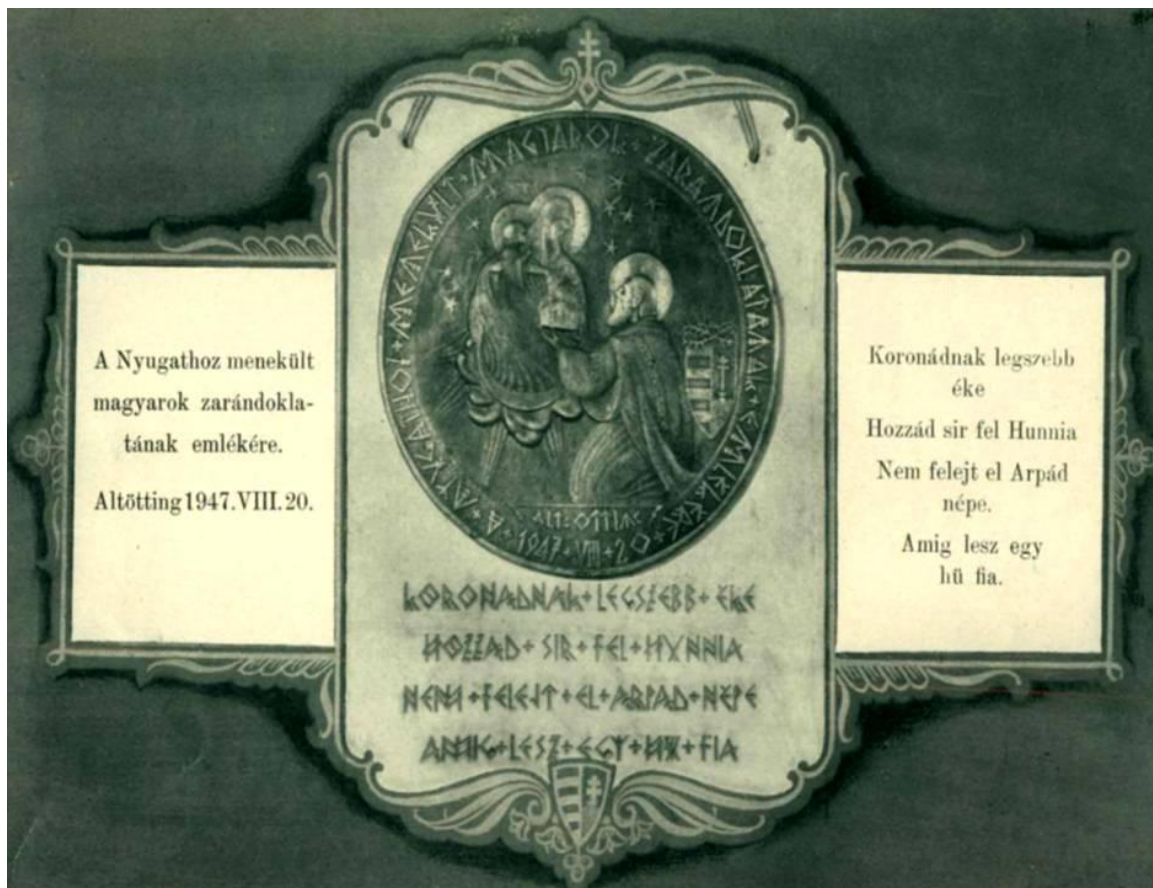
A kegykápolna előtti diszes tábori oltárhoz ment a menet, mert a kiskápolna nem tudta volna befogadni a nagy tömeget.

XII. Pius pápa
Öszentségének az
imáját, a
„hontalanok imáját“
imádkozza a Delegátus.

Imádkozó magyar kezek kulesolódnak egybe:
ég felé száll a forró ima.

Én . . . fogadom, hogy hiven teljesítem kötelességeimet, melyekkel Istennek, Hazámnak és embertársaimnak tartozom. Minden lehetőet megteszek, hogy embertársaimon segítsek, ismerem a cserkész törvényeket és azokat mindenkor megtartom.

Tízezer magyar

borult térdre, amikor Monsignor Ludwig Eisenreich, a kegykópolna adminisztrátora áldást adott a kegyszoborral.

„Szentáldását adja ránk
Kisdédével Szűzanyánk.”

Délután ismét egybegyűltek a zarándokló magyarok a Bazilikában, ahol litánia es egyházzenei hangverseny volt. A hangverseny előtt ór Fazekas László a vilshofeni körzet magyar lelkésze, a zarándoklat lelkész-szervezője, mondott beszédet.

Kedves magyar testvéreim!

Vádolom nyelvészeinket, hogy nem határozták meg azt a magyar szót, melynek legszebb a csengése. legszivighatóbb a muzsikája, mert ma azzal kezdtem volna beszédemet, hogy szent István ünnepén drága anyanyelvünk szépsége legyen számunkra figyelmeztetés és felhívás arra, hogy ma a magyar nyelv van hivatva kifejezést adni az Isten tiszteletének.

Magyar ünnep van ma, testvéreim! Most minden magyarnak a nagy igazságra kell gondolnia: a földön járunk, de az égbe nézzünk. Ma minden magyarnak keresztény önérzettel éreznie kell, hogy a mai ünnepet egy magyar szentnek köszönhetjük.

Nekünk pedig, vándor magyaroknak még nagyobb hálával kell gondolnunk a mi első szent királyunkra, mert neki tulajdoníthatjuk, hogy ma elzarándokolhattunk ide, Altöttingbe ünnepelni.

Szent István király nagy alkotásaiból mi állhatna előttünk inkább ma, ha nem legszebb munkája, az országépítés.

Szóljon tehát a dicséret róla, a királyról, aki hazát alapított, s aki rávezette népét arra az útra, melyen boldogságát és jövőjét megtalálhatta.

Honalapítás! Ez volt atyai öröksége. Építeni! Ez lebegett a fiatal István előtt mint életeél és mint magyar kötelesség. Profétai szemmel előre látta azt, hogy a magyar népet nem a széthúzás és az egyéni kalandozások teszik naggyá, hanem az összefogott magyar munka. A Kárpát-medencét sem a hódítás tette magyarrá, hanem népének benne végzett munkája és a belőle fakadó viruló élet. Azért lett ő maga a szent, a haza első dolgozója és legnagyobb munkása.

Építeni, mindig építeni! Életének ez volt a mottója. Ennek az érzésnek köszönhetjük életének hallhatatlan munkáját: a magyar hazát.

„Ássatok mélyre, — figyelmezteti az építkezést vezető szerzetest Esztergomban — és el ne felejtsetd, hogy az alapnak kell a legerősebbnek lennie, mert ledőlhet az épület, de ha az alap megmarad, újra lehet építeni.“

Elmondta ezeket a szavakat szokszor önmagának is, amikor a keresztény magyar haza alapjait rakta le. Mi tudjuk, hogy tényt énekelünk, amikor visszanézünk a múltba: „e népnek ezredévé, sok viharos napja volt . . .“ Ő előre meglátta ezt. Ezért végezte olyan gondosan az építést, ezért támogatta annyi imádsággal. O hány éjszakát virrasztott és imádkozott át a nagy király, Isten áldását kérve az építésre.

De kellett is az erő, mert nem egyszer maradt egészen egyedül és nem egyszer végezte maga a nagy munkát. Hányszor kellett letennie a szerszámot és a kardhoz nyulnia, hogy megvédje azt, amit már épített. Koppányok, Ajtonyok, Tonuzobák vérezték el, mert nem tudtak felemelkedni a keresztény király honmentő gondolatáig. Nem lehet őt ezért véreskezűnek nevezni, mert csak a nagy igazság követője volt: ha azt akarjuk, hogy a föld teremjen, akkor először ki kell irtani a gázt, meg kell szabadítani a szeméttől, és mélyen bele kell szántani, hadd szenedjen és vérezzen mert a termés az áldozat gyümölcse.

Hogy ezt megértse a vele dolgozó nép és fel tudjon emelkedni az áldozat gondolatáig, kereszténnyé kellett lennie. A szent királynak és a keresztény magyarságnak köszönhető, hogy sikerült megtartani a megszerzett földet.

A magyar életben megjelent a kereszt. Szent István azon fáradozott, hogy az igaz hit gyökeréig hassa át a népet, mert a gyökér a fa, nem pedig a törzs, vagy a korona. A vihar

megtépázhatja lombjait, a villám kidöntheti törzsét, de ha ép a gyökér, kihajt újra a fa. De sokszor láttuk ennek igazságát a magyar életben: Muhi csata, Mohács, Nagymajtén, Világos. . . Nem is kell tovább folytatni, csak emlékezzünk. . . . Amikor ép volt a gyökér, kihajtott a fa.

Testvéreim, megértjük-e ma szent István hívó szavát, amellyel munkásokat toboroz az építéshez, Mert ma is építeni kell. Egy országot mindig építeni kell.

Építenék én is, mondja a vándor magyar, de nekem ma nincs arra módom, hogy rombadőlő ország építésénél a téglát hordjam vagy a maltert keverjem.

Magyar testvéreim! Az igazi országépítés nem is a rom eltakarításban vagy az új falak emelésében áll. Mert bár újjá kell építeni a romokat és lehet sajnálkozni, de gyászolni nem, mert gyászolni csak az élet pusztulását szabad. Az élet fontosabb az anyagnál, mert az utóbbit lehet pótolni, de az elveszett életet nem. Nekünk a magyar életet kell újjáépíteni. Mert nem elég szorgalmas munkával pótolnod azt, amit elvesztettél a háboruban. Társas lény vagy, életedet nem élheted le embertársaidtól elszigetelten. Bármennyit szerzettél is megadnak, nem lehetsz boldog, nem lehetsz nyugodt míg nyomorgó emberek élnek melletted, míg körülötted is nem lesz szebb az élet.

Lásd be, hogy először lélekben kell építeni, ezt pedig megkezdheted te is még a mai napon.

Tegyük tehát kereszténnyé újra a magyar életet, mert Istenhit nélkül csak bábeli tornyot lehet építeni, nem országot. Mig az egyik ember a másikban nem felebarátot és munkatársat lát, hanem ellenséget és vetélytársat, addig csak rombolni lehet és nem építeni.

Magyar testvéreim! Ha visszamagyunk a magyar multba ideálokat keresni a nagy építéshez, álljon előttünk szent István király. Édesanyák; gyermekeitek lefekvéskor mesét kérnek, de a mesekönyvek otthon maradtak: meséljétek a nem porladó kezű királyról, arról, aki annyit dolgozott, aki annyit vigasztalt és simogatott, aki annyi gyenge és elesett magyart emelt fel, hogy a jó Isten csodálatos módon kitüntette: áldott jobbkeze nem porladt el és ma minden magyarnak végeláthatalan hosszú sorban kellene állnia, hogy elvonulva e jobbkez előtt, rácsókolja egy nemzet háláját.

Nevelők, tanárok, tanítók, állítsátok a magyar ifjuság elé a magyarok csillagát, aki egy élet munkáját és boldogságát tette a magyar haza oltárára, hogy megmentse egy nemzetet a pusztulástól és mialatt másokért dolgozott, maga is szentté lett.

Papok, ha fészekalapításról beszéltek a házasulandóknak, állítsátok eléjük követendő példakép gyanánt a nagy Országépítőt, aki egy nép nagy családja számára épített szent és viharálló fészket.

És végül, amikor arra gondolunk, hogy ma az égben is ünnep van és szent Istvánnal az élén színpompás menetben vonul a szentek és fűdőzültek serege az Ur trónja elé, Köztük szent Imre, szent László, szent Margit, szent Erzsébet és a sok névtelen magyar, hogy lerójják hálájukat a Mindenhatónak, akkor törje át a távolságokat a mi szívből jövő imádságunk és könyörgésünk is: nagy Isten, álld meg a magyart.

AZ EGYHAZZENEI HANGVERSENY

M Ű S O R A

1. *Liszt*: Pápai himnusz.
2. *Bach*: Toccata és Fuga (d-moll)
3. *Bach*: Air (a D-dur Suiteből)
Schubert-Wilhelmi: Ave Maria
Buza Gábor hegedűművész
4. *Bossi*: Ahítat órája.
5. *Bach-Gounod*: Ave Maria
Buza Gábor hegedűművész
Bakné-Korponay Valéria,
operaénekesnő.
6. *Veracini*: Largo
Buza Gábor hegedűművész
7. *Händel*: Largo
Kronai Richárd operaénekes.
8. *Guillmant*: Változatok egy
Händel téma felett.
9. *Bak Lajos*: Mária ének.
Bakné-Korponay Valéria
10. *Widor*: Toccata.

Az orgonaszámokat előadta és az orgonakiséretet ellátta:

Robb Leó orgonaművész.

Bakné-Korponay Valéria
Opera énekesnő

Buza Gábor
Hegedűművész

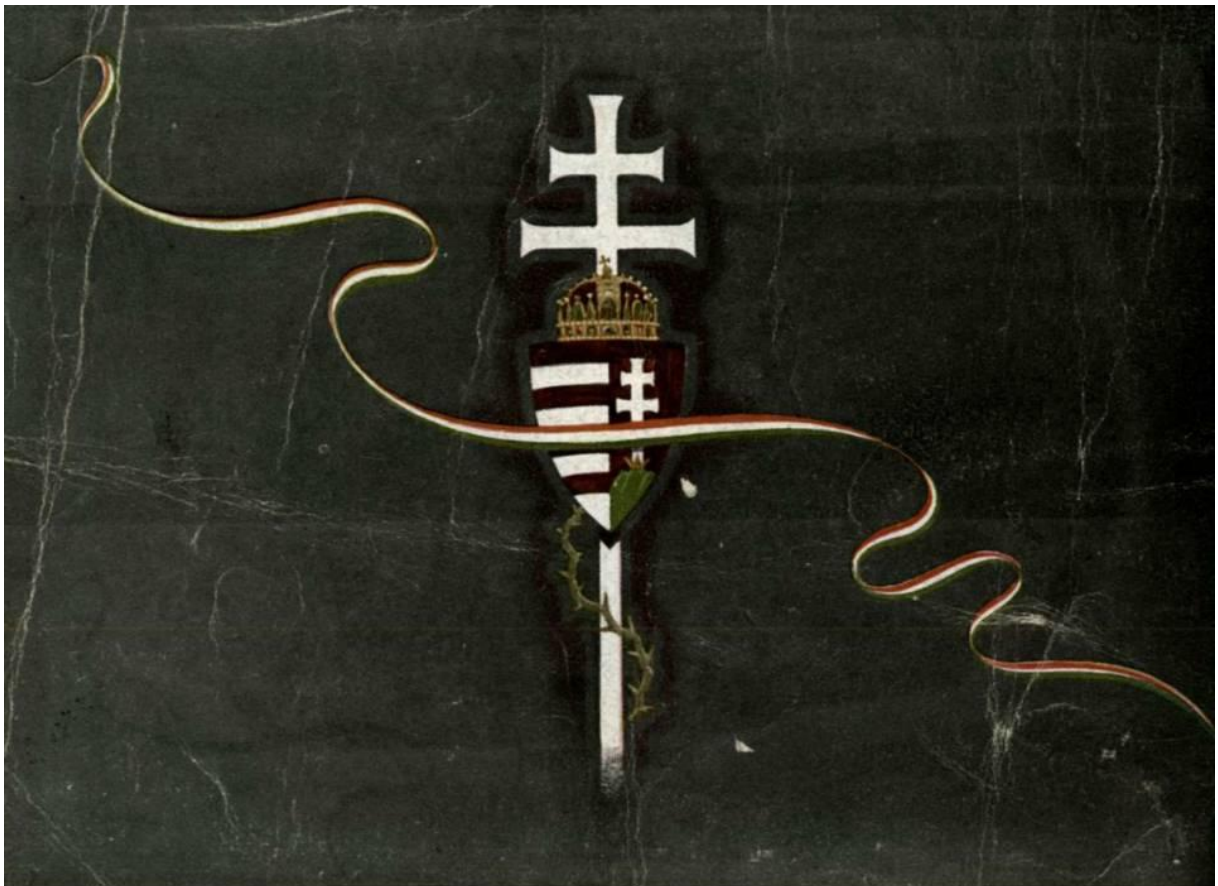
Robb Leó
Orgonaművész

Hol Szent Péter
sirba téve
és Rómának
dobog szíve:
ezrek ajkán
ezer nyelven
hő ima zeng
édesdeden:
Tartsd meg Isten
Szentatyánkat
Krisztusnak
helytartóját!

Aldd meg Isten a
magyart
kit vészek hányának,
nyujts feléje védő kart
tengerén kinjának!
Balsors akit
régén tép,
hozz rá vig
esztendőt:
megbűnhődte már e
nép
a multat s jövőndöt.

Herder-Druck München

Cserkész körlevél 1947. VIII. 1.

TELEKI PÁL MAGYAR CSERKÉSZ MUNKAKÖZÖSSÉG.

Légy résen!

5. szánu K Ö R L E V É L .-
1947. VIII. 1.

1./ Új csapat-alkulások:

- a./ Vöcklabruck: "IRPÁD" csapat dr. Szépe László est. psága alatt.
Őrsők: Vöcklabruck, Anpflwang, Pettighofen.-
- b./ Osterode. magyar D.P. táborban.
- c./ Piding táborban Hefthy László vezetése alatt.

"Mindon munka csak akkor lesz tökéletes, ha lelkünköt visszük bele. A mi lelkünk magyar, tehát ezt a magyar lelket vigyük bele a munkába, akkor lesz ez a legjobb és legtökéletesebb". TP.

2./ A MOISSON-i jánborco.-

A Quai d'Orsay a DP. cserkészek beutazási engedélyét megtagadta; így a magyar DP. csapat a jánborcon sajnos nem vehet részt. - Munkaközösségünket a jánborcon a párisi és római cserkészek fogják mint egyéni látogatók képviselni.

A londoni nemzetközi iroda a hazai "Cserkészfiúk Szövetségét" elismerte és hozzájárult 500 magyar cserkész meghívásához.

"Az igazság nem sült galamb, az igazságért is becsületesen meg kell dolgozni". TP.

3./ "ISA"-ügyek.

a./ Az ukrán cserkészek VII.5-7-én Mittelwaldban jubileumi táborát rendezték, melyen az ukrán főcserkész és 1400 ukrán cserkész jelent meg. A táborban résztvett 50 magyar cserkész is a Passau, Eggenfelden és Pfarrkirchen-i csapatokból. Beérkezett jelentések szerint a magyar cserkészek kitűnően szerepltek.

b./ Az ISA a DP. cserkészek részére VIII.9-21-ig Mittelwaldban DP. jánborcót rendez. Nemzetenként 70-70 cserkész vehet részt. Megnyitás VIII.9-én 21 órakor. VIII.15-én magyar Istentisztelet. A jánborco előkészületeit KEJZEROV orosz vezetőtisztt végzi.

"Mindenkori felelős Magyarországért.-
Mindon nemzet kicsiny, ha nem érzi minden egyes tagja a felelősséget és minden nemzet nagy, ha ezt a felelősséget átérzi". TP.

4./ BONTOS TUDNIVALÓK

a./ Megalakult a "HUNGÁRIA" külföldön élő magyarok külvölgyi egyesülete. Az egyesület kulturális és szociális feladatokat lesz hivatva megoldani és tagjai sorába felvesz minden értelmiségit és komoly magyart, akik hazájukon kívül élnek.

Az egyesület még a kezdet nehézségeivel küzd. Csak rajtunk áll, hogy mielőbb megerősödjön és saját székházában kezdje meg működését. Hivatalos kiadványa egyelőre a "Magyar Vándor", később más címmel rendszeres nyomatott újság lesz.

Kérem minden férficsereksztán támogassa a "Hungáriát"-t.

"Ha a közért és az egységért tudunk dolgozni, akkor rövidesen egyénileg is jobban fogunk tudni élni". TP.

b./ XII. PIUS P.P. Őszentsége, szívében viselvé a DP-k sorát, elhatározta, hogy a letelepülést és kivándorlást elősegíti és támogatja.

Ecélből világszervezetet alakított. Nyugat Európában P. Eilien lett az elnöke a "Vatikáni Emigrációs Büro"-nak.

Magyar vonatkozásban Kötai Zoltán, a III. Vatikáni Misszió Delegátusa kapott felhatalmazást az előkészítő munkák elvégzésére.

A regisztrálásnál és később a gyűjtőtáborokban a cserkészcsoporthoz is sorolhatók.

"Ahhoz, hogy az ország ezer év után a mostani körülmények közt is fennmaradjon, olyan nemzetekre van szükség, amely erős akaratú, szabadságszerető és kemény elszántsággal rendelkezik". TP.

c./ ALTÖTTINGI ZARÁNDOKLAT VIII. 20.

A zarándoklathoz minden előkészület megtörtént. A cserkészcsoporthoz feladata, hogy az utazás, körmenet, megtekintések, étkezéseknél stb. a zarándokok rendelkezésére álljanak.

Altöttingben Csejtoy Béla csapatok vezetésével a passai cserkészcsapat különleges szolgálatokat lát el. Erre vonatkozólag már részletes tájékoztatást kapott. E rendező csapat VIII.17-én érkezik Altöttingbe.

A körmenet befejezése és az emléktábla leleplezése után a jelenlevő összes cserkészcsapat a Kágykáporna előtt gyülekeznek és fogadalmat ujtanak. A fogadalmuajtáson résztvehetnek az összes volt cserkészvezetők is.

"HIT nélkül nem fogunk tudni kivezető utat találni ebből a nagy kaoszából, amely ma az egész világon uralkodik". TP.

A vajutások mai nehéz körzetében legyünk szolgálatára nemzetünknek, kövessék egyes részletmunkákkal, de HIGASSZÁVAL, CSI FELFOGÁSSAL, ÖRÖK ARTIKELLEGGECSENYVEL, FIDELIS OSSZEFOGÁSSAL, CSEKÉSZ-ELMÉFORMLAK TÖRLETES ELLELVEL IS ERŐS MAGYAR ÖNTUDATTAL.-

Ma az a legnagyobb baj, hogy nagy bizalmatlanság és irigység van a DP. magyar társadalomban. Sokszor nem azt keresik, ami összehoz, hanem ami széthúz.

Minden cserkész mutasson jó példát, ami a testvériszeretetet, közösségi munkát, szociális érzést és áldozatkészséget illeti.-

Jó munkát!
kisbarnaki FARKAS FERENC.

A pápai delegátus 1948. évi két jelentése

i. Blatt (Zs.N. 13/3.49)
A. sala pers. N. Kalozdy

25 468
49

17. FEB. 1949

BERICHT des Ungarischen Delegierten der Vatikanischen Mission über die im Jahre 1948 geleistete Arbeit.

Auf Grund des am 1. Febr. 1946 von der Vatikanischen Mission erhaltenen Auftrages, begann KOTAI Zoltán seine Tätigkeit als ungarischer Delegat der Mission.

Zu seinem Machtbereich gehörten alle katholischen Ungarn, die in den drei westlichen Zonen Deutschlands leben: Priester und Gläubige gleichermaßen.

Die Gesamtzahl der Ungarn betrug im Januar 1948 ungefähr 40.000. Diese Zahl sank bis zum Jahresende durch die Auswanderung, abgesehen von der sehr geringen Zahl der Repatrianten, auf ungefähr 30.000. Auf die drei westlichen Zonen Deutschlands verteilte sich das Ungarntum wie folgt: Amerikanische Zone: 30.000; Englische Zone: 8000; Französische Zone: 4000. Bis zum Jahresende gestaltete sich das Zahlenbild wie folgt: Amerikanische Zone: 29.000, englische Zone: 2000, französische Zone: 3000. Diese Zahlen sind bloss mutmassliche, weil die Ungarn durch die gegebenen Auswanderungs- und Arbeitsmöglichkeiten ihre Wohnsitze geändert haben und die genaue Evidenzhaltung derselben unmöglich ist. Die Seelenzahl der Katholiken in jeder Zone entspricht ungefähr den Landesverhältnissen in der Zeit, oder ungefähr 70% der Gesamtheit.

Die seelische Betreuung der ungefähr 28- bzw. 21.000 ungarischer Katholiken versahen insgesamt 41 ungarische katholische Priester, denen in der Seelenbetreuung noch 16, ansonsten in der deutschen Pastoration wirkende ungarische bzw. deutsch-ungarische Priester halfen. In der englischen Zone wirkten 9, in der französischen 6, in der amerikanischen Zone aber 40 ungarische Priester. Durchschnittlich gerechnet betreute ein jeder ungarischer katholischer Priester auf einem Gebiet von 15.000 Quadratkilometern ungefähr 600 Gläubige.

I. PROBLEME DER GEBISPLICHEN

In der ungarischen Gliederung der Vatikanischen Mission wurden die Priester wie folgt eingeteilt:

1/ mit ständiger Wirkungsgebiets, ausschliesslich mit der seelischen Betreuung der Ungarn betraut: insgesamt 41 Priester;

2/ 16 Priester, die in der deutschen Pastoration wirken und nur zeitweise die seelische Betreuung der Ungarn versehen.

Der Leiter der in Deutschland wirkenden ungarischen Priester ist KOTAI Zoltán, der ungarische Delegat der Vatikanischen Mission. Sein Vertreter und gleichzeitig auch der Oberseelsorger der amerikanischen Zone ist päpstlicher Kammerer DR. KORÁNYI Elemér. Der Oberseelsorger der englischen Zone ist KALOZDY Nándor; der mit vier seiner Amtsbrüder die Betreuung der englischen Zone durchführt. Der Oberseelsorger der französischen Zone ist Himesi Károly, der mit fünf seiner Amtsbrüder den nördlichen und südlichen Teil der französischen Zone betreut. Seine Stellvertreter sind:

a/ Selbstheiligung:

Im Jahre 1948 konnten die ungarischen Priester zweimal in Verbindung mit Exerzitien zu Besprechungen zusammenkommen: im Monat Januar und April. Am 20. August, am Tage des Hl. Stephans, hielt der Delegat mit den an der Wallfahrt teilnehmenden Priestern eine gemeinsame Messung. Seit Bestehen der ungarischen Gliederung der Vatikanischen Mission trafen sich die ungarischen Priester insgesamt 16 Mal, um die Probleme der Seelen-

birnen zu ersetzen, da den verlassenen 5 Jahren war daher durchschnittlich jede 10 Woche eine Priesterkonferenz, an welcher die Zahl der Teilnehmer durchschnittlich 34 betrug.

Das Exerzitenhaus wurde nach dem Ablauf des 2-jährigen Mietvertrages von Delegaten nicht mehr gemietet. So hätten die Zusammenkünfte an einem anderen passenden Orte abgehalten werden müssen. Durch die von der Währungsreform hervorgerufene Geldknappheit konnten die Priester nicht einmal die Reisespesen decken. So mussten die Exerziten-Konferenzen abgesetzt werden.

Ausser dem Exerziten hielt der Oberseelsorger der französischen Zone, HEMSEI Karoly, für seine Priester Besprechungen ab.

Das Priestertum schaltete sich kooperativ in die am 20. August 1947 von Delegaten ins Leben gerufene ewige Allerheiligstenanbetung ein. An einem Tage, an den letzten Tage der Monate mit 31 Tagen, vollbrachten die Priester unter der Führung des Delegaten die heiligen Stunden.

b/ kirchliche Verwaltung

Zur Erleichterung der Zentralen Leitung hat der Delegat fünf Rundschreiben herausgegeben, in welchen er die Priester über die gemeinsamen Probleme orientierte. Die persönlichen Probleme wurden entweder in Briefen oder bei gelegentlichen persönlichen Aussprachen behandelt.

Die Seelsorger der verschiedenen Kreise haben über ihre geleistete Arbeit monatlich dem Delegaten Bericht erstattet.

c/ personelle Fragen

1. Veränderungen: Im Laufe des Jahres haben folgende Priester das Gebiet Deutschlands verlassen:

- DR. EDKELNYI Achilles, übersiedelte in die Schweiz;
- P. FORRÓ Alpar O.F.M. und P. SZÜCS Dénes O.F.M. wurden ihrem Ordenshaus in der USA zugeteilt;
- MEDVIGY Agoston, griech.-kath. Pfarrer, erhielt in der USA eine Pfarrweihe
- P. Dr. ROZSÁLY Ferenc O.Sch.P. ging auf Anordnung seines Ordensgenerals nach Rom.
- DR. VÁRHELYI István, der ehemalige Seelsorger des Lagers Harthe, übersiedelte nach London.

2. Priesterweihe: Am 29. Juni wurde in Regensburger Dom zu Priestern geweiht: MARCZEL Tibor, Theologe der Diözese Egertergom und TÓRCK Dezső, Theologe der Diözese Eger.

3. Besetzungen:

AMBROS Szaniszió wurde hier in Deutschland aus der russischen Kriegsgefangenschaft entlassen und übernahm die seelische Betreuung des ungarischen Lagers Passau-Waldwarke.

P. HENKÓ Antal S.J. wurde von seinem Ordensverband zur Vervollendung der Probejahre nach Münster versetzt und versieht von dort aus die seelische Betreuung der Ungarn im Lager Münster.

DALLOS Ferenc und GAILO Géza Kreispfarrer übernahmen nach dem Scheitern Dr. EDKELNYI Achilles die verwaist gebliebenen Kreise.

P. FERKTE Géza O.F.M. übernahm nach dem Scheitern des P. FORRÓ Alpar O.F.M. die Pastoration des verwaist gebliebenen Ungentums.

MARCZEL Tibor bekam in der Pfarrei Regensburg-Präfering eine Kaplanstelle und gleichzeitig den Auftrag zur Betreuung der in der Umgebung lebenden Ungarn.

P. Dr. SZÜCS Lajos O.Sch.P. übernahm von P. Dr. ROZSÁLY Ferenc die Leitung des Ung. Caritas Dienstes. Ebendort wurden Ausschussmitglieder: Dr. HOLLÓS F. Tibor und VINCZE Mihály.

ZORDE Dessó bekam an der Falkenberger Pfarrei eine Kaplanstelle und wurde auch gleichzeitig zum Seelsorger des Kreises Eggenfelden ernannt. UNGER Béla, Seelsorger des Kreises Pfarckirchen, versieht auch das gewessene Pastorationsgebiet MEDVIGY Agostons.

P. VERER Justinian O. Cis. wurde zum Abschluss seiner Studien von seinem Ordensverband nach München geschickt. Der Delegat betraute ihn mit der Pastorisation der dortigen Gläubigen.

4. Versetzungen:

KALOZDY HANCOH, der gewesene Seelsorger des Lagers Passau-Waldwerke wurde zum Oberseelsorger der englischen Zone ernannt. Er übersiedelte in die englische Zone.

DR. LADOMER-SZNY István, griech. kath. Seelsorger, übersiedelte von Arnberg nach Trier und versieht die Seelenbetreuung der Ungarn im nördlichen Teil der französischen Zone.

FECKE János wurde aus dem Kreis Eggenfelden in das Lager - Heerte versetzt.

PRIEBUS György wurde nach Auflösung des Lagers Metten in - Koblenz eingeteilt.

RITZER Lőrinc wurde Seelsorger des Kreises Würzburg, sowie des ungarischen Lagers in Hof-Meschendorf.

VÉGHÉLYI József Seelsorger des Kreises Traunstein übernahm die seelische Betreuung des Lagers Osterode.

5. Übernahme: Die Arbeit der ungarischen Kreispfarrer übernahmen folgende, bisher nur in der deutschen Pastorisation wirkenden Priester:

BABICH László im Land Württemberg, sowie in der amerikanischen Zone des Landes Baden-

ODDOR István in den Kreisen der Postleitzahl 29a und 29b.

PREURBACH Péter im Lande Hessen.

d/ materielle Unterstützung

Die ungarischen Priester erhielten im Monate Juni Kleidungsstücke vom Heiligen Vater, welche der Delegat unter die Bedürftigsten verteilte.

Auf die Bitte des Delegaten bewilligten die Bischöfe von Augsburg, Bamberg, München, Passau u. Regensburg eine monatliche Unterstützung von 100-250 RM für die in ihrer Diözese tätigen ungarischen Priester zur Deckung der Reisespesen. Die Geldreform hat zwar auch die deutschen Rüstler sehr schwer getroffen, aber diese haben die Hilfe im selben Masse auch im neuen Geld gewährt, wie sie dies noch in der alten Währung taten. Diese Tat beweist ihre Grosszügigkeit, ihr väterliches Wohlwollen sowie ihre Anerkennung für die Arbeit der ungarischen katholischen Priester, um so für sie das tägliche Leben zu sichern und ihre Arbeit zu ermöglichen.

Eine grosse Hilfe für die Priester bedeutete die Spende des Leiters der Vatikanischen Mission, Bischof NUENCH, der bei 7 Gelegenheiten insgesamt 510 Pakete den Priestern zukommen liess, ein Paket für je 10 gehaltene Hl. Messen.

Von Herrn Prof. P. SZALAY Jeromos erhielten wir noch 5,500 Messe-Intentionen. Diese bedeuteten eine grosse Hilfe für die ungarische Priester und ermöglichte ihnen, ihre ausgedehnten Kreise zu besuchen und auch Unterstützungen zu gewähren.

Von den Schweizer Bischöfen erhielten wir im vergangenen Jahr insgesamt 600 Intentionen, vom Pariser Nuntius aber 2000 Intentionen. Von den oben angeführten Intentionen wurden alle, ausgenommen der in RM erhaltenen durchgeführt, von diesen wurden aber der West nach der Geldreform die mit Erlaubnis des Hl. Stuhles zurückengesogen, es verblieben zur Durchführung für das Jahr 1949 insgesamt 1089.

Vom Münchener Caritas-Verein bekam jeder in der Diözese München tätige Priester zu Weihnachten 100 DM und einen Salar.

Von der Schweizer Caritas Luzern bekam ein jeder Priester einmalig 100 DM Unterstützung.

Die N.C.W.G. schenkte als Weihnachtsgeschenk den auf dem Gebiete der Augsburgen, Ambergener und Münchener Area lebenden ungarischen katholischen Priestern je 5 Konservendosen und 2 kg Mehl.

Wenn wir in Betracht ziehen, wieviele schon im Monat an die Priester um Hilfe wenden, der sein Eigenes hingibt, wieviel Wege er in einem Monat tun muss, dann ist die Dotation die die Priester bekommen nicht gross. Es ist notwendig, dass wir ihnen das tägliche Brot sichern damit sie bei ihrer Pastorisation nicht auch noch die Sorgen ihrer Gläubigen vergrössern.

Den Helfern in unserer materiellen Not sagen wir Dank: Gott sind es lohnen!

II. PROBLEME DER KATHOLISCHEN GLÄUBIGEN

Von den, die im ganzen Deutschland zerstreut verweilenden Ungarn leben ungefähr 9000 Personen in Lagern, die ungefähr 20% der ungarischen Flüchtlinge. Die grossen Lager sind: Neuruppin mit 670, Flaurling mit 850, Passau mit 580, Kempten mit 300, Münster mit 250, Koblenz mit 260, Osterode mit 400, Künzing mit 155, Arbing mit 100, Frier mit 110, Landsbut mit 100, München mit 150 und Lechen mit 104 Ungarn. In mehreren kleineren Lagern, wie zum Beispiel Rechl, Langquaid, Haindling, Polting usw. leben auch noch Ungarn. Der zweite Teil des Ungarentums wohnt in Privatwohnungen.

a/ seelsorgerische Probleme

PRIESTER UND GLÄUBIGE

Die katholischen Priester sind auf dem ganzen Gebiete Deutschlands so verteilt, dass die Gläubigen ihren Kreispfarrer mit allen ihren seelischen und moralischen Problemen erreichen können. Die einzelnen grösseren Lager haben ihre eigene Seelsorger, die in mehreren Fällen auch die Betreuung der Umgebung erledigen.

Die seelische Betreuung der Ungarn vollbringen die Priester im Auftrage des Delegaten. Die Seelsorger erstatten an den Delegaten monatlich Bericht über ihre Tätigkeit, wo, wann und in Betrein wievieler Gläubiger das Opfer der Hl. Messe dargebracht wurde, wie oft sie die verschiedenen Sakramente spendete u. welche soziale Probleme aufgetaucht sind.

GOTTESDIENSTE, SAKRAMENTE

In Laufe des vergangenen Jahres wurden 162 Taufen, 40 Eheschliessungen, 110 Beerdigungen und 2162 gemeinsame Gottesdienste von den ungarischen Priestern gehalten. Ausserdem wurden in deutschen Pfarreien, laut eingegangenen Meldungen, von deutschen Priestern 40 Taufen, 12 Eheschliessungen und 51 Beerdigungen unter den ungarischen Gläubigen vollzogen. Der Grund dafür ist einestheils die Dringlichkeit der Taufen, andernteils ist dies aber auch auf die durch die Währungsreform eingetretene Geldknappheit zurückzuführen.

Auf seiner Rundreise spendete der Delegat dreimal das Sakrament der Hl. Firmung, nämlich am 10. Mai in Plattling für 41 Gläubige, am 27. Mai in Niederaudorf für 9 Gläubige und am 11. Juli in Lager Passau-Waldwerke für 15 Gläubige.

EXERZITIENHAUS

Das Exerzitienhaus hatte grosses Anteil an der seelischen Stärkung der Gläubigen. Der Delegat hat noch am 5. Mai 1946 ein Schloss mit 22 Zimmern am Ufer des Inn in der Gemeinde Guttenburg, Kreis Mühldorf gemietet. Ausser den Wohnzimmern stand im Schloss noch eine Kapelle, Neben-

räumlichkeiten, Personalrechnungen zur Verfügung der Mission. Am 15.1. 1948 musste auf Anordnung des Flüchtlingskommissars der zweite Stock des Schlosses abgetreten werden. Deswegen musste der I. Stock ummöbliert werden. So wurden fünf 2-4 bettige Familienzimmer und ein 10 bettiges Gemeinschaftsschlafzimmer eingerichtet und diese standen dann Erholungssuchenden zur Verfügung. Am 1. Juni 1948 lief der Mietkontrakt des Hauses ab. Deshalb wurde vom 1. Mai das Haus laufend liquidiert. - Im Laufe des Jahres mit Bezug auf die Zwangselage konnten wir nur 3 Exerzitien abhalten. In der übrigen Zeit wurde das Haus von erholungssuchenden Gruppen in Anspruch genommen. Während der Zeit der Beherbergung der erholungssuchenden Gruppen wurden die Familienzimmer von Familien belegt; im gemeinsamen Schlafraum aber abwechselnd gruppenweise alleinstehende Männer und alleinstehende Frauen unter Dach gebracht.

Im Exerzitienhaus wurden vom 1. Juni 1946 bis zum 31. Dezember bei insgesamt 19 Exerzitien 472 Personen, im Jahre 1947 in 53 Gruppen 1285 Personen, im Jahre 1948 von 1. Januar bis zum 1. Juni 326 Personen, es nehmen Lehrer im Laufe von 2 Jahren insgesamt 2003 Personen an Exerzitien, bzw. Erholung teil.

Die Ausgaben des Exerzitienhauses beliefen sich in den 5 Monaten des Jahres 1948 auf 19.900 RM, von welchem der Delegat durch sein Zuthun 12.500 RM deckte, die übrige aber wurde durch die Spenden der Gäste und durch sonstige Spenden gedeckt. Der Direktor des Exerzitienhauses war der päpstliche Kämmerer Dr. KORÁNI Elemér, der Verwalter war Dr. FANIANEK József, die beide diese schwere Aufgabe zur vollsten Zufriedenheit der Gäste meisterten. Das Exerzitienhaus hat im Laufe seines zweijährigen Bestehens insgesamt 22.820 Frühstück-, Mittag- und Abendmahlzeiten abgefolgt, was einer durchschnittlichen Verpflegung von täglich 50 Personen entspricht.

WALLFAHRTEN

Im vergangenen Jahr wallfahrte das Ungarntum wieder am 13. Mai den Jahrestag der Bracheinung der Hl. Jungfrau in Fatima, nach Aldersbach /Kr. Vilshofen/ um Bekenntnis abzulegen für den Glauben und für die unlösliche Heimatliebe. An der Wallfahrt nahmen 800 Personen teil.

Am 20. August, dem Feiertag unseres heiligen Königs Stephan, versammelten sich die Ungarn in Landskron zu einer Wallfahrt. Durch die Währungsreform war es den Gläubigen, wie auch den Organisatoren der Wallfahrt schwer, die Reisespesen zu dem weit gelegenen Albtötting zu bestreiten. In der Nacht vom 19. auf den 20. August wurde eine Allerheiligstensegnetung in der Jesuitenkirche gehalten. Ungefähr 200 Gläubigen hielten die ganze Nacht bei der Anbetung standhaft aus; bei der, abwechselnd Rosenkranz und Litanei gebetet wurden. Zum Feiertag konnten nur ungefähr 1500 Ungarn zusammenkommen, eben wegen der finanziellen Schwierigkeiten. Viele Ungarn nahmen an anderen örtlichen Wallfahrten teil, um so ihren Dank an die Mutter Gottes und unseren ersten König abzustatten.

Von der vorjährigen Wallfahrt liess der Delegat ein Erinnerungsalbum anfertigen.

ABENDGEBET FÜR UNTERDRUCKTE

Die seit dem 1. November 1947 bestehende ewige Anbetung wurde auch im vergangenen Jahre mit Begeisterung fortgesetzt. Jeder Tag hat seinen verantwortlichen priesterlichen Führer, der mit seiner Gruppe an dem jeweiligen übermännlichen Tag die Anbetung durchführte. Unser Losungswort ist: "Auf deutscher Boden für die ungarische Heimat, mit Treue und Liebe." Zur Lebendigerhaltung dieses Gedankens liess der Delegat ein kunstvolles Plakat anfertigen. Der Plakat steht in jeder jeden Wohnung auf die übermännliche Heilige Pflicht der Betenden aufmerksam. Das vergangene Jahr hatte keine einzige Stunde, noch Minute in der nicht die Gebete für unser Land zum Allmächtigen aufgestiegen waren:

Als die Religionsverfolgung in unserer Heimat den Höhepunkt erreichte, ordnete der Delegat für den 12. Dez. 1948, die gemeinsame Allerheiligstenandacht in allen Orten, wo ungarische Pastoren wirken, an. Wir schlossen unseren, grossen Gefahren entgegenstehenden, Fürstprimas Kardinal Josef MISKOLCZY in unsere Gebete ein. Als die Nachricht von der Verhaftung des Kardinals uns tief erschütterte, da wurden in allen Diözesen und Städten Versöhnungs- und Andachten gehalten.

KATHOLISCHE PRESSE

Das erste Informationsblatt des Delegaten wurde bereits am 15. September 1947 unter dem Namen IRÁNYTÓ herausgegeben. Im Anfang erschien der IRÁNYTÓ monatlich, dann wöchentlich, und jetzt erscheint er wöchentlich. Dieses Blatt brachte Ausschnitte aus den Ansprachen des Heiligen Vaters, Nachrichten über die Kirchenverfolgung in Ungarn und Geschehnisse aus der Weltkirche. Der IRÁNYTÓ kommt gegenwärtig in 1500 Exemplaren, hergestellt durch häusliche Vervielfältigung in die Öffentlichkeit.

Seit Oktober 1948 veröffentlicht der Delegat in der Zeitschrift KOMPASS in deutschen Druck ungefähr dieselben Nachrichten. Das Ziel dieser Zeitung ist, an Stelle der in der Heimat zum Schweigen verurteilten katholischen Presse das westliche Christentum über den heldenhaften Kampf des ungarischen Katholizismus zu orientieren. Gegenwärtig erscheint der KOMPASS in 5000 Exemplaren, die Zahl der Interessenten ist aber ständig im Wachsen.

In eigener Übersetzung gab der Delegat das noch in Ungarn erschienene Werk von Dr. Franz Michael WILLIAM: Das Leben Marias, der Mutter Jesu heraus. Das 355 Seiten umfassende, mit 23 Illustrationen geschmückte Buch hat viel zur Marianerverehrung der Ungarn beigetragen.

b/ geistige Probleme

In der amerikanischen Zone Deutschlands wurde noch im Jahre 1947. eine Schulkommission ins Leben gerufen, welche die ungarischen Schulen aufrecht erhält. Die Mitglieder dieser Kommission sind zwei Organe der Seelsorgeführung in Deutschland. Der ungarische Delegat der Vatikanischen Mission und der Protestantische Seelsorgedienst, die Protestantische Hilfsorganisation und der Ungarische Hilfsdienst unter der Leitung von Frau Dr. Christina ORSDY. Den Behörden gegenüber wird diese Kommission als Schulerhalterin - von Ungarischen Caritas Diocet repräsentiert. Die Schulkommission sorgt für die Deckung der Kosten zur Aufrechterhaltung der Schulen, für die Ernennung der Lehrer und Professoren, sowie für den Erwerb der Lehrmittel usw. Der gewählte Vorsitzende der Schulkommission ist der päpstliche Kammerer, Dr. KORANI Elemér, der Stellvertreter des Delegaten.

Die Kosten werden von den erwähnten Organen anteilmässig getragen. Die katholische Seelsorge und Hilfsorganisation lässt sich in der Kommission der religiösen Verhältnisszahl entsprechend neben den Protestanten vertreten. Dementsprechend trug der Delegat der Vatikanischen Mission 2/7 der Schulerhaltungskosten. Seit Bestand der Kommission hat der Delegat bei dem Ungarischen Caritas Diocet zur Schulerhaltung und zur Beilegerung die Summen von 15.200 RM und 100 RM eingeholt. Die Währungsreform hat die Schulen stark betroffen. Vor der Währungsreform haben in insgesamt sieben Schulen 648 Schüler unter der Leitung von 44 Lehrkräften ihre Studien betrieben, während nach der Währungsreform die Zahl der Lehrkräfte auf 20 und die Zahl der Schüler auf 252 herab sank.

Vor der Währungsreform: Nach d. Währungsreform
 Öffentl. Privat- Insgesamt Zahl d. Zahl d. Zahl d.
 Schüler Schüler Lehrkr. Schüler Lehrkr.

	Vor der Währungsreform	Nach d. Währungsreform	Zahl d. Schüler	Zahl d. Lehrkr.
Fassan-Waldwerke				
/Lager u. Internat/ Niederandorf	250	70	320	21
/Internat/ Fietling/Lager/	50	-	40	7
Piding/Lager/	67	-	67	4
Ketten/Lager/	60	50	110	6
München	48	-	48	2
Künzing/Lager/	17	-	17	1
	52	-	52	3
	528	120	648	44
				292
				28

PFADFINDERTUM

Die in Deutschland und in Österreich lebenden ungarischen Pfadfinder gründeten am 5. April 1947 unter der Führung FARKAS KESZES von Kisbarnak die ungarische Pfadfinder-Arbeitsgemeinschaft "Gróf Teleki Pál" und ersuchten den Delegaten um Übernahme des Patronats. Dieser ersuchte als Patron des Londoner Internationalen Bureau diese Pfadfinderbewegung endlich anzuerkennen. Solange in Ungarn die Ungarische Pfadfinderorganisation wirken konnte, wollte das Internationale Bureau zur Vermeidung politischer Schwierigkeiten dieselbe nicht als Organisation anerkennen. Nachdem in Ungarn das Pfadfindertum aufgelöst wurde, steht der Tätigkeit der ausländischen Ungarischen Pfadfinderbund nichts mehr im Wege. Von der geleisteten Arbeit der Pfadfinder gibt die Ungarische Pfadfinderbund einen eigenen Arbeitsbericht heraus.

UNIVERSITÄT UND HOCHSCHULEN

In Deutschland leben ungefähr 400 katholische Studenten. Wegen einheitliche Zusammenfassung in einen Verein geschah am 30. Oktober 1947, als die Münchener Katholische Ungarische Studentenvereinigung zu einem aller in Deutschland weilenden katholisch-ungarischen Studentenorganisation umgestaltet wurde. Nach Ausscheiden des Marienkapitans Prof. Dr. ROZSÁLD Péter als Delegat auf Vorschlag der Studentenföhrung des premonstratenser Universitäts- Professor Dr. HOLLOS Ferenc Tibor zum kirchlichen Präsidenten der Organisation.

Die Pax Romana unterstützte im vergangenen Jahr mit Klöster und Geldspenden die ungarischen Studenten in Deutschland.

Die Vereinigung der ungarischen katholischen Studenten in Deutschland veranstaltete am 18. März eine erfolgreiche Papst-Krönungsfeier in München, deren Pastredner Mgr. Alois MUNKÖ, Bischof von Págo, der einer der Vatikanischen Mission war. Zur Feier erschienen Weihbischof Johann Neuhauser von München mit mehreren Mitgliedern der Bayerischen Regierung mit dem Ministerpräsidenten an der Spitze.

•/ personelle Probleme

MATRIKULIERUNG

Eine der dringendsten persönlichen Fragen des im Ausland gebliebenen Ungarn ist die Matrikelbuchführung. Bis auf den Gebiete Deutschlands und Österreichs tätigen ungarischen Priester erledigen die Eintragungen in die Matrikelbücher über das Matrikelamt der Delegations-Kanzlei.

Der Matrikelamt hat im vergangenen Jahr folgende Arbeit geleistet:

a/ Eintragungen in die Matrikelbücher:

	In Jahr 1946	Bis heute insgesamt:
Taufmatrikel	608	3157
Ehepatrikel	213	932
Sterbematrikel	1575	4812
Firmungsmatrikel	378	822
Glaubensübertritte	8	20

b/ Rückholung und Ergänzung von Daten. Auf Grund der bis heute eingetroffenen Dokumente ersuchten wir die einzelnen Friedhofaufsichtsorgane, damit diese unsere Begräbnisdaten ergänzen möchten. Dieser Arbeit ist noch nicht ganz abgeschlossen. Es handelt sich um ungefähr 1500 Friedhofaufsichtsorgane.

c/ Benschriftigungen. Laut Kodex V.G.I.G./ Vorschriften benschriftigten wir die zuständigen Pfarrräter der fallweise in 213 Fällen über geschlossene Ehen, über Firmungen in 378 Fällen.

d/ Erforschung von Angehörigen der Verstorbenen. Im April 1946 erschienen die Nummer 9 C.u.D. der Suchliste "Wissen Sie etwas von ihnen?" welche die Namenliste der in zweiten Band des Matrikelbuches enthaltene 1200 Namen veröffentlicht. Die Suchliste wurde zwecks Aushängung allen zuständigen kirchlichen und staatlichen Behörden in Ungarn, sowie den einzelnen Organen des Ungarischen Roten Kreuzes zugesandt. Auf Grund der ausgegebenen Nummern A, B, C, D erhielten wir ungefähr 2000 Suchanzeigen aus Ungarn. Für die Angehörigen in der Heimat sandten wir in 1000 Fällen Matrikelauszüge.

e/ Matrikelauszüge. In Auswanderungsangelegenheiten hat die Matrikelabteilung in 1534 Fällen Dokumente ausgestellt und diese in die deutsche Sprache übersetzt. In mehreren Hundertfällen wurden von der Kanzlei die zur IRG-Registrierung notwendigen Dokumentabschriften u. Übersetzungen angefertigt.

f/ Hinterlassenschaften. In diesem Jahre wurden von uns 31 Hinterlassenschaften zur Weiterleitung übernommen. Beinahe in allen Fällen gelang es uns schon, diese Hinterlassenschaften den Angehörigen der Verstorbenen auszustellen.

g/ Duplikate der Matrikelbücher. Jedes einzelne Matrikelbuch wird von dem Matrikelamt in drei Exemplaren angefertigt: eines für die Santergomer erzbischöfliche Kanzlei, eines wird nach Rom geschickt, und ein Exemplar verbleibt hier in Deutschland, so dass in allen drei Orten Abschriften von den verschiedenen Matrikelfällen ausgestellt werden können. Der Briefverkehr des Matrikelamtes betrug im vergangenen Jahr 8330 Stück.

Neuforschungen

Seit dem Monat Mai 1945 arbeitet der Suchdienst an die auseinandergerissenen und voneinander nicht wissenenden Familien wieder zusammenzuführen.

Der Suchdienst hat seit seiner Gründung über die einlaufenden Familienangehörige separate Suchblätter unter dem Titel "Wer wohnt von ihnen?" herausgegeben. In den vergangenen dreieinhalb Jahren sind 63 solcher Suchblätter mit zusammenlich 100.000 Namen erschienen. Von den ersten zwanzig und den zweiten zwanzig Listen ist auch ein separates Buch, in welchem die Namen der noch nicht aufgefundenen Personen aufgeführt sind, erschienen.

Die Kartotek-Substanz des Suchdienstes hat die Daten von mehr als einer halben Million Personen in Evidenz. In einer besonderen Kartotek-System sind die Namen der hier sich aufhaltenden Personen in

Evidenz gehalten. Dies bedeutet für das Auswanderungsbüro eine grosse Hilfe.

Im Jahr 1948 wurden für 2852 Personen Suchmeldungen eingegeben. Die Zahl der Aufgefundenen betrug 835. Durch Vermittlung des Suchdienstes fanden sich seit der Gründung desselben mehr als - 100.000 Personen. Es kann gesagt werden, dass es in Deutschland keine ungarische Familie gibt, deren ein oder zwei Mitglieder nicht durch die Vermittlung der Kanzlei ihre Angehörigen gefunden hätten.

Der Briefverkehr des Suchdienstes im vergangenen Jahr betrug - 2531 Stück. Der Postkartenverkehr war sehr gering, weil wegen der hohen Reisekosten die Parteien ihre Anliegen brieflich der Kanzlei vorlegten.

AUSWANDERUNGSBÜRO

Während die Arbeitsmöglichkeiten in Deutschland immer schlechter wurden und die hier lebenden Ungarn wegen ihrer antibolschewistischen Einstellung an eine Heimkehr nicht denken können, sind sie gezwungen auszuwandern. Der Delegat hilft mit dem durch den Heiligen Vater ins Leben gerufenen Vatican Migration Bureau und der National Catholic Welfare Conference der hier lebenden Ungarn in Auswanderungsangelegenheiten auf Hilfe.

Der Delegat errichtete im Juli 1947 in Landshut sein Auswanderungsbüro. Als dann die IRO mit der Registrierung der Ungarn begann und sich die Notwendigkeit zur Errichtung weiterer Auswanderungsbüros herausstellte, gab er seinen Priestern und seinen Sekretären in der englischen Zone die Erlaubnis zur Errichtung von Zweigstellen.

Die Landschuter Zentrale.

In den Kartoteken der Zentrale stehen 6500 Familien in Evidenz, welche einer Seelenzahl von ungefähr 20.000 entspricht. Die Ausstellung der Kartoteken erfolgte nach Einholen der Empfehlung der zuständigen Kreiseseelsorger.

Der Grössteil der sich Meldenden verlangt die Einreisegewilligung nach Argentinien. Insgesamt 165 Namenslisten wurden von uns zusammengestellt und zur Erlangung der Einreisegewilligung ins Ausland weitergeleitet. Die Gesuche für die Einreise sind alle in Buenos Aires angekommen und auch bei den zuständigen Behörden eingereicht worden. Aber leider verspätet sich die Erledigung derselben, da sich die argentinische Regierung mit der Absicht trägt, die Einwanderung gesetzlich zu regeln. Sie jetzt erzielten wir insgesamt 68 Bewilligungslisten, deren Aufarbeitung durch gesteigerte Arbeit in der aller kürzesten Zeit geschah. An diesen Listen sind insgesamt 4000 Familien interessiert, von welchen wir eine Kartotek angelegt haben um dieselben in Evidenz halten zu können. Der Wohnort der auf der Liste angeführten Personen ist uns nicht bekannt, da die meisten in Österreich wohnen. Die Namen dieser an unbekanntem Ort sich aufhaltenden Personen haben wir in einer separaten Liste veröffentlicht. Die Herausgabe eines weiteren Bandes wurde durch den Interessanten nicht notwendig, nachdem sich auch mit dem ersten Band nur 30 Interessenten meldeten. Auf briefliche Anfragen aber geben wir einem jeden Auskunft ob seine Einreisegewilligung schon angekommen sei. Die Namenslisten derjenigen, deren Aufenthaltsort uns bekannt ist und die die Einreisegewilligung erhielten, veröffentlichten wir in TRANSITO und bei Zusendung eines Postumschleges sandten wir ihnen die von der IRO anerkannte Bescheinigung über die Einreisegewilligung. Im vergangenen Jahre wurden für 1752 Familien solche Bescheinigungen in je 3 Exemplaren ausgestellt.

Zur Auswanderung nach Chile meldeten sich 525 Familien und deren Angelegenheiten konnten bald zur Erledigung kommen.

1200 Familien meldeten ihr Interesse an der Auswanderung in die Vereinigten Staaten an.

Der Briefverkehr des Auswanderungsbüros betrug in vergangenes Jahr 4700. Insgesamt wurden von uns 1700 St. eidestattliche Ersatzdokumente als politische Führungszeugnisse ausgestellt. Der wöchentliche Parteiverkehr erreichte ungefähr 69 Personen, deren Angelegenheiten vor Büro sofort an Ort und Stelle erledigt wurden.

Zweigstellen-Büros.

Die Antwerpener Zweigstelle /Regensburger Str. 10. Tel. 467/ begann ihre Tätigkeit am 1. März 1948 unter der Leitung des Oberseelsorgers VARGHA Gábor. Das Büro hat den Parteien die zur IRO-Registrierung notwendigen Dokumente übersetzt und auf Grund eidestattlicher Aussagen von Zeugen Ersatzdokumente ausgestellt. Mit Hilfe derselben konnten die Parteien gewöhnlich noch am selben Tage ihre sämtlichen Dokumente ausgestellt und die Übersetzungen ausgehändigt erhalten.

Die Mitarbeiter haben die Parteien zu den IRO-Behörden begleitet und waren ihnen in Berufungsfällen oft behilflich. Der wöchentliche Parteiverkehr betrug durchschnittlich 90-95 Personen. In vergangenes Jahr wurden 3057 Angelegenheiten erledigt.

Das Büro in Bad Kissingen /Steinener Str. 13./ begann seine Tätigkeit am 1.5.1948 unter der Leitung des Oberseelsorgers der franz. Zone, HINKAI Károly. Bei dem Büro meldeten sich 2054 Personen zur Auswanderung nach Argentinien. Die Namenslisten dieser Personen wurden vom Büro direkt weitergeleitet. In Laufe des Jahres wurden 957 Angelegenheiten erledigt. Der wöchentliche Parteiverkehr betrug 19 Personen.

Das Büro in Södingen /Münchhausen Str. 26./ fing seine Tätigkeit am 15.5.1948 unter der Leitung des Sekretärs für die englische Zone, BEURMAY Tibor an. Die Zahl der erledigten Angelegenheiten betrug:

- a/ allgemeine Svidenzhaltung: 2350 Personen,
 - b/ zur Auswanderung registriert: 450 Familien,
 - c/ zur Auswanderung nach Chile registriert: 11 Familien,
 - d/ zur Auswanderung nach den USA registriert: 200 Familien,
 - e/ Übersetzungen und Beglaubigungen: 135 Stück,
 - f/ Zahl der eingegangenen Briefe: 890 Stück,
 - g/ Zahl der ausgegangenen Briefe: 800 Stück,
 - h/ für Argentinien ausgegebene Visa-Bescheinigungen: 330
- Parteiverkehr im wöchentlichen Durchschnitt 20 Personen.

Das Münchenener Büro /Kurfürstenplatz 2./ begann seine Tätigkeit am 1.8.1948, unter der Leitung des Kreiseseelsorgers VINCZE Mihály. Als Bürosekretär wurde von dem Leiter des Ungarisch Kulturvereins, Herr Dr. SZAKNOI József ein Mann nichtfrei zur Verfügung gestellt. Wir danken für das Entgegenkommen. Das Büro hat in Laufe von 5 Monaten 550 Angelegenheiten erledigt, bzw. an die Zentrale weitergeleitet. Der wöchentliche Parteiverkehr betrug im Durchschnitt 30 Personen. Für Argentinien wurden von 215 Personen Kartellkarten ausgestellt. Für die Meldung nach Chile wurden 45 Fragebogen ausgefüllt.

Das Passauer Büro /Passauerstr. 117/ begann seine Tätigkeit am 14.9.1948 unter der Leitung des Kreiseseelsorgers KOVACS János. In dreieinhalb Monaten wurden 571 Angelegenheiten erledigt. Der wöchentliche Parteiverkehr betrug 45 Personen. Das Büro pflegt eine enge Zusammenarbeit mit den örtlichen IRO-Behörden, welche einen jeden Fall das allergrößte Verständnis entgegenbringen. Da besonders muss die unermüdliche Tätigkeit des Herrn Dr. FARMER Gábor hervorgehoben werden.

**TABELLEN-AUSWEIS ÜBER DIE TÄTIGKEIT DER AUSWANDERUNGSDIENSTE
vom 1. Januar 1948 bis 31. Dezember 1948.**

Tätigkeitstages des Jahres	Landshut		Arberg		Kroningen		Göttingen		München		Paderborn	
	1947	1948	1948	1948	1948	1948	1948	1948	1948	1948	1948	1948
Büros	Aug. 1.	März 1.	Mai 1.	Mai 15.	Aug. 1.	Nov. 14.						
Zahl d. Mitarbeit. v. d. Geldref.	5	7	1	2	3	2						
Nach d. Geldref.	3	4	2	1	1	2						
Arl.-Angeleg.	4700	3057	937	1650	560	671						
Durchschnittl. Pa. verk. i. d. Woche	65	95	15	20	30	45						

Die Büros vollbrachten eine übermenschliche Arbeit im Interesse des Ungarntums. Die selbstlose Arbeit der Beamten ermöglichte es, dass trotz der vielen bei der IRO aufsuchenden Schwierigkeiten viele Ungarn ihre Registrierung und die Auswanderungsmöglichkeit erreichen konnten. Wir glauben, dass die für das Ungarntum geleistete Arbeit nicht vergebens war und wenn wir auch für eine Zeit Europa verlassen müssen, so wird die Zeit kommen wo auch wieder die Arbeit selbstloser Menschen die Rückführung der in Ausland lebenden Ungarn in die Gebiete zwischen Dänemark und Thessalonien ermöglichen wird.

4/ soziale Probleme.

Zu materiellen Hilfeeleistungen an den in Elend lebenden Ungarn bemühte sich der Delegat auf verschiedene Weise. Er ersuchte brieflich die verschiedensten ausländischen Seefahrtsorganisationen und Hilfsstellen um Hilfe. Die eintreffenden Hilfeeleistungen werden durch den Ungarischen Caritas Dienst an die Notleidenden verteilt.

Die Währungsreform hat die an Land für sich schon in Elend lebenden Ungarn auf eine harte Probe gestellt. Viele von ihnen erhalten von den deutschen Behörden die Fürsorgeunterstützung. In Laufe des vergangenen Jahres erhielten wir von den Katholiken Amerikas ein grösseres Verstandnis als bisher.

UNGARISCHER CARITAS DIENST

Auf Aufforderung des Delegaten schuf Piaristenpater Prof. Dr. ROSÁLY Ferenc den Ungarischen Caritas Dienst, der soziale Verein der ungarischen Katholiken. Dieser Verein wurde auch bei den zuständigen deutschen Behörden registriert. Die Spenden für die in Deutschland lebenden Ungarn verteilt der Ungarische Caritas Dienst durch die ungarischen Seelsorger unter den notleidenden Ungarn.

Zum Vorstand des Vereines wurde - nach dem Scheiden Dr. ROSÁLY Ferenc Piaristenpater, - Dr. BLOCH LAJOS gewählt, der in seinem Amt von Delegaten bestätigt wurde. Des Amt des geschäftsführenden Direktors versah Dr. SPOLL Gabur mit grossem Verständnis und Hifer. Nach seiner Abreise nach Amerika hat seinen Wirkungskreis ARDAY Nela übernommen. Von der geleisteten Arbeit des Vereines, und von den ausgeteilten Spenden berichtet der Verein selbst.

GEHTHILFEN

In Laufe des Jahres 1948 verteilte der Delegat unter 256 bedürftige Personen 19.550 RM. Nach der Währungsreform wurden für 562 Personen 14.987 RM Unterstützung sumgezahlt. Diese Summen wurden von dem HILFEGEBEN VATER, Bischof Mgr. Alois MÜNCH, P. SÁLY János O.S.B., der PÁZ ROMANA, der SCHWEIZERISCHER Caritas dienst und den in den Vereinigten Staaten lebenden ungarischen katholischen Priestern an uns gewandt. - Gott möge die Gutherzigkeit der Spender reichlich belohnen.

SPERUNG-AKTION

Noch in Juni 1948 wurde von Delegaten in Landshut eine Verklebung für die in UBR tätig Mitarbeiter und ihre Familienangehörigen...

gründet. Die von einer geringen Spende lebenden Mitarbeiter konnten eine geringe Entgeltung ihrer Verpflegung erhalten. Die Zahl der vergangenen Jahre abgefolgten Mahlzeiten betrug 3216 Mittag- und 8 Abendessen.

III. MISSTATIONEN-DIENST

A/ Amerikanische Zone: Landshut, Gestüt-Str. 4/a. Postf. 96, Tel. Die persönlichen Probleme der Gläubigen wurden besser in den Büros /wie Matrikelamt, Sucht Büro, Auswanderungsbüro/ in der Delegation und die mit der wagnissamen Delegation in Zusammenhang stehenden Angelegenheiten vom Sekretariat erledigt.

Das Sekretariat erledigte die einlaufenden Angelegenheiten: Berichte der Seelsorger, Ernennungen von Seelsorgern, persönlicher Post, den Briefwechsel des Delegaten mit dem Vatikan, mit den amerikanischen, ungarischen und deutschen kirchlichen und weltlichen Behörden und den mit den persönlichen und seelischen Problemen der Gläubigen sich befassenden Briefwechsel. Der Briefverkehr der Delegation betrug 4130 Stück. Die Postexpedition wird auch im Sekretariat erledigt. Expediteur erledigte im Jahre 1940 nahezu 20.000 einlaufende und Versand von ungefähr ebensoviel hinausgehenden Briefen, sowie auch Expedition der verschiedenen Druckmaschinen. Der Postverkehr verteilte wie folgt:

Delegation-Sachstücke 4130	"Wer weiss was von ihnen?" 120
Matrikelamt..... 8530	"Wissende von ihnen?" 800
Sucht Büro..... 2551	"IRINYU"..... 4200
Auswanderungsbüro..... 4700	Bücher..... 310

Insgesamt:.....19891 Briefe
Insgesamt: 7434
bzw. Postkarten was einen Tagesdurchschnitt von 20 Briefen bedeutet. Die für Postexpedition ausgegebene Geldbeträge belaufen sich auf 6745 RM, bzw. 3064 RM. Diese Summe wurde nur zum Teil durch eine Summe von Freischüssen gedeckt, das Übrige wurde von den Abonnementgeldern des IRINYU, sowie dem Bücherverkauf gedeckt.

Der Direktor der Delegationskanzlei ist Dr. KORANI Klement, päpstlicher Kämmerer, Oberseelsorger der Amerikanischen Zone. Bei der Delegationskanzlei waren 14 Beamte beschäftigt.

B/ Französische Zone: B. Kroszingen, Stauffer Str. 13. Postf. 117 230. - Nach Genehmigung der franz. Besatzungsbehörden errichtete der Delegat in Kroszingen im November 1947 ein Büro, damit die dort lebenden Ungarn den Besatzungen des Delegaten leichter erreichen können. Mit der Leitung des Büros betraute der Delegat den Oberseelsorger Franz. Zone: HIRSHI Karoly.

C/ Englische Zone: Göttingen, Münchhausen-Str. 26. - Mit der Eröffnung der Auswanderungsmöglichkeiten der Ungarn aus der engl. Zone betraute der Delegat den Sekretär der engl. Zone SEURHAY Tibor, der Zusammenarbeit mit dem Oberseelsorger der engl. Zone KALCHBY Mándor diese Aufgabe durchführt.

Die in den aufgeführten Büros wirkenden Beamten waren mit ihrer aufopferungsvollen und selbstlosen Arbeit eine grosse Hilfe für den Delegaten in seiner Bemühung, die seelischen, geistigen und materiellen Problemen der Ungarn auf irgend einer Weise einer Lösung zuzuführen.

Am Ende meines Rechenschaftsberichtes will ich in Namen der ungarischen Katholiken nochmals allen jenen für ihre Hilfe danken, die die erfolgreiche Erledigung dieser grossen Arbeitsaufgabe materiell geistig ermöglichten.

Landshut, 25. Januar 1949.

Gen. LAUTAI LÖRSTEN

I. ZEITUNG

DIE IN DEUTSCHLAND WIRKENDEN UNGARISCHEN PRIESTER

SACERDOTES IN GERMANIA FUNGENTES EX HUNGARIA

1. I. 1948.

Priester, die die ävangelische Betreuung der Ungarn als ständige Kreis
seelsorger versehen:

Sacerdotes in pasteratione diurna Hungarorum, quasi parochi fungent
/non in sensu C. J. G./

Name, Geburtsdatum, Jahr der Priesterweihe, Diözese, gegenwärtiger
Wohnort, Benennung des in Deutschland übernommenen Kreises:

Nomen, tempus nativitatis, annus ordinationis, diocesis, domicilium
nocturnum in germania, territorium, in quibus fungentur.

AMMOS MIHÁLY	1909.V.6.	1934.Gyulafehérvár
	15b PASSAU-Waldwerke, Ungerlager, Tel. 6e92	
	Passau-Waldwerke Lager	
SABICH LÁSZLÓ	1915.II.23.	1936.Nagyvárad
	17a HINDENBURG, Lechinger-Str. 20/a	
	Württemberg-Baden /für d. Amerikanische Zone/	
RAKOS ISTVÁN	1912.II.9.	1936.Gönc
	14b HAINBURG, Kr. Freudenstadt, Fensien Roth-	
	fuss, Haupt-Str. 97.	
	Bellingen, Bellingen, Freudenstadt, Korb, Rottweil	
	Sigmaringen, Schramberg	
DAUB JAKAB	1894.VII.17.	1918.Demetervár
	15b PANKOVEN 74, Post Pilsting, Tel. 513	
	Bingolfing, Landau/Isar	
P. MIHÁLY ANTAL	1920.VII.7.	1947.B.J.
	21a MÜNSTER, Gantwinger-Weg 55-57, Tel. 41-9-2	
	Münster	
OSZDOR ISTVÁN	1914.III.25.	1939.Kajocs
	24a HAINBURG-Wendebach, Nepp-Str. 20	
	24a und 24b Postkreisen	
BALOG FERENC	1909.IX.1.	1932.Győr
	15b SÄD WÜRZBURG, Klosterhof 1.	
	Augsburg, Friedberg, Günzburg, Illertissen, Kam-	
	beuren, Krumbach, Memmingen, Mindelheim, Neu-Ulm.	
	Schwabmünchen	
Dr. PÁRKAS LÁSZLÓ	1913.XII.15.	1930.Szentbenedek
	15b SINGALDING bei Passau 43/c. Kr. Vilshafen	
	Kr. Passau, Vilshafen	
P. MIHÁLY GÉZA	1913.II.28.	1936.O.P.M. Mariann
	15b SÄD KIELING, Lechheim, Tel. 243	
	B. Aibling, Landsberg/Lech, Niesbach, Rosenheim, St.	
	Sternberg, Wasserburg, Traunstein, Laufen	

FENCSEK SÁNDOR	1894.II.4.	1920 Hajdúdorog 13a WEIDEN/Opf., Luitpold Str. 9. Königsb., Ebburg, Virechenreuth, Vohen- strasse, Weiden.
FEUERBACH PETER	1908.I.20.	1931.Pecs 16 LIMBURG/ Lahn, Seminar Kessen
DIGALLO GÉZA	1914.I.24.	1940.Ferencvár 13b FÜRSTEN/Allgäu, Kapitaner-Str. 6. Tel. 322 Pöschel, Geroldshaus-Ferrenkirchen, Kempten, Schöna- gen, Marktberdorf, Sonthofen
HAJDU ISTVÁN	1916.VIII.20.	1942.Yassprén 13b FLATTLING, Ungarlager, Kr. Deggendorf Tel. 230 Flatting, Ungarlager, Farsberg
KIMESI KÁROLY	1909.V.7.	1932.Pecs 17b HAN ERDLINGEN, Stadener-Str. 13. Tel. 250 Neben-Jeden, Mühl, Remdingen, Freiburg i. Br. Kehl, Lahr, Lorrach, Müllheim, Neustadt/Schw. Offenburg, Rastatt, Saackingen, Waldshut, Wolfach
DR. SZILÁGYS FERENC TIBOR	1906.II.1.	1930.O. Praag, Prag 13a HILFEN, Kath. Kirchenplatz 1. Tel. Herr Jesu Kloster. Dr. Bruch. 2079. Erlangen, Würzburg, Studentenseelsorger
KÁROCCY SÁNDOR	1907.II.27.	1931.Estergon 22a MERTINGHED bei Dösselhof, Schloss Linz Westliche Spitzsche Zone
DR. KORÁSI MELCHÉ	1888.III.19.	1912.Kalocsa 13b LANDHUT, Gestdt-Str. 4/a Tel. 2631 Landshut, Kanalldirektor
KÓTAI ZOLTÁN	1914.V.20.	1930.Vás 13b LANDHUT, Gestdt Str. 4/a Tel. 2631 Ung. Fischfangs-Oberseeleuger in Deutschland.
KOVÁCS JÁNOS	1910.II.6.	1941.Estergon 15b DIMSCHOP b. Untergriestach Nr. 8. Kr. Weg- scheid, Tel: Untergriestach 37. Wegscheid, Wolfstein
KURIME MIHÁLY	1908.II.27.	1933.Estergon 17b SIBIRN Donauwörthingen, Eugen, Konstanz, Singen, Stockach Villingen, Überlingen
DR. LADONOSZKY ISTVÁN	1908.VI.25.	1931.Hajdúdorog 22b TRIER, Oleviger Str. 30. Ahrweiler, Bernkastell, Bluburg, Seun, Kochen. Morbach, Trier, Wittlich, Zell, Prüm.

MARCELL TIBOR	1921.VI.27. 13a REGENSEBURG-Grüfening, Pfarrhaus Regensburg	1948. Esterházy
MÁNDLY KÁROLY	1909.VIII.29. 13a PLATBAOH 89 1/3 bei Aachenbrenner, Kr. Eßting Tel. 33; Bogen, Kötting, Regen, Straubing, Viechtach	1931. Selesianus
MERSDORF JUSZÉ	1902.V.12. 18b SCHNEIDHART, Post Langquaid, Tel. Schneidhart Off. Zelheim, Rottaburg	1924. Temesvár
DR. NAGY JÓZSEF	1915.VIII.7. 15a KRONACH Redenberg Str. 8. Alzenau, Aschberg, Coburg, Forchheim, Hanau, Hof, Hofheim, Hohenstadt/Aleoh, Kissingen, Kitzingen, Kulmbach, Lichtenfels, Naila, St. Stefanach, St. Veit, Stein, Schweinfurt, Würzburg	1940. Vao
DR. NYIKÁ BELÁ	1901.IV.6. 14b RAVENSPURG, Eisenbahn-Str. 55, Tel. 2016 Eibersach, Ebnethagen, Regensburg, Reublingen, Smilgau, Tebting, Tübingen.	1925. Hajdudorog
PROSE JÁNOS	1911.I.26. 20b RECHTK über Kraunshewig, D-Lager D. und 39. Lager	1936. Kiskocs
POOR ALBERT	1913.IV.20. 13b FRIEDLHO, Dr. von Caller Str. 24. III. Erding, Freising; Weinburg, Pfaffenhofen	1946. Szombathely
PRINGS STORGY	1907.I.3. 22b ZOHRENZ-Festung, Uckerlanger Landau, Speyer, Zweibrücken, Kaiserslautern, Ludwigshafen, Bad Kreuznach, Bingen, Mainz, Sinsern, Koblenz, Bier, Altkirchen	1935. Szatmár
REITER BIRING	1913.II.21. 14a BRUNLINGEN, Graintaler-Str. 357. Hof-Meschenburi Lager, Würzburg	1933. Esterházy
DR. RABDOCS LAJOS	1899.IX.4. 13b PABERU Inndrückgasse 7/T. Tel. 2656 Paszto-Stadt, Osrítasdirektor	1934. O. Sca. P.
F. RABÓPÁLYI ANKELÉ	1909.IX.11. 13b INGOLSTADT Franziskaner Kloster Ingolstadt, Neuburg, Zichatschl.	1934. U. F. M.
TOTE ISTVÁN	1913.III.2. 13a BÄRENH, Liszt-Str. 7/II, Tel. 70-2-62 Bayreuth, Eberhardstadt	1936. Temesvár

DR. FÖLÖPES LAJOS	1906 13b MALLERSDORF Kloster Mallersdorf	1934, Erdély
TORCI DEZSO	1922. XII. 14. 13b FALKENBERG b. Ziegenfelden, Pfarrhaus Ziegenfelden, Vilsbiburg	1946. Eger
UNGER ERKA	1918. III. 20. 13b ULLRING, Pfarrhof, Kr. Pfarrkirchen Grisebach, Pfarrkirchen	1941. Veszprém
VARGA GÁBOR	1911. IV. 15. 13a MICHELHILD, Kloster, Post Auerbach/Opf. Tel. Auerbach 33. Auberg, Eschenbach, Herbruck, Lanf, Pognitz Aulstach, Rosenberg	1933. Székesszentgyörgy
P. VERES JUSZTIÁN	1924. I. 14. 13b WINKLER, Karl Str. 34. München Stadt	1947. O.E. Cist.
VÉGHLYI JOZSEF	1895. III. 10. 20b GOTTRODE/Wers Bournemouth-Camp	1921. Gyár Bournemouth-Camp
VINCZE MIHÁLY	1919. III. 21. 13b HOFERER-Fraimann, Wohlfahrt Str. 11. O-34. Gehöfte 77 u. 70, Kreis-Str. 31-3-79 Dachau, Oberberg, Fürstenfeldbruck, Weilheim, Wolfratshausen, München-Ireis	1940. Vao
ZITKES EBREDAK	1890. III. 20. 13a ROTH/i. Walde, Vinszenhaus, Tel. 119 Burgleutenfeld, Cham, Neuenbur i/W. Ober- viechtach, Roding, Waldmünchen.	1914. Bozartorcskány

DELEGATUS MISSIONIS VATICANAE

pro Hungaria in Germania et Austria
© LANDSHUT, Postfach 55 · Tel. 2031

J A H R E S B E R I C H T

Über die im Jahre 1947 geleistete Arbeit des ungarischen Delegierten der Vatikanischen Mission in Deutschland.

Z o l t a n K ó t s i, der ungarische Delegat der vatikanischen Mission hat seine in Folge des von Hl. Stuhl ihm erteilten Auftrags seit Anfang Februar 1946 aufgenommene Arbeit im Jahre 1947 fortgesetzt.

Ursprünglich gehörten unter seine Zuständigkeit die in Deutschland und Österreich, mit Ausnahme der beiden räumlichen Zonen, lebenden Ungarn. Die Seelsorge in Österreich veran, im Auftrage des Delegaten, P. Gregor Bénes als Subdelegat, nachdem Österreich selbstständig geworden war, übernahm die in Wien errichtete Pontifikal die Seelsorge für die in Österreich lebenden Nationalitäten. Sr. Exzellenz, der Herr Martin, betreute den bisherigen Subdelegaten, P. Gregor Bénes, mit der Führung der ungarischen Angelegenheiten. Der Hl. Stuhl erteilte P. Bénes alle Rechte an, die bisher nur den Delegaten der einzelnen Nationalitäten zugestanden hatten und die auf die Subdelegaten in Österreich nicht übertragen werden konnten. Der Bericht über die Seelsorgetätigkeit für die in Österreich lebenden Ungarn wird P. Bénes seiner zuständigen Obrigkeit vorliegen. Dieser Seelsorgebericht bezieht sich nicht nur auf die Lage in Deutschland befindlichen Tri-Zonen.

Die Gesamtzahl der Ungarn in Deutschland betrug im Januar 1947 - 200.000. Infolge der Repatriierungs Verringerung blieb diese Zahl bis zum Jahresende auf 40.000. Auf die drei westlichen Zonen Deutschlands sind die Ungarn folgendermaßen verteilt: Sie befinden sich in der amerikanischen Zone 30.000, in der englischen Zone 6000, in der französischen Zone 4000. Die Zahl der Katholiken beträgt 70% der in den drei Zonen verbleibenden Ungarn. Die Seelsorge für diese Ungarn versehen insgesamt 40 ungarische katholische Priester, denen noch 15 in der deutschen Seelsorge tätige ungarisch-deutsche Priester zur Seite stehen. Es wirkten also Seelsorger in der englischen Zone 5, in der französischen Zone 6 und in der amerikanischen Zone 29 ungarische Priester. Demnach fallen auf jeden Geistlichen 1000 Gläubige und rund 15.000 qkm. /Beilage Nr. 1./

Der vorliegende Bericht behandelt:

- I. Probleme der Geistlichen
 - a. weltliche Tätigkeit
 - b. kirchliche Verwaltung
 - c. persönliche Probleme
 - d. materielle Unterstützung.

II. Probleme der katholischen Gläubigen

- a. seelsorgerische
- b. geistliche
- c. persönliche
- d. materielle

III. Tätigkeit des Amteiors des Delegaten.

Jan. 10, 55

I. Probleme der Seelsorgegeistlichkeit

a/ Selbstheiligung

Unser Heiland sagt: "Vos optio sal terrae. Quod si vel evenuerit, in quo salietur?" /Matth. 5, 13./

Der Delegat hielt für seine vornehmste Aufgabe, seine Priester seelisch zu stärken und zu heben, damit sie die Seele der Gläubigen unbeschadet stärken könnten.

Zur inneren Stärkung der Geistlichkeit wurden im Laufe des Jahres 6 mit Exerzitionen verbundene Konferenzen abgehalten. An diesen Konferenzen nahmen durchschnittlich 32 Geistliche teil. Die Konferenzen des Vorjahres eingerechnet, versammelte sich die ungarische Geistlichkeit in Deutschland insgesamt 13-mal, um die gemeinsamen zeitlichen und seelsorgepriesterlichen Probleme zu besprechen.

In Laufe des Jahres 1947 wurden solche Konferenzen abgehalten:

von 21-24. Januar	ungarisch-deutsche Priester mit 9 Teilnehmern
von 11-14. März	mit 25 Teilnehmern
von 22-25. April	mit 32 Teilnehmern

Am 22. April 1947 wurde das Exerzitionshaus durch den Besuch Sr. Excellenz des H. H. Apost. Vizelegaten, Bischof Alois Knirk berührt. Er hielt eine Ansprache an die Priester. Sprach seine Genugtuung aus über die geleistete Arbeit und anfeuerte sie zu weiterer Tätigkeit. Die Ansprache des H. H. Bischofs machte auf die Priester tiefen Eindruck. Sein Erscheinen unter den Priestern machte den Tag zu einer wahren Freudefeier.

Von 22-25. Juli	mit 33 Teilnehmern
von 14-17. Oktober	mit 30 Teilnehmern
von 15-19. Dezember	mit 33 Teilnehmern.

Es wurden Schritte unternommen, damit die Unio Apostolica ihr segensreiches Wirken zur Vertiefung des innerlichen Lebens auch unter den ungarischen Geistlichen erfolgreich entfalten könne.

b/ Kirchliche Verpflichtung

Zur Erleichterung der zentralen Leitung erließ der Delegat, neben der Einberufung der Konferenzen, Rundschreiben an die Priester, in denen er die gemeinsamen Probleme behandelte. Anordnungen hat er Erweilungen gegeben, über deren Ausführung er zur gegebenen Zeit den kirchlichen Vorgesetzten stets Bericht erstattet hat.

c/ Personelle Fragen

Nach den Weisungen Sr. Eminenz, des Herr Fürstprimas, sollen die der Zahl der Gläubigen entsprechend verteilten Priester danach trachten, die ihnen anvertrauten Gruppen zusammenzuhalten, bei ihnen zu bleiben und, wenn sich eine Gelegenheit dazu bietet, mit ihnen zusammen auszuwandern. In dieser Hinsicht ist die Lage der verheirateten griechisch-katholischen Priester ziemlich schwierig, da sie von den amerikanischen Ordinaraten nicht zur Seelsorge zugelassen werden, weil sie verheiratet sind.

In Laufe des Jahres haben auf Anordnung ihres Bischofs
 vier Ordensangehörige Deutschland verlassen
 1. Dr. Richard K i k o s. Er wurde nach Asien versetzt.
 Bartholomäus S i d o n und Olof K e r f e n y i OSB. von
 Berlin auf American. ihren Kräfte nach Brasilien aus.
 Josef M e r z y. Nikola R o s e n b e r g und Dr. Ludwig P a r k a s
 haben nach Ungarn repatriert.
 Richard K e i s e r n b e r g e s Oberhirt des Mar-
 tinsland /Osterreich/.

In der deutschen Seelsorge fanden Verabschiedung: Karl
 P. Anskit P a r e s a f a l y s.
 Als der Verband der Mission wurde entlassen: Stefan
 O s t o r f, Nikolaus P u l p und Franz M i n d l y i.
 Karl M i n o s i wurde nach 17 Monaten, dank der Inter-
 vention des Herrn Bischofs Münch, aus der Kriegsgefangenschaft
 befreit und beteiligte sich sofort an der Seelsorge für die Ungarn.
 Die in ungarischer Sektor der Vatikanischen Mission tätigen
 Priester wurden eingeteilt:

1. Als Seelsorger für die tatsächliche Betreuung der Un-
 garn mit ständiger Wirkungsbereich;
 2. Als deutsche Seelsorger, die auch die Seelsorge für die
 in ihren Sprengel wohnenden Ungarn wahrnehmen.
 /Zuteilungsbetriebe siehe Anlage I/.
- g/ Materielle Unterstützung.

Dank der göttlichen Fürsorge Sr. Exzellenz, des H. N. Bischofs
 Dr. Alois Münch, erhielt jeder Geistliche während dreier Monate jeden
 Monat ein Care-Paket für je zehnmaligen Kesselkosten. Niemand kennt die
 genaue Hilfe des in Paris lebenden Geistlichen P.
 Jerome Szalay, durch die jeder ungarische Priester genügend Konso-
 lationen erhielt und somit sein Leben, wenn auch unter notdürf-
 tigsten Verhältnissen, fristen konnte.

Von beiden Seiten erhielten wir das Versprechen, die ungaris-
 chen Geistlichen nach weiterhin zu unterstützen. Diese Hilfelei-
 stung haben sie erfüllt, dass die ungarischen Priester ihre aus-
 gezeichnete Dienste betreiben konnten. Denn bei den deutschen Verpfle-
 gungsstellen hätten sie ohne diese Geben ihre Dienststrafen, die sie
 oft über mehrere hundert Kilometer führten, ausüben können.
 Dankerfüllten Herrschaften haben die ungarischen Geistlichen und ih-
 re Gläubigen zu Gott.

Von St. Peter erhielt die ungarische Geistlichkeit in Juni
 1946 eine Spende in Form von Stoffen, Schuhen und Mänteln. Leider ist
 es nicht mehr gelungen, irgend eine weitere Unterstützung
 dieser Art zu erhalten. Ausgenommen eine kleine Unterstützung in Ge-
 stalt von Bekleidung, die sehr Geistlichen durch den Caritas-Verband
 in München zuteil geworden ist.

Zur Deckung der Reisekosten haben einige deutsche Bischöfe
 auf Ansuchen des Delegierten den ungarischen Geistlichen ihrer Bischo-
 fe 100 - bis 250 RM ausbezahlt.

II. Ex-Nomen der Katholischen Gläubigen
 1/ Seelsorge-Problem.

10.000 Ungarn leben in ganzem Deutschland verteilt. Von ih-
 nen sind ungefähr 10.000 in Lagern untergebracht, während die übr-

Wallfahrten

Die Fortsetzung des religiösen Lebens der Ungarn war das Ziel der am 19. Mai 1947., des 30. Jahrestag der Erhebung der Jungfrau von Fatima, durchgeführten Wallfahrt zur Gnadenkirche in Aldersbach /Kr. Wilhelmsfeld/. Obwohl für die Vorbereitungen kaum eine Woche zur Verfügung bestand, beteiligten sich an ihr, von Delegaten geleitet, die Ungarn aus, das gesamte Ungarn in Deutschland, aufzusuchen. Die Wallfahrt für den 20. August, den hl. Stefanstag, aufzusuchen. Von den in Deutschland lebenden 40.000 Ungarn kamen am 20. August mehr als 10.000 zu dem uralten Gnadenort Altötting und bewiesen ihre ungebrochene Heiligkeit. Mg. Josef Himmelsreich, Administrator der Gnadenkirchen, bestätigte, dass diese Wallfahrt unter allen, die er in Altötting erlebt habe, die am besten disziplinierte und anhänglichste gewesen sei.

Von der Wallfahrt und den kirchlichen Aktivitäten in Altötting wurden zahlreiche Aufnahmen gemacht, deren Veröffentlichung in Form eines Albums zur Zeit vorbereitet wird. Unter Führung ihrer Bezirksgeistlichen beteiligten sich die Ungarn auch anderwärts an lokalen Wallfahrten nach den heiligen Marien-Gnadenorten.

ARBEITEN DER ALLERHEILIGSTEN

Bei der Wallfahrt am 20. August forderte der Delegat in seiner Predigt die Gläubigen in Ungarn auf, Gott durch ständiges Gebet zum Allerheiligsten zu bitten, dass er das Schicksal Ungarns zu bessern wende. Dieser Aufruf fand in den Herzen der Ungarn tiefen Widerhall, und mehrere tausend Gläubige waren bereit zum freiwilligen Gebet zum Allerheiligsten.

Die Mitarbeiter der Arbeitsstube wurden bestimmten Seelengruppen übertragen, die die Verantwortung dafür tragen, dass das Gebet nicht unterbrochen wird.

Unser Wahlpruch lautet: „Auf deutschem Boden für die ungerischen Welt im Frieden und Liebe.“

Man darf mit Gebeten zum Allerheiligsten befüllt sich in Druck.

Religiöse Werke

Am 15. September 1947 liess der Delegat die erste Nummer des kirchlichen Nachrichtenblattes „Iriszt" erscheinen. Da die Erläuterung der Gläubigen über die Bedeutung von Hilferufen aus geistlicher Sicht, Klagen über die Verlassenheit und Abscheu von Notlosigkeit als für Unbewusstheit der Zukunft enthalten, hielt der Delegat es für notwendig, ein kirchliches Nachrichtenblatt herauszugeben, das den Gläubigen Richtlinien erteilt und Antwort auf ihre Fragen gibt. Im Anfang erschien das Blatt zweimal in Monat und umfasst 6-8 Seiten. Heute wird es einmal monatlich mit 12 Seiten Umfang herausgegeben.

Das Blatt „Iriszt" bringt Aussätze aus den Reden des hl. Vaters, geistliche, geistliche und weltkirchliche Nachrichten, zu den einheitlichen kirchlichen Gedanken aufrechtzuerhalten. Es wird durch häusliche vervielfältigung hergestellt und hat eine Auflage von 1500 Exemplaren.

In 10.000 Exemplaren liess der Delegat das von hl. Vater verordnete „Gebet der Heiligen" drucken, damit sich die aus ihrer Heimat vertriebenen Ungarn mit den Worten des hl. Vaters an den wenden können, der mit seiner Macht auch unser Schicksal auf sich gezogen hat.

In ähnlicher vervielfältigung liess der Delegat auch einige

gen zur Unterhaltung der Schulen 2.650 RM. Ausserdem zahlte der Delegat zugunsten des Schulausschusses als Beitrag zur Schulunterhaltung an die Kreise des Caritasvereins 11.005,54 RM.

In Posen-Walckerwerk befanden sich eine Volksschule, ein Gymnasium, eine Handels- und Bürgerschule, und ein Kinderheim, wasserden ein Internat mit 365 Zöglingen. In Niederandorf befindet sich eine Mädchen-Mittelschule mit 39 Schülerinnen, in Künzing eine Volksschule mit 23 Schülern, in Netzen eine Volks- und Mittelschule mit 27 Schülern, in München eine Volksschule mit 14, in Plattling eine Volks- und Mittelschule mit 32 Schülern. Unabhängig von Schulausschüssen arbeiten je eine Schule in Osterode und Neerte. Beide erhalten von Delegaten eine Sonderunterstützung. Der Schulausschuss sorgt insbesondere für den Unterricht von 521 Schülern.

Die für den Religionsunterricht benötigten Bücher stellte die Vatikanische Mission durch Vervielfältigung selbst her. Ähnlich den kleinen und den grossen Katechismen, die Bibel /Altes und Neues Testament/, die Lehrbücher für Liturgie, Kirchengeschichte, Dogmatik, Morallehre und Apologetik. Die Auflagen betragen 150 bis 550 Exemplare. Die übrigen Lehrbücher besorgte der ungarische Caritasdienst.

Kinderkreise

Bereits im Jahre 1945 kam in Kreise der Ungarn in Deutschland und in Österreich der Gedanke auf, das ungarische Pfadfindertum, das auf eine so schöne Vergangenheit zurückblicken darf, für die Pflanzjugend wieder ins Leben zu rufen. Gegen Ende des Krieges waren 40.000 ungarische Jugendliche in Alter von kaum 16-17 Jahren aus Ungarn verschleppt worden und hatten dann zusammen mit den Erweckenen lange Zeit in Kriegsgefangenenlagern schmachten müssen. Der herrlichen Rettung dieser jungen Leute hat der seitdem bereits repatrierte Mariistenprofessor Michael Kovács unendlich viel beigetragen. Er war freiwillig mit seinen verschleppten Studenten mitgenommen, um sie zusammenzuhalten, vor Gefahren zu schützen und in geeigneten Zeitpunkt wieder heimzuführen. Er gelang ihm auch, 3000 von 4000 Studenten mit Kriegsgefangenentransporten nach Hause zu befördern. Die übrigen konnten bei Verwandten unter oder kehrten auf illegalem Wege in ihre Heimat zurück.

Am 3. April 1947, dem sechsten Todestag des ungarischen Pfadfinderrückführers Grafen Paul von Teleky bildete sich in Deutschland die Pfadfinderarbeitsgemeinschaft "Graf Paul von Teleky" und hat den Delegaten, des Patronat zu übernehmen. Der Delegat erfüllte diese Bitte mit grosser Freude und übernahm das Patronat über die in Deutschland und Österreich lebenden ungarischen Pfadfinder. Er erreichte das Internationale Pfadfindertum in London um die offizielle Anerkennung dieser Bewegung.

Das Ziel, das sich die ungarische Pfadfindergemeinschaft gesteckt hat, ist die moralische und materielle Unterstützung der ungarischen Jugendliche, die sich in verweifelter Lage befinden, so wie es Graf Teleky selbst tun oder tun lassen würde.

Der Delegat erreichte das in Deutschland lebenden ungarischen Pfadfinderrückführer, Herrn Franz Farkas de Kisbarnak, das auch durch die Besatzungsmächte unterstützten Gelockt zu verwirklichen und die ungarischen Pfadfinder zu organisieren.

Im Anfang Dezember 1947 bestanden in Deutschland 20 ungarische Pfadfindergemeinschaften mit 24 Schülern und 48 Posten. Die Anzahl der Pfadfinder in Rahmen der Gemeinschaften und ausserhalb derselben beträgt über 700.

schule in Deutschland." Mitglieder des Ausschusses sind: Die ungarische Abteilung der Vatikanischen Mission, der Protestantische Seelsorgedienst, der ungarische Caritasdienst, der Protestantische Seelsorgedienst, Aktion der Frau Christiana Grödy, der Ungarische Verein, die Friedlenderarbeitsgemeinschaft "Graf Paul von Teleky", der Ungarische Büro und der Zentral-Studentenverband. Vorsitzende des Ausschusses sind halbjährlich wechselnd der führende katholische und protestantische Geistliche. Aufgabe des Ausschusses ist neben der moralischen Unterstützung der Studenten, die Verbreitung ihrer Arbeiten, das Ausschreiben von Stipendien und Preisen, sowie die Errichtung von Messen in den Universitätskirchen.

Die katholische Presse

Die Ausgabe katholischer Presseerzeugnisse wurde unter Abschnitt III, S. 7., bereits erwähnt. Die Kanzlei des Delegaten errichtete eine besondere Verlagsabteilung, um den Mangel der Ungarn nach ungarischen Druckereierzeugnissen zu stillen. In diesem Verlag wurde das "Közvet" /Erdélyi/, das monatliche kirchliche Nachrichtenblatt. Außerdem wurden auch die anderen bereits erwähnten Druckchriften hier verlegt, nämlich L. Morano, Die Jungfrau von Putins, Das Leben des Stefan Kacsap und die Religiöserbücher.

a/ Lokale Probleme

Seit Anfang war die ungarische Abteilung der Vatikanischen Mission darauf bedacht, für Flüchtlinge in ihren persönlichen Angelegenheiten beihilflich zu sein. Der Weltkrieg hat unter allen Nationen die Ungarn vielleicht am schwersten getroffen. Sie sind buchstäblich die Ausgestoßenen der menschlichen Gemeinschaft. Nach Verlust ihrer ganzen Habe und ohne Heimat gequält schwachten die Ungarn in Deutschland und keine Nation der Welt will ihnen die Hand zur Hilfe reichen. Von den einen werden sie stets als frühere Feinde betrachtet, von den anderen als Spionagen der Feinde und von den dritten als Faschisten. Die Deutschen betrachten sie als ab sie von der UNRWA betreut würden. Aber die UNRWA hat sie nie unterstützt, die IRO revidiert sie nicht, selbst das amerikanische Ungariten, höchstwillig wertvollen ungarischen Erbsen. Kol. Warden, wenn die Ungarn unter solchen Verhältnissen vorzugehen, an Rande der Verzweiflung angelangt, ihre Widerstandskraft verlieren. Die Kriegsverbrecher wurden schon längst nach Ungarn gebracht. Der verbliebene Rest ist ein wertvoller Teil der Intelligenz Ungarns, entständige und waterlandliebende Arbeiter, Bauern und Landwirte, die vor den nun bekannten Drosseln der Kommunisten fliehen mussten und in ihre Heimat nicht mehr zurückkehren können.

Matrikulation.

Das dringendste persönliche Problem der vor drei Jahren nach Deutschland geflüchten Ungarn war die Matrikulation. Die Vatikanische Mission machte es den ungarischen Geistlichen zur Pflicht, die von ihnen gebuchten Matrikel bei den zuständigen deutschen Pfarrern einzutragen zu lassen. Die ungarischen Geistlichen der Mission lassen auf Grund gegenseitiger Übereinkommen die Matrikulationen zentral durch die Matrikelabteilung der Delegationskanzlei besorgen. Die Mitglieder der Matrikelabteilung haben in eifriger Arbeit die auffindbaren Matrikulationen gesammelt und gebucht. Angehört wurden ungefähr 4000 Geburten, 1200 Beschäftigten, 5000 Todestfälle, 600 Ehen und 11 Konversionen, die bereits zum größten Teil gebucht worden sind.

Möglichkeit und eine neue Heimat zu suchen. Der hl. Vater, der allen jeden Elendigen helfen möchte, hat seiner Hilfsbereitschaft Ausdruck, als er ausspricht, dass er den Heimatlosen eine neue Heimat geben möchte, und mit den amerikanischen Staaten Verhandlungen einleitet wegen der Aufnahme der in Deutschland lebenden Heimatlosen. Das Vatikanische Informationsbüro in Rom wurde neuer Leiter der Beziehungen. "Vatican Migration Bureau" /VMB/ ist ein Auswanderungsbüro angeordnet. Unter der Leitung des westeuropäischen Bevollmächtigten dieses Büros, P. Edward Killian, haben die nationalen Delegierten der Vatikanischen Mission und die Leiter der National Catholic Welfare Conference am 10. Juli 1947 in Rom eine Zusammenkunft veranstaltet, an die Auswanderungsbeauftragte für die nach Deutschland geflüchteten und vertriebenen Personen zu erörtern. Die einzelnen Delegierten und Visitationen werden beauftragt, für ihre Landesdelegationen die Vatikanisches Auswanderungsbüro zu berichten und ihre Landesdelegationen zu unterstützen. In Ungarn erhielt auch der ungarische Delegat die erforderlichen Registrierungsbescheide. Die Registrierung erfolgte unter Aufsicht der zuständigen Geistlichen durch besondere Ausschüsse. Bis heute veröffentlicht wir die Daten von ungefähr 1000 ungarischen Familien katholischer Religion. Aus den ungarischen Registrierungsbescheiden stellt die Landeskater Kanzlei eine Registrierungskartothek in englischer Sprache zusammen. Diese wird an die Zentrale weitergeleitet. Der Briefverkehr der VMB umfasst im Jahre 1947 340 Schreiben.

Die Ungarn sind in der Anwendung dadurch besonders benachteiligt, dass sie von der IRO noch immer als frühere Vertriebenen betrachtet und daher nicht registriert werden. Ohne Registrierung durch die IRO aber ist eine Abwanderung zur Zeit nicht möglich.

Die inzwischen eingegangenen Neuigkeiten und alles Nähere werde mit der Delegation weitergegeben. Er wird auch weiterhin alles Fortschritte in dem Spital des "Irinyis" berichten.

Die heiligtlichen Ungarn wissen, dass der hl. Vater alles versuchen wird, ihnen eine neue Heimat zu geben. Darum warten die vollsten Vertrauen auf seine Hilfe und Unterstützung.

2/ Interimistische Fragen

Die Ungarn fliehen besonders in letzter Zeit vermehrt vor den Gefahren des Krieges. Sie konnten, als sie ihre Heimat verließen, nur mit wenigem, von einigen wenigen Glücklichen abgesehen, nur das Nötigste, was sie auf dem Leibe hatten, annehmen. Höchstens ein Kofferchen oder einen Rucksack. Sie leben nun bereits seit drei Jahren in Deutschland, ohne Arbeit finden oder ihre Fähigkeiten verwerten zu können.

Die Deutschen hatten seinerzeit 45.000 Ungeheure Lebensmittel und Textilartikeln aus Ungarn vertrieben. Diese Vertriebenen hatten die Bedürfnisse der Ungarn für lange Zeit decken können, wenn die Alliierten sie ihnen überlassen hätten.

Von den zunächst 1.200.000 ungarischen Flüchtlingen sind heute nur noch 10.000 in Deutschland. Der größte Teil von diesen kann wegen des in der Welt herrschenden Systems nicht mehr zurückgeführt werden. Auf verschiedene Art und Weise hat der Delegat versucht, diesen vertriebenen Ungarn zu helfen. Die große Schwierigkeit ist aber die, dass die Besatzungsmächte die Ungarn heute noch als frühere Vertriebenen behandeln. Das heißt, dass sie von der Unterstützung durch die UNRRA und die IRO ausgeschlossen sind.

Wochen über der Lagerküche in Dezember 1946 das Spiellokal wieder
weiterhin besprach, musste die Gemeinschaftsspeisung für vier
Kobete unterbleiben. In April 1947 gelang es jedoch, sie in einem
neuen Lokal wieder einzurichten. Seit der Zeit hat sich die Arbeit
der Gemeinschaftsküche über 10 Verpflegungsperioden mit 224 Koch-
tagen erstreckt. Verpflegt wurden im Durchschnitt täglich 11 Personen.
9550 Mittag- und 9800 Abendessen wurden ausgegeben. Das Ent-
gelt für die Mensa-Verpflegung war nur gering. Die Ausgaben für die
Mensa beliefen sich auf 24.630 RM. Ausser durch beschränkte Geldzu-
wehungen unterstützt der Delegat die Mensa auch durch Zuweisung von
Naturalien. Kinder unter 18 Jahren brachten keinen Beitrag zu Schu-
len.

Zufuhr von Spenden und ihre Verteilung.

Als Spende des Hl. Vaters erhielt der Delegat durch Sr. Exem-
plum, R.M. Bischof Münch, im April hundert CARE-Pakete mit der Wei-
sung, sie bei seinen Besichtigungsfahrten unter die Ungarn zu ver-
teilen. Das war bis zum 31. Dezember bereits geschehen, infolgedessen
der Delegat bei Schul- und Lagerbesuchen, bei Firmungen und Pfandfrie-
treffen die Kinder bewirtete und so auch die Sorgen ihrer Eltern mil-
derte.

Herr. Roggenbalt, der Leiter der französischen Yvina- und Ober Mi-
sion, die ihren Sitz zunächst in Bergen, dann in Göttingen hatte, un-
terstützte die in der britischen Zone lebenden Ungarn sehr tatkräftig.
Die von ihm gewährten Unterstützungen wurden durch die Geistlichen
verteilt.

Aus dem USA-Komitee - Dank der Hilfsaktion der dortigen Un-
garn - über Frau Therese Dufé 48 Pakete von je 5 kg. Gewicht an den
Delegaten. Die Kleidungsstücke wurden von der Sozialabteilung der
Kanzlei des Delegaten unter 160 bedürftige Ungarn verteilt. Die Le-
bensmittel erhielt zum Teil das Exerzitienhaus, auf Schloss Satten-
burg, zum Teil die Landkammer Mensa. So wurden viele hundert Ungarn,
die sich an den Exerzitien beteiligten, der Lebensmittelspende teil-
haftig.

Weiterhin gelangten noch zwei Pakete mit Bekleidung und Lebens-
mitteln an den Delegaten, die die Pfl. Marielli und Rita Reimiger ge-
spendet hatten.

Von der amerikanischen Hilfsorganisation "National Catholic
Welfare Conference" erhielten wir im Dezember eine Spende. Auch diese
wurde von der Sozialabteilung unter die Kinder der ungarischen Le-
ger unter 35 bedürftige Familien verteilt, die an Unterstützung
geboten hatten.

Gottes Segen über alle wahrerlicher Schlichter!

III. Tätigkeit der Kanzlei des Delegaten.

Etwasgehend der territorialen Gliederung seines Wirkungskrei-
ses ist die Kanzlei des Delegaten mehrere Filialen. Und zwar

1. In der amerikanischen Zone

in Landshut, Gasthausstrasse 42, Landshuterstr. 1., Rhetfisch 56. Tele-
fon 2631.

Das Landshuter Bureau umfasst:

1. Die Sozialarbeit.

Das Sekretariat bearbeitet die Akten des Delegaten, die Berich-
te der Sozialarbeiter, die Erneuerung der Sozialregister, die persönlichen Posten

sehen Besetzungsbehörden zur Lösung der die dort lebenden Ungarn betreffenden Fragen. Mit der Leitung der Filiale wurde der führende ungarische Geistliche, Karl Kirényi, beauftragt. Die Filiale begann ihre Arbeit am 9. November 1947. Sie nahm die Verbindung mit den französischen und deutschen Behörden auf mit dem Ziel, die Ungarn bei der Lösung der Seelsorge-, und Auswanderungsfragen, auch in der sozialen Fragen zu unterstützen.

d/ In der britischen Zone

befindet sich die Filiale in Göttingen, Münchhausens-Strasse 11. Der Delegat betraute Tibor Szurmay mit der Unterstützung der Ungarn, die in der britischen Zone leben, in Auswanderungs- und anderen Angelegenheiten.

Alle Beichten, die in den verschiedenen Katakomben und Kapellen arbeiten, unterstützen in aufopfernder und uneigennütziger Arbeit den Delegaten in seinem Bestreben, die gegenseitigen und politischen Fragen zu lösen, die die Ungarn betreffen.

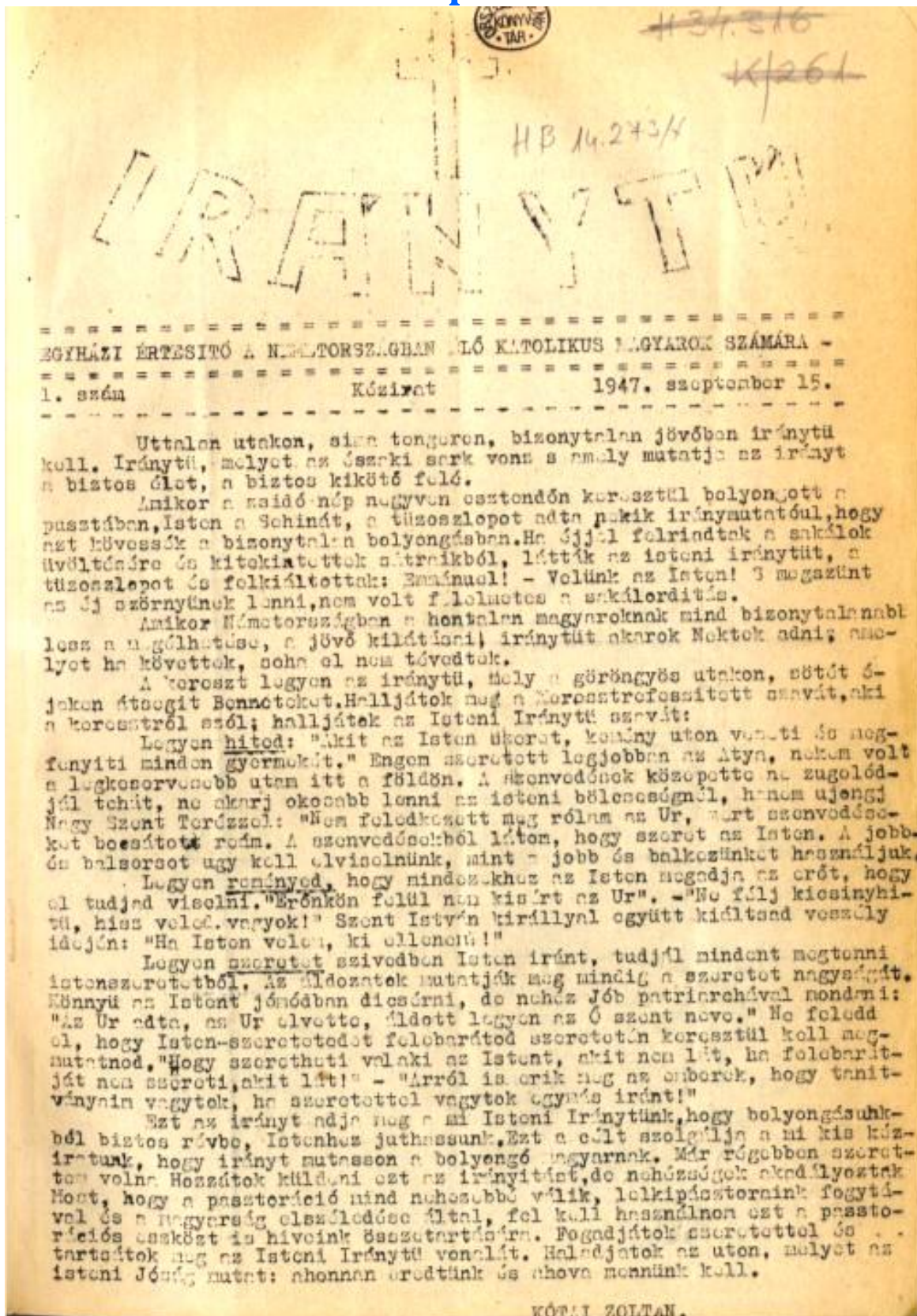
Lernshut, den 25. Januar 1948.

Kotai Zoltán

Delegat der Vatikanischen
Mission.

„Iránytű” egyházi értesítő

1947. szeptember 1.

Mégsem így gondoltam.

Irta: Mócs László

Leverték a germánt
En is így gondoltam.
Es mégsem így gondoltam,
Hogy hazánk is vele vesszen
Társához láncoltan.

Feltámadt a bűke.
En is így gondoltam.
Es mégsem így gondoltam,
Hogy Krisztusunk sirba dugják
Ujra megcsufoltan.

Igazságosztás van
En is így gondoltam.
Es mégsem így gondoltam,
Hogy mindenki igazat kap itt,
S mi meg csak a Holdban.

Földosztás van végre
En is így gondoltam.
Es mégsem úgy, hogy Hungária
Földre szülje népét, - de
Vérbefagyva, holtan.

Szabadság született
En is így gondoltam.
Es mégsem így gondoltam,
Hogy annyi könny, vitriol, vér
Forr a tündérborban.

Egyenlőség van már.
En is így gondoltam.
Es mégsem így gondoltam,
Hogy egyenlők úgy leszünk: mind
Járunk rongyokban.

Testvériség járja.
En is így gondoltam.
Es mégsem így gondoltam,
Hogy szeretet nem kapható
Sem szívben, sem boltban.

"Ne azt keressük, ami elválaszt, hanem ami összetart bennünket!"

/gr. Telcki Pál/

MAGYAROK ÜRÖKÖS SZENTSÉGIMÁDÁSA NÉMETORSZÁGBAN -

A Vatikáni Misszó delegátusa Altöttingben Szent István napján mondott beszédében a magyarság sorsának jobbrafordulásában az imádságot jelölte meg egyik legfontosabb eszközként. Felhívta a hiveket, hogy közös imával, örökös szentségimádással engeszteljék az Urat a magyarság bűneiért. Ne legyen egyetlen óra sem, amikor nem száll az ég felé magyar ajkokról imádság Németország területéről. Aki szívén viseli a magyarság jövőjét, vállaljon el egy szentségimádási órát havonta és beosztás végett jelentkezzen vagy a körzetlelkésznel, vagy a delegátusi irodánál; Landshut, Postfach 56. III. Vatikanische Mission. A szentségimádási óra alatt ajánljuk fel minden gondolatunkat, szavunkat, cselekedetünket a Szentségi Jézusnak, engeszteljük a magunk és mások bűneiért Őt. Ha nem ill rendelkezésünkre templom, akkor otthon is elvégezhetjük az imaórát. Jelentkezéskor jelezzük, hogy csak nappali, vagy esetleg éjszakai szentségimádási órát is tudunk vállalni. Az imaszövetségbe való felvételtől és az időpont meghatározásáról mindenkit külön kiértékelünk. Nyomdatéchnikai okokból csak később tudjuk elküldeni a szentségimádási imaszövetség imalapját, melyen fel lesz tüntetve a szentségimádás napja, órája is, a fontosabb imákon és tegnivalókon kívül. A szentségimádási napok beosztása az élelmiszerjegyperiódussal lesz egybehangolva, vagyis mindenki négyhetenként jut ismét sor szentségimádásra. Erre két ok kényszerít: Egyes táborok csak meghatározott hétélnapokon tudják végezni a szentségimádást; a 31-ére vállalkozók minden második hónapban kiesnének az imaközösségből. A táborok lehetőleg egy napon vállalják a szentségimádást, folyamatosan a kitett Oltáriszentség előtt, reggeli szentmisével kezdve az éjszakai szentségimádást pedig a reggeli közös szentáldozás fejezhető be legelőbban.

NYOLCEZER HONTAIAN MAGYAR SZENT ISTVÁN-NAPF ZARÁNDOKLATA
ALTÖTTINGBEN

Szent István napján, neszzi az otthontól, Bajorország földjén magyar csoda történt. A származásban Szent István bujdosó magyarjai zarándokoltak el Altöttingbe, hogy hitet tegyenek róla: a magyar nép hű maradt. Hű az első szent királyhoz, hű az Istenhez, hazához, a Szent Korona eszakiéhoz és hű a nyugati keresztény kultúrához. Csoda volt ez. Már két és fél éven át alig hitte és hihette valaki, hogy ilyen tömegben mozduljon meg a szétzilált magyarság. A most elszórt bajor falvakból, távoli városokból, utatlan tenyék, fenyőerdők sötétjéből, táborek kietlen barakkjaiból jöttek, egyre csak jöttek a származottak. A távolság, szétziláltság, szervezethez, összeköttetés és önbizalom hiánya két és fél éven keresztül lehetetlenné tették minden magyar mozdulást. Most azonban a Vatikán delegátusának hívó szavára egy emberként mozdujt meg Szent István származott népe. Jöttek bajorföld, Ausztria, a különféle zónák magyarjai vonaton, autón, gyalog. Lelkészeik vezetése alatt fegyelmezett csoportokban, vagy egyénenként, családostól.

Óh, nem a régi, otthoni gyöngyösbokrátás, díszmagyaros, tiszteletes Szent István napok egyike volt ez! Hitükben elindult, sokat próbált magyarok könyörgő zarándoklata! Gondosan kiképzett, összehozott rongyaikban, talán utolsó megkopott ünneplőjükben jöttek el a származottak. Sokaknak goná volt még talán az utiköltség, vagy a piros-
fehér-zöld kokárda összetoldozása is, de a külsőségeit levethették, koldus magyarság mégis gazdagabb volt, mint az egykori. Mélyebb lett a hite, forróbb az imádsága, egymás iránt melegebb a szíve.

Réggel fél kilenckor már színültig telt meg a Bazilika az egyház után érkező zarándokcsoportokkal. A gyóntatószékekben magyar papok gyóntatták a hivatott a vatikáni delegáció lelkes szónokai és a magyar eserkészek gondoskodtak a tömeg példandó rendjéről. Aki végignézett a tömött pad sorokon, ott látta nem a mult, hanem a holnap magyarjait. Művészek, írók, egykor országosan ismert szakfőnök, tudósok, az elszórt szellemi elit, a munkásság jobbjai sorakoztak egymás mellett szerényen, megkopottan, de a keresztényi és magyar tartv. r. is. Igazi demokráciájában. Katolikusok, protestánsok, munkások, táborekkel és egykori közvitézkek borultak le itt néma alkizattal az örök magyarországot jelentő szent király igazi emléke előtt.

Mikor az Ausztriából jött magyarok hatalmas zarándok-csoportja előtt feltűnt a rongyos, megtepett piros-fehér-zöld zászló, a szónoket elfutatta a könny... Feltört a zokogás...

Kilenc órakor érkezett meg Kótai Zoltán vatikáni delegátus, akit a papság fogadott és kísért be a Bazilikába. Amig végighaladt a pad sorok között, nyolcezer könnyfátyolos szempár sugárzott feléje hálás bizalommal. A régi pápai delegátusok és levátusok emléke kísértett. A Brodericsoké és a többieké, akik minden Mohácsiánál, minden magyar árvaságánál ott állottak a magyarság mellett, hirdetve, hogy még sincs egyedül a magyar. Ha mindenki elhagyta is, ott áll mellette mindig Roma Aeterna, a Szentatyán, az örök hit, jószág és reménység s az ő küldötte - most ez a csapalélek fiatal pap - fogta össze a megoldott magyar kéve egy dr. b. j. t.

Az ünneplő szentmise elején az altöttingi kapucinus rend egyik tagja üdvözölte a szónokról Szent István magyarjait, az jó felbugott az orgona és megkezdődött a szentmise, amelyet a Delegátus celebrált a közben nyolcezer magyar ajkáról sirt az ő felé: Hol vagy István

király? Szállt a "Boldogsasszony Anyánk", a Nemzeti Hírszekegy, a Himnusz dallama.

A Delegátus tolmácsolta a Vatikáni Misszió vezetőjének, Münch amerikai püspöknek, valamint a német püspöki karnak üdvözlését. Figyelmestette a magyarságot hármass kötelességére, amelyet a számszó-
tásban is gyakorolnia kell: az első a szenvedések hősiességgel való elviselése, a második az engesztelés a magunk és a magyarság bűneiért, a harmadik kötelességünk az imádság. A Delegátus állandó szentségimá-
diára hívta fel a magyarokat, majd pápai áldásban részesítette a jelenlevőket.

A szentmise végén a vatikáni delegátus vezetésével megindult a körmenet a kógykópólna körül, amelynek falába a zárándoklat emlékére márványtáblát helyeztek el. Majd kisbarnaki Parkas Ferenc főcserkész fogadalmujitására szólította fel a kápolna előtt felsorakozott cserkészeket. A hontalan fiatalok, egy jobb Magyarország igazi reményei fogadták meg a számszózás harmadik esztendőjében, hogy kötelességüket hiven teljesítik Istennel, Hazával és embertársaikkal szemben.

Délután litánia és Robb Leo, valamint a művészek gárdájának részvételével egyházzenei hangverseny volt a Bazilikában és ott, ahol a magyar hit és imádság szárnyalt az égnek, a magyar művészet, a magyar szellem tett bizonyosságot róla, hogy nem szárnyaszkodott, nem törték meg a bujdosás övei.

A szentsítvánnap zárándoklat este a magyar cserkészek tábor-
zével ért véget. Az elsőledők azonban magukkal vitték a leggazdagabb ajándékot, amelyet a számszózás kezdete óta kaptak: a megújított hitet és az elmélyült magyarságot.

A hontalan magyarok sohasem felejtik el a Vatikán delegátusának, Kótai Zoltánnak, hogy ezt az ajándékot neki köszönheti a magyarság.

L.L.

MAGYAROK NAGYASSZONYÁNAK napját október 8-án ünnepeljük. Az volt a tervünk, hogy ez alkalommal közös nagy zárándoklatot vezetünk Passauban Boldog Gizellának, Szent István királyunk hitvesének sírjához. A közös nagy zárándoklatról azonban sajnos le kell mondanunk, mert Passauban nem tudnak megfelelő száma szállást biztosítani a zárándokoknak. Ezért minden egyes körzet a maga keretében rendezze meg helyben a magyar istentiszteletet Magyarok Nagyasszonyának ünnepén.

ALFÖTTINGI EMLÉKALBUM IS ÉRMEK

Az augusztus 20-i zárándoklat emlékére szeretnénk emlékalbumot kiadni, ezért kérünk mindenkit, aki ez alkalommal fényképfelvételket készített, 2-2 db. másolatot szíveskedjék beküldeni irodánkhoz, nevük és címük pontos feltüntetésével.

A zárándoklás emlékére érmeket is verettünk, amelyek azonban áramkarlatozás miatt nem készülhettek el idejében. Amint készen lesznek, közölni fogjuk.

Többben érdeklődtek a zárándoklat plakátja után. Darabonként 3 márkáért megrendelhetők a Vatikáni Tudakozó Irodában /Landshut, Postfach 56./

MAGYAR LAPOK NÉMETORSZÁGBAN ÉS KÜLFÖLDÖN

Münchenben "Magyar Vándor" címmel, Hamburgban "Szavunk", Passauban "Magyar Ifjú" c. cserkészlap, Straubingban "Kulturólet" címmel jelennek meg magyarul írt újságok. - Ausztriában "Fáklya" címmel irodalmi havilap, Párisban "Párisi Katolikus Tudósító" címen /Paris XV. Square de Vergennes 9/, Genovában "Szent István Népe", Milánóban "Magyar Harangok" címen készülnek magyar folyóiratok. A "Szent István Népe" és a "Magyar Harangszó" megrendelhető az "Iránytű" kiadóhivatalában.

H I R E K A V I L Á G E G Y H Á Z É L E T É B Ő I

XII. PIUS PÁPA abból az alkalomból, hogy Egyiptom diplomáciai Szakszekötötetésbe lépett a Szentszékkel, 71 éves kora ellenére most arabul tanul. A Szentatyé folyékonyan beszéli az angol, francia, portugál, olasz és spanyol nyelvet.

TÁRGYAL-É A VATIKÁN A SZABADKÖMŰVESEKEL? A vatikáni államtitkárság részéről egyes lapoknak azzal az állításával kapcsolatban, hogy gróf Ferretti közvetítésével egyházi körök és bizonyos szabadkőműves egyesületek között tárgyalások folynának, abban az irányban, hogy az Egyház módosítaná álláspontját a szabadkőművesekkel szemben, ha ezek megszüntetnék vallásellenes törekvéseiket, kijelentették, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak. Tárgyalásokról egyáltalán nincs szó, annyit történt csupán, hogy egyes szabadkőműves intézmények kifejezésre juttatták készségüket, hogy felhagynak egyházsellenes tevékenységükkel. Ezt azonban nem lehet tárgyalásoknak nevezni. Az Egyház álláspontja a szabadkőművesség tekintetében semmiféleképpen sem változott. Ani Ferretti grófit illeti, az ő tevékenységéről ebben a tekintetben vatikáni körökben nem bírnak tudomással. / A Sziv 1947. augusztus 23-1. szándból. /

RÓMÁBAN POLYNAK AZ ELŐKÉSZÜLETEK a VI. Nemzetközi Leányifjusági Kongresszusra, amelynek kiemelkedő része lesz a keresztény mártírok vértanúságának színhelyén, a Colosseumban pontifikált szentmise. Ezen a misén azokért imádkoznak majd, akik jelenleg üldözést szenvednek hitükért.

A HERCEGPRIMÁS HIVATALOSAN MEGNYITOTTA a Boldogasszony Évet. Augusztus 15-én 50.000 zarándok kereszt fel az esztergomi bazilikát, ahol az egész püspöki kar jelenlétében a biboros hercegprímás megnyitotta a Boldogasszony Évet. Beszédében részleteseen fejtegette, hogy a körülbelül másfél esztendőre tervezett Boldogasszony Év nem áll útjában az 1848-as emlékév megünneplésének. Hiszen mi katolikusok nem az egész 48-at fogjuk megünnepleni. Eselött száz esztendővel kimondották, hogy a katolikus vallás is csak egy a sok közül, megszüntették államvallás jellegét. Száz esztendő után eljutottunk oda, hogy "a vallás magánügy" jelszavát hirdetik. Ezt nem fogjuk megünnepleni. Ellenben igenis megüljük a szabadság gondolatát! - Legyen béke, szabadság, együttérzés! - ezt kívánták a márciusi ifjak, ezt kívánjuk mi is! Magunkóv tettük a 12. pontba foglalt követeléseiket, mert abban sajtószabadságot, törvény előtti egyenlőséget, a politikai státus-foglyok szabadonbecsújtását kérték. Az 1848-as honvédek mellelőrtjén, Danjanich kardpengőjén; huszárok szablyáin és a kolétról hazatért zászlókon meg az aranypénzeken a Nagyasasszony képe volt. - Álljuk a harcot Nagyasasszony! - itt elcsuklott a biboros főpásztor hangja, - de mire a Boldogasszony Év napnyugtához ér, mutasd meg nekünk az utat; mutasd meg, hogy anya vagy....

AZ AMERIKAI KÖVET MINDSZENTY BIBOROSNÁL. Augusztus 15-én Mr. Selden Chapin rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, az USA budapesti követe Mr. Roovy attaché kíséretében Esztergomba érkezett és látogatást tett a primási palotában Mindszenty József biboros hercegprímásnál. Az amerikai követ több, mint egy óra hosszátt beszélgetett a kardindúlással.

TÓTH TIHANNÉR "VALMÁSOS IFJU" c. könyve orosz nyelven is megjelent Budapestben. Eddig ilyen tárgya munka oroszul még nem hagyta el a sajtót. A könyvház Mindszenty hercegprímás írt bevezetőt. - Itt említjük meg, hogy Tóth Tihannér volt veszprémi püspök szenttérvatási pöre most indult meg Rómában.

A PIARISTÁK ÚJ-ÁLTALÁNOS RENDEZÉSEKÉRE MAGYAR! Augustus 27-én magyar piaristát - dr. Tonk Vince piarista szerzetest választották meg a piarista rend általános főnökeké. Ez az első eset, hogy erre a méltóságra magyar embert választottak.

MÁSPÉLŐRÁS HITOKTATÁS A JAPAN CSÁSZAR UDVARÁBAN. Dr. Kotaro Tanaka, egyik japán vezető világi katolikus abban a szerencsében részesült, hogy a japán uralkodócsalád előtt a császár jelenlétében máspélőrás beszédigetest folytathatott a katolikus vallásról. A császári család tagjain kívül az udvar több tisztviselője is jelen volt, összesen vagy huszan. Tanaka először a vallás szükségességéről beszélt, majd áttért Krisztus istenségének bizonyítására, kifejtette az egyház lényeges vonásait, végül pedig röviden válaszolt, hogyan oldja meg az Egyház a modern kor súlyos problémáit. Tanaka előadása után a császár és testvérei vetették fel kérdéseket félórán keresztül. Így például megkérdezték: mi a különbség a katolikus egyház és a keleti szakadárrok között; mi a japán katolikusok jellemző vonása? Tanaka 1926-ban lett katolikus. Ma 56 éves és 26 éve jogtanár a tokiói császári egyetemen. Őt európai nyelveket beszél, bejárta Európát, előadásokat tartott Rómában, Franciaországban, Belgiumban és Délamerikában. Amit nem tudott elérni annakidején Keveri Szent Ferenc, azt talán elérni a háborúkozzta nagy megaláztatás: megtér a japán császár és megnyitja a rokonszeny utját országá felé.

AZ EGRI PÜSPÖKI PALOTÁBAN őszel katolikus egyetem nyílik meg. A Vatikán már megadta az engedélyt az egyetem megnyitásához.

KIVÁNDORLÁS. A Szentatya, szívén viselve a hontalanok szomorú helyzetét, otthont és hazát akar adni azoknak, akik nem lehetnek visszazarázhatók a jelenlegi helyzet miatt és itt nem jutnak munkához. Eért a Vatikáni Kivándorlási Irodát /Vatican Migration Bureau/ állította fel, melynek feladat a kivándorlási kerésztényelvek alapján mihamarabb megvalósítani. A Németországban élő magyarok kivándorlásának intézésével Kótni Zoltán vatikáni delegátust bízták meg, aki a kivándorlásra vonatkozó tudnivalókat külön tájékoztatókban közli.

AZ "IRÁNYTÚ" előállítás költségeinek fozozására esekklapot mellékelünk /München 9000, Vatikánisches Informations Büro/. Az esetleges többletbevétel az iskolákkal kapcsolatos kiadások fozozására fordítjuk. A esekklapon meg lehet rendelni még a "Szent István Népe" c. újságot /a 2.--RM/, a római katolikus katekizmust /a 5.--RM/, a vasárnapi szentbeszéd és evangéliumot /a 5.--RM/, Inakönyvet /a 2.--RM/, Vatikáni inakönyv ingyen kapható és Nyírő József "Jézusfaragó ember" c. könyvét. /a 15.--RM/

LÁNC...LÁNC...ESZTERLÁNC...

Egyesek, - kihasználva az itteni magyarok idegállapotát, - láncleveleket küldenek szőjjel, amelyekben felszólítják a cinzetteket, hogy 24 órán belül válaszolják le a levelet és a megadott kilenc címre küldjenek el egyet-egyét. Nagy szerencsétlenséggel fenyegetik meg azt, aki ezt meg nem teszi, míg másoknak nagy szerencsét ígérnek. Es mindent Jézus nevében. - Figyelmeztetjük a kedves híveket, hogy ne féljenek a beígért szerencsétlenségtől és ezt a babonás szokást szüntessék meg azzal, hogy a levelet beszélik és nem küldik tovább a kilenc címre. - Isten az imádságot meghallgatja, de a babonás szokások nem segítenek sem a magunk, sem hazánk sorsának megjavulásához.

IRÁNYTÚ - a III. Vatikáni Misszió magyar delegátusának közleményei
1. sz. Landshut, Postfach 56. Folyós kiadó: Kótni Zoltán. -

**A Magyar Nemzeti Múzeum
levele az altöttingi
emlékgyertya
gyűjteménybe helyezéséről**

Magyar Nemzeti Múzeum
1802

225-0h3-1-2/15. Főg.

Dr. Csihák György
elnök úr számára
Zürichi Magyar Történelmi Egyesület
CH-8047 Zürich
Pf.: 502

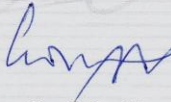
Budapest, 2015. január 19.

Tisztelt Elnök Úr!

Engedje meg, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum nevében őszinte köszönetet mondjak nagylelkű adományáért, amellyel gyűjteményünket gyarapította.

Az altöttingeni Mária-kegyképpel, valamint a *Gnadenbild zu Altötting* felirattal díszített gyertyát a Magyar Nemzeti Múzeum Történelmi Tára Egyedi Tárgyak Gyűjteményében helyeztük el, leltári száma: 2015.1.1.

Tisztelettel üdvözlí,

Csorba László
főigazgató

Kósa Géza (Melbourne)

Ausztráliai magyarok a népszámlálás tükrében

I. RÉSZ

A mai, nemzeti érzésű magyar kormány terepszemlét tart a világon szétszóródó magyarság felett és igyekszik egy nemzetté összekovácsolni, szétforgácsolt népünket.

Ideje, hogy mi ausztráliai magyarok is, mutassuk be magunkat hogy hányan, kik, és mik vagyunk, milyen erőt képviselünk az összmagyarságon belül. Ez alkalommal csak azokat a jellegzetességeinket mutatjuk be, amelyeket számokban is ki lehet fejezni a 2006-os népszámlálás adatai alapján. A számbeli adatokból adódó minőségi következtetéseket másokra, vagy egy másik alkalomra hagyjuk.

Az adatok hozzáférhetősége

A magyarokra vonatkozó adatok nagy részéhez sajnos nem könnyű hozzáférni. Egyrészt azért, mert nincsenek kiadva nyomtatásban, másrészt pedig mert azok zárolva vannak, s csak akkor lehet hozzájuk jutni, ha azt az ember az Australian Bureau of Statistiktól (ABS) külön kérvényezi. Az ilyen külön szolgáltatásért viszont az ABS magas árat kér. A közönség számára elérhető adatok pedig csak számítógép által kereshető nagy adattárakban vannak elrejtve, s nagy hozzáértés kell azoknak a felkutatásához.

Hány magyar van Ausztráliában?

Talán ez a legizgalmasabb kérdés, amelyre a megbízható válasz már több mint félszáz éve rejtve maradt a magyarok előtt. Az elmúlt évtizedekben az ausztráliai magyarság létszámáról szóló megállapítások főleg csak becsléseken alapultak melyek nagyon messze álltak a valóságtól. Ezen nem lehet csodálkozni, mert csak a 2006-os népszámlálás az első olyan felmérés, amely olyan adatokat is tartalmaz, amelyek alapján már elég jól meg lehet közelíteni a valós helyzetet. Azonban a 2006-os népszámlálás adatai sem száz százalékig megbízhatók, mert az adatok minőségét sok minden befolyásolja, pl. maguk a kérdések, azoknak a megértése, a válaszoknak a helyes értelmezése, a kódolása és a feldolgo-

zásban is előforduló hibák. Mindezek ellenére, ezek a hiányosságok csak nagyon kis mértékben befolyásolják az adatok hitelességét, minőségét.

Mielőtt meg tudnánk válaszolni a kérdést, hogy hány magyar van Ausztráliában, elengedhetetlen hogy meghatározzuk azt, hogy ki számít magyarnak. A legegyszerűbb és talán a legmegfelelőbb megoldás az, ha azt mondjuk, hogy mindenki magyar, aki annak vallja magát, attól függetlenül, hogy melyik országban született, milyen nyelven beszél, vagy milyen valláshoz tartozik. Egy hasonló elvet támogatott pár héttel ezelőtt az egyik ausztrál felsőfokú bíróság döntése is, amely szerint, egy szőke hajú, kék szemű, fehér bőrű személyt hivatalosan is ausztrál őslakosnak, kell tartani, ha ő annak nyilvánítja magát.

A 2006-os népszámlálás adataiból el kellett határolni azokat, akik csak egy származást, 'magyart' jelöltek meg, azoktól, akik kettőt írtak be, mint pl. 'magyar, német'. Akik csak a magyar származást jelölték meg azok magyarnak vallották magukat. A mi meghatározásunk szerint 37'082 magyar van Ausztráliában.

Akik két származást, azaz két nemzetiségre utaló őst jelöltek meg, azokat vegyes származású magyaroknak nevezzük, vagy csak röviden 'vegyesnek'. A kérdőív kitöltését segítő utasítás szerint nem több mint két származást, "őst" (ancestry) lehetett megnevezni, a nagyszülőkig bezárólag. Ez a meghatározás elég pontatlan, és sok eltérő értelmezése lehetséges, mert nem lehet megállapítani, hogy milyen arányú a keveredés. Előfordulhat, hogy a kérdezettnek csak egy nagyszülője magyar, avagy csak az egyik nagyszülője más nemzetiségű. Az is lehetséges, hogy egyesek beírták, hogy 'magyar, ausztrál', tehát vegyes nemzeti-ségű, akkor is ha mindkét szülő magyar, mert az egyik szülő már Ausztráliában született, ausztrál állampolgár, s a kérdőívet kitöltő személy is már a második generációhoz tartozik, s rosszul értelmezte a kérdést.

A vegyes származású magyarok száma a meghatározásunk szerint 30'546. A magyar és a vegyes magyar származásúak csoportjában nem vették figyelembe, hogy az illető melyik országban született. Sokan ebből a csoportból már Ausztráliában látták meg először a napvilágot.

A magyar és a vegyes származású magyar csoporthoz tartozó személyek összesített létszáma 67'628. Ezek szerint tehát, Ausztráliában semmi képpen nem beszélhetünk több mint 70'000 olyan személyről, akiket magyarnak, vagy vegyes származású magyarnak nevezhetünk.

Arra nem kaptunk választ, hogy a kérdezett jobban vonzódik-e az egyik nemzetiséghez, mint a másikhoz? Azt azonban feltételezhetjük, hogyha valakinek semmi kötődése nincs a magyarsághoz, akkor sem, ha valamelyik megnevezhető őse magyar volt, akkor az illető fel sem tüntette a magyar származást, hiszen önakaratból írta be, vagy hagyta ki ezt az adatot.

Ezidáig csak egyetlen adat állt a rendelkezésünkre, amelynek alapján próbálták felbecsülni, hogy hány magyar lehet Ausztráliában. Az adatforrás az volt, hogy hányan vándoroltak be Magyarországról. Tudjuk, hogy az ilyen adat nem ad valós képet, mégis jó tudni, hogy 2006 ban 20'165 személy nevezte meg Ma-

gyarországot születési helyéül, attól függetlenül, hogy milyen nemzetiséghez tartozik.

A Magyarországról való bevándorlás nagymértékben és folyamatosan csökken. Az 1979 és azelőtt érkezettek száma 14'378, 1989-ben 3'137, tíz év múlva, 1999-ben 1'086, és hat évvel később 2005-ben, már csak 727 személy vándorolt Magyarországról.

Hány magyar vándorolt Ausztráliába az elszakított területekről?

Gyakran felvetődik a kérdés, hogy hányan jöhettek Ausztráliába a trianoni békediktátum által elszakított területekről. Ennek a kérdésnek a megválaszolása is sok akadályba ütközött, de ennek ellenére, mégis elég megbízható választ adhatunk, amely szerint 5'190 itt élő magyar született az elszakított területeken. Ebben a számban nincsenek benne a vegyes származású magyarok. Az 5'190 személyből 3'580 a Délvidéken, 1'012 Romániában, 187 Ukrajnában és 141 Szlovákiában született. Ausztriából 377 magyar vándorolt be, de nem tudni, hogy ezek közül hányan jöttek az elszakított területről, Burgenlandból. Érdekes, hogy kb. három és félszer annyi magyar jött a Délvidékről, mint Erdélyből.

Az elszakított területeken kívül még 39 országból vándoroltak magyarok, Ausztráliába.

Földrajzi elosztódás

Jellegzetes jelenség, hogy az ausztráliai magyaroknak több mint fele, (58 %) azaz 21'506 a két fővárosban, Sydneyben és Melbourne-ben él. Ha ehhez hozzáadjuk a másik két legnagyobb fővárosban (Brisbane, Adelaide) élő magyarok számát, akkor azt látjuk, hogy a magyaroknak majdnem háromnegyede (72 %), négy fővárosban lakik. Az pedig különösen szembetűnő, hogy a legészakibb (Darwin) és a legdélibb (Hobart), fővárosban, valamint az ország fővárosában (Canberra) lakó magyarok összesen csak kevesebb, mint 3 százalékát (2,83 %) képezik az ausztráliai magyaroknak.

Az 1-es táblázatban a százalék azt mutatja, hogy az illető állam fővárosának a magyar lakossága, az állam magyar lakosságának hány százalékát képezi. A 'Magyar és vegyes' oszlopban a magyar és a vegyes származású magyaroknak az államok fővárosaiban való összesített elosztódását mutatja.

1. tábla . A magyaroknak az államokban való elosztódása (Az ABS adatai alapján).

Állam	Magyar	Főváros	Magyar	Százalék	Magyar és vegyes
N.S.W.	13'091	Sydney	10'676	8,6	18'626
Vic.	12'581	Melbourne	10'830	86,0	18'329
Qld.	5'139	Brisbane	2'627	51,0	5'072
S.A.	2'906	Adelaide	2'502	86,0	4'606
W.A.	2'071	Perth	1'769	85,4	3'509
A.C.	765	Canberra	765	100	1'641

Tas.	382	Hobart	186	48,7	442
N.T.	147	Darwin	186	68,0	237
Összesen	37'082		29'455		52'462

II. RÉSZ

A magyar nyelv használata

Az utasítás szerint csak egy nyelvet lehetett beírni, mégpedig azt, amelyet a kérdezett állandóan használ a családja körében. 21'566 személy írta be, hogy otthon állandóan csak magyarul beszél. A magyarul beszélőknek a különböző államokba való megoszlása a 2-es táblázatban van feltüntetve.

A kérdés nem vette figyelembe, hogy ki milyen származású, vagy melyik országban született. Ha valaki vegyes származású, de otthon kizárólag magyarul beszél, akkor ebbe a csoportba van besorolva. Ezek szerint a 37'082 magyar és a 30'546 vegyes származású magyar (összesen 67'628 személy) közül 21'566, azaz, 32 százalék beszél otthon állandóan magyarul. Két fővárosban (Hobart, Darwin) kevesebben mint százan beszélnek otthon a nyelvünket.

Az otthon magyarul beszélők száma évenként folyamatosan csökken. 1996-ban 26'380, 2001-ben 24'368, és 2006-ban 21'561 személy beszélt otthon magyarul. Ezek szerint, 2006-ban már 4'819-el kevesebb személy beszél otthon állandóan magyarul mint tíz évvel azelőtt.

	Magyarul beszél	Főváros	Magyarul beszél
N.S.W	7'512	Sydney	6'469
Vic	7'917	Melbour	7'032
Old	2'874	Brisbane	1'565
SA.	1'630	Adelaide	1'471
W.	1'061	Perth	958
A.	366	Canbera	367
Tas	141	Hobart	65
N.	65	Darwin	47
Összes	21'566		18'004

Az ABS adatai alapján

Tanulmányi képesítés (15 éven felüliek)

A 15 éven felüliek (35'656) majdnem kétharmadának (64%) van érettségije, vagy azonfelüli valamilyen képesítése. Minden negyedik (26,2 %) 15 éven felüli magyarnak van egyetemi, vagy más felsőfokú végzettsége. Alapvető egyetemi diplomán felüli (postgraduate) képesítést 1'200 magyar (5,5%) szerzett. A 15 éven felülieknek csak a fél százaléka nem rendelkezik semmilyen iskolai végzettséggel.

Foglalkozás (15 éven felüliek)

A foglalkoztatott magyaroknak valamivel több mint fele (55%) hivatásos, igazgatási, vagy más adminisztrációs, tehát szellemi munkát végez. Ez megfelel a képezésektől elvárható munkaköröknek. Szép számmal vannak magyar technikusok és iparosok is, akik a magyar foglalkoztatottak 18 százalékát képezik. A magyaroknak csak kilenc százaléka végez képzést nem kívánó segédmunkát.

Vallási hovatartozás

A népszámláláskor a 60 kérdés közül csak vallásra vonatkozó kérdésekre nem volt kötelező válaszolni.

Azt várhatnánk, hogy az ausztráliai magyarok felekezeti megoszlási aránya nagyon megközelíti a magyarországit, azonban a felmérés adatai néha jelentősen eltérnek az elvárttól. Az ausztráliai magyarok 73 százaléka keresztény, ami közel van a magyarországi arányhoz (74%). Ausztráliában az izraelita vallásúak a magyarok 6 százalékát teszik ki (2'192), Magyarországon viszont csak 0,1 százalékát képezik a lakosságnak. Ez azt jelenti, hogy az ausztráliai magyarok közt, százalék szerint, több mint hatszor annyi izraelita van nyilvántartva, mint Magyarországon.

A reformátusok százalékos aránya is jelentős eltérést mutat a magyarországihoz képest. Ausztráliában a magyar reformátusok (2'397) a magyarok 6,4 százalékát képezik, magyarországi arányuk viszont kb. 16 százalék (15,9 %). Százalék szerint tehát fele annyi magyar református sincs itt, mint Magyarországon. A szakértők talán találnak erre is magyarázatot.

Ausztráliában a magyarok 2,5 százaléka (924) evangélikus, azaz lutheránus, ami megközelíti a magyarországi 3 százalékot.

Katolikus vallásúak vannak a legtöbben (20'985) az ausztráliai magyarok közt. Ez a felekezet az itt élő magyarok 56,59 százalékát képezi, tehát több mint minden második magyar katolikus. Feltételezhetően ez a szám magában foglalja a görög-katolikus és ortodox katolikusokat is. Magyarországon a lakosság 54,5 százaléka római katolikus, ami elég közel van az ausztráliai arányhoz.

4'829 magyar (13%) jelezte, hogy felekezeten kívüli, ami szintén nagyjából megegyezik a magyarországi százalék-aránnyal. A kérdezettek közül 2'345 (6,3%) nem jelölte, hogy milyen valláshoz tartozik.

Életkor

A legelső szembetűnő jelenség az, hogy az ausztráliai magyarok elöregedtek. A magyarok 30,65 Százaléka (11'367), tehát majdnem minden harmadik magyar, 65 éves, vagy a fölött van.

A fiatalok hiányoznak, mert a magyaroknak kevesebb mint négy százaléka (3'84%) van 15 év alatt.

A tanulmányi képzés, foglalkozás, vallási hovatartozás és életkor alcímek alatti adatokban nincsenek figyelembe véve a vegyes származású magyarok.

Vegyes házasság

Ausztráliában aránytalanul kisebb az esélye annak, hogy egy magyar egy másik magyar házastársat találjon, mint az elszakított területeken, ahol a magyarok nagyobb tömbben élnek egy helyen. Még Melbourne-ben vagy Sydneyben is, ahol a legtöbb magyar él, a magyarok aránya, a más nemzetiségiekhez képest, kevesebb, mint egy az ezerhez.

G. Hard és kutató társai kimutatták, hogy a 2006-os népszámlálás alapján, a házasságban élő magyarok első generációjához tartozó férjeknek majdnem fele (47%), a nőknek pedig több mint egyharmada (36%) él vegyes házasságban. A második generációhoz tartozó, házasságban élő magyaroknál már száz közül csak 11 férfinak és 12 nőnek magyar a házastársa. Más szóval, mindkét nemnek körülbelül 90 százaléka vegyes házasságban él. A magyarok harmadik generációjához tartozók vegyes házasságáról még nincs adat (forrás: G. Hard et al 'Intermarriage in Australia:...' Melbourne, Monash University).

Generációk

Azoknak a magyar, vagy vegyes származású magyaroknak a száma, akiknek mindkét szülője már Ausztráliában született, 2001 és 2006 között kb. ötezerről (4'994) kb. nyolcezerre (8'094) emelkedett. Tehát, a harmadik generációhoz tartozó magyarok száma nagymértékben nő.

Azoknak a száma viszont, akiknek mindkét szülője külföldön (overseas) született, ugyanebben az időszakban 774-el csökkent. Ez utóbbi csoportban lehetnek akár első, akár második generációhoz tartozók, de nem tudni milyen arányban, mert a kérdezettek születéshelye nincs feltüntetve.

Befejezésül

A fenti, eddig még soha nem közölt adatok, nagy segítséget, sőt, szilárd alapot nyújthatnak azok számára, akik a magyar nemzeti azonosságtudat megőrzésén dolgoznak, vagy erre irányuló terveket készítenek. Sőt, még azt is nyugodtan feltételezhetjük, hogy jó néhány, az ausztráliai magyarokra vonatkozó jellemvonás, irányzat, többé kevésbé, sok más Kárpát-medencén kívüli országban élő magyarokra is jellemzők.

A 2011-ben tartott népszámlálás adataiból, sok vonatkozásban, remélhetőleg, még pontosabb adatokat fogunk találni, de ezekre még legalább két-három évig várni kell.

FÜGGELÉK

A pilisszántói rendezvény hírvérese

MEGHÍVÓ

ünnepi megemlékezésre Pilisszántón, 2014. augusztus 20-án

*A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület (ZMTE) és a Pilisszántóért Egyesület
közös rendezésében ünnepi megemlékezést tart 2014. augusztus 20-án, szerdán,
Pilisszántón, ahová tisztelettel hívunk minden magyar embert.
Emlékezünk nyolcezer hontalan magyar Szent István-napi zarándoklatára*

Az egykori beszámoló szerint: „Szent István napján, messzi az otthontól, Bajorország földjén magyar csoda történt 1947. augusztus 20-án. Szent István száműzött, menekült magyarjai elzarándokoltak Altöttingbe, a Szűz Anyához, hogy hitet tegyenek: a magyar nép hű maradt! Hű első szent királyunkhoz, hű Istenhez, Hazához, a Szent Korona eszményéhez és hű a nyugati kereszténységhez. A távolság, a szétziláltság, valamint az összeköttetés és az önbizalom hiánya két és fél éven keresztül lehetetlenné tett minden magyar megmozdulást. Most azonban a Vatikán delegátusa hívó szavára megmozdult szent István űzött népe. Jöttek Bajorföldre, Ausztria, a különféle zónák magyarjai vonaton, autón, gyalog. Lelkészeik vezetése alatt fegyelmezett csoportokban, vagy egyenként családostól.” Ezen zarándoklat ideje alatt tartották utolsó ülésüket az 1939-ben, utoljára szabadon választott magyar országgyűlés ott lévő tagjai. Az alkotmányosan hozott határozataik lényege, hogy a **”Sacra Regni Hungarici Corona – Magyarország Szent Koronája” jogfolytonossága fennáll.** Ez az országgyűlésünk az alkotmányosan alkotott 1938. évi XIX. tc. alapján 1939. június 14-én alakult és soha fel nem oszlatták.

Az altöttingi zarándoklaton gyertyát szenteltek, az egyik tulajdonosa azzal a kéréssel hagyta ránk, hogy ezt az ereklyét először csak akkor gyűjtsuk meg, ha több magyar ember ismét összejön egy, a Szent Koronához és Szent István ünnepéhez méltó helyen és megemlékezik ennek a napnak az üzenetéről.

A két Egyesület elnöksége vállalta, hogy első alkalommal Pilisszántón ad otthont ennek az eseménynek. A Boldogasszony kápolna méltó helyszín az ünnepség megrendezésére. Ez a kápolna az Altöttingi Mária kegyhelyhez hasonló lelkiürettel tudja fogadni a zarándoklatot.

Az idei zarándoklaton résztvevők augusztus huszadikán 10 órakor a Csillagösvény parkolójában gyülekeznek, amely a Volán busz pilisszántói végállomástól mintegy 300 méterre van a Pilisszentkeresztre vezető fő út mentén. A parkolóban csoportosuló, Volán busszal vagy autóval érkező résztvevők innen mennek a közeli „Mészégetők kútjáiig”, ahonnan a rájuk várakozó Zarándok Zászló alatt vonulnak a történelmünk nagyjait idéző Csillagösvényen. Az idén Csíksomlyóval közös pünkösdi misén megszentelt Pilisi Lélekharang hangja alatt átvonulva érünk a kápolnához. A kápolna épülete előtt álló oltárkőnél a 11 órakor kezdődő megemlékezés bevezetéseként a két szervezet elnöke Szőnyi József a Pilisszántóért Egyesület (www.pilisszantozarandokhely.hu) és dr. Csihák György a ZMTE (www.zmte.org) elnöke, üdvözli a zarándokokat a majd Jávor Miklós a Pázmány Péter Katolikus Egyetem doktorandusza ismerteti az ünnepség üzenetét, tartalmát, célját.

Ezt követően dr. Ladocsi Gáspár ny. római katolikus tábori püspök Szent István napi ünnepi Szentmisét mutat be. Ez alkalommal meggyújtjuk az 1947-ben megszentelt emlékezetes gyertyát, amelynek lángjából a résztvevők meggyújthatják a saját gyertyájukat, továbbvívén magukkal, az ereklye lángjával, az ünnep emlékét.

A Szentmise után zarándok körülmények között mindenki elfogyaszthatja a magával hozott ételt, majd levonulunk a falu templomába. (A szomszédos plébánián mosdók is vannak.)

A nap további része 14 órától a faluban lévő templomban folytatódik prof. dr. Erdélyi Géza (ZMTE) címzetes református püspök (Rimaszombat) imájával, majd Szőnyi József ismereti a falu történelmi nevezetességeit. Ezután dr. Gedai István, a Magyar Nemzeti Múzeum nyugalmazott főigazgatója, a ZMTE Tudományos Tanácsa elnöke emlékezik Szent Istvánra, az első magyar apostoli királyra. Ezt követően Nyári Gábor, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem doktorandusza méltatja az Altöttingi Országgyűlésünket. Az ünnepség dr. Csihák György zárszavával végződik 16 órakor.

Külön örömeinkre szolgálna, ha az 1947. évi altöttingi zarándoklat valamely résztvevője, a résztvevő hozzátartozója, vagy leszármazottja is megjelenésével, esetleg még felszólalásával is megtisztelné ünnepségünket.

A falu Volán buszokkal érhető el. Indulás az Árpád-híd Pesti hídfőjétől, ünnepnapokon óránként Pilisszántó végállomással. Menet idő 45 perc. Pilisszántóról vissza indul minden óra 20 perckor, 18 óra 20 percig. Utolsó busz 20 óra 30 perckor indul Budapestre. A Volán cég szükség esetén bővíti járatait.

Étkezés egyénileg; ebéd előre megrendelhető a Csillagösvényhez közeli Büfében:

Faidt Klára Tel.: +36/30/9326020

Szálláslehetőségek a faluban, előre lefoglalandók:

Falusi turizmus Nagy Ferenc Kossuth L. út 15. Tel.: +36/26/349091 Orosdy kastély a Pilis hegy oldalában. Répásné Noémi Tel.: +36/20/5783513

A szervezők elérhetősége:

Dr. Csihák György, a ZMTE elnöke

Email: znte@gmail.com

Szőnyi József, a Pilisszántóért Egyesület elnöke. Tel.: +36/30/2685953

Kérjük a magánszemélyeket, a sajtót és minden magyart, hogy meghívásunkat juttassa el minél több helyre. Azt is kérjük, hogy akinek az altöttingi zarándoklattal, országgyűlésünkkel kapcsolatban bárminemű irata, emléktárgya van, szíveskedjék nálunk jelezni.

Zürich/Budapest/Pilisszántó, 2014. Húsvét ünnepén.

dr. Csihák György

Szőnyi József

FIGYELEM! Ez lesz 1947 óta az első megemlékezés.

A rendezvényt az időjárástól függetlenül, pontosan így megtartjuk.

Az egész rendezvényt CD-re rögzítjük és utóbb elérhető lesz a szervezőknél.

A megjelenés helye: „A Pilis kapuja”. *Pilisszántó honlapja.*

<http://www.pilisszanto.hu/index.php?start=27>

Simonné Schuck Mária Magdolna:

„2014. AUGUSZTUS 20-A RENDHAGYÓ ESEMÉNYEI PILISSZÁNTÓ ÉLETÉBEN (1.)” *Világ Magyarorsága* 2014. szeptember - Földanya hava 18. VI. (XII.) évfolyam, 38. szám

Pilisszántó az egyik legkeresettebb zarándokhely lett Magyarországon. Pünkösdkor már évek óta a Pilist és a Hargitát rádiókapcsolat köti össze az egy időben tartandó ünnepi szentmise előtt, s az éteren át jönnek Erdélyből Magyarországra a testvéreket köszöntő szavak. Csiksomlyón a Babba Mária, Pilisszántón a Boldogasszony várja a hívőket.

AUGUSZTUSI ZARÁNDOKLAT. Ebben az évben augusztus 20-án Szent Istvánra, és a Szent Korona eszményhez hű, száműzetésben élő magyarok 1947-es németországi zarándoklatára emlékezve a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület (ZMTE) és a Pilisszántóért Egyesület megemlékezést szervezett. Abban az évben Altöttingbe a „Fekete Mária” kegyszoborhoz, vagy más néven említve Madonnához, Európa menekülttáboraiból, városaiból, falvaiból vagy tízezren elzarándokoltak honfitársaink, hogy engesztelést nyerjenek, irgalomért esedezzenek a szenvedő magyar nép érdekében. Miért is? A nyugatra menekült magyar Országgyűlés 1947. augusztus 20-án tartott országgyűlését az altöttingi Schloss Guttenburgban. A megválasztott miniszterelnök vitéz Kisbarnaki Farkas Ferenc volt. Az 1947. évi nagy zarándoklaton kétszáz magyar cserkész tett fogadalmegújítást. Az esemény emlékére az altöttingi kegykápolna egyik külső oszlopán márványtáblát helyeztek el, amelyen a bronz dombormű Szent István magyar királyt ábrázolja, amint felajánlja a Szent Koronát a Szűzanyának. Töviskoszorú övezi a dombormű magyar címerén a Szent Koronát. A márványtábla felirata: *Koronádnak legszebb éke, / Hozzád sír fel Hunnia, / Nem felejt el Árpád népe, / Amíg lesz egy hű fia.*

Az ezeréves alkotmány és jogfolytonosság alapján működő, Altöttingben ki-nevezett, kormány 1949. május 29-én lemondott. Az Országgyűlés a nemzet rendületlen bizakodását és a jövőbe vetett hitét szimbolizálta.

ZARÁNDOKÚT KAPCSOLATOK. Milyen különösek a sors útjai! Keresztaljába rendeződve, a Csillagösvényen tette zarándoklatát a Felvidékről, Ausztriából, Svájcban, különböző magyarországi településekről érkezett kis csapat, amelynek élén zászlóval, majd Szent István szobra előtt megállva és énekelve, egy zalaegerszegi család haladt. A Pilisi Lélekharang kapuján belépve már jól látható a Pilis Keresztje alatt a szertartás helyszíne és a Ziribár hegy felé kitárulkozó csodás látkép. Lajos Atya Pilisvörösvárról jött át a lélek teljes, sok történelmi ismeretet nyújtó szentbeszéddel kiemelt ünnepi szentmisét tartani. Altöttingből eredő, a Madonna kegyszobor képével ékesített szentelt gyertyákat hozott el Dr. CSIHÁK GYÖRGY, a ZMTE elnöke, amelyeket a Boldogasszony

kápolna kőoltárán gyújtottak meg, s arról vehette át mindenki a saját gyertyájával a lángot. Ily módon jött el a pálosok szent helyére, Pilisszántóra is „Bajorország szívéből” a „Fekete Mária”. Csiksomlyón Pünkösdkor a Babba Mária kicsinyített fából faragott kis szobrával ajándékozták meg a székelyek a Jasna Góra-i (Fényes Hegy-i) pálos kolostort, ahol szintén egy Fekete Madonna várja a zarándokokat, Nagy Lajos király ajándéka. Olyan ez, mintha Szűz Mária kitárta volna a karjait a németek és a lengyelek felé. Netán az avarok és a kelet felől érkező, észak-nyugat felé elágazó jazigok felé?

KITÜNTETETTEK. *„Szent István a sumérok és Boldog Özséb közötti időben élt. Szent István sokkal több volt annál, semhogy szüksége legyen olyan feladatok ellátására, mint amilyenekre céloznak magukat történészeknek nevezők, akiktől nagyon sokszor halljuk: Szent István az államalapító, az első szent királyunk, aki Magyarországot kereszténnyé tette, európaivá tette. Szent István azért ennél valamivel több, annak ellenére, hogy a magyar államot nem Szent István alapította. Mi az államnak a jellegzetessége törvények szerinti társadalomban? Gyakorlatilag, a jogtörténészek szerint, a Vérszerződéskor már egy egységes állammá alakultunk. Árpádnak Pusztaszer országgyűlés volt, ahol megállapították az ország törvényeit és szokásait, s ezt Anonymus le is írta. Akkor tehát, a honfoglalással egy-időben, Magyarország állam volt, és ezt az államot a 907-es pozsonyi győzelem az európai népek előtt is nyilvánvalóvá tette: a Kárpát-medence egésze a magyar államnak a birtoka. A magyar társadalom számára a kereszténység nem volt idegen. Ismerjük a bezdédi tarsolylemezt, ahol egy magas rangot jelző tárgyon ott van a keresztábrázolás. Ez a keresztábrázolás egy felső vezetőnek a rangjelző szerepét jelölő tárgyán szerepel. Egészen biztos, hogy a magyarság vezető rétegében a kereszténység jelen volt. A 10. században már az észak-magyarországi Abáknak keresztény temploma volt, kettő is: Tarnaszentmárián és Abasáron.”*— Rendkívül tanulságos előadást tartott a falu templomában DR. GEDAI ISTVÁN, a Magyar Nemzeti Múzeum volt főigazgatója, aki kimagasló szakmai munkája elismeréseként az állami Magyar Érdemrend Középkeresztje polgári tagozat kitüntetésben részesült 2014. augusztus 20-án.

SZÖNYI JÓZSEF, A MINDÖRÖKRE „POLGI”, a Pilisszántóért Egyesület elnöke. Őt talán annak sem kell bemutatni, aki először találkozik vele és végigzarándokol a társaságában a településen, a hegyoldalban. Mindenütt láthatóak közösségteremtő- és hagyományos értékőrző tevékenységének tárgyi bizonyítékai. Mindig volt és van a kezében fényképezőgép vagy videó-felvevő. Amikor polgármester volt, az irodája csodálatos képekkel volt „kitapétázva”, amelyek a falu életének, építményeinek, műemlékszámba menő tárgyainak, becsületes munkában megöregedett emberek ráncékes arcainak megörökített kincsei. Ácsolt disznóól a mívesen faragott deszkákkal, kerekes-kút, mészkőrönkök és díszkövek a mészkőégető főfoglalkozásra és a közeli kastély építészeti kultúrájára utalva, emlékeztetve; az öreg temető fából készült hatalmas pálos keresztje,

amely Boldog Özséb feltételezett sírhelyét jelöli; a templomban a pálos kőkereszt. A Boldogasszony Kápolna és az odavezető utak egyikén, a Csillagösvényen a legnagyobb magyar szent királyoknak és Boldog Özsébnek, az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend megalapítójának a kopjafa-szobrai... Láthattam azt a videó-felvételt, amelyen az utolsó mészégető munkára összefogtak a régi munkások, tótok és magyarok, hogy egy képzőművészeti alkotás kedvéért előálítsák a legjobb minőségű anyagot. Kemény munkával, nagy tapasztalattal, a nosztalgia örömeivel tették irigylésre méltó összhangban a dolgukat viccelődve, megfeszülve, egymáshoz igazodva. Az életöröm, a természetszeretet nagyon szép, érzékeny lélekre valló megnyilvánulása volt például, amikor egy arrébb dobandó mészködarábon pihenő csigát óvatosan leemelt és óvó mozdulattal a fűbe tett szeretettel az egyik munkás... No, de jöjjön a „kitüntetés-sztori”! Levelet hozott „Joskónak” a postás Budapestről, egyenesen a Minisztériumból, amely így kezdődött: *„Tisztelt Uram! Ezúton értesítem, hogy a Kitüntetési Bizottság az Ön részére állami kitüntetés adományozására tesz ajánlást állami ünnepünk, augusztus 20-a alkalmából. A vonatkozó jogszabály előírásai szerint a jelöltet tájékoztatnunk kell az ajánlásról és amennyiben Ön úgy nyilatkozik, hogy a kitüntetést nem fogadja el, személyére vonatkozóan a Bizottság ajánlást nem tesz.”* Szinte látom lelki szemeimmel, ahogy „Joskó” megvakarintja a fejét, nem sokáig teketóriázik, tollat ragad, s már írja is: *„Tisztelt Osztályvezető Asszony! Meglepett az állami kitüntetés adományozására tett ajánlásuk, ennél csak a dilemmám lett nagyobb. Keresztény ember lévén remélem, egy keresztény kormány képviselője megérti, ha a dilemmám végeredménye elutasító. Rossz szó az elutasítom, hisz nagyon köszönöm azt a komoly megtiszteltetést, inkább azt mondom, hogy nem fogadhatom el. Lelkiismeretem nem engedi. Szeretem ugyanis annyira hazámat és falumat, hogy hivalkodást, elismerést és jogaimat feledve, csak a kötelességemet érzem iránta, tartozásomat felé sosem érem utol. Hívő emberként hiszem, hogy azokat az elvégzett feladatokat, amelyeket Önök örömeimre méltatnak, a teremtő bízta Társaimra és rám. Ami ott létesült, az Ő terve volt, hisz oly könnyen teljesültek, amiért szégyen lenne dicséreteket bezsebelni. Hálás vagyok, hogy malterkeverője, kötőrője, segédmunkása lehettem a Teremtőnek, aki sok nagyszerű társammal együtt engem is felhasznált terveéhez. Nincs az a jutalom, dicséret, rang, ami felülmúlná ezt a kozmikus belső békéjét a lelkemnek. Minden emberi elismerési forma méltóságon alulivá válik ebben a mellkast feszítő megnyugvás örömben! Az igazi elismerés számunkra az, hogy ebben a kétségbeejtő világban tudtunk értékrendet, reményt és vigaszt nyújtani az ide zárandókló embertársainknak!*

Hogy jövök én ahhoz, hogy sok-sok önzetlen, ingyen dolgozó csapattárs munkájának, felajánlásának babérjait learassam? Ehhez nincs jogom és képem sem. Nálunk a szegényasszony húszfilléres adománya egyenrangú volt a módosabb százezrével. Én pedig semmivel sem vagyok különb Náluk! A mi jutalmunkat nem a bankban jegyzik, hanem odafent. Ott jobb a kamat! Emiatt a „kamat” miatt tettük mindnyájan, amit tettünk. Én hozzájuk akarok tartozni, nem akarok

kitűnni közülük, ezért köszönettel fogadom jóra való szándékukat, de nem fogadhatom el az állami kitüntetést annak ellenére, hogy igen szép megtiszteltetésnek veszem! Tisztelettel Szőnyi József. Pilisszántó 2014, július 18.”

A Kitüntetési Osztály vezetőjének válaszából (részlet): „Kérem, engedje meg, hogy hálásan megköszönjem Önnek áldozatos munkáját, mely bizonyosan valódi lámpásként világít szűkebb környezetében, sőt azon túl is, hiszen a kitüntetés indítványozása alapján megszületett javaslatot a Kitüntetési Bizottság is támogatandónak ítélte. Hangsúlyozva azt, hogy a jelölések elbírálására nekem személy szerint semmifajta hatásom nincs, levele csak megerősítette személyes véleményemet, miszerint az Ön odaadó, példamutató élete valóban méltó volna az elismerésre. Épp ezért szívből kívánom, hogy hitbéli meggyőződéssel vállalt feladatait – valódi kincseinek gyűjtését – továbbra is töretlen lelkesedéssel végezze még igen hosszú ideig. Ehhez kívánok Önnek és kedves családjának is békességet és jó egészséget!” (Folytatjuk.)

A ZMTE 2014. és 2015. évi budapesti előadássorozata

2014

Zürichi Magyar Történelmi Egyesület

UNGARISCH HISTORISCHER VEREIN ZÜRICH

Magyar Őstörténeti
Találkozók Titkársága

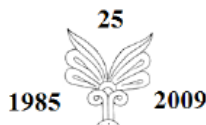
Sekretariat der „Treffen zur
Frühgeschichte der Ungarn“

Háromszor jelölve az Európa Tanács „René Descartes” tudományos díjra
Dreimal nominiert für den „René Descartes Prize” der Europäischen Union

Árpád fejedelem díj 2012
Encyclopaedia Hungarica tulajdonosa

Közérdekű Egyesület
Gemeinnütziger Verein

Hungarian Historical Society of Zurich
Association Historique Hongroise de Zurich
Società Storica Ungherese di Zurigo
Asociación Histórica Húngara de Zürich

Budapest

Meghívó

CH-8047 ZÜRICH

Postfach 502 znte@freemail.hu www.znte.org

Postkontonummer: Zürich 80 36214-1

IBAN elektronisch: CH1309000000800362141

IBAN Papierform: IBAN CH 13 0900 0000 8003 6214 1

SWIFT Code/BIC: POFICHBEXXX

Empfängerbank: Swiss Post, PostFinance, Nordring 8,

CH-3030 Bern Clearing Number: 09000

Kapcsolati cím Magyarországon: Haraszti Zsuzsanna

H-1046 Budapest, Szent Imre utca 10

Telefon: +36/1/389 4087

e-mail: haraszti.zsuzsanna1@chello.hu

Nyilvános előadás
általában minden hónap utolsó előtti
csütörtökjén.
Kezdet: pontosan 17 óra.
Belépés díjtalan.
Az előadást vita követi.
Helye: H-1051 Budapest V., Arany János utca 10.
Telefon: 0036/1/354-3400. Fax: 0036/1/354-3404
Aranytíz Kultúrház www.aranytiz.hu

Előadás

Elnök

Január 23.	dr. Kókai Sándor kandidátus, intézeti igazgató, egyetemi magántanár, Nyíregyházi Főiskola, ZMTE <i>A Bánság történeti földrajza (1718-1918)</i>	dr. Bérczy Szaniszló a földtudomány kandidátusa, ELTE Fizikai Intézet, ZMTE
Február 20.	dr. Csámpai Ottó entoszociológus, kandidátus, habilitált egyetemi docens, Nagyszombati Egyetem, ZMTE	prof. dr. Váralljai Csocsán Jenő, Oxford, Piliscsaba, ZMTE
Március 20.	Golarits Miklós könyvtáros, Veszprém <i>Hol van a Fehérvárra vezető hadiút?</i>	Sancz Klára Lujza ny. muzeológus, Budapest, ZMTE
Április 24.	dr. Harai Dénes kandidátus, katona-pedagógus, egyetemi tanár, NKE Budapest, ZMTE <i>Háború és pedagógia. A történelemoktatás hiányosságai és zavarai</i>	dr. Pandula Attila az MTA (történelemtudomány) doktora, ELTE BTK docens, Budapest, ZMTE
Május 22.	dr. Szabó A. Ferenc, politológus, kandidátus, ny. egyetemi tanár, Budapest <i>A Horthy-korszak demográfiai folyamatai</i>	dr. Harai Dénes, kandidátus, katona-pedagógus, egyetemi tanár, NKE Budapest, ZMTE
Június 19.	dr. Timár Sándor magánkutató, Ingelheim, ZMTE <i>A Fehérló Fiai. Thargitaosz három fia által vezetett népek, alapított országok</i>	Szekeres István írástörténet kutató, Budakalász, ZMTE
Szeptember 18.	dr. Gedai István a Magyar Nemzeti Múzeum ny. főigazgatója, Veresegyház, ZMTE <i>Szent István kultusza</i>	dr. Csihák J. György a ZMTE elnöke, Zürich
Október 30.	dr. Frisnyák Sándor ny. egyetemi tanár, professzor emeritus Nyíregyházi Főiskola, ZMTE <i>Tájhasználat és gazdasági térszervezés a középkori Magyarországon</i>	dr. J. Újváry Zsuzsanna történész, kandidátus, egyetemi docens, PPKE BTK, Budapest, ZMTE
November 20.	dr. Vizi László Tamás PhD, történész, oktatási rektorhelyettes, főtktár, főiskolai tanár KJF, ZMTE <i>Kik voltak a trianoni békediktátum magyar aláírói?</i>	dr. Darai Lajos Mihály kandidátus (filozófia -tudomány), kutatóprofesszor KJF, Székesfehérvár, ZMTE

Asztaltársaság: A ZMTE budapesti asztaltársasága találkozik minden előadás után a Váci Utca KAVEHAZ ES ÉTTEREM, „R” CAFE PARTI SZERVIZ,

H-1056 Budapest, Váci utca 78-80. T: 00 36 (1) 267-6222, 267-6223

Könyvvásárlás: az egyesület rendezvényein

Megjegyzés. Háznagy: Lányi Ernő ZMTE, Molnár Zsuzsanna ZMTE, Rihmer Aurél ZMTE ZMTE = a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület tagja; PPKE=Pázmány Péter Katolikus Egyetem; BTK=Bölcsészettudományi Kar; KJF=Kodolányi János Főiskola; NKE=Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Secretariate for the conferences on the Early and Medieval History of the Hungarians
Secrétariat pour les réunions traitant l'histoire ancienne et médiévale hongroise 01_023_A_W-2014

Segreteria delle riunioni per la storia antica ed alto-medievale degli Ungheresi
Secretaría para reuniones de historia antigua y medieval de los Húngaros

2015

Zürichi Magyar Történelmi Egyesület

UNGARISCH HISTORISCHER VEREIN ZÜRICH

Magyar Őstörténeti
Találkozók Titkársága

Sekretariat der „Treffen zur
Frühgeschichte der Ungarn“

Közérdekű Egyesület
Gemeinnütziger Verein

Hungarian Historical Society of Zurich
Association Historique Hongroise de Zurich
Società Storica Ungherese di Zurigo
Asociación Histórica Húngara de Zürich

CH-8047 ZÜRICH

Postfach 502 znte@freemail.hu www.znte.org

Postkontonummer: Zürich 80 36214-1

IBAN elektronisch: CH1309000000800362141

IBAN Papierform: IBAN CH 13 0900 0000 8003 6214 1

SWIFT Code/BIC: POFICHBEXXX

Empfängerbank: Swiss Post, PostFinance, Nordring 8,

CH-3030 Bem Clearing Number: 09000

Kapcsolati cím Magyarországon: Haraszti Zsuzsanna

H-1046 Budapest, Szent Imre utca 10

Tel: +36/1/389 4087 haraszti.zsuzsanna1@chello.hu

Háromszor jelölve az Európa Tanács „René Descartes” tudományos díjra
Dreimal nominiert für den „René Descartes Prize” der Europäischen Union

Árpád fejedelem díj 2012

Encyclopaedia Hungarica

Budapest

Meghívó

Nyilvános előadás

általában minden hónap utolsó előtti
csütörtökjén.

Kezdet: pontosan 17 óra.

Belépés díjtalan.

Az előadást vita követi.

Helye: H-1051 Budapest V., Arany János utca 10.

Telefon: 0036/1/354-3400. Fax: 0036/1/354-3404

Aranytíz Kultúrház www.aranytiz.hu

Előadás

Elnök

Január 22.	dr. Pandula Attila , az MTA (történelemtudomány) doktora, ELTE BTK docens, Budapest, ZMTE
<i>Az Arany Vitézségi Érem története az első világháború időszakában.</i>	dr. J. Újváry Zsuzsanna történész, kandidátus, egyetemi docens, PPKE BTK, Budapest, ZMTE
Február 19.	dr. Bérczi Szaniszló , a földtudomány kandidátusa, ELTE Fizikai Intézet, Budapest, ZMTE
<i>Az idő mérése a történelemben – időskálák a természettudományban.</i>	dr. Szederkényi Tibor , az MTA (földtudomány) doktora, egyetemi tanár, Pécsi Egyetem, ZMTE
Március 19.	Nyári Gábor , történész, PPKE BTK doktorandusz, Városlőd
<i>Gr. Teleki Pál második magyar miniszterelnöksége (1939. február 16 – 1941. április 3)</i>	dr. Halabuk József , történész, kandidátus, Óbuda Egyetem, ZMTE
Április 23.	Sancz Klára Lujza ny. muzeológus, Budapest, ZMTE
<i>Válogatás gr. Széchenyi István tevékenységéből, amelyeket a Haza felemelése érdekében végzett</i>	prof. dr. Váralljai Csocsán Jenő , Oxford, Piliscsaba, ZMTE
Május 21.	Kapitány dr. dr. Juba Ferenc emlékére:
„A magyarság és a tenger”.	dr. Csihák György történész, a ZMTE elnöke, Zürich
Június 18.	dr. Kósa Géza , történész, Melbourne, ZMTE
<i>Kálvinista magyarok Ausztráliában. A magyarul beszélő gyülekezetek első 60 éve: 1950-2010.</i>	prof. dr. Erdélyi Géza c. ref. püspök, Rimaszombat, ZMTE
Szeptember 17	Jávor Miklós , történész, PPKE BTK doktorandusz, Budapest
<i>„Békeszervezetek és béketevékenység” a történelmi egyházakban a Kádár korszak alatt (1954-1989).</i>	dr. Darai Lajos filozófus, emeritus professzor KJF, Székesfehérvár, ZMTE
Október 29.	Záhonyi András , régi írások kutatója, Budapest, ZMTE
<i>Digitális sumer-akkád magyar szó- és jeltár (www.sumer.hu).</i>	Mesterházi Zsolt óorkutató, Budapest, ZMTE
November 19.	Gróf Lajos , magánkutató, Érsekújvár
<i>Emberek és sorsok Felvidék – Dél-Szlovákia 20. századi történelmében.</i>	dr. Csámpai Ottó etnopszichológus, habil. egyetemi docens, Nagyszombati Egyetem, ZMTE

Megjegyzés. Háznagy: Lányi Ernő ZMTE, Molnár Zsuzsanna ZMTE, MTA = Magyar Tudományos Akadémia; ZMTE = a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület tagja; PPKE = Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Piliscsaba; KJF = Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár; ELTE = Eötvös Lóránd Tudomány Egyetem; Budapest; BTK = Bölcsészettudományi Kar;

Secretariate for the conferences on the Early and Medieval History of the Hungarians
Secrétariat pour les réunions traitant l'histoire ancienne et médiévale hongroise

01_023_A_W-2014

Segreteria delle riunioni per la storia antica ed alto-medievale degli Ungheresi
Secretaría para reuniones de historia antigua y medieval de los Húngaros

A ZMTE őszinte története XXIX.

Egyesületünk életének fennállása harmincadik évét megéltük. Ez egy fél emberöltő – egy egyesület életében igen nagy idő. Lássuk a legfontosabb adatokat:

1985

2014

Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 30 éve számokban

Taglétszám

fölvéve 254

jelenleg öt világrész 21 országában 67

Nagyrendezvényeink 9 országban 46

Előadások száma

nagyrendezvényeinken 1'133

négy világrész 22 országában több mint 200 településén

további több mint 1'700

Előadó szakemberek száma 1'110

Hallgatóság

nagyrendezvényeinken 7'438

egyéb rendezvényeinken kb. 20'000

Könyvkiadás 67 kötet 70'770 példányban digitálisan

abból 15 kötet csak digitálisan

Könyvterjesztés

ingyen kapta: nagyrendezvényeink résztvevői (3-400),

300 könyvtár a Kárpát-medencében és

további 70 ország 156 könyvtára

Az Encyclopaedia Hungarica tulajdonosa

Saját források és kiadások

1985. december 1. – 2014. október 31.

több mint 270'000 Sfr.; mintegy 62 millió forint

tagdíj nincs

Egy felszentelt egyesületi zászló

Zürichi közérdekű intézmény

Háromszor jelölve az Európai Unió „René Descartes“ tudományos díjára.

Elnökség

1985

2014

30 Jahre Ungarisch Historischer Verein Zürich in Zahlen

Mitglieder

aufgenommen 254

gegenwärtig 67 in 5 Kontinenten und 21 Ländern

Grossveranstaltungen

46 in 9 Ländern

Vorträge

Grossveranstaltungen 1'133

weitere mehr als 1'700 Vorträge in mehr als zweihundert Ortschaften in 4 Kontinenten und 22 Ländern

Vorträge gehaltene Experten

1'110

Besucher

Grossveranstaltungen 7'438

sonstige Veranstaltungen cca. 20'000

Bücher herausgegeben

67 Titel 70'770 Exemplare (auch

digitalisiert)

dabei 15 nur digitalisiert

Kolportage

gratis an: Teilnehmer unserer Grossveranstaltungen (3-400),
300 Bibliotheken im Karpatenbecken und
156 Bibliotheken in 70 Ländern

Eigentümer der Encyclopaedia Hungarica

Eigene Mittel und Verwendungen

1. Dezember 1985-31. Oktober 2014 rund Sfr 270'000, keine Mitgliederbeiträge

Eine geweihte Vereinsfahne

Ein gemeinnütziger Verein im Kanton Zürich

Nominiert dreimal für den „René Descartes Prize“ der Europäischen Union

Präsidium

CH-8047 Zürich Pf. 502. zmte@freemail.hu www.zmte.org

Életünk a rendezvények szervezése tekintetében úgy alakult, amint azt az előző években terveztük: munkacsoportok dolgoznak és a csoportok saját rendezvényeiken egyeztetik, fejlesztik álláspontjukat. A rendezvényeik közötti időben főleg az interneten cserélnek eszmét. Amint van értékelhető eredmény, azt könyv formában és csak digitális módon megjelentetjük. Ebben annyi az újdonság, hogy ma digitális kiadványaink nemcsak saját honlapunkon (www.zmte.org), továbbá a magyar és az európai digitális könyvtárban (honlapunkon a kiadványaink menüben csak rá kell kattintani választott kiadványunkra és máris ott vagyunk), hanem a Magyar Tudományos Akadémia tudományos tárában is megjelennek.

Az év során egy kiadványunk jelent meg, a 68-ik, mint a „Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata”, Tudományos Tanácsunk szerkesztésében, főszerkesztő dr. Darai Lajos, elérhetőségük:

ZÜRICH MAGYAR TÖRTÉNELMI EGYESÜLET
UNGARISCH HISTORISCHER VEREIN ZÜRICH

**Ötvenhét tudományos kiadványunk elérhető a Világhálón (Interneten) az alábbi címe-
ken, ingyen letölthetően**

(Kiadványainkat, folyóiratunkat 2007-től csak digitálisan jelentetjük meg.)

A ZMTE honlapján: www.zmte.org

Az Országos Széchényi Könyvtár (OSzK) Magyar Elektronikus Könyvtárában (MEK):

Az összes kötetünk elérhető innen, ahol görgetni kell az oldalt és a kívánt címre kattintani:

http://mek.oszk.hu/cgi-bin/XAPIAN_KERES/MEK_EPA_DKA_search.cgi, illetve itt:

http://mek.oszk.hu/html/vgi/kereses/kereses_p.phtml?partner=PARTNER0067

**OSZK MEK és EPA által a Világhálón tartott köteteink elérhetők európai uniós digitális
könyvtárban is (European Library. Connecting knowledge) a következő a címeken:**

<http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/search?query=zmte&offset=0>,

<http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/search?query=zmte&offset=20>,

<http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/search?query=zmte&offset=40>,

<http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/search?query=zmte&offset=60>,

<http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/search?query=zmte&offset=80>,

<http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/search?query=zmte&offset=100>,

<http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/search?query=zmte&offset=120>,

<http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/search?query=zmte&offset=140>.

Az OSzK Elektronikus Archívum és Adatbázisban (EPA):

***Acta Historica Hungarica Turiciensia, a Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont
Folyóirata (23-28. évfolyam, 2008-2013):***

<http://epa.oszk.hu/html/vgi/boritolapuj.phtml?id=01445>, illetve itt:

<http://epa.oszk.hu/html/vgi/kardexlap.phtml?id=1445>.

Acta Historica Hungarica Turiciensia (1–28. évf., 1986-2012):

1. Magyar Őstörténeti Találkozó (MÓT) előadásai és iratai. Benidorm, 1986.

<http://mek.oszk.hu/06300/06366/06366.pdf>.

2. MÓT előadásai és iratai. Zürich, 1987. <http://mek.oszk.hu/06400/06487/06487.pdf>.

3. MÓT előadásai és iratai. London, 1988. <http://mek.oszk.hu/05900/05930/05930.pdf>.

4. **MÓT előadásai és iratai.** Felsőőr (Oberwart), 1989.
<http://mek.oszk.hu/05900/05927/05927.pdf>.
5. **MÓT előadásai és iratai.** Altenberg, 1990. <http://mek.oszk.hu/06800/06833/06833.pdf>.
6. **MÓT előadásai és iratai.** Szent Gallen, 1991. <http://mek.oszk.hu/05900/05946/05946.pdf>.
7. **MÓT előadásai és iratai.** Szentendre, 1992. <http://mek.oszk.hu/06800/06844/06844.pdf>.
- Magyarok Őstörténete. Összefoglaló.** <http://mek.oszk.hu/06300/06375/06375.pdf>.
1. **Magyar Történelmi Iskola (MTI) előadásai és iratai.** Szeged, 1992.
<http://mek.oszk.hu/06400/06488/06488.pdf>.
- Magyar Történelmi Tanulmányok 1. (A 2. MTI elé.)**
<http://mek.oszk.hu/06400/06486/06486.pdf>.
2. **MTI előadásai és iratai.** Tab, 1993. <http://mek.oszk.hu/06300/06381/06381.pdf>.
8. **MÓT előadásai és iratai.** Kaposvár, 1993. <http://mek.oszk.hu/06500/06527/06527.pdf>.
9. **MÓT előadásai és iratai.** Tapolca, 1994. <http://mek.oszk.hu/06700/06769/06769.pdf>.
3. **MTI előadásai és iratai.** Tapolca, 1994. <http://mek.oszk.hu/06300/06365/06365.pdf>.
- Die Frühgeschichte der Ungarn. Zusammenfassung.**
<http://mek.oszk.hu/06300/06362/06362.pdf>.
1. **Övezeti Történeztalálkozó (ÖTt) előadásai és iratai.** Székelyudvarhely, 1994.
<http://mek.oszk.hu/06300/06364/06364.pdf>.
2. **ÖTt előadásai és iratai.** Komárom, 1994. <http://mek.oszk.hu/06300/06370/06370.pdf>.
10. **MÓT és 4. MTI előadásai és iratai.** Tapolca, 1995.
<http://mek.oszk.hu/06500/06505/06505.pdf>.
- Csihák György: Beszélgetés népemmel a hazánkról.** 1995.
<http://mek.oszk.hu/11200/11213/11213.pdf>.
- 3., 4., 5., 6., 7. **ÖTt előadásai és iratai.** 1995-1999.
<http://mek.oszk.hu/06300/06372/06372.pdf>.
11. **MÓT Honfoglalásunk és előzményei és 5. MTI Keresztény egyházak és történelmi szerepük a Kárpát-medencében**
előadásai és iratai. Tapolca, 1996. <http://mek.oszk.hu/06500/06503/06503.pdf>.
- Germann Georg: A Berni Történelmi Múzeum magyar emlékei.** 1996.
<http://mek.oszk.hu/05900/05935/05935.pdf>.
- Csihák György: Ex Oriente Lux.** Zürich–Budapest, 1996.
<http://mek.oszk.hu/06300/06363/06363.pdf>.
6. **MTI Magyar út és nehézségei a nemzetállamtól az övezetek Európájába a huszadik század fordulóján és 12. MÓT Avarok – Onogurok – Magyarok** előadásai és iratai. Tapolca, 1997. <http://mek.oszk.hu/06800/06837/06837.pdf>.
13. **MÓT A honfoglalás évfordulójára és 7. MTI Az 1848-1849-es magyarországi polgári forradalom és szabadságharc évfordulójára** előadásai és iratai. Tapolca, 1998.
<http://mek.oszk.hu/06500/06536/06536.pdf>.
8. **MTI Az első világháború és magyar történelmi következményei (1914-1921) és 14. MÓT Szent István és a magyar államalapítás.** Tapolca, 1999.
<http://mek.oszk.hu/06800/06802/06802.pdf>.
- Csihák György: Válasz népem kérdéseire a hazánkról.** 1999.
<http://mek.oszk.hu/05900/05921/05921.pdf>.
- Die Ungarn und die Abtei Sankt Gallen. Magyarok és a Szent Galleni Apátság.** Sankt Gallen–Budapest,
<http://mek.oszk.hu/06100/06107/06107.pdf>.
- Nagy Gyula: Az ellopott magyar őstörténet II. Kísérlet a magyar eredet kérdésének megoldására.** Budapest–Zürich, 1999.
<http://mek.oszk.hu/06700/06783/06783.pdf>.

15. MÓT *A magyar műveltség gyökerei és 9. MTI Az 1930-as évek magyar műveltsége előadásai és iratai.* Felsőőr (Oberwart), 2000. <http://mek.oszk.hu/06700/06799/06799.pdf>.
8. ÖTt *Délközép Kárpát-medence műveltsége, különös tekintettel a sárközi települések és népi műveltségük fejlődésére előadásai és iratai.* Decs, 2000. <http://mek.oszk.hu/05900/05926/05926.pdf>.
9. ÖTt *Közös jelen, múlt és jövő Észak Kárpát-medencében, különös tekintettel a gömöri tájegységre előadásai és iratai.* Rozsnyó, 2000. <http://mek.oszk.hu/06700/06792/06792.pdf>.
- Csihák György: *Dunhuang barlangképei és a Sánszi agyagkatonák néma üzenete. A magyar műveltség gyökereiről.* Budapest–Zürich, 2000. <http://mek.oszk.hu/06300/06368/06368.pdf>.
16. MÓT *Magyar haditechnika és magyar hadjáratok a kora középkorban, 10. MTI A második világháború és történelmi következményei Magyarországon 1939-1949.* Szentendre, 2001. <http://mek.oszk.hu/06700/06790/06790.pdf>.
- Csihák György: *Magyar nempolitikai írások.* Bp.-Zürich, 2002. <http://mek.oszk.hu/05900/05917/05917.pdf>.
- Magyar történelem. Tízezer év - ezer oldalról.* 2002. <http://mek.oszk.hu/05900/05939/05939.pdf>.
17. MÓT és 11. MTI *előadásai és iratai.* Budapest, 2003. <http://mek.oszk.hu/05900/05943/05943.pdf>.
18. MÓT *A magyar huszárság tört.* 12. MTI *A lovasműveltség.* Nyíregyháza, 2004. <http://mek.oszk.hu/06800/06824/06824.pdf>.
- A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 20 éve, 1985-2004.* <http://mek.oszk.hu/06000/06008/06008.pdf>.
- Csihák György: *Forog a történelem kereke...* Bp.–Zürich, 2004. <http://mek.oszk.hu/05900/05916/05916.pdf>.
- Acta Historica Hungarica Turiciensia. Kiadványaink tartalma 2006.* <http://mek.oszk.hu/06000/06007/06007.pdf>.
19. MÓT *Őstörténetünk és a genetika, 13. MTI 1456-1606-1956.* 2006. <http://mek.oszk.hu/09100/09137/09137.pdf>.
20. MÓT *előadásai és iratai.* Hódmezővásárhely, 2007. <http://mek.oszk.hu/06800/06849/06849.pdf>.
- Árpád-házi Szent Erzsébet tudományos emlékülés előadásai.* 2007. <http://mek.oszk.hu/06800/06850/06850.pdf>.
- Hunyadi Mátyás és a magyar újjászületés.* Esztergom, 2008. október 3-4. <http://mek.oszk.hu/09100/09125/09125.pdf>.
- A ZMTE Őszinte Története, 1985-2009.* <http://mek.oszk.hu/09100/09126/09126.pdf>.
- Csihák György: *„Cum Deo pro Patria et Libertate.“ „Horthy fasizmus“ - „Antall-demokrácia.“ Történelmi előzmény és párhuzam.* Budapest–Zürich, 2010. <http://mek.oszk.hu/09100/09110/09110.pdf>.
- 1920. június 4-től 1944. december 21-ig tartó események.* Bp., 2010. <http://mek.oszk.hu/09400/09484/09484.pdf>.
- Zentai tört.tanár-továbbk. vizsg.ea.* Budapest–Zürich, 2010. http://epa.oszk.hu/01400/01445/00004/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2011.pdf.
- Altöttingi Országgy. tört.-i vizsg.* 2012. http://epa.oszk.hu/01400/01445/00007/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2012_2.pdf.

Megjegyzendő, hogy több – oda nem találó – kiadványunk nem kerül a világhálóra.

Az év során négy nagyobb rendezvényünk volt.

1. A komarnói (Komárom Szlovákiai része) CSEMADOK szervezettel elkezdtek két évig tartó rendezvénysorozatunkat, amit mindég a Kodolányi János Főiskolával szervezünk közösen, mint „történelemtanárok továbbképzését”. A szervezés ezúttal rekordidő alatt megtörtént. A Főiskola az újév első alkalmával elhatározta:

Tisztelt Elnök Úr!

A Kodolányi János Főiskola Rektori Tanácsa 2014. január 6-i ülésén megtárgyalta a ZMTE és a révkomáromi Csemadok Városi Szervezete között kötendő együttműködési szándéknyilatkozatot, s a KJF-nek a két fél közötti együttműködésében való részvételét. A Rektori Tanács ezzel kapcsolatosan az alábbi döntést hozta:

- 1. A KJF és a ZMTE közötti együttműködési megállapodás értelmében a KJF támogatja a révkomáromi Csemadok Városi Szervezettel kötendő együttműködést. Amennyiben lehetséges, az együttműködésnek harmadik félként részese kíván lenni.*
- 2. A KJF oktatói részt vesznek a Magyar történelmi tárgyú előadássorozatban függetlenül attól, hogy a ZMTE tagjai-e vagy sem.*
- 3. A KJF az előadássorozat végén a sikeres vizsgát tett hallgatóknak „Emléklapot” állít ki. Tanúsítvány kiadására az új felnőttképzési törvény előírásainak figyelembe vételével nincs törvényes lehetőség.*

*Üdvözlettel:
Dr. Vizi László Tamás*

főtitkár

Eközben oktatási felelősünk, Darai Lajos, a Főiskola emeritus professzora két hét alatt megszervezte az egész rendezvénysorozatot, amit a helyszínen 2014. január 25-én megnyitott dr. Csámpai Ottó CSc, etnopszociológus kandidátus, a Nagyszombati Egyetem habilitált egyetemi docense és dr. Darai Lajos CSc, a filozófia tudomány kandidátusa. Ezt követik az előadások és a foglalkozások, minden hónap utolsó szombatján, a magyar nemzeti történelemtudomány színe-java oktatói részvételével, az alábbi terv szerint:

KJF–ZMTE
TÖRTÉNELEMTANÁR TOVÁBB- ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI ELŐADÁSOK
Komárom, 2014. január—2015. december

Előadás (júl., aug. kivételével) minden hónap utolsó szombatján 10,00—14,00 óráig

Az előadás helye: Csemadok székház, Észak-Komárom, Kossuth tér 3.

Az előadások címe utáni kód a Tanrend vonatkozó tartalmi pontjaira utal.

1. ELŐADÁS: 2014. január 25.

Dr. Csámpai Ottó CSc, etnopszociológus, habilitált egyetemi docens, Nagyszombati Egyetem —Dr. Darai Lajos C. Sc., filozófus, a filozófiai tudomány kandidátusa, professor emeritus, Kodolányi János Főiskola:

Megnyitó és tájékoztatás: a feltételek, követelmények, az előadássorozat tartalma és célja.

Dr. Darai Lajos CSc, filozófus, filozófia tud. kandidátus, professor emeritus, Kodolányi János Főiskola:

Új szemlélet és módszertan az ember, a társadalom és az emberiség őstörténeti kutatásában: A genetika korlátozott embertörténeti alkalmazása. A modern ember félmillió éves európai őstörténete. (I/1/a-j, II/13,20, IV/37-39,42, V/50, VII, VIII, IX.)

Dr. Csámpai Ottó CSc, etnopszociológus, habilitált egyetemi docens, Nagyszombati Egyetem: Nemzeti jellemünk gyökerei. (I/3/j-1,4, II/13,20, III/25, IV, VII, VIII, IX.)

2. ELŐADÁS: 2014. február 22.

Dr. Csámpai Ottó CSc, etnopszociológus, habilitált egyetemi docens, Nagyszombati Egyetem:

Nemzet és nemzettudat: családok és nagycsaládok, nemzet-előtti etnikai közösségek: nemzetiség, törzs, a nemzet mint kulturális közösség, a nemzet mint nyelvi közösség, a nemzeti jellem és arculat, nemzeti azonosságtudat, a nemzet mint küldetés-közösség. (I/3,4, II/13,20, III/25, IV.)

A magyar nép fejlődése a nemzetségektől a modern nemzetig. (VII, VIII.)

A Kárpát-medence népeinek jövője a XXI. században. (IX.)

Kucsora Ibolya újságíró:

Isten Országá az ösgeisztánkban. (I/3/e, I/10/f, II/21/e, IV/38/d,42.)

3. ELŐADÁS: 2014. március 29.

Mandics György írástörténet kutató—Záhonyi András írástörténet kutató:

A magyar műveltség ősi párhuzamai: Magyar mondavilág a csillagos égen. Csillagászati és mitológiai áttekintés. (I/10/b-e.)

Mezopotámiai, egyiptomi és magyar művelődéstörténeti kapcsolatok: A tatárlakai vonalas írástól a hieroglifákig és az ékírásig. (II/11,15,16, IV/38-40, V/47.)

Az Árpád-kori írásbeliség magyar zárványai. Rövid magyar írástörténet. (I/10/g, IV/40, V/47/b.)

4. ELŐADÁS: 2014. április 26.

Mesterházy Zsolt magyar ókor kutató:

A magyar ókor története: a Kárpát-medence történeti folyamatossága, a Kárpát-medencei etnogenezis története és az etruszk őstörténet. (I/8, II/17-19, III/25, IV/37, V/47,50,51,53.)

Kitalált középkor kérdésköre a német történetírásban. (I/10, VI.)

Keleti bevándorlások a Kárpát-medencébe Kr. e. 2200 és IV. Béla uralkodása között. (III/21-25.)

Dr. Bérczi Szaniszló CSc, csillagász, fizikus, a földtudomány kandidátusa, egyetemi docens
Eötvös Loránd tudományegyetem Természettudományi Kar Fizikai Intézet Anyagfizikai Tanszék (Kozmikus Anyagokat Vizsgáló Űrkutató Csoport):

Az eurázsiai lovasnépek műveltsége – magyar-eurázsiai kapcsolatok. Műveltségrétegződések. (I/8, II/17-19, III/25, IV/37,38, V/48.)

5. ELŐADÁSI NAP: 2014. május 31.

Dr. Csihák György közgazdász, történész, a ZMTE elnöke:

A magyar nemzet múltja (összefoglaló). (I/18, II/12,13,20, III/21-23, IV/38, IX.)

Sacra Regni Hungarici Corona – Magyarország Megszentelt Koronája. (II/24-25, IV/43,44.)

Capt. Ddr. Juba Ferencz és a komáromi *Magyar Tengerészet történeti Gyűjtemény*.

6. ELŐADÁSI NAP: 2014. június 28.

Dr. Költő László régész, vegyész mérnök, ny. megyei múzeumigazgató, a ZMTE magyarországi alelnöke:

A régészet módszertana: Klasszikus régészeti anyagvizsgáló módszerek. Archeometria. (I/1/a-f, I/2,4-6, II/12,13.)

A Kárpát-medence régészeti vázlata. (III/21,22.)

A lovas temetkezésekről. (III/21,22.)

Az avar továbbélés lehetőségei a Kárpát-medencében temetőelemzések alapján: Történeti folytonosság a vörsi, 8-10. századi későavar temetőkben. (III/21,22.)

Szónyi József a Pilisszántóért Egyesület elnöke:

“Világosság Szántó felett”. A szántói Boldogasszony kápolna és Csillagösvény építése és történelmi előzményei. (II/14, 18, IV/38,42.)

7. ELŐADÁSI NAP: 2014. szeptember 27.

Dr. Frisnyák Sándor DSc, a földrajztudományok doktora, professor emeritus, Nyíregyházi Főiskola, Turizmus és Földrajz-tudományi Intézet — **Dr. Kókai Sándor** CSc, történész, a történet-tudomány kandidátusa doktora, intézetvezető egyetemi tanár, Nyíregyházi Főisk. Turizmus és Földrajztudományi Intézet:

Magyarország történeti földrajza vázlata (895–1920). (I/2,8, II/11, IV/40, V/46, VI, VIII.)

(A Kárpát-medencei természeti kép a végleges honfoglalás után,

- antropogén tájformálás, népessége és az etnikai tájszerkezet változásai [895–1920],

- magyar településhálózat 900-tól 1920-ig,

- feudális kori földrajzi munkamegosztás,

- mező- és erdőgazdaság történeti földrajza 1920-ig.)

Magyar ipartörténet földrajz, közlekedésföldrajz 1920-ig. (I/8, III/21/i-o,26/e-f,VI, VIII.)

8. ELŐADÁSI NAP: 2014. október 25.

Dr. Erdélyi Géza református püspök, teológus, művészettörténész — **Dr. Váralljai Csocsán Jenő** PhD, szociológus, művészettörténész, ny. egyetemi tanár, *Oxfordi Egyetem és Pázmány Péter Katolikus Egyetem:*

Mai hitvallás és nemzeti önazonosság tudat, magyarok és szlovákok a Felvidéken. (X, XI, XIV.)

A népeesség utánpótlása a nemzeti lét alapföltétele. (X, XI.)

A Turini Lepel és Magyarország. (I/7, IV, IV/42, V.)

9. ELŐADÁSI NAP: 2014. november 29.

Dr. Pandula Attila DSc, történész, a történettudományok doktora, egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Történeti Segédtudományok Tanszék: Magyar jelképek, zászlók (inszigniológia, vexillológia). (I/3,7,10, III/31,32, IV/39,42,43,45,46.)

Családtörténet és személyábrázolások (genealógia és történeti ikonográfia). (I/3,7,10.)

Nemzeti címer és pecsétek (heraldika, szfragisztika). (I/3,7,10, III/31,32, IV/39,42,43,45,46.)

Dr. Gedai István CSc, numizmatikus, a történelemtud. kandidátusa, a Magyar Nemzeti Múzeum ny. főig.:

A pénzverési kezdetei Magyarországon, magyar uralkodók pénzeinken. (I/1,2, II/12, IV/24, 39.)

10. ELŐADÁSI NAP: 2014. december 20.

Szekeres István írástörténet kutató:

Bevezetés a történeti összehasonlító jeltörténet módszertanába. (I/10/b-e.)

Hun–kínai íráskapcsolatok. (II/11,15,16, IV/38-40, V/47.)

Székely–hun írásjelek a hunok régészeti leletein. (II/11,15,16, IV/38-40, V/47.)

A nikolsburgi ábécéről. A székely rovásírás nikolsburgi jelrendszere. (I/10/g, IV/40, V/47/b.)

Írástörténet és magyar őstörténet. A „magyar” név etimológiája. (I/10/g, IV/40, V/47/b.)

Rihmer Aurél történész:

A magyar királyi hatalom kialakulása a X-XI. században. A XIV. századi társadalmi átalakulások. (III/25.)

11. ELŐADÁSI NAP: 2015. január 31.

Dr. J. Újváry Zsuzsa PhD, történész, egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar Történelemtudományi Intézet:

Európa a középkor végén és a kora újkorban. (III, VIII.)

Az Oszmán Birodalom felemelkedése. A középkori Magyar Királyság, mint közép-európai nagyhatalom vélt szövetségesei. Az európai nemzetállamok, a kialakuló Habsburg Birodalom és a valós ellenség, az Oszmánidák birodalma. (III/26-30.)

12. ELŐADÁSI NAP: 2015. február 28.

Dr. J. Újváry Zsuzsa PhD, történész, egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar Történelemtudományi Intézet:

A Magyar Királyság a Hunyadiak korában; a kettős déli végvárrendszer kialakulása és funkcionálása. (III/26-30.)

A Magyar Királyság élet-halál harca az Oszmán Birodalom ellen a 16-17. században; Mohács és következményei. (III/26-30.)

A XVI. századi országegyesítési kísérletek. (III/26-30.)

Az új végvárrendszer kialakulása és működése. (III/26-30.)

Az oszmán berendezkedés a Magyar Királyságban, a kondominium rendszere. (III/26-30.)

Dr. Prokopp Mária CSc, művészettörténész, a művészettörténet kandidátusa, professor emeritus, ELTE BTK Művészettörténeti Intézet:

Mátyás-kori művészetünk helye Európában. (III/26, V/54.)

Az egyetemszervező Vitéz János esztergomi érsek. (III/26, V/54.)

13. ELŐADÁSI NAP: 2015. március 28.

Dr. Újváry Zsuzsa PhD, történész, egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar Történelemtudományi Intézet:

Az Erdélyi Fejedelemség kialakulása; Bocskai István és Bethlen Gábor harcai. (III/26-30.)

A 17. századi oszmán-magyar viszony, a háborús békeévek pusztításai: pusztuló magyarság, Trianon gyökerei. (III/26-30.)

A török-ellenes felszabadító hadjáratok. (III/26-30.)

14. ELŐADÁSI NAP: 2015. április 25.

Dr. Váralljai Csocsán Jenő PhD, szociológus, művészettörténész, ny. egyetemi tanár, Oxfordi Egyetem és Pázmány Péter Katolikus Egyetem:

A budavári szobrok és a renaissance előszele. (III/26, V/54.)

Mátyás Graduále és a Hunyadiak származása. (III/26, V/54.)

A budavári királyi palota. (III/26, V/54.)

Leonardo da Vinci és a budai királyi udvar. (III/26, V/54.)

15. ELŐADÁSI NAP: 2015. május 30.

Dr. Vizi László Tamás PhD, történész, oktatási rektorhelyettes, főiskolai tanár, Kodolányi János Főiskola:

A napóleoni háborúk és Magyarország. (III, III/29, 30,31, VI.)

A reformkor és nagy eszméi. (III, III/30,31, VI.)

Az 1848-49. évi polgári forradalom és szabadságharc. (III, III/30,31, VI.)

A kiegyezés és következményei. (III, III/32, VI.)

16. ELŐADÁSI NAP: 2015. június 27.

Dr. Demeter Zsófia CSC, történész, a történettudományok kandidátusa, a Szent István Király Múzeum igazgatója, főiskolai tanára:

A magyar mezőgazdaság és ipar története. (III, III/29-32, VI, VII.)

Uralmi gazdálkodás Magyarországon a 19. században. (III, VI, VII.)

Dr. Lukács László DSC, néprajzkutató, a néprajztudomány doktora, egyetemi tanár KJF:

A magyarság néprajza és az összehasonlító néprajztudomány. (II/14, V/47,56, VII.)

A magyar néprajzi látásmód az ezredfordulón. (X/63, XI, XIII.)

17. ELŐADÁSI NAP: 2015. szeptember 26.

Dr. Vizi László Tamás PhD, történész, oktatási rektorhelyettes, főiskolai tanár, Kodolányi János Főiskola:

Magyar külpolitikai kihívások 1918-tól 1945-ig. (III/33-34.)

Magyarország jellemzése a két világháború között. (III/33-34, VI, VII.)

Dr. h. c. Szabó Péter PhD, történész, rektor, főiskolai tanár, Kodolányi János Főiskola:

Tanulótársadalom, tudás alapú társadalom? Korunk társadalma előtt álló kihívások, a változó világrend. (IX, X, XI, XII.)

- a 20. sz. végétől kibontakozó, új világgazdasági és társadalmi folyamatok rövid áttekintése,
- a tanulótársadalom, a tudás alapú társadalom fogalmának vizsgálata,
- a finn oktatási törvény: a tanulótársadalomhoz vezető út és a különféle oktatási szintek.

18. ELŐADÁSI NAP: 2015. október 31.

Nyáry Gábor történész, doktorandusz:

Teleki Pál második miniszterelnöksége. (III/33, 34.)

Dr. Miklauzič István közgazdász, történelemkutató:

Egy ezredes naplója 1914–1920. (III/33, 34.)

Az altöttingi Országgyűlés résztvevőiről és helyszíneiről. (III/33, 34, 35.)

Jávor Miklós történész:

Az arisztokrácia s a hungarista mozgalom kapcsolatának vizsgálata 1944 előtt és után. (III/ 34, 35.)

19. ELŐADÁSI NAP: 2015. november 28.

Dr. Szabó A. Ferenc CSc, politológus, ny. egyetemi tanár, Nemzeti Közszerológati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Politika-tudományi Tanszék —**Dr. Arday Lajos** C. Sc., politológus, ny. egyetemi tanár, Nemzeti Közszerológati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Politikatudományi Tanszék:

Kárpát-medencei népesedési viszonyok, folyamatok, irányok és kulcskérdések. (IX, X, XI, XII.)

1956 történelmi jelentősége. (III/35, 36.)

Dr. Sallai János PhD, történész, ny. r. ezredes, habilitált egyetemi tanár, mb. tudományos és nemzetközi dékánhelyettes Magyar Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar.

A határok szerepe a történelemben Vereckétől Schengenig. (VI, VII, IX, X, XI, XII.)

20. ELŐADÁSI NAP: 2015. december 19.

Dr. Csámpai Ottó —**Dr. Darai Lajos**:

Vizsgaelőadások a résztvevők által választott és feldolgozott helytörténeti, övezeti, országos vagy egyetemes tárgykörben.

Beszélgetés a résztvevőkkel az előadássorozat hasznosítható tapasztalatairól, emléklap, zárszavak.

TARTALÉK ELŐADÁSOK:

Dr. Darai Lajos CSc, filozófus, a filozófiai tudományok kandidátusa, professor emeritus, Kodolányi János Főiskola:

Egyetemes és magyar őstörténet időrend és módszertan: A régmúlt összekötése a mával az alárendelés és mellérendelés történeti megjelenésének feltárásával. (I/1/a-j, II/13,20, IV/37-39,42, V/50, VII, VIII, IX.)

Dr. Váralljai Csocsán Jenő PhD, szociológus, művészettörténész, ny. egyetemi tanár, Oxfordi Egyetem és Pázmány Péter Katolikus Egyetem:

A szent Korona eredete. (I/7, II/18-20, III/24, IV/39,42-44.)

Gróf Klebelsberg Kunó kultúrpolitikája. (III/34, VI VII.)

Dr. J. Újvári Zsuzsa PhD, történész, egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar Történelemtudományi Intézet:

A magyar és erdélyi reneszánsz virágzása a 16-17. században. (IV, V/54-55, VI, VIII.)

A kora újkori magyar nemesi, városi és paraszti életmód főbb kérdései: anyagi kultúra, család, erkölcs, szokások, viselet, szórakozás és tánc. (V/56, VI, VIII.)

Dr. Halabuk József történész, főiskola docens, Budapesti Műszaki Főiskola, Tanárképző és Mérnökpedagógiai Központ:

Regionalizmus a Duna mellett. (IX, X.)

Dr. Gedai István CSc, numizmatikus, a történelemtud. kandidátusa, a Magyar Nemzeti Múzeum ny. főig.:

A Horthy-korszak a Magyar Nemzeti Múzeum történeti kiállításában. (III/33-34.)

Dr. Csihák György közgazdász, történész, a ZMTE elnöke:

“Horthy-fasizmus” – “Antall-demokrácia”. Történelmi párhuzam és előzmény. (III/33-34, VI-XII.)

Nagygyörgy Zoltán történetíró publicista:

„Híven, becsülettel, vitézül! A hazáért mindhalálig!” (IX-XI.)

Bizonyára nem felesleges megemlíteni, hogy mennyi törődéssel, munkával, levélírással, telefonálgatással jár mindez, beleértve azt a legalább tizenöt iratot, amit nemcsak el kell készíteni, hanem időben célba is kell juttatni: szervezőkhöz, előadókhöz, résztvevőkhöz, segítőkhez. Álljon itt is köszönet mindazoknak, akik ebben a nemzetmentő munkában önként és a saját költségükre rendelkezésre álltak – és állnak, mind a mai napig.

Sorrendben ezt követte a háromoldalú „Együttműködési megállapodás” 2014. március 6-i dátummal:

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS

- 1.) a **Kodolányi János Főiskola** (H-8000 Székesfehérvár, Fürdő u. 1, a továbbiakban **KJF**), képviseli Dr. h. c. Szabó Péter PhD rektor (+36/22/543-310, Fax: 06/22/543-391);
- 2.) a **Zürichi Magyar Történelmi Egyesület** (CH-8047 Zürich, Postfach 502, a továbbiakban **ZMTE**) mint zürichi közhasznú egyesület, képviseli dr. Csihák György egyesületi elnök (+43/3352/30872, znte@freemail.hu);
- 3.) és a **Csemadok Komárom Városi Szervezete** (SK-94501 Komárom, Kossuth u. 3, továbbiakban **CSEMADOK**), képviseli Stubendek László elnök (+421/905/275455; +36/20/3341163, stubendek.laszlo@gmail.com); (továbbiakban együtt: Szerződő Felek) között.

Az együttműködés keretében a Szerződő Felek a következőket vállalják: *Magyar történelmi tárgyú, felnőttképzési és történelemtanár továbbképzési színvonalú előadássorozatot szerveznek Komáromban (Komarno, Szlovák Köztársaság) 2014-ben és 2015-ben, lehetőleg minden hónap utolsó szombatján (kivéve július és augusztus hónapot, amikor nyári szünet van) 10-14 óráig. A résztvevőknek az előre közölt feltételek teljesítése esetén a törvényes lehetőségek szerinti tanúsítványt állítanak ki és adnak át a tanfolyam elvégzéséről.*

A ZMTE feladata saját költségére: tanterv készítése, magas tudományos színvonalat biztosító előadók állítása, az oktatási anyag minden résztvevő részére való biztosítása, vizsgáztatás, a végén tanúsítvány kiállítása a sikeres végzők részére. Az előadássorozat szervezője a ZMTE Tudományos Tanácsa, dr. Gedai István, a Magyar Nemzeti Múzeum ny. Főigazgatója vezetésével.

A Csemadok feladata: a sorozat helyi szervezése, hirdetése, a résztvevők adminisztrálása, szükség esetén az előadók szállítása Komárom (Magyarország) és az előadás helye között. Az előadók részére szükség esetén szállás és ellátás biztosítása az előadó költségére. Helyszín biztosítása, a Csemadok Székház, Komarno Kossuth tér 3 megfelelő előadótermének rendelkezésre bocsátása, laptop és projektor biztosítása. A Csemadok saját költségére biztosítja a termet és a szükséges technikai ellátást.

A KJF feladata: Az előadássorozat erkölcsi támogatása, segítség a tananyag készítésben és részvétel az előadók állításában, valamint a díszes tanúsítvány rendelkezésre bocsátása.

Záró rendelkezések: A jelen szándéknyilatkozat a Szerződő felek képviselőinek aláírásával lép hatályba, határozatlan időre szól, a Szerződő Felek közös akaratával írásban bármikor módosítható és 30 napos felmondási idővel felmondható. A felmerülő költségek fedezésére a Szerződő Felek közösen és külön-külön is keresnek fedezetet.

Dr. Csihák György
ZMTE elnök

Dr. h.c. Szabó Péter PhD
KJF Rektor

Stubendek László
Csemadok elnök

Kapcsolattartó az Egyesület részéről:

Dr. Csámpai Ottó CSc. ass. prof. a ZMTE
ZMTE
Tudományos Tanács tagja

Dr. Darai Lajos CSc. prof. em. KJF, a
Tudományos Tanács titkára

Nitrianska 236/58 SK-95107 Cechynce
27/b
+421/903/453 514 csottoster@gmail.com

H-2475 Kápolnásnyék, Dózsa György út
+36/30/989 2320 darailajos@gmail.com

Zürich/Komarno/Székesfehérvár, 2014. március 6.

A tananyag természetesen elérhető az interneten, de a helyi városi könyvtár nyomtatott formában is megkapta, hogy kölcsönözhesse. A könyvtár kapott 31 darab egyesületi kiadványt, továbbá az Encyclopaedia Hungarica négy kötetét, Herényi István: „Helytörténeti lexicon 800-1400”, Barabási László: „Nemes Székely Nemzet”, valamint a Nyíregyházi Főiskolával közösen kiadott „Gyepük, várak, erődítmények stb.” című kötetét. Ingyenes kiosztásra kapott a CSEMADOK köteteinkből további 65 darabot.

Az előadások azóta is, a terv szerint, rendben folynak. Látogatottságuk rendkívül gyér – noha jönnek érdeklődők Pozsonyból és Párkányból is.

Előadó prof. Bérczi Szaniszló és Mesterházy Zsolt – mindketten Budapestről

Dr. Csihák György (Zürich) előadása. Elnököl Stubendek László Komarno polgármestere, CSEMADOK elnök

A kép jobb szélén az előadó dr. Költő László (Kaposvár), mellette balra az elnöklő prof. Csámpai Ottó (Nagyszombat)

Prof. Pandula Attila (ELTE Budapest) előadása november 29-én...

... és a közönség egy része

Az előadó prof. Kókai Sándor és prof. Frisnyák Sándor (mindkettő Nyíregyháza) – kettőjük között egy barátjuk

Előadó dr. Erdélyi Géza ThDr. E.G. emeritus nyugalmazott püspök (Rimaszombat), elnököl Stubendek László

2. Következő nagy rendezvényünk Pilisszántón volt, 2014. augusztus 20-án, a „Pilisszántóért Egyesület” közreműködésével.

MEGHÍVÓ

ünnepi megemlékezésre Pilisszántón, 2014. augusztus 20-án

***A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület (ZMTE) és a Pilisszántóért Egyesület közös rendezésében ünnepi megemlékezést tart 2014. augusztus 20-án, szerdán, Pilisszántón, ahová tisztelettel hívunk minden jó szándékú magyar embert.
Emlékezünk nyolcezer hontalan magyar Szent István-napi zarándoklatára***

Az egykori beszámoló szerint: „Szent István napján, messzi az otthontól, Bajorország földjén magyar csoda történt 1947. augusztus 20-án. Szent István száműzött, menekült magyarjai elzarándokoltak Altöttingbe, a Szűz Anyához, hogy hitet tegyenek: a magyar nép hű maradt! Hű első szent királyunkhoz, hű Istenhez, Hazához, a Szent Korona eszményéhez és hű a nyugati kereszténységhez. A távolság, a szétziláltság, valamint az összeköttetés és az önbizalom hiánya két és fél éven keresztül lehetetlenné tett minden magyar megmozdulást. Most azonban a Vatikán delegátusa hívó szavára megmozdult szent István űzött népe. Jöttek Bajorföldre, Ausztria, a különféle zónák magyarjai vonaton, autón, gyalog. Lelkészeik vezetése alatt fegyelmezett csoportokban, vagy egyenként családotól.”

Ezen zarándoklat ideje alatt tartották utolsó ülésüket az 1939-ben, utoljára szabadon választott magyar országgyűlés ott lévő tagjai. Az alkotmányosan hozott határozataik lényege, hogy a **”Sacra Regni Hungarici Corona – Magyarország Szent Koronája” jogfolytonossága fönáll.** Ez az országgyűlésünk az alkotmányosan alkotott 1938. évi XIX. tc. alapján 1939. június 14-én alakult és soha fel nem oszlatták.

A zarándoklaton gyertyát szenteltek, az egyik tulajdonosa azzal a kéréssel hagyta ránk, hogy ezt az ereklyét először csak akkor gyújtsuk meg, ha több magyar ember ismét összejön egy, a Szent Koronához méltó helyen és megemlékezik ennek a napnak az üzenetéről.

A két Egyesület elnöksége úgy döntött, hogy Pilisszántón, a Pilis-hegy oldalában fekvő Csillagösvényen kap otthont első alkalommal ez az esemény. Nemzetünk hét uralkodójának valamint szentjének állított szobra: Nimród, Atila (Etele), Árpád, Szent István, Szent László, Boldog Özséb, Hunyadi Mátyás, továbbá a Boldogasszony kápolna és a tizenkét méter magas Pilis Keresztje méltó helyszín az ünnepség megrendezésére. A Boldogasszony kápolna, az Altöttingi Mária kegyhelyhez hasonló lelkülettel tudja fogadni a zarándoklatot.

Az ideai zarándoklaton résztvevők 10 órakor a Csillagösvény parkolójában gyülekeznek, amely a Volán busz pilisszántói végállomástól mintegy 300 méterre van a Pilisszentkeresztre vezető fő út mentén. A parkolóban csoportosuló, Volán busszal vagy autóval érkező résztvevők innen elsétálnak a közeli „Mészégetők kútjáig”, ahol már a rájuk várakozó Zarándok Zászló alá állva, egy csoportban, hagyományos keresztaljára rendezetten vonulnak a Csillagösvény emelkedőjén a szobrok mentén a kápolnáig (terephez szükséges cipő kell).

A kápolna előterében, a szabad ég alatt álló oltárkö előtt, a 11 órakor kezdődő megemlékezés bevezetéseként üdvözli a zarándokokat a házigazda Szőnyi József a Pilisszántóért Egyesület (www.pilisszantozarandokhely.hu) és dr. Csihák György a ZMTE (www.zmte.org) elnöke, majd Jávor Miklós a Pázmány Péter Katolikus Egyetem doktorandusza ismerteti az ünnepség üzenetét, tartalmát, célját.

Ezután Ladocsi Gáspár ny. püspök vezetésével emlékezünk a zarándoklatra és Szent István ünnepnapját megszenteljük mise áldozattal. Ekkor megáldják, majd meggyújtjuk az emlékezetes gyertyát, amelynek lángjából a résztvevők meggyújthatják a saját gyertyájukat, tovább vívén magukkal, az ereklye lángjával, az ünnep emlékét.

A mise után szabadidő, ekkor mindenki elfogyaszthatja a magával hozott elemózsiát, majd levonulunk a falu templomába, ahol a szomszédos plébánián mosdók is vannak.

A nap további része 14 órától a faluban lévő templomban folytatódik prof. dr. Erdélyi Géza (ZMTE) címzetes református püspök (Rimaszombat) imájával, majd Szőnyi József ismereti a falu történelmi nevezetességeit. Ezután dr. Gedai István, a Magyar Nemzeti Múzeum nyugalmazott főigazgatója, a ZMTE Tudományos Tanácsa elnöke emlékezik Szent Istvánra, az első magyar apostoli királyra. Ezt követően Nyári Gábor, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem doktorandusza méltatja az Altöttingi Országgyűlésünket. Az ünnepség dr. Csihák György zárszavával végződik 16 órakor.

Külön örömünkre szolgálna, ha az 1947. évi altöttingi zarándoklat valamely résztvevője, a résztvevő hozzátartozója, vagy leszármazottja is megjelenésével, esetleg még felszólalásával is megtisztelné ünnepségünket.

A falu Volán buszokkal érhető el. Indulás az Árpád-híd Pesti hídfőjétől, ünnepnapokon óránként Pilisszántó végállomással. Menet idő 45 perc. Pilisszántóról vissza minden óra 20 perckor, 18 óra 20 perckor. Utolsó busz 20 óra 30 perckor indul Budapestre. A Volán cég szükség esetén bővíti járatait.

Étkezés egyénileg; ebéd előre megrendelhető a Csillagösvényhez közeli Büfében:
Faidt Klára Tel.: +36/30/9326020

Szálláslehetőségek a faluban, előre lefoglalandók:

Falusi turizmus	Nagy Ferenc	Kossuth L. út 15.	Tel.: +36/26/349091
	Kormos Róza	Kossuth L. út 122.	Tel.: +36/26/349345
Orosdy kastély a Pilis hegy oldalában.	Répásné Noémi		Tel.: +36/20/5783513

A szervezők elérhetősége:

Dr. Csihák György, a ZMTE elnöke

Email: zmte@gmail.com

Szőnyi József, a Pilisszántóért Egyesület elnöke. Tel.: +36/30/2685953

Kérjük a magánszemélyeket, a sajtót és minden jó szándékú magyart, hogy meghívásunkat juttassa el minél több helyre. Azt is kérjük, hogy akinek az altöttingi zarándoklattal, országgyűlésünkkel kapcsolatban bármilyen irata, emléktárgya van, szíveskedjék nálunk jelezni. Köszönjük szépen. A vonatkozó kegytárgyakat az esztergomi Keresztény Múzeum, ajándékozó levéllel (az ajándékozó intézkedésével) szívesen befogadja.

Zürich/Budapest/Pilisszántó, 2014. Húsvét ünnepén.

dr. Csihák György

Szőnyi József

FIGYELEM! Ez lesz 1947 óta az első megemlékezés.

A rendezvényt az időjárástól függetlenül, pontosan így megtartjuk.

Az egész rendezvényt CD-re rögzítjük és utóbb elérhető lesz a szervezőknél.

A meghívót megelőzte az alábbi „Ünnepi levél és kérés a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület tagjaihoz” - 2014. február 23-án:

ÜNNEPI LEVÉL ÉS KÉRÉS **a Zürichi Magyar Történelmi egyesület tagjaihoz**

KEDVES BARÁTAIM!

Harminc évi fennállásunk talán legjelentősebb ünnepére készülünk 2014. augusztus 20-án és tisztelettel kérem minden tagunkat, hogy erre családjával eljöjjön .

A rendezvény színhelye Pilisszántó – ami a legrégebbi hiteles térképen is megjelenik Szántó néven, Esztergom, Visegrád és Ofen, azaz Buda körzetében, a Pilisben. Rövidesen részletes meghívóval szólítunk mindenkit, akit elérünk, de egyesületünk tagjait most értesítem, hogy készülhessenek.

Pilis egy különleges hely, ahová Atila és Árpád is költözött, ahol lehetett egy Fehérvár. A pálosok rendje is ott kezdte működését. Szántó és környéke tele van régi építmény maradványával, az egész környéket behálózzák földalatti járatok. A település lakói főleg tótok és svábok – történelmi alkotmányunk szerint koronánk tagjai, a magyar nemzet részei . Elsőrangú magyarok és keresztények. Saját kezükkel építettek a közelmúltban templomot egy kisebb domb tetején, Nagyasszonyunk, a Babbamária tiszteletére szentelve. Az odavezető gyalogút mentén történelmünk nagyjainak ember nagyságú művészi faszobra áll és az utat „Csillagösvény” –nek nevezik.

Templomuk a maga egyszerűségében a csiksomlyói templom mása – és gyönyörű. Örökké nyitva áll. Minden Mária ünnepet megülnek télen és nyáron, sok száz vendéggel. A csiksomlyóit is, ahonnan a miséző püspök minden évben üdvözlí Szántót – ahol a tömeg ezt egyidejűleg hallgatja. Az idei csiksomlyói meghívó 24 oldalas füzetében három oldalon üdvözlí Szántót.

Magyarok szorult helyzetében, Babbamáriához és őseinkhez fordulunk, segítségüket kérve. Ünnepelesen megemlékezünk arról, hogy 1947. augusztus 20-án, soktízezer magyar így zárandokolt a bajorországi Altöttingbe, az Istenanyához és könyörögött Hazánkért. Egy ottani résztvevő elküldött nekünk egy akkor ott megszentelt gyertyát - amit azóta nem gyűjtött meg - azzal a kéréssel, hogy itt most újra megszenteljük és – emlékezzünk. Ezt tesszük majd a „Csillagösvényen” egy ökumenikus zárandoklat és a templom egész környékén ünnepi istentisztelet keretében.

Aznap délután, Pilisszántó katolikus templomában ünnepélyes keretben megemlékezünk az altöttingi zárandoklat idején ott tartott magyar országgyűlésünkről. Ez volt, az utoljára szabadon választott magyar országgyűlés utolsó ülése, ahol az alkotmányosan hozott határozatok lényege, hogy a „Szent Korona jogfolytonossága fönáll!” A tárgyban egyesületünk Budapesten, 2012. szeptember 21-én, tudományos ülést tartott, kötete megtalálható a világhálón az európai és a magyar digitális könyvtárban – amint azt a közelmúltban valamennyi kiadványukkal kapcsolatban már jelentettük.

A rendezvényen számítok minden egyesületi tag közreműködésére is. A javaslatokat máris kérem, címemre.

Zürich, 2014. február 23.

Szeretettel Csihák György

Ezt a rendezvényünket egy egyesületünkhöz írt levél indította, amely kelt 2013. augusztus 15-én Münchenben és itt teljes terjedelmében közlünk:

ZÜRICHI MAGYAR TÖRTÉNELMI EGYESÜLET

Budapest

München, 2013. augusztus 15.

Kedves István!

Kérted, hogy írjam le történelmi jellegű emlékeimet, főleg az altöttingi országgyűléshez és vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc személyéhez kapcsolódóan. Kérésednek örömmel teszek eleget a jelen levél formájában.

A háború után Bajorországban vidéken éltünk, mindnyájan nagy szegénységben. Édesanyám, Ambrózy Erzsébet, ebben az időben ismerkedett meg a Kisbarnaki családdal, jobban mondva először Feri bácsi feleségével, Joli nénival. A két család közeli barátságba került egymással. Gyakran mentek egymáshoz látogatóba, a találkozókon rendszerint én is velük voltam.

Mi Feri bácsiékkel Johanniskirchenben, Niederbayernben voltunk, sok magyar lakott ott akkor. Ők egy parasztházban kaptak egy szobát kicsi konyhával, anyukám meg én máshol, a falu végén laktunk. Anyukámnak el kellett mennie a francia zónába intézni valami fontosat, annak ellenére, hogy amerikai zónában éltünk. Emiatt átvitt engem Kisbarnakiékhoz, hogy vigyázzanak a kisgyerekre. Akkor éppen beteg voltam, majdnem tüdőgyulladásom volt. Emlékszem, Feri bácsi átengedte nekem az ágycsészét, azzal, hogy „a gyerekek ilyenkor ágyban a helye”. Ő pedig, a konyha kövezetére feküdt le éjszakára. Feri bácsi velem mindig kivételesen kedves volt, és ha bármilyen fontos személlyel beszélt is, ha meglátott, mindig jóságosan üdvözölt engem.

Nyolc éves voltam, amikor édesanyámmal elmentünk Altöttingbe a Szent István napi zárándoklatra. Johanniskirchenből utaztunk valami autóbusszal, egy csomó magyart összeszedtek, és úgy tudtunk elmenni az altöttingi zárándoklatra. Ott kapta anyukám ezt a szentelt gyertyát, amelyet szeretettel küldök Nektek. Egy nagymisére emlékszem, a gyertyára, ünnepélyes nagy szertartás volt.

Guttenburgban is voltunk, a Guttenburg-kastély párkányán szaladgáltam a többi gyerekekkel. Az meg az élet meglepetése volt, hogy sok évvel azután a Ludwig nevű lovagom Münchenből elvitt egy kirándulásra. Guttenburgba érkeztünk, nekem ez újdonságnak számított. Később jöttem rá, ahogy Ludwigéknál a lakásból kinézek: – Jé, hát ezt én ismerem, gyerekkoromban ott járkáltam a falak tetején. Azt mondja: – Hát ez a mi kastélyunk volt. Őt Graf Ludwig Maximilian von Tauffkirchen zu Guttenburgnak hívták.

Aztán voltam olyan eseményeken, amikor vitézi találkozókat rendeztek Münchenben. Azt hiszem, kétszer voltam ott, mert különben nevelőapám, Géza bácsi volt ott, az anyu is talán. Egy nagy vitézi találkozó volt 1977-ben, amikor le vagyunk fényképezve, Feri bácsi mellett ülök és édesanyám is. Az egy nagy-nagy vitézi találkozó volt, sok helyről jöttek ide Münchenbe. Nevelőapám, dr. vitéz Czánik Géza, már korábban szoros barátságba került Feri bácsival, sűrűn összejártak, minden fontos magyar eseményen együtt voltak. Feri bácsiék – talán még Johanniskirchenben – megismerkedtek egy német gróffal, akinek volt egy kastélya Arnstorfban, aki aztán átvitte őket oda. Kaptak egy lakást az arnstorfi kastélyban, és Feri bácsi ott élt haláláig. Joli néni előbb meghalt, Feri bácsi nyolcvanban. 2

Vitéz kisbarnaki Farkas Feri bácsinak két gyermeke volt. A fia Szentesnél 1944-ben repülővel lezuhant és hősi halált halt. 1964-ben Landshutban meghalt a felesége. Éva leánya, aki nőként lett Amerikában, 1965-ben egy érműtét következtében meghalt Los Angelesben. Kisbarnaki leszármazottak nem maradtak.

Tudom, hogy Feri bácsit a szíve egyfolytában hazahúzta, de nem kaphatott volna beutazási engedélyt, mert háborús bűnös volt. Egyszer ugyan az amerikaiak feltették egy vonatra, avval a titkos szándékkal, hogy átadják a komcsiknak, de ugyancsak az amik leszedték az utolsó percben, azzal, hogy „belépése Magyarország földjére nem biztonságos”. Az amerikaiak kiszolgáltatták volna őt, de aztán meggondolták magukat. Feri bácsi Európa szerte nagyon ismert volt, sőt, még Csang Kai Sekkel is tárgyalt Tajvanon. Akkor ez nagyon imponált nekem. Említenék még két személyt, akik talán szintén jelentősnek tűnhetnek számotokra a közeli múlt idejéből. Székely György volt az egyik udvarlóm itt Münchenben. 1985-ben menekült ki Pestről, idejött Münchenbe, és itt volt nálunk. Azért látogatta meg a szüleimet, mert édesapám nagyon jó barátságban volt Gyurka papájával, aki mint csendőrtiszt kísérte ki IV. Károly királyt a pályaudvarra, ahonnan elindult a száműzetésbe Madeirára. Édesapám el tudta intézni Gautingban Gyurka papájának az orvosi kezelését, tüdőbaja volt szegénynek. Aztán beszélt Habsburg Ottóval Gyurka érdekében, aki fogadta is őt személyes bemutatkozásra. Így segített neki valahogy – ha német állampolgársághoz jutni nem is –, de Fremdenpaß-t kapni, merthogy az édesanyja német volt.

Édesanyám sokat mesélt nekem itteni sorsunk elejéről is. Mielőtt Johanniskirchenbe kerültünk volna, akkor éppen egy tanyán éltünk édesapámmal, Osváth Istvánnal. Az amerikaiak onnan vitték el kihallgatásra, úgy mondván, Salzburgba, ahonnan azonban kiadták a komcsiknak, és onnan kezdve már semmit nem tudtunk róla. Nagyon udvariasan jöttek, mert nagyon fontos ember volt, hogy aztán persze majd visszajön, csak elmennek tárgyalni. Így került akkor Szibériába. Talán tudták azt is, hogy édesapámnak még Canaris tengernagy is kitüntetést adományozott a jó munkájáért. Mi 1945. március körül jöttünk, menekültünk ki, akkor kerültünk rögtön a tanyára, édesapám, édesanyám, meg én. És ott, hogy melyik hónapban, azt nem tudom, de elég hamar elvitték. Az egy tanya volt, egy Einödthof, egész messze a falutól. Ez Niederbayernben volt, lehet, hogy Passau környékén, onnan költöztünk édesanyámmal egy barakkból, a Flüchtlingslagerből az említett tanyára. Mindig egy szobába valaki fölött minket. Akkor már egyedül voltam anyukámmal, hisz édesapámat elvitték.

Nevelőapámat, Géza bácsit is az amerikaiak fogták el itt Németországban, és került egy évig amerikai lágerbe, fogságba. Ő szintén menekültként jött ki a feleségével meg a két gyermekével, és akkor elfogták az amik, majd bekerült a moosburgi táborba. A feleségének meg azt mondták, hogy visszakerült Magyarországra. Becsapták. Erre föl az anya a két gyermekével visszautazott Magyarországra. Bemenni lehetett, csak kijönni nem. És amikor Géza bácsi kikerült a moosburgi táborból, akkor a felesége már otthon volt, ő meg itt maradt. Soha többé nem tudtak már összekerülni. A feleség aztán nemsokára meghalt.

Apám másokkal is szoros kapcsolatokat ápolt, ismert volt a menekült magyarok körében. Itt annyi vitézi találkozó volt, itt nagyon sokan voltak a vitézek, de, akiket én ismertem, azok már mind meghaltak. Aztán voltak, akik hazamentek, Radnóczy Antal például.

Összeszámoltam, hogy édesanyámmal mi itt Németországban huszonegyszer költöztünk a kimenekülésünk óta. Ha ketten maradtunk egy házban, akkor máshova kellett költöznünk egy szobába. Ház nem járt, csak mindig egy szoba valahol, ezért mindig költöztünk egy-egy falun belül vagy másik faluba. Amikor éppen egy barakksoron laktunk, édesanyám ment az erdőbe fát vágni, és karácsonyfát nekem. Ment baltával és férfibakancs volt a lábán. Azért

mindig jobb helyre kerültünk, Eggenfeldenbe, Pfarrkirchenbe, ez mind Niederbayern környék. Aztán Freisingbe, aminek előtte ismerkedtek meg az ötvenes években Géza bácsival.

Egyszer ki akartunk menni édesanyámmal Amerikába. Apukámnak az egyik nővére Svájcban volt és onnan került ki a fiához Amerikába, és úgy volt, hogy ő segít majd nekünk. De, azt mondták az édesanyámnak, hogy egy „hírhedt” embernek a feleségét nem engedik ki, Amerikába nem teheti be a lábát. Édesapám, ugyanis a kémelhárító osztálynak volt a vezetője. Szóval nem tudtunk odamenni, és aztán úgy volt, hogy Géza bácsival, amikor már összeházastak, Dél-Amerikába, Argentínába megyünk. Már minden el volt intézve, amikor én bárányhimlőt kaptam, beteg lettem, és a lehetőség elszállt. Így maradtunk Németországban. Géza bácsi sem tette volna be a lábát Magyarországra, amíg kommunizmus van – ahogy mindig mondta. Aztán meg már nem tudta, mert 1991-ben meghalt.

Az altöttingi zarándoklaton vettünk egy emlékgyertyát, amelyet – emlékszem – meg is szenteltettünk. Azóta is itthon állt nagy becsben, mert a tízezernél is több magyar akkori egybegyűlése felejthetetlen emlék volt és ma is az. Mi soha nem gyújtottuk meg ezt a gyertyát, mert mindig vártunk valamire, egy olyan alkalomra, amikor megint lesz egy nagy összetartás, inkább akkor lenne érdemes – gondoltuk. Koromnál és a körülmények miatt már nem táplálok ilyen reményeket, az emlékláng meggyújtásáról viszont nem szabad lemondani. Úgy gondoltam ezért, elküldöm a Szűz Mária kegyképpel díszített szentelt gyertyát az egyesületeknek, azzal a kéréssel, hogy ha egybehívnátok egyszer sok magyar embert az 1947-es altöttingi országgyűlés emlékére, ott gyújtsátok meg először, és gondolatban engem is hívjatok majd oda a nagy élmény átélésére.

Szüleimtől hallottam réges-rég, hogy már Trianon előtt törvényt hoztak az elesett katonák tiszteletére. Ez a törvény kimondta, hogy a nemzet hősi halottjaira mindig kegyelettel kell emlékezni, és ezt a magyarok minden év májusának utolsó vasárnapján nemzeti emlékűnnep keretében meg is tették.

Ha esetleg visszaállítanátok ezt az emléknapot, egyben az 1947-es altöttingi néhai közjogi harcosoknak is emléknappául téve, évente újra lehetne gyújtani a lángot az eredeti emlékgyertyán is.

*Szeretettel Clara von Osváth-Czanik
Forstenrieder Allee 44 München
Melléklet: Altöttingi emlékgyertya*

A rendezvény a terv szerint megtörtént.

A zarándoklat résztvevői

A kápolna bejárata

A miséző pap ft. Tóth Lajos SJ., és az 1947. évi zarándoklat ismertetője Jávor Miklós doktorandusz.

*Történelmi megemlékezés a templomban.
Előadó Szőnyi József a Pilisszántóért
Egyesület elnöke*

*Előadó dr. Gedai István CSc., a Magyar
Nemzeti Múzeum ny. főigazgatója*

*Az altöttingi országgyűlésünkre emlékező
előadó, Nyári Gábor doktorandusz*

*Dr. Csihák György a Zürichi Magyar
Történelmi egyesület elnöke záróbeszédjét
mondja*

A rendezvény bemutatását és az elhangzott beszédek, előadások teljes szövegét 69. számú kötetünk tartalmazza.

3. „Az első világháború centenáriuma alkalmából” emlékkonferenciát rendeztünk „A Hazáért” címmel, a Nemzeti Közszerológati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karával, a volt Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem épületében, 2014. november 27-én az alábbi terv szerint:

A HAZÁÉRT!

**A NEMZETI KÖZSZERÓGÁLATI EGYETEM HADTUDOMÁNYI ÉS HONVÉDTISZT-
KÉPZŐ KARA, VALAMINT A
ZÜRICHI MAGYAR TÖRTÉNELMI EGYESÜLET
CENTENÁRIUMI RENDEZVÉNYE**

BUDAPEST 2014. NOVEMBER 28.

Helyszín: Budapest Hungária Krt. 9-11. A. épület 530-as (tanács) terem.(Belépés csak engedéllyel)

Időpont: 9-13 óráig

Előadás:

Dr. habil. Örsi Julianna C. Sc.

Első világháborús katonamelekek a Nagyunságon

Ph. Dr. Németh Szilvia (Pozsony)

Pozsony a világháborúban. (1914-1918).

Egy háterszági nagyváros korabeli sajátosságai

Kovács Rudolf Zoltán

Az Osztrák-Magyar Monarchia tábori lelkeszei az első világháború időszakában

Dr. Pandula Attila D. Sc. (Budapest)

A Katonai Érdemkereszt története az első világháborúban, különös tekintettel a társadalomtörténeti vonatkozásokra

Dr. Csihák György (Zürich)

Burgenland – körül-belül

Összegezés

Dr. Darai Lajos C. Sc. (Kápolnásnyék)

Dr. Újváry Zsuzsanna C. Sc. (Budapest)

A rendezvényen érvényes a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület nyilatkozata és házirendje.

Zürich/Budapest, 2014. november 26.

A rendezvény lefolyását, az elhangzott előadások teljes szövegét és értékelését a 70. számú kiadványunk tartalmazza.

A rendezvényt „A Horthy-korszak történelemtudományos vizsgálata” nevű munkacsoportunk szervezte, a munkacsoport vezetője dr. Pandula Attila DSc, az MTA (történelemtudomány) doktora, ELTE BTK docens irányításával.

Prof. Harai Dénes a rendezvényt megnyitja, előtte ül az előadó Kovács Rudolf Zoltán és Ph. dr. Németh Szilvia (Pozsony), fényképez prof. Pandula Attila

Bal oldalt prof. Pandula Attila a rendezvény szervezője, jobbra piros pulóverben prof. Darai Lajos (Székesfehérvár) a rendezvény egyik elnöke

Balra elöl áll az egyik előadó dr. habil. Örsi Julianna CSc, mellette jobbra ül a rendezvény másik elnöke prof. J. Újváry Zsuzsanna (Pázmány Péter Katolikus Egyetem)

„A régi magyar nyelvű rovásírások munkacsoport” Szekeres István írástörténet kutató vezetésével év közben, elektronikus levelezés útján több dolgozatot is megvitatott. Szervezésükben nyilvános előadássorozattal egybekötött vitaesték előkészítése befejeződött és csak végleges jóváhagyásra vár egy helyi rendező részéről.

Harmadik munkacsoportunk „Szentgál” kutatásával nemigen jeleskedik.

Taggyűlésünk június 21-én volt, ismét a Magyar Nemzeti Múzeum gróf Széchenyi Ferenc termében. Íme jegyzőkönyve, két nyelven:

Zürichi Magyar Történelmi Egyesület
Zürich

Ein gemeinnütziger Verein im Kanton

ZÜRICH MAGYAR TÖRTÉNELMI EGYESÜ- LET

Magyar Őstörténeti Találkozók Titkársága
Ungarn

Sekretariat der Treffen zur Frühgeschichte der

Jegyzőkönyv

a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 30. taggyűléséről
2014. június 21-én, Budapesten
az Alapszabály 4. pontja szerint

Kezdet: 13,00 óra

A taggyűlésen részt vesz 27 szavazattal rendelkező egyesületi tag és 1 vendég (1. sz. melléklet). A résztvevők megegyeznek abban, hogy a szavazások nyilvánosak. Ezt követően a Taggyűlés 27 igen szavazattal:

– megválasztja a jegyzőkönyv vezetőjévé Nyeső Józsefet és a jegyzőkönyv hitelesítőjévé Timaru-Kast Sándort;

– jóváhagyja az elnökség által előzetesen kiküldött meghívóban szereplő napirendet (2. sz. melléklet).

A taggyűlés:

- legmélyebb tisztelettel elbúcsúztatja az egyesület elhunyt tagjait: Barabási László (Csikszereda), Bergou Jánosné (Budapest), Simon Endre (Roxboro), Zürrerné Máthé Gyöngyike (Zürich) és az egyesület érdekében kifejtett munkájukért jegyzőkönyvi köszönetet mond;
- jóváhagyja a 2013. évi taggyűlés jegyzőkönyvét változtatás nélkül (3. sz. melléklet).

Az elnökség beszámolója az alábbi részekből áll:

1. Az elnök beszámol az egyesület egész évi tevékenységéről és a különböző országokban megtartott havonkénti rendezvényekről. Továbbra is folytatjuk honlapunk megújítását. Tudományos Tanácsunk négy ülést tartott a Magyar Nemzeti Múzeum épületében. Tudományos kutatómunkánkat négy munkacsoportban folytatjuk: A) Gal-kutatás – együttműködésben St. Gallen Apátsági Levéltárral – vezeti J. Újváry Zsuzsanna – Ph. D. egyetemi docens; B) Régi magyar nyelvű rovásírások – vezeti Szekeres István; C) A Horthy-korszak történelemtudományos vizsgálata – vezeti Pandula Attila – D. Sc. egyetemi docens. Elhatároztuk, hogy digitális folyóiratunk a „Pannon Füzetek” a továbbiakban, mint a „ZMTE Pannon Kultúráközösség Kutató- és Képzőközpont” folyóirata jelenik meg, továbbra is Darai Lajos C. Sc. professzor emeritus főszerkesztésében. Megkezdtek idén januárban a két évig tartó történelemtanár továbbképzést Komarnóban (Szlovákia), együttműködésben a Kodolányi János Főiskolával (Székesfehérvár) és a CSEMADOK helyi szervezetével. Pilisszántón, közösen a Pilisszántóért Egyesülettel, augusztus 20-án visszatekintünk ünnepi istentisztelettel és tudományos emléküléssel, a menekült magyarok 1947. augusztus 20-i altöttingi zárandoklatára és az utoljára szabadon választott magyar országgyűlésünk akkor ott tartott utolsó ülésére. Közösen a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel, idén novemberben, az egyetem új campusán, nagyszabású rendezvény keretében megemlékezünk az 1914-el kezdődött eseményekről.
2. Beszámol a Tudományos Tanács elnöke.
3. Beszámolnak a munkacsoportok vezetői.
4. Az elnökség jelenlévő tagjai beszámolnak saját végzett munkájukról.
5. A pénztáros beszámol a pénzügyekről (4. sz. melléklet) és bejelenti, hogy az egyesület pénzforgalma a folyó üzleti évben negatív egyenleggel zárult. Az egyesületnek vagyona nincs.
6. A számviteli ellenőrök betérjesztik jelentésüket és javaslatukat (5. sz. melléklet).
7. A beszámolók több javaslatot tartalmaznak.

A beszámolót követően:

A. A taggyűlés felkéri az egyesület minden tagját, hogy tevékenységével segítse egyesületét és anyagilag is, hiszen tagdíj nincs. Az egyesület zürichi közhasznú intézmény, az adományok az adóban elszámolhatók.

B. A taggyűlés az alábbi határozatokat hozza mindig 27 igen szavazattal:

- elfogadja az elnök beszámolóját és a felmentést megadja;
- elfogadja az elnökség beszámolóját és a felmentést megadja;
- elfogadja a pénztáros jelentését és a felmentést megadja;
- elfogadja a számviteli ellenőrök jelentését és javaslatukat határozatra emeli;
- megbízza az elnökséget a 2015. évi teljes egyesületi műsor szervezésével és lebonyolításával.

C. A taggyűlés köszönetét fejezi ki: Bogyó Barnának, Csámpai Ottónak, Darai Lajosnak, Gáspár Róbertnek, Gedai Istvánnak, Haraszi Zsuzsannának, Lányi Ernőnek, Molnár Zsuzsannának, Pandula Attilának, Szekeres Istvánnak, J. Újváry Zsuzsannának az egyesület érdekében kifejtett áldásos tevékenységükért.

D. A taggyűlés 27 igen szavazattal megválasztja egy évre az elnököt és 27 igen szavazattal egy évre az elnökség tagjait, valamint két számviteli ellenőrt három évre (6. sz. melléklet).

A mellékletek a jegyzőkönyv lényeges részét képezik, ami azt jelenti, hogy tartalmuk csak-
is az egyesület tagjai tudomására hozható. A nyilvánosság körének bővítéséről az elnök dönt.

Vége: 15.30 óra.

Ezen jegyzőkönyv készült németül és magyarul két-két eredeti példányban papíron, mind a
négy példány hiteles.

Jegyzőkönyvvezető:

Nyeseő József

Nyeseő József (Konstanz)

A jegyzőkönyv hiteles:
(Ingelheim)

Timaru-Kast Sándor

Timaru-Kast Sándor

Melléklet: 6 db.

Egyesületi közleményt csak e-mail címre küldünk.

Kapcsolati címünk Magyarországon:

Haraszty Zsuzsanna

H-1046 Budapest, Szent Imre utca 10

T: +36/1/389 4087

haraszti.zsuzsanna1@chello.hu

Közlemény:

Az egyesület e-mail címe: znte@freemail.hu Erre a címre mindenki küldje el e-mail címét – akár
gondolja, hogy tudjuk, akár nem.

Honlapunk: www.znte.org

Segítség: aki tud, biztosítson ide kapcsolatot (link).

Eszme-csere rovatunkban három nyelven lehet vitatkozni.

Digitális folyóiratunkba várjuk az írásokat: znte.hu@gmail.com

Honlapunk fennmaradásának biztosítéka: gyakori látogatása!

01_018_A_W

ZÜRICHI MAGYAR TÖRTÉNELMI EGYESÜ- LET

Magyar Őstörténeti Találkozók Titkársága
Ungarn

Sekreteriat der Treffen zur Frühgeschichte der

PROTOKOLL

der 30. Mitgliederversammlung des Ungarisch Historischen Vereins Zü-
rich

vom 21. Juni 2014 in Budapest
gemäss Art. 4. der Statuten

Beginn: 13.00 Uhr.

An der Mitgliederversammlung nehmen 27 stimmberechtigte Vereinsmitglieder und 1 Gast (Anlagen 1) teil. Die Teilnehmer einigen sich darauf, jede Abstimmung öffentlich durchzuführen. Folgende Beschlüsse werden mit je 27 Stimmen angenommen:

- die Wahl von József Nyesó als Protokollführer, sowie Alexander Timaru-Kast als Beglaubiger;
- die Tagesordnung (Anlagen 2), welche vom Vorstand im voraus versandt wurde.

Die Mitgliederversammlung nimmt würdevoll Abschied von den verstorbenen Mitglieder: László Barabási (Miercurea Ciuc), Jánosné Bergou (Budapest), Miklós Endre Simon (Roxboro), Gyöngyike Zürrer-Máthé (Zürich),

und spricht den Verstorbenen ihren Dank für die Verdienste um den Verein aus;

- nimmt das Protokoll der Mitgliederversammlung des Jahres 2013 ohne Änderung an (Anlagen 3).

Es folgt die Berichterstattung des Vorstandes:

1. Der Präsident erstattet Bericht über die gesamten Aktivitäten des Vereins und über die monatlichen Zusammenkünfte in den verschiedenen Ländern. Unsere Homepage wird laufend erneuert. Der Wissenschaftliche Beirat hat vier Sitzungen in dem Nationalmuseum in Budapest. Unsere wissenschaftliche Forschungsarbeit konzentriert sich in vier Arbeitsgruppen: A) Gal-Forschung in Zusammenarbeit mit dem Stiftsarchiv St. Gallen – unter der Leitung von Zsuzsanna J. Újváry – Ph. D. Universitätsdozentin; B) Altungarische Schriften (Keilschriften) – unter der Leitung von István Szekeres; C) Die Analyse der Zeit in Ungarn zwischen den beiden Weltkriege – unter der Leitung von Attila Pandula D. Sc. Universitätsdozent. Es wurde beschlossen, dass unsere digitalisierte Zeitschrift unter Chefredakteur Lajos Darai Professor Emeritus (zmtihu@gmail.com), inskünftig erscheinen wird als „Zeitschrift des Forschung- und Weiterbildungszentrums der Pannonischen Kulturgemeinschaft“. Die unsere, zwei Jahre dauernde Weiterbildung der Geschichtslehrer hat einen neuen Anlauf genommen in Januar d. J. in Komarnó (Slowakei) in Zusammenarbeit mit der „Hochschule Kodolányi János“ (Székesfehérvár/Stuhlweißenburg) und mit der „CSEMADOK“ (eine landesweite kulturelle Organisation der in der Slowakei lebenden Ungarn). Zusammen mit einem ortsansässigen Organisation in Pilisszántó (eine berühmte Wallfahrtsort in Ungarn zur heiligen Maria) organisieren wir auf 20. August d. J. einen Wallfahrt, wobei wir ehren die Wallfahrt der flüchtigen Ungarn nach Altötting am 20. August 1947, sowie eine Erinnerung an die letzten Sitzung des zuletzt freigewählten ungarischen Parlaments, die am gleichen Tag und Ort stattgefunden hatte. Zusammen mit der „Nationaler Universität der Staatsdienstler“ in Budapest veranstalten wir ein wissenschaftliches Kolloquium im November d. J. in Erinnerung an das Jahr 1914.
2. Berichtet der Vorsitzende des Wissenschaftlichen Beirates.
3. Berichten die Leiter der Arbeitsgruppen.

4. Die anwesenden Mitglieder des Vorstandes erstatten Bericht über die von ihnen persönlich verrichteten Arbeiten.
5. Der Kassierer referiert über die Finanzen des Vereins (Anlagen 4) und teilt mit, dass die Bilanz am Ende des Berichtsjahres mit einem negativen Saldo abgeschlossen wurde. Der Verein besitzt kein Vermögen.
6. Die Rechnungsrevisoren stellen ihre Berichte und Vorschläge vor (Anlagen 5).
7. Die Berichte enthalten mehrere Anregungen.

Nach den Berichterstattungen:

- A. **Die Mitglieder des Vereins werden dazu aufgerufen, den Verein auch finanziell zu unterstützen, da der Verein keine Mitgliederbeiträge erhebt. Infolge Gemeinnützigkeit sind die Spenden steuerwirksam.**
- B. Durch die Mitgliederversammlung werden mit jeweils 27 Ja-Stimmen beschlossen:
 - der Bericht des Präsidenten wird angenommen und Décharge erteilt;
 - der Bericht des Vorstandes wird angenommen und Décharge erteilt;
 - der Rechnungsbericht wird angenommen und Décharge erteilt;
 - der Bericht und Vorschläge der Rechnungsrevisoren werden angenommen und ihre Vorschläge zu Beschlüssen erhoben;
 - der Vorstand wird beauftragt, alle Veranstaltungen des Jahres 2015 vorzubereiten und durchzuführen.
- C. Die Mitgliederversammlung drückt ihren Dank für die im Sinne des Vereins erbrachten Tätigkeiten an die Mitglieder bzw. Freunde: Bogyó Barna, Ottó Csámpai, Lajos Darai, Róbert Gáspár, István Gedai, Zsuzsanna Haraszi, Ernő Lányi, Zsuzsanna Molnár, Attila Pandula, István Szekeres, Zsuzsanna J. Újváry.
- D. Die Mitgliederversammlung wählt mit 27 Ja-Stimmen den Präsidenten und mit 27 Ja-Stimmen die Mitglieder des Vorstandes für je ein Jahr, sowie drei Rechnungsprüfer für drei Jahre (Anlagen 6).

Die Anlagen sind wesentliche Bestandteile des Protokolls und sind als vertraulich zu behandeln. Das bedeutet, dass die Kenntnisnahme ihrer Inhalte den Vereinsmitgliedern vorbehalten ist. Über etwaige Veröffentlichung entscheidet der Präsident.

Ende der Mitgliederversammlung: 15.30 Uhr.

Dieses Protokoll ist in deutscher und ungarischer Sprache auf Papier in je zwei Originalen verfasst worden; alle vier Exemplare sind beglaubigt.

Protokollführer

Nyeseő József

József Nyeseő (Konstanz)

Das Protokoll hat beglaubigt

Timaru-Kast Sándor

Sándor Timaru-Kast (Ingelheim)

Anlagen 6 St.

Vereinsmitteilungen werden nur auf e-mail Adresse geschickt

**Unsere Verbindungsadresse in Ungarn:
Zsuzsanna HARASZTI
H-1046 Budapest, Szent Imre utca 10**

Telefon: +36/1/389 4087
haraszti.zsuzsanna1@chello.hu

Mitteilungen:

Die elektronische Adresse des Vereins lautet: znte@freemail.hu Wir bitten um Zustellung Ihrer e-mail Adresse

Unsere Homepage www.znte.org

Bitte: besorgen Sie Kontakte dazu (link)

Die Spalte „Meinungs-Austausch“ steht Ihnen zur Diskussion zur Verfügung in drei Sprachen

01_018_B_W

A taggyűlés elnöksége: dr. Csihák György (Zürich), Nyeső József (Konstanz), dr. Timár Sándor (Ingelheim)

*Beszámol a tudományos tanács elnöke prof. Gedai István
(Budapest)...*

... a közönség egy része

Havi budapesti előadássorozatunk az Aranytíz Kultúrházban a szokásos rendben megtörtént. Íme műsora:

2014

Zürichi Magyar Történelmi Egyesület

Ungarisch Historischer Verein Zürich

Magyar Őstörténeti
„Treffen zur
Találkozók Titkársága

Ungarn“

Háromszor jelölve az Európa Tanács „René Descartes” tudományos díjra
Dreimal nominiert für den „René Descartes Prize” der Europäischen Union

Sekretariat der

Frühgeschichte der

Közérdekű Egyesület
Gemeinnütziger Verein

Hungarian Historical Society of Zurich
Association Historique Hongroise de Zurich
Società Storica Ungherese di Zurigo
Asociación Histórica Húngara de Zürich

CH-8047 ZÜRICH

Postfach 502 znte@freemail.hu www.znte.org

Postkontonummer: Zürich 80 36214-1

IBAN elektronisch: CH1309000000800362141

IBAN Papierform: IBAN CH 13 0900 0000 8003 6214 1

SWIFT Code/BIC: POFICHBEXXX

Empfängerbank: Swiss Post, PostFinance, Nordring 8,

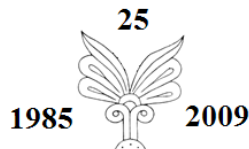
CH-3030 Bern Clearing Number: 09000

Kapcsolati cím Magyarországon: Haraszi Zsuzsanna

H-1046 Budapest, Szent Imre utca 10

Telefon: +36/1/389 4087

e-mail: haraszi.zsuzsanna1@chello.hu

Árpád fejedelem díj 2012
Encyclopaedia Hungarica tulajdonosa

Budapest

Meghívó

Nyilvános előadás
általában minden hónap utolsó előtti csütörtök-
jén.
Kezdet: pontosan 17 óra.
Belépés díjtalan.
Az előadást vita követi.
Helye: H-1051 Budapest V., Arany János utca 10.
Telefon: 0036/1/354-3400. Fax: 0036/1/354-3404
Aranytíz Kultúrház www.aranytiz.hu

Előadás

Elnök

Január 23.	dr. Kókai Sándor kandidátus, intézeti igazgató, egyetemi magántanár, Nyíregyházi Főiskola, ZMTE <i>A Bánság történeti földrajza (1718-1918)</i>	dr. Bérczy Szaniszló a földtudomány kandidátusa, ELTE Fizikai Intézet, ZMTE
Február 20.	dr. Csámpai Ottó entnoszociológus, kandidátus, habilitált egyetemi docens, Nagyszombati Egyetem, ZMTE <i>Nemzet és nemzettudat a 21. század küszöbén (a felvidéki magyarság viszonylatában)</i>	prof. dr. Váralljai Csocsán Jenő , Oxford, Piliscsaba, ZMTE
Március 20.	Golarits Miklós könyvtáros, Veszprém <i>Hol van a Fehérvárra vezető hadiút?</i>	Sancz Klára Lujza ny. muzeológus, Budapest, ZMTE
Április 24.	dr. Harai Dénes kandidátus, katona-pedagógus, egyetemi tanár, NKE Budapest, ZMTE <i>Háború és pedagógia. A történelemoktatás hiányosságai és zavarai</i>	dr. Pandula Attila az MTA (történelemtudomány) doktora, ELTE BTK docens, Budapest, ZMTE
Május 22.	dr. Szabó A. Ferenc , politológus, kandidátus, ny. egyetemi tanár, Budapest <i>A Horthy-korszak demográfiai folyamatai</i>	dr. Harai Dénes , kandidátus, katona-pedagógus, egyetemi tanár, NKE Budapest, ZMTE
Június 19.	dr. Timár Sándor magánkutató, Ingelheim, ZMTE <i>A Fehérló Fiai. Thargitaosz három fia által vezetett népek, alapított országok</i>	Szekeres István írástörténet kutató, Budakalás, ZMTE
Szeptember 18.	dr. Gedai István a Magyar Nemzeti Múzeum ny. főigazgatója, Veresegyház, ZMTE <i>Szent István kultusza</i>	dr. Csihák J. György a ZMTE elnöke, Zürich
Október 30.	dr. Frisnyák Sándor ny. egyetemi tanár, professzor emeritus Nyíregyházi Főiskola, ZMTE <i>Tájhasználat és gazdasági térszervezés a középkori Magyarországon</i>	dr. J. Újváry Zsuzsanna történész, kandidátus, egyetemi docens, PPKE BTK, Budapest, ZMTE

Prof Harai Dénes (NKE Budapest) előadása...

...aki ezúttal átvette dísztagságának igazolását

...a közönség egy része. Középen fehér ingben emeritus prof. Szabó Á. Ferenc (NKE Budapest)

Dr. Timár Sándor (Ingelheim) előadása, elnököl Szekeres István...

... az előadás közönsége

Prof. Gedai István a Magyar Nemzeti Múzeum nyugalmazott főigazgatója előadása, elnököl dr. Csihák György. A professzor ez alkalommal vette át dísztagsága igazolását...

... az előadás közönségének egy része

2014. november 28-án a ZMTE budapesti előadássorozatán dr. Vizi László Tamás, a Kodolányi János főiskola rektorhelyettese a trianoni békediktátum magyar aláíróiról tartott előadást (a képen jobbra, és balra az elnöklő dr. Csihák György ZMT elnök.)

<http://www.kodolanyi.hu/kv/cikk/eloadas-a-trianoni-bekediktatum-alairoirol-416>

Tudományos Tanácsunk az évben két ülést tartott, dr. Gedai István CSc, numizmatikus, a Magyar Nemzeti Múzeum ny. főigazgatója vezetésével.

Az év végén, az alábbi üdvözlét küldtük egyesületi tagjainknak és barátainknak:

Kedves Barátaim!

Áldásos ünnepeket és boldog ünnepeket kívánok a
Zürichi Magyar Történelmi Egyesület minden
tagjának és barátjának.

Szeretettel:

Csihák György

Advent, 2014

„...úgy látszik, hogy a magyarnak
hiába írták a történelmet. Nem
okul semmin. Még csak saját kárán
sem.” *Kossuth Lajos*

László Gyula rajza

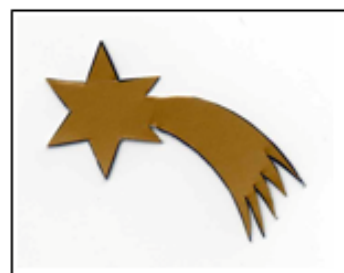

Gesegnete Festtage und ein glückliches Neues Jahr
wünsche ich allen Mitgliedern und Freunden des
Ungarisch Historischen Vereins Zürich.

Ihr Csihák György

Advent, 2014

*„Die eigentliche Aufgabe eines
Freundes ist, dir beizustehen,
wenn du im Unrecht bist.“*
Mark Twain

G. László: Mutter und Kind

Az év során honlapunkat (www.zmte.org) újabb súlyos támadás érte, amiért leparancsolták a szerverről. Mindent újra kellett csinálni, amiért hálás köszönet illeti Gáspár Róbert tagunkat. Honlapunk nemcsak új külsővel, de bővebb tartalommal jelenik meg: felkerültek oktató és emlékező videó filmjeink és kibővült a digitális könyvtárunk. Ezer oldalakat letöltenek onnan, első helyen az USA-ban, második helyen Németországban.

Valamikor, úgy húsz évvel ezelőtt felmerült, hogy van-e még továbbra is jelentősége létünknek, értelme annak, amit teszünk? Egyenlőre úgy tűnik: van. Ha pedig észbe vesszük, hogy ennek az évezrednek a végére Európa összes lakossága a világ összlakosságának öt százaléka lesz, akkor a tisztességes nemzettudat építése, erősítése – amin munkálkodunk! - különösen fontosnak tűnik.

Legyen velünk a magyarok Istene.

Zürich/Budapest, 2014. advent.

Csihák György

Folytatás a következő kötetünkben

A ZMTE eddigi kiadványai

ACTA HISTORICA HUNGARICA TURICIENSIA
 Publikationen des Ungarisch Historischen Vereins Zürich
 A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület kiadványai

Jahrgang Évfolyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
I.	1	Első (Benidorm 1986) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. Zürich, 1991. ISBN 963 02 8926 1 http://mek.oszk.hu/06300/06366/06366.pdf	1
II.	1	A Második (Zürich 1987) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. Zürich, 1993. ISBN 963 02 8926 2 http://mek.oszk.hu/06400/06487/06487.pdf	2
III.	1	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Harmadik (London 1988) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. Budapest-Zürich, 1999 ISBN 963 85684 5 3 http://mek.oszk.hu/05900/05930/05930.pdf	25
IV.	1	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Negyedik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. (Felsőőr/ Oberwart 1989) Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9349 10 0 http://mek.oszk.hu/05900/05927/05927.pdf	46
V.	1	Csuhák György: A magyar parlamentarizmus ezer éve. Budapest, 1990. ISBN 963 02 8925 3	6
V.	2	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Ötödik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. (Altenberg 1990) Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9349 09 7 http://mek.oszk.hu/06800/06833/06833.pdf	49
VI.	1	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Hatodik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai.) (Szent Gallen 1991) Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9349 08 9 http://mek.oszk.hu/05900/05946/05946.pdf	47
VII.	1	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Hetedik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. (Szentendre 1992) Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9204 48 X http://mek.oszk.hu/06800/06844/06844.pdf	51
VII.	2	Magyarok Őstörténete. Zürich-Budapest, 1992. ISBN 963 02 8925 3; második kiadás 1996. ISBN 963 85274 6 3; harmadik bővített kiadás 2007. ISBN 963 9204 37 4 http://mek.oszk.hu/06300/06375/06375.pdf	3
VII.	3	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Első (Szeged 1992) Magyar Történelmi Iskolájának Előadásai és Iratai. Zürich, 1993. ISBN 963 8465 00 X http://mek.oszk.hu/06400/06488/06488.pdf	4
VIII.	1	Magyar Történelmi Tanulmányok I. Zürich, 1993. ISSN 1217 4629 http://mek.oszk.hu/06400/06486/06486.pdf	5
VIII.	2	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Második (Tab 1993) Magyar Történelmi Iskola Előadásai és Iratai. Budapest-Zürich, 1994. ISBN 963 04 4413 5 http://mek.oszk.hu/06300/06381/06381.pdf	9
VIII.	3	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Nyolcadik (Kaposvár 1993) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. Budapest-Zürich, 1999. ISBN 963 85684 2 9 http://mek.oszk.hu/06500/06527/06527.pdf	23
IX.	1	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Kilencedik (Tapolca 1994) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. Budapest-Zürich, 1995. ISBN 963 85274 1 2 http://mek.oszk.hu/06700/06769/06769.pdf	15

Jahrgang Évfolyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
IX.	2	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Harmadik (Tapolca 1994) Magyar Történelmi Iskolája Előadásai és Iratai. Budapest-Zürich, 1994. ISBN 963 85274 12 http://mek.oszk.hu/06300/06365/06365.pdf	11
IX.	3	Die Frühgeschichte der Ungarn. Zürich-Budapest, 1994. ISBN 963 85 274 4 7. Zweite erweiterte Ausgabe 2007. ISBN 963 9204 30 7 http://mek.oszk.hu/06300/06362/06362.pdf	10
IX.	4	Nagy Gyula: Az ellopott magyar őstörténet. I. Budapest-Zürich, 1994. ISBN 963 04 4112 8	7
IX.	5	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Első (Székelyudvarhely 1994) Övezeti Történeztalálkozó Előadásai és Iratai. Budapest-Zürich, 1994. ISBN 963 85274 2 0 http://mek.oszk.hu/06300/06364/06364.pdf	12
IX.	6	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Második (Komárom 1994) Övezeti Történeztalálkozó Előadásai és Iratai. Komárom-Komárno-Zürich, 1995. ISBN 963 85274 3 9 http://mek.oszk.hu/06300/06370/06370.pdf	14
IX.	7	Képeslapok magyar történelmi motívumokkal. 8 különféle, szimpla és dupla, színes	8
X.	1	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Tizedik (Tapolca 1995) Magyar Őstörténeti Találkozó és Negyedik Magyar Történelmi Iskola Előadásai és Iratai. Budapest-Zürich, 1996. ISBN 963 85274 8 X http://mek.oszk.hu/06500/06505/06505.pdf	17
X.	2	Csihák György: Beszélgetés népemmel a hazánkról. Budapest-Zürich, 1995 ISBN 963 85274 5 5 http://mek.oszk.hu/11200/11213/11213.pdf	13
X.	3	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Erdélyi Övezeti Történeztalálkozó (1995-1999) Előadásai és Iratai. Csíkszereda-Budapest-Zürich, 2000. ISBN 963 85684 9 6 http://mek.oszk.hu/06300/06372/06372.pdf	30
XI.	1	Honfoglalásunk és előzményei. Keresztény egyházak és történelmi szerepük a Kárpát-medencében. (Tapolca 1996) Budapest-Zürich, 1997. ISBN 963 85684 1 0 http://mek.oszk.hu/06500/06503/06503.pdf	20
XI.	2	Csámpai Ottó: Nemzet és társadalom. Bevezetés az etnoszociológiába. Budapest-Zürich, 1996. ISBN 963 85684 02	19
XI.	3	Germann Georg: Ungarisches im Bernischen Historischen Museum. A Berni Történelmi Múzeum magyar emlékei. Bern-Budapest, 1996. ISBN 963 85274 9 8 http://mek.oszk.hu/05900/05935/05935.pdf	18
XI.	4	Csihák György: Ex Oriente Lux. Budapest-Zürich, 1996. ISBN 963 85274 7 1 http://mek.oszk.hu/06300/06363/06363.pdf	16
XII.	1	Magyar út és nehézségei a nemzetállamtól az övezetek Európájába a huszadik század fordulóján. Avarok – onogurok – magyarok. (Tapolca 1997). Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9349 11 9 http://mek.oszk.hu/06800/06837/06837.pdf	50
XIII.	1	Nagy Kálmán: A honfoglalás hadtörténete. Budapest, 1998. ISBN 963 7810 97 8 (Közösen a Szabadtér Kiadóval)	21
XIII.	2	A honfoglalás és az 1848-1849-es magyarországi polgári forradalom és szabadságharc évfordulójára. (Tapolca 1998). (324 oldal) Budapest-Zürich, 2001. ISBN 963 86100 5 0 http://mek.oszk.hu/06500/06536/06536.pdf	31
XIV.	1	Az első világháború és magyar történelmi következményei (1914-1921). Szent István és a magyar államalapítás. (Tapolca 1999) Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 02 X http://mek.oszk.hu/06800/06802/06802.pdf	42
XIV.	2	Csihák György: Válasz népem kérdéseire a hazánkról. Budapest-Zürich, 1999 http://mek.oszk.hu/05900/05921/05921.pdf	22
XIV.	3	Die Ungarn und die Abtei Sankt Gallen. Magyarok és a Szent Galleni Apátság. ISBN 963 85684 3 7 (Közösen St. Gallen Kanton levéltárával) – Második kiadás: Szent Gallen-Budapest, 1999. ISBN 963 86100 8 5 http://mek.oszk.hu/06100/06107/06107.pdf http://de.scribd.com/doc/132197962/Die-Ungarn-und-die-Abtei-Sankt-Gallen-pdf	24
XIV.	4	Csihák György: A magyar nemzet múltja * Szent István király életműve és a magyar államalapítás * A bambergi lovas * Sacra Regni Hungarici Corona és a magyar közjogi rendezés kérdései ma * Magyar - nép - kisebbség. Budapest-Zürich, 1999. ISBN 963 85684 6 1	26
XIV.	5	Fünfzehn Jahre UHVZ - A ZMTE tizenötéves 1985 - 1999. Zürich-Budapest, 1999. ISBN 963 85684 7 X	27
XIV.	6	Nagy Gyula: Az ellopott magyar őstörténet II. Budapest-Zürich, 1999. ISBN 963 85684 4 5 http://mek.oszk.hu/06700/06783/06783.pdf	28
XV.	1	A magyar műveltség gyökerei. Az 1930-as évek magyar műveltsége. (Felsőőr/Oberwart 2000) Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 86100 3 4 http://mek.oszk.hu/06700/06799/06799.pdf	41

Jahrgang Évfolyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
XV.	2	Délközép Kárpát-medence műveltsége, különös tekintettel a sárközi települések és népi műveltségük fejlődésére. (Sárköz-Decs 2000) Decs-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 03 8 http://mek.oszk.hu/05900/05926/05926.pdf	39
XV.	3	Közös jelen, múlt és jövő Észak Kárpát-medencében, különös tekintettel a gömöri tájegységre. (Rozsnyó 2000) Rozsnyó-Budapest-Zürich, 2002. ISBN 963 86100 2 6 http://mek.oszk.hu/06700/06792/06792.pdf	38
XV.	4	Csihák György: Dunhuang barlangképei és a Sánszi agyagkatonák néma üzenete a magyar műveltség gyökereiről. Budapest-Zürich, 2000. ISBN 963 85684 8 8 http://mek.oszk.hu/06300/06368/06368.pdf	29
XVI.	1	Magyar haditechnika és magyar hadjáratok a kora középkorban. A második világháború és történelmi következményei Magyarország szempontjából (1939-1949). (Szentendre 2001) Budapest-Zürich, 2002. ISBN 963 86100 6 9 http://mek.oszk.hu/06700/06790/06790.pdf	35
XVI.	2	Barabási László: Nemes Székely Nemzet – Csillagösvényen. Csiksomlyó-Budapest, 2001. ISBN 963 86100 4 2	32
XVII.	1	Csihák György: Magyar nempolitikai írások. Budapest-Zürich, 2002. ISBN 963 86 100 0 X http://mek.oszk.hu/05900/05917/05917.pdf	33
XVII.	2	Kiadványaink tartalomjegyzéke – Vereinspublikationen mit Inhaltsübersicht. Zürich 01_003_ABD_6W ISBN 963 86 100 7 7	4
XVII.	3	Achtzehn Jahre UHVZ – A ZMTE tizennyolc éve 1985-2002. Zürich-Budapest, 2002. ISBN 963 86100 9 3	36
XVIII.	1	Magyar Történelem. Tízezer év – ezer oldalról. Oktatási segédkönyv a magyar történelem tanításához. (636 oldal) Budapest-Zürich, 2003. ISBN 963 86100 1 8 http://mek.oszk.hu/05900/05939/05939.pdf	37
XVIII.	2	A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Tizenhetedik Magyar Őstörténeti Találkozó és Tizenegyedik Magyar Történelmi Iskola Előadásai és Iratai. (Budapest 2003) Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 06 2 http://mek.oszk.hu/05900/05943/05943.pdf	43
XIX.	1	A magyar huszárság története. A lovasműveltség sajátosságai. Az első magyar huszártörténeti konferencia keretében. (Nyíregyháza, 2004) Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 07 0 http://mek.oszk.hu/06800/06824/06824.pdf	45
XIX.	2	Zwanzig Jahre UHVZ – A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 20 éve 1985-2004. Zürich-Budapest, 2004. ISBN 963 9349 05 http://mek.oszk.hu/06000/06008/06008.pdf	44
XIX.	3	Csihák György: Forog a történelem kereke... Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 04 6 http://mek.oszk.hu/05900/05916/05916.pdf	40
XX.	1	Csámpai Ottó: Nemzet és társadalom. Bevezetés az etnopszociológiába. Második, bővített kiadás. Közösen a Heraldika Kiadóval. Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9204 38 2	48
XXI.	1	Acta Historica Hungarica Turiciensia. Kiadványaink tartalma. Budapest – Zürich, 2006. ISBN 9639204 37 4 http://mek.oszk.hu/06000/06007/06007.pdf	52
XXII	1	Őstörténetünk és a genetika. 1456 – Nándorfehérvár – 1606 Zsitvatorok – 1956 Budapest. (Mártély 2006) (372 oldal). Budapest-Zürich 2007. ISBN http://mek.oszk.hu/09100/09137/09137.pdf	53
XXIII	1	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIII. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Huszadik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. (Hódmezővásárhely 2007) (159 oldal). Budapest-Zürich, 2008. ISBN http://mek.oszk.hu/06800/06849/06849.pdf	54
XXIII	2	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIII. évfolyam 2. szám. Árpád-házi Szent Erzsébet tiszteletére. Tudományos emlékülés. (Esztergom 2007) (67 oldal). Budapest-Zürich, 2008. ISBN http://mek.oszk.hu/06800/06850/06850.pdf	55
XXIII	3	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIII. évfolyam 3. szám. Pannon Kultúrákötösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2008/A. (137 oldal) Budapest 2008. ISSN http://epa.oszk.hu/01400/01445/00001/pdf/	56
XXIII	4	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIII. évfolyam 4. szám. Pannon Kultúrákötösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2008/B. (176 oldal) Budapest 2008. ISBN file:///C:/Users/Win7/Downloads/57%20(1).pdf	57
XXIV	1	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIV. évfolyam 1. szám. Hunyadi Mátyás és a magyar újjászülés. Tudományos emlékülés. (Esztergom 2008) (115 oldal). Budapest-Zürich 2009. ISBN http://mek.oszk.hu/09100/09125/09125.pdf	58

Jahrgang Évfolyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
XXIV	2	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIV. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúráközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2009/A. (145 oldal) Budapest 2009. ISSN http://epa.oszk.hu/01400/01445/00002/pdf/acta_hist_01445_2009_2.pdf	59
XXV	1	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXV. Évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Ószinte Története (239 oldal) Budapest-Zürich 2010. ISBN http://mek.oszk.hu/09100/09126/09126.pdf	60
XXV	2	Csuhák György: „Cum Deo pro Patria et Libertate.“ „Horthy fasizmus“ – „Antall demokrácia.“ Történelmi előzmény és párhuzam. (142 oldal). Budapest-Zürich 2010. ISBN http://mek.oszk.hu/09100/09110/09110.pdf	61
XXV	3	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXV. évfolyam 3. szám. Pannon Kultúráközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2010/A. (130 oldal). Budapest 2010. ISSN http://epa.oszk.hu/01400/01445/00003/pdf/EPA01445_2010A.pdf	62
XXVI	1	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVI. évfolyam 1. szám. Az 1920. június 4-től 1944. december 21-ig tartó időszak magyarországi eseményeinek elemzése, különös tekintettel az október körüli eseményekre. (231 oldal). Budapest-Zürich 2011. ISBN http://mek.oszk.hu/09400/09484/09484.pdf	63
XXVI	2	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVI. évfolyam 2. szám. Zentai KJF-ZMTE Történelemtanár-Továbbképzés Vizsgaelőadásai. (230 oldal). Budapest-Zürich 2011. ISBN http://epa.oszk.hu/01400/01445/00004/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2011.pdf	64
XXVII	1	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVII. évfolyam 1. szám, Pannon Kultúráközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2012/A. (229 oldal) Budapest-Zürich 2012. ISSN http://epa.oszk.hu/01400/01445/00005/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2012.pdf	65
XXVIII	1	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVIII. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar történelmi Egyesület „Az altöttingi országgyűlés történelmi vizsgálata” című zártkörű tudományos tanácskozásán elhangzott előadások írott változata. (176 oldal) Budapest-Zürich 2013. ISBN http://epa.oszk.hu/01400/01445/00007/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2012_2.pdf	66
XXVIII	2	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVII. évfolyam 2. szám, Pannon Kultúráközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2013/A. Budapest-Zürich 2013. ISSN http://epa.oszk.hu/01400/01445/00008/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2013_1.pdf	67
XXIX	1	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIX. évfolyam 2. szám, Pannon Kultúráközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2014/A. Budapest-Zürich 2014. ISSN	68
XXIX	2	Ünnepi megemlékezés Pilisszántón „Tízezer hontalan magyar Szent István-napi zarándoklata 1947. augusztus 20-án” címmel a ZMTE és a Pilisszántóért egyesület közös rendezésében. Pilisszántó, 2014. augusztus 20. Budapest-Zürich 2014. ISBN	69
XXX	1	Acta Historica Hungarica Turiciensia XXX. évfolyam 1. szám. A Hazáért! A Nemzeti Közszoigálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara, valamint a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület centenáriumi rendezvénye Budapest, 2014. november 28. előadásai. Budapest-Zürich, 2015.	70

* Nummerung nach Erscheinung/Sorszám a megjelenés időpontja szerint

01_003_ABD_6W

Az 53. számtól csak digitálisan. Ab Nr. 53 nur in digitalisierter Form
Zürichi Magyar Történelmi Egyesület CH-8047 Zürich, Schweiz, Postfach 502.
zmte@freemail.hu www.zmte.org

A ZMTE tudományos kiadványai a Horthy-korszak tudományos elemzése tárgyában

Hatodik Magyar Történelmi Iskola Magyar út és nehézségei a nemzetállamtól az övezetek Európájába a huszadik század fordulóján címmel előadásai és iratai (Tapolca, 1997).

Acta Historica Hungarica Turiciensia XII. évfolyam 1. szám.

A ZMTE 50. számú kiadványa, Budapest–Zürich, 2005.

ISBN 963 9349 02 X

<http://mek.oszk.hu/06800/06837/06837.pdf>

Tartalom

Csihák György (Zürich) Közép-Európa útja az övezetek Európájába.....	13
Diószegi István (Budapest) A külpolitika integráló szerepe az Osztrák-Magyar Monarchiában.....	24
Diószegi László (Budapest) A nagyhatalmak és a Duna-medence az 1930-as években.....	30
Sántha Pál Vilmos (Csikszereda) A Székelyföld öngazgatási törekvéseinek történelmi háttere.....	47
Hamberger Judit (Budapest) Csehek és szlovákok a magyarokról és Közép-Európáról.....	56
Szilágyi Imre (Budapest) Szlovének a magyarokról és Közép-Európáról.....	61
Molnár Imre (Budapest) – Sutaj Stefan (Pozsony) A magyar-szlovák szociológiai kutatások érintkezési pontjairól.....	65
Sebők László (Budapest) A Kárpát-medence magyarságának mai jellemzői.....	105
Gereben Ferenc (Budapest) A kisebbségi magyar társadalmak értékszemlélete.....	123
Csapó I. József (Nagyvárad) Közösségi akarattal Székelyföld autonómiájáért.....	139
Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 2003/1334. sz. Határozat (2003. június 24) (<i>Fordította: Bakk Miklós</i>).....	147
Csámpai Ottó (Pozsony) Barangolás az alapfogalmak bűvkörében. Adalékok a nemzet és más etnikai közösségek szociológiai jellemzéséhez.....	151
Csihák György (Zürich) Magyar – nép – nemzet – kisebbség – autonómia (magyarul öngazgatás, önkormányzat, önrendelkezés).....	164
Rókusfalvy Pál (Budapest) Magyar küldetés: a nemzet múltja, jelene és jövője.....	174
Keszi András (Zürich) Tökéletes honfitársam!.....	184

50. Csihák György: „Cum Deo pro Patria et Libertate.“ „Horthy fasizmus“ - „Antall demokrácia.“ Történelmi előzmény és párhuzam.

Acta Historica Hungarica Turiciensia XXV. évfolyam 2. szám.

A ZMTE 61. kiadványa, Budapest, 2010.

<http://mek.oszk.hu/09100/09110/09110.pdf>. Módosítva: 2011. január 28. 12:18:01.

Nyolcadik Magyar Történelmi Iskola *Az első világháború és magyar történelmi következményei (1914-1921)* címmel és Tizenharmadik Magyar Őstörténelmi Találkozó *Szent István és a magyar államalapítás* címmel előadásai és iratai. Tapolca, 1999.

Acta Historica Hungarica Turiciensia XIV. évfolyam 1. szám.

A ZMTE 42. számú kiadványa, Budapest–Zürich, 2003.

ISBN 963 9349 02 X

<http://mek.oszk.hu/06800/06802/06802.pdf>

Tartalom

ELŐSZÓ HELYETT

A magyar nemzetgyűlés ünnepélyes nyilatkozata	11
A közjogi bizottság jelentése „Az Északamerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnak, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Cseh-Szlovákiával 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről” szóló 156. számú törvényjavaslat tárgyában	13

I. AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ ÉS MAGYAR TÖRTÉNELMI KÖVETKEZMÉNYEI (1914-1921)

<i>Zachar József (Budapest):</i>	A Nagy Háború és ami utána következett	17
<i>Pollmann Ferenc (Budapest):</i>	Az első világháború kitörésének néhány kulisszatitka ...	31
<i>Pollmann Ferenc (Budapest):</i>	Az első világháború kitörésének néhány kulisszatitka ...	31
<i>Nagy Kálmán (Budakeszi):</i>	Magyar huszárak az első világháborúban	37
<i>Barabási László (Csikszereda):</i>	Az erdélyi front eseményei az első világháború idején	45
<i>Csapó I. József (Nagyvárad):</i>	Az önkormányzás múltja és jelene a történelmi Erdélyben	51
<i>Csapó I. József (Nagyvárad):</i>	Az 1919. december 9. Párizsi Kisebbségi Egyezmény Románia és a társult főhatalmak között	61
<i>Csámpai Ottó -</i>		
<i>Mihajlovics József (Pozsony):</i>	Felvidéki kitekintés Szlovákiára	75
<i>Balogh Miklósné (Beregszász):</i>	Magyarok Kárpátalján	81
<i>Szekeres László (Szabadka):</i>	A vajdasági magyarság nemzettudatáról	87
<i>Herényi István (Velem):</i>	A „Burgenland”	93
<i>Csihák György (Zürich):</i>	Sacra Regni Hungarici Corona – Magyarország Szent Koronája és a magyar közjogi rendezés kérdései ma	97
<i>Horváth Lajos (Veresegyház):</i>	Az ellenállási záradék, avagy megújulnak a jeles magyar nemzet régi sebei	115
<i>Csihák György (Zürich):</i>	Magyar - nép - nemzet - kisebbség - autonómia, magyarul önigazgatás, önkormányzat, önrendelkezés	119
<i>Cey-Bert R. Gyula (Bangkok):</i>	Az elnémult lélekarangok A magyarság problémáinak pszichológiai elemzése	127
<i>Rókusfalvy Pál (Budapest):</i>	Magyar küldetés: a nemzet múltja, jelene és jövője	131
<i>Takács József (Tiba):</i>	Türelmesség. Türelmesség? Türelmesség!	141

Tizenötödik Magyar Őstörténeti Találkozó *A magyar mőveltség gyökerei* címmel és Kilencedik Magyar történelmi Iskola *Az 1930-as évek magyar mőveltsége* címmel. Felsőőr (Oberwart), 2000.

Acta Historica Hungarica Turiciensia XV. évfolyam 1. szám.

A ZMTE 41. számú kiadv., Csikszereda–Budapest–Zürich, 2004.

ISBN 963 86100 3 4

<http://mek.oszk.hu/06700/06799/06799.pdf>

Tartalom

Darai Lajos (Kápolnásnyék) A szellem élettörténete és a történelem szelleme	15
Szádeczky-Kardoss Irma (Budapest) Az írástudók felelősségéről I.	18
Csihák György (Zurich) Dunhuang barlangképei és a Sanszi agyagkatonák néma üzenete a magyar mőveltség gyökereiről	24
Cey-Bert Róbert Gyula (Bangkok) A magyar borok őstörténetének honfoglalásunk előtti misztériuma	43
Szekeres István (Budakalász) Termékenységi szimbólumaink az Urál-hegység és a Sárga-folyó (Huang-ho) között	46
Simon Zoltán (Vancouver) Dióhéj a magyar történelemben.	56
Vámos-Tóth Bátor (Mukilteo) Vaja	65
Vámos-Tóth Bátor (Mukilteo) Kalota–Csák	67
Lukács József (Kassa) A slavok megjelenése a Kárpát-medencében II.	70
Cser Ferenc (Melbourne) Gyökerek. Töprengés a magyar nyelv és nép Kárpát-medencei származásáról	84
Szádeczky-Kardoss Irma (Budapest) Krónikáink és a jogtörténet II. Ősi jogintézmények és az ősvallás nyomai Anonymus Gestájában	113
Soós Pál (Bakonyjákó) Karácsony Sándor művelődéspolitikai koncepciója. A művelődéspolitikus Karácsony Sándor portréjához	121
Soós Pál (Bakonyjákó) A népi-urbánus vita mítoszai és valóságtartalmai	124
Darai Lajos (Kápolnásnyék) A magyar mőveltség gyökerei. (Témajavaslat)	133
Darai Lajos (Kápolnásnyék) Az 1930-as évek magyar mőveltsége. (Témajavaslat)	134

Tizedik Magyar Történelmi Iskola *A második világháború és történelmi következményei Magyarország szempontjából, 1939-1949* címmel előadásai és iratai (Szentendre, 2001).

Acta Historica Hungarica Turiciensia XVI. évfolyam 1. szám.

A ZMTE 35. számú kiadványa, Budapest-Zürich, 2002.

ISBN 963 86100 6 9

<http://mek.oszk.hu/06700/06790/06790.pdf>.

Zachar József (Budapest)	Az Új Háború és a magyarság 1937-1947	181
Berényi Zsuzsa Ágnes (Budapest)	A magyar szabadkőművesség a második világháború idején	195
Nagy Kálmán (Budakeszi)	A magyar királyi I. honvéd lovasdandár harcai Ukrajnában, 1941-ben	199
Juba Ferenc (Bécs)	A diadalmas otrantói ütközet 80. évfordulójára	203
Juba Ferenc (Bécs)	Oroszország földközi-tengeri célkitűzései és haditengerészetünk	213
Juba Ferenc (Bécs)	Tengerhajózásunk a második világháború alatt	217
Sancz Klára Lujza (Budapest)	A második világháború épületveszteségei Budapesten. A város lakóinak élete a harcok alatt és a harcok befejezése után, országos összehasonlítással	221
Gottesmann Péter (Budapest)	Fegyverek között hallgatnak-e a múzsák	228
Isépy Dezső (Sátoraljaújhely)	Horthy Miklós és 1944. október 15	236
Radnóczy Antal (München)	Horthy Miklós kormányzó kiugrási kísérletei a második világháborúból. Diplomáciai és fegyverszüneti tárgyalások	239
Radnóczy Antal (München)	A moszkvai fegyverszüneti tárgyalások (itt dr. Teleki Géza szövegét közöljük)	241
Somorjai Béla (St. Gallen)	A Szent Korona 1944-1945. évi menekítése és a Mattsee-i emlékmű története	250
Balogh Ádám (Bad Ischl)	Vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc emlékezete	261
Farkas Ferenc	Az Altöttingi Országgyűlés története	265
Csihák György (Zürich)	Az Altöttingi Országgyűlés	286
Krasznay Béla (Budapest)	Az 1946-1948. évi kommunista-ellenes ellenállási mozgalom ismertetése	290
Csámpay Ottó (Pozsony)	A második világháború társadalmi következményei a csehszlovákiai magyarságra	299
Botlik József (Budapest)	Rutén/ruszin önkormányzati törekvések az Északkelet-Felvidéken és Kárpátalján (1849-1949)	303
Doma István (Sárosoroszi)	Karcolatok a kárpátaljai zsidóság történetéből	314
Csapó I. József (Nagyvárad)	A belső önrendelkezéstől a kettős állampolgárságig	320
Faragó József (Kolozsvár)	Zárszó	324

Magyar történelem. Tízezer év — ezer oldalról. Oktatási segéd-
könyv a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület és a Kodolányi János
Főiskola által szervezett *A magyar történelem tanításának tartalmi és
módszertani megújítása* című 120 órás történelemtanár-továbbképzés
résztevéői számára (a Magyar Köztársaság Oktatási Minisztere által
adott Alapítási engedély száma: T 300730-1676/1999 és Indítási en-
gedély száma: T 302460-780/1999.)

Acta Historica Hungarica Turiciensia XVIII. évfolyam 1. szám.

A ZMTE 37. számú kiadványa, Budapest – Zürich, 2010.

ISBN963 86100 1 8

<http://mek.oszk.hu/05900/05939/05939.pdf>.

Tartalom

I. TÍZEZER ÉV ...

DARAI LAJOS MIHÁLY (Kápolnásnyék): EGY TUDOMÁNY – EGY TÖRTÉNELEM	11
FRISNYÁK SÁNDOR (Nyíregyháza): A KULTÚRTÁJ KAILAKULÁSA A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN	33
FODOR ISTVÁN (Budapest): EURÓPAI LÉTŰNK KEZDETE	45
CSIHÁK GYÖRGY (Zürich): A MAGYAR NEMZET MÚLTJA	55
CSIHÁK GYÖRGY (Zürich): A MAGYAROK ÓSTÖRTÉNETE	67
CSÁMPAI OTTÓ (Pozsony): A MAGYAR NÉP FEJLŐDÉSE A NEMZETSÉGEKTŐL A MODERN NEMZETIG (ETNOSZOCIOLÓGIAI ÖSSZEFOGLALÁS)	79
CSAPÓ I. JÓZSEF (Nagyvárad): AUTONÓM NEMZETI KÖZSSÉG, VAGY ÖNFELADÓ NEMZETI KISEBBSÉG	105
RÓKUSFALVY PÁL (Budapest): MAGYAR KÜLDETÉS: A NEMZET MÚLTJA, JELENE ÉS JÖVŐJE	109

II. ... EZER OLDALRÓL

HENKEY GYULA (Kecskemét): A MAGYAR NÉP ETNIKAI-EMBERTANI KÉPE	119
NAGY ÁKOS (Adelaide): A VÉRCSOPORT JELENTŐSÉGE A MAGYAR ÓSTÖRTÉNET GENETIKAI KUTATÁSÁBAN	135
SZEKERES ISTVÁN (Budakalász): ÍRÁSTÖRTÉNET ÉS MAGYAR ÓSTÖRTÉNET. BEVEZETÉS A TÖRTÉNETI ÖSSZEHOSONLÍTÓ (IDEOGRÁFIKUS) JELTÖRTÉNET MÓDSZERTANI ALKALMAZÁSÁBA	149

KÁLNÁSI ÁRPÁD (Debrecen):	
A FINNUGOR ELMÉLET ÉRVRENDSZERE.	
A NYELVTUDOMÁNY ÉS A MAGYAR ÓSTÖRTÉNET	173
GÖTZ LÁSZLÓ (St. Pölten):	
AZ URÁLI-FINNUGOR NYELVEK GENETIKUS	
NYELVCSALÁDI ELMÉLETÉNEK ELLENTMONDÁSÁIRÓL	185
CSER FERENC (Melbourne):	
GONDOLATOK A MAGYAR NÉP ÉS NYELV KÁRPÁT-MEDENCEI EREDETÉRŐL	195
DUDÁS RUDOLF (Vancouver):	
SZUMER-SZKÍTA ÖRÖKSÉGÜNK	225
TÍMÁR (TIMARU) SÁNDOR (Ingelheim):	
KELTÁK ÉS MAGYAROK	243
CEY-BERT RÓBERT GYULA (Bangkok):	
A MAGYAR ÓSVALLÁS	265
CSAJÁGHY GYÖRGY (Pécs):	
A MAGYAR NÉPZENE KELETI PÁRHUZAMA, EREDETE,	
ÓSTÖRTÉNETI VONATKOZÁSOK TÜKRÉBEN	285
DU YAXIONG (Beijing):	
A PENTATONIKUS SKÁLÁK CSOPORTOSÍTÁSA	293
FARKAS JÓZSEF (Mátészalka):	
A NÉPRAJZ ÉS A MAGYAR ÓSTÖRTÉNET	297
JUBA FERENCZ (Bécs):	
A MAGYARSÁG KÖTŐDÉSE A TENGERHEZ	303
TOMKA PÉTER (Győr):	
A 9. SZÁZAD RÉGÉSZETE ÉS A MAGYAR ETNOGENEZIS	317
KÖLTŐ LÁSZLÓ (Kaposvár):	
A KÁRPÁT-MEDENCE RÉGÉSZETI VÁZLATA, ARCHAEOMETRIA	323
KÖLTŐ LÁSZLÓ (Kaposvár):	
MÉGJEGYZÉSEK AZ AVAR-MAGYAR FOLYAMATOSSÁG KÉRDÉSÉHEZ	
A VÖRSI 8-10. SZÁZADI TEMETŐ KAPCSÁN	327
SZEGFŰ LÁSZLÓ (Szeged):	
A KÁRPÁT-MEDENCEI „SZLÁVOK“, KÜLÖNÖS	
TEKINTETTEL MEGALÉ MORÁVIÁRA	333
HERÉNYI ISTVÁN (Budapest):	
A HONFOGLALÁS ELŐTT A MAGYAROKHOZ CSATLAKOZOTT	
TÖRZSEK, TÖRZSTÖREDÉKEK (ETNIKUMOK)	345
HERÉNYI ISTVÁN (Budapest):	
A KÁRPÁT-MEDENCE NÉPEI ÁLMOS-ÁRPÁD HONFOGLALÁSÁIG	349
NAGY KÁLMÁN (Budakeszi):	
A 895. ÉVI HONFOGLALÁS	359

NAGY KÁLMÁN (Budakeszi):	
HONBIZTOSÍTÓ HADJÁRATOK A HONFOGLALÁS UTÁN	373
NAGY KÁLMÁN (Budakeszi):	
A HONFOGLALÓ MAGYAROK HADMŰVÉSZETE	385
HORVÁTH LAJOS (Veresegyház):	
„A KÉT ERDÉLY“	399
KOVÁTS ZOLTÁN (Szeged):	
A NÉPESSÉGFEJLŐDÉS VÁZLATA A HONFOGLALÁSTÓL 1920-IG	403
CSIHÁK GYÖRGY (Zürich):	
SACRA REGNI HUNGARICI CORONA – MAGYARORSZÁG SZENT KORONÁJA ÉS A MAGYAR KÖZJOGI RENDEZÉS KÉRDÉSEI MA	417
HORVÁTH LAJOS (Veresegyház):	
A MAGYARORSZÁGI NEMZETSÉGEK A KÖZÉPKORBAN	435
CSIHÁK GYÖRGY (Zürich):	
MAGYAR - NÉP - NEMZET - KISEBBSÉG - AUTONÓMIA, MAGYARUL ÖNIGAZGATÁS, ÖNKORMÁNYZAT, ÖNRENDELKEZÉS	443
DARAI LAJOS MIHÁLY (Kápolnásnyék):	
A KANTI GONDOLATOK BEFOGADÁSI FOLYAMATA A MAGYAR FELVILÁGOSODÁSBA	453
SANCZ KLÁRA LUJZA (Budapest):	
SZÉCHENYI ISTVÁN KÜZDELME ANYANYELVÜNK VÉDELMEÉRT, A MAGYAR NEMZETI SZELLEM ÉS NYELV FELVIRÁGOZTATÁSÁÉRT	461
CSAPÓ I. JÓZSEF (Nagyvárad):	
AZ ÖNKORMÁNYZÁS MÚLTJA ÉS JELENE A TÖRTÉNELMI ERDÉLYBEN	473
HORVÁTH LAJOS (Veresegyház):	
TRIANON UTÁNI FÖLDREFORMOK A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN	485
CSAPÓ I. JÓZSEF (Nagyvárad):	
AZ 1921. ÉVI FÖLDREFORM ROMÁNIÁBAN. JOGTIPRÁS, BIRTOKFOSZTÁS, DISZKRIMINÁCIÓ	497
PARÁDI JÓZSEF (Budapest):	
A POLGÁRI MAGYAR ÁLLAM RENDVÉDELMI RENDSZERÉNEK KIÉPÜLÉSE 1867-1914	505
ZACHAR JÓZSEF (Budapest):	
MAGYAR TÖRTÉNELEM A A BÉKEKÖTÉSEK TÜKRÉBEN A VÉGLEGES HONFOGLALÁSTÓL NAPJAINKIG (896-1996)	521
 FONTOSABB FOGALMAK	
ŐSTÖRTÉNETÜNK, ŐSHAZÁNK, ŐSEINK-ROKONAINK	571
HONFOGLALÁSUNK, MAGYAR, KALANDOZÁSAINK	572
ÁLLAMALAPÍTÁSUNK, RÉGIÓ (ÖVEZET), NEMZET, HAZA	573
NEMZETISÉG, ETNIKAI CSOPORT, NÉPRAJZI CSOPORTOK	574
NEMZETTUDAT, NÉP, IDEOLÓGIA, GLOBÁLIS, INTEGRÁCIÓ, POLITIKA, KONFLIKTUS, EMPIRIZMUS, SZUVERENITÁS	575
ALKOTMÁNYUNK TÖRTÉNELMI JELLEGE	576

Tizenegyedik Magyar Történelmi Iskola előadásai és iratai. Budapest, 2003.

Acta Historica Hungarica Turiciensia XVIII. évfolyam 2. szám.

A ZMTE 43. számú kiadványa, Budapest–Zürich, 2004.

ISBN 963 9349 06 2

<http://mek.oszk.hu/05900/05943/05943.pdf>.

Tartalom

Zachar József (Budapest)	Magyar történelem - magyar rendvédelem17
Juba Ferencz (Bécs)	Magyarország tengeri rendészetének vázlatos története195
Juba Ferencz (Bécs)	Belvizi rendészetünk, azaz a Folyamőrség197
Nagy Kálmán (Budakeszi)	Fegyelmezés, büntetés, megtorlás - vagy nevelés201
Pandula Attila (Budapest)	A partizánok elleni harcokban érdemeket szerzett magyar rendőröknek adományozott kitüntetések a második világhábotú időszakában204

Tizennyolcadik Magyar Őstörténeti Találkozó *A magyar huszárság története.* címmel az Első magyar huszártörténeti konferencia keretében és **Tizenkettedik Magyar Történelmi Iskola *A lovasműveltség sajátosságai címmel* előadásai és iratai. Nyíregyháza, 2004.**

Acta Historica Hungarica Turiciensia XIX. évfolyam 1. szám.

A ZMTE 45. számú kiadványa, Budapest–Zürich, 2004.

ISBN 963 9349 07 0

<http://mek.oszk.hu/06800/06824/06824.pdf>.

Tartalom

Előszó	10	
Bevezető	11	
Takács Sándor (<i>Budapest</i>)	A magyar katona és a humor	13
Takács Sándor (<i>Budapest</i>)	Huszár-királyok	17
I. A MAGYAR TÖRTÉNELMI ISKOLA ELŐADÁSAI: A MAGYAR HUSZÁRSÁG TÖRTÉNETE		
Nagy Kálmán (<i>Budakeszi</i>)	A magyar huszár születése, dicső harcai és történelmi jelentősége	23
Juba Ferenc (<i>Bécs</i>)	Lovasság és hajózás	32
Zachar József (<i>Budapest</i>)	Huszárok a nagyvilágban	43
Zachar József (<i>Budapest</i>)	„Jó erkölcsöt és becsületet“ Hadik Andrásról – keresztlevél hiányában ...	53
Zachar József (<i>Budapest</i>)	Előkerült gyászjelentés Hadik András haláláról	56
Pintér István (<i>Hódmezővásárhely</i>)	Mi volt Görgey téli hadjáratának igazi célja? ..	58
Schanz Klára Lujza (<i>Budapest</i>)	Gróf Széchenyi István huszártiszt a napóleoni háborúkban	68
Pandula Attila (<i>Budapest</i>)	A katonai Mária Terézia-rend magyar huszártiszt tulajdonosai	78
Gráfik Imre (<i>Budapest</i>)	A huszár alakja a magyar népművészetben ..	88
Martyné Vágó Stefánia (<i>Budakeszi</i>)	Magyar huszár a népdalban és a népköltészetben	103
Pál János (<i>Budapest</i>)	A magyar lótenyésztés múltja és jelene	108
Novotni Péter (<i>Nyíregyháza</i>)	Szabolcs Szatmár Bereg megye lótenyésztésének múltja és jelene	111
Györffy Villám András (<i>Tapolca-Diszel</i>)	A Magyar Huszár és Katonai Hagyomány- őrző Szövetség története és célja	112
II. A MAGYAR ŐSTÖRTÉNETI TALÁLKOZÓ ELŐADÁSAI: A LOVASMŰVELTSÉG		
Barabási László (<i>Csikszereda</i>)	Mit hoztak a lovasnépek Európába?	117
Költő László (<i>Kaposvár</i>)	Az avar- és a honfoglalás-kori lovasmetkezésekről	121

Herényi István (<i>Budapest</i>)	Egy elfelejtett törzstörődék, a herények őrserege131
Szekeres István (<i>Budakalász</i>)	Három jel a nikolsburgi ábécéből138
Szekeres István (<i>Budakalász</i>)	A nikolsburgi ábécé keletkezése152
Paál Zoltán (<i>Ózd</i>)	Arvisura. <i>Ismerteti Csihák György</i>157
Blaskovics József (<i>Prága</i>)	Tarih-i Üngürüş. <i>Ismerteti Csihák György</i> . .166
Farkas József (<i>Mátészalka</i>)	A szatmárcsekei temető sírjeleinek kérdéséhez180
Csihák György (<i>Zürich</i>)	Újra kell írni a történelmet?186
Gibbons Ann	Fejlődéstani genetika (származástan) (Fordította: Cser Ferenc, Melbourne)203
Fejes Pál (<i>Szeged</i>)	Hozzászólás O. Semino et al.: „The genetic legacy of Paleolithic homo sapiens sapiens etc.“ című dolgozatához207
Sugár Dénes (<i>Benidorm</i>)	Kis összehasonlító baszk-magyar nyelvtan . .215
III. HUSZÁREMLÉKEK	
Bolváry József (<i>Budapest</i>)	I. önálló huszárszázad (vers)225
Gencsy Tibor (<i>Budapest</i>)	Lóverseny – vagy rohamcsapat226
Máriássy László (<i>Budapest</i>)	Apám 1914-ben kezdte, én 1944-ben az orosz fronton230
Ugody Alajos (<i>Adelaide</i>)	Nádasdy Ferenc holttestét nem hagytuk muskla kézen236
Sóldos László (<i>Budapest</i>)	„Huszárélet – gyöngyélet?“238
Nagy Kálmán (<i>Budakeszi</i>)	A háborúban csodák is voltak244
Wack Géza (<i>Budapest</i>)	A csákvári huszárkaland264
Melegh Antal (<i>Budapest</i>)	Önként jelentkeztem huszárnak268
Spányi Béla (<i>Johannishof</i>)	A tábornok köpenye273
Meleghy Gyula (<i>Bergisch-Gladbach</i>)	Az élet – kaland275
Studinka Elemér (<i>Budapest</i>)	A huszár akkor is huszár, ha német, vagy amerikai279
Vattay Antal (<i>Budapest</i>)	Milyen érzés volt roham alatt? Emlékek nagyapámról282
Domokos Sándor (<i>USA</i>)	Huszárok és az USA lovassportja284
Somlyói Nagy Sándor (<i>Budapest</i>)	„Tankot robbantott“ Egy huszár alezredes hőstettei285
Muhr Albert Ottmár (<i>Budapest</i>)	A limanowai huszárroham 1914. dec. 11-én. . .286
Nagy Kálmán (<i>Budakeszi</i>)	A legtöbbet szenvedett magyar huszár, Tabódy István emlékezetére289
Zachar József (<i>Budapest</i>)	A magyarországi huszáregységek tulajdonosai és vezénylői291
Zachar József (<i>Budapest</i>)	Szamosszegi Bodó Sándor festőművész kiállítása307
Nagy Kálmán (<i>Budakeszi</i>)	Hősök ... Mártírok ... Áldozatok308

IV. A RENDEZVÉNY KERETÉBEN ELHANGZOTT EGYÉB ELŐADÁSOK

Szenti Ferenc (<i>Hódmezővásárhely</i>)	Kívántam... ..311
Vajda Gábor (<i>Szabadka</i>)	A magyar irodalom és kultúra eszmetörténete a Délvidéken Trianontól napjainkig ...313
Csapó I. József (<i>Nagyvárad</i>)	A székelyek hadszervezete és határőrsége ...328
Csaláné Erdélyi Kornélia (<i>Kassa</i>)	A civil szervezetek szerepe a szlovákiai magyarság kulturális életében, különös tekintettel Kelet-Szlovákia és Kassa térségére ...333
Csámpai Ottó (Pozsony)	Összeesküvés a felvidéki magyarság nemzettudata ellen ...337
Csihák György (Zürich)	Emigrációnk rövid története ...353

Pannon Kultúraközösség Kutató s Képzőközp. Folyóirata 2009/A.

Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIV. évfolyam 2. szám.

A ZMTE 59. kiadványa, Budapest, 2009.

http://epa.oszk.hu/01400/01445/00002/pdf/acta_hist_01445_2009_2.pdf

Tartalom

MAGYAR ŐSTÖRTÉNET ÉS EMBERTAN

Henkey Gyula: Új embertani adatok a magyarság őstörténetéhez.....	4
Mátyus Gyula beszélgetése Dr. Henkey Gyula antropológussal.....	7
MAGYAR KÖZÉPKOR	
Bátonyi Pál: A magyarok letelepedése a Kárpát-medencében.....	25
Cser Ferenc—Darai Lajos: Valós eredet: a Kárpát-medence.....	32
Darai Lajos: Kitagadott Árpád-örökség?.....	44
MAGYAR NYELV	
Csihák György: Beszéljünk magyarul! II.....	74
Cser Ferenc—Darai Lajos: A nemzeti önismeret csapdái: közbevetés a nyelvtudományról.....	82
MAGYAR OKTATÁS, NEVELÉS	
Csihák György: „Tani-tani”. Magyar ember nevelése. (Tézisek.).....	122
EURÓPAI JÖVŐNK	
Csihák György: Övezetek Európája — kisállamok jövője.....	126

„Az 1920. június 4-től 1944. december 21-ig tartó időszak magyarországi eseményeinek elemzése, különös tekintettel az október körüli eseményekre” című rendezvény előadásai és iratai. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos Hadtudom.-i Kar közös tudományos tanácskozása. Bp., 2010. nov. 4.

Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVI. évfolyam 1. szám.

A ZMTE 63. kiadványa, Budapest–Zürich, 2011.

http://epa.oszk.hu/01400/01445/00006/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2011_1.pdf.

Tartalom

Csihák György (Zürich)	Bevezető gondolatok	7
Juba Ferenc† (Bécs)	Horthy Miklós	9
Gedai István (Veresegyház)	A „Horthy-korszak a Magyar Nemzeti Múzeum történeti kiállításában	21
Gedai István (Budapest)	Hóman Bálint	23
Juba Ferenc (Bécs)	A diadalmas otrantói ütközet 80. évfordulójára	27
Radnóczy Antal (München) ismerteti		
Dr. Teleki Géza	A moszkvai fegyverszüneti tárgyalások	42
(Copyright 1955, Geza Teleki)		
Rihmer Aurél (Budapest)	Mi a Vitézi Rend?	55
Váralljai Csocsán Jenő (Oxford)	Gróf Klebelsberg Kunó kultúrpolitikája	79
Miklauzics Isrván (Budapest)	Horthy időtálló döntései sorsfordulókon 1921-ben	128
Darai Lajos (Káplnásnyék)	Milyen kormányzónk volt vitéz nagybányai Horthy Miklós?	133
Csihák György (Zürich)	„Horthy-fasizmus”. – „Antal-demokrácia”. Történelmi párhuzam	147
Arday Lajos (Budapest)	Horthy Miklós angol-amerikai megítélése	153
Salamon Konrád (Budapest)	A fővezérségtől a kormányzóságig	169
Szabó A. Ferenc (Budapest)	Horthy Miklós és a kassai bombázás	172
Harai Dénes (Budapest)	Horthy a katona	184
Váralljai Csocsán Jenő (Oxford)	Gróf Klebelsberg Kunó művészetpolitikája	

A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület „Az Altöttingi Országgyűlés történelmi vizsgálata” című zártkörű tudományos tanácskozásán elhangzott előadások írott változata. Budapest, 2012. szeptember 21.

Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVIII. évfolyam 1. szám.

A ZMTE 66. kiadványa, Budapest, 2012.

http://epa.oszk.hu/01400/01445/00007/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2012_2.pdf

Tartalom

Előszó	3
Csihák György (Zürich): A magyar nemzet utolsó szabadon tett nyilatkozata	7
J. Újváry Zsuzsanna (Budapest): Vézivataros út Altöttingig.....	21
Nyáry Gábor (Budapest): Az altöttingi országgyűlés és zarándoklat. A Magyar Szabadság Mozgalom és az 1947-es altöttingi események története	30
Jávor Miklós (Budapest): Hogyan tovább, elüldözött magyarok? Azonosságok és különbségek a Magyar Harcosok Bajtársi Közössége és a Magyar Szabadság Mozgalom politikája között	49
Darai Lajos (Kápolnásnyék): A magyar közjog elvi mélysége, emberi magassága.....	61

Előkészületben az

Acta Historica Hungarica Turiciensia XXX. évfolyam 1. szám.
A „Hazáért! A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara, valamint a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület centenáriumi rendezvénye Budapest, 2014. november 28.” előadásai. Budapest-Zürich, 2015.